

Els micropobles de Catalunya: situació i reptes de futur

Treball de recerca

Autoria:

Jordi Garreta Bochaca (IP, Universitat de Lleida).

Víctor Peguera Farrero (Diputació de Lleida).

Eduard Trepal Trepel (ARCA, Associació d'Iniciatives Rurals i Marítimes de Catalunya, ARCA).

Ramon Julià Traveria, Carolina Blàvia Galindo, Rafael Allepuz Capdevila, Manel Plana Farrán, Núria Llevot Calvet, Olga Bernad Caveró (UdL).

Aquest document és fruit d'una recerca promoguda a partir de la subvenció a treballs de recerca sobre l'Administració pública de l'Escola d'Administració Pública de Catalunya; Resolució PRE/3322/2023, de 26 de setembre, per la qual s'aprova la convocatòria anticipada de subvencions a treballs de recerca sobre Administració pública i polítiques públiques per a l'any 2024 (ref. BDNS 718677). Es presenta tal com va ser lliurat pels autors.

Data de lliurament: 10 de novembre de 2025

TAULA DE CONTINGUT

1. INTRODUCCIÓ3

2. RURALITATS: EL PUNT D'INICI.....7

3. METODOLOGIA19

4. RESULTATS.....33

5. CONCLUSIONS185

6. RECOMANACIONS206

7. IMPACTE PREVIST209

8. REFERÈNCIES.....214

9. ANNEXOS.....219

1. Introducció

La delimitació conceptual de les zones rurals i dels micromunicipis no respon a una definició única ni universalment acceptada, sinó que depèn dels criteris adoptats per les diferents institucions, marcs normatius i aproximacions acadèmiques. Tradicionalment, la diferenciació entre espais urbans i rurals s'ha fonamentat en criteris quantitatius com la densitat de població, la mida dels nuclis habitats i el tipus d'activitat econòmica predominant. En aquest sentit, Eurostat estableix com a criteri definitori del territori rural una densitat inferior als 100 habitants per quilòmetre quadrat, un llindar que coincideix amb el que adopta la legislació estatal espanyola (Rural Employability Network, 2023). Altres organismes utilitzen criteris lleugerament diferents: la Rural Employability Network eleva aquest límit fins als 150 habitants per quilòmetre quadrat, mentre que la FAO amplia el llindar fins als 300 habitants per quilòmetre quadrat i fixa també el topall dels 5.000 habitants com a criteri per definir una localitat com a rural (FAO, 2018). Per la seva banda, les Nacions Unides, en el *World Social Report 2021*, proposen una classificació que combina criteris demogràfics —mida i densitat poblacional— amb criteris econòmics basats en l'activitat predominant, diferenciant entre zones agrícoles, comercials i industrials, aquestes darreres incloses dins la categoria d'urbanes (United Nations, 2021). Aquesta aproximació permet superar una visió estrictament quantitativa del medi rural i reconèixer la diversitat de formes que adopten els territoris no urbans en el context de l'economia global contemporània.

En l'àmbit europeu, l'OCDE (2020) introdueix una tipologia que classifica les zones rurals segons la seva relació funcional amb els centres urbans, distingint entre rural integrat dins d'àrees urbanes funcionals, rural proper a les ciutats i rural remot. Aquesta classificació posa de manifest que els territoris rurals presenten característiques i necessitats polítiques diferenciades, especialment pel que fa a l'accés als serveis, a la inserció en els mercats de treball i a la dependència de les activitats primàries. Mentre que els territoris rurals propers als centres urbans poden suportar relativament millor les dificultats d'accés als serveis, els territoris rurals

remots depenen en gran mesura de les activitats agràries i presenten una major vulnerabilitat estructural.

Taula 1. Tipologia zones rurals segons OCDE.

Medi rural	Zona Rural	Municipi rural de mida petita
L'espai geogràfic format per l'agregació de municipis o entitats locals menors definit per les administracions competents que tinguin una població inferior a 30.000 habitants i una densitat inferior als 100 habitants per km2.	Àmbit d'aplicació de les mesures derivades del Programa de Desenvolupament Rural Sostenible regulat per aquesta Llei, d'amplitud comarcal o subprovincial, delimitat i qualificat per la Comunitat Autònoma competent.	El que tingui una població resident inferior als 5.000 habitants i estigui integrat al medi rural.

Fuente: Elaboració pròpia a partir d'OCDE (2020).

A l'Estat espanyol, la definició de medi rural es troba recollida a la Llei 45/2007, de desenvolupament sostenible del medi rural. Aquesta norma defineix el medi rural com l'espai geogràfic format per l'agregació de municipis o entitats locals menors amb una població inferior als 30.000 habitants i una densitat inferior als 100 habitants per quilòmetre quadrat (Carbonell, 2023). A partir d'aquesta definició general, la llei estableix la categoria de municipi rural de mida petita, entès com aquell que té una població resident inferior als 5.000 habitants i que està integrat en el medi rural. Aquesta classificació resulta especialment rellevant si es té en compte que nou de cada deu entitats municipals a Espanya tenen menys de 10.000 habitants, fet que evidencia el pes estructural del món rural en l'organització territorial de l'Estat (Consejo Económico y Social, 2021).

Dins d'aquest marc general, els micromunicipis constitueixen una categoria específica que concentra bona part de les problemàtiques associades al despoblament i a la fragilitat territorial. Tot i que no existeix una definició completament homogènia, la Generalitat de Catalunya en l'Estatut del Municipis Rurals (Llei 8/2025, de 30 de juliol) considera que un municipi rural és el que té 2000 o menys habitants i, entre aquests, se'n distingeix un grup amb atenció especial: els municipis rurals amb menys o igual

a 500 habitants, o amb població fins a 2000 habitants però amb densitat molt baixa, creixement demogràfic negatiu o índex d'envelliment molt elevat. La recerca ha posat de manifest que són precisament els pobles de menys de 500 habitants els que presenten una major vulnerabilitat, especialment per la seva dificultat per captar població activa, mà d'obra qualificada i fluxos d'inversió, en un context econòmic globalitzat que afecta tant els territoris rurals com els urbans (Camarero i Oliva, 2019).

La definició de les zones rurals i dels micromunicipis no pot desvincular-se dels processos històrics i socioeconòmics que han configurat l'actual estructura territorial. El desplaçament progressiu de població de les zones rurals cap a les urbanes, especialment des de mitjan segle XIX, ha comportat una reducció sostinguda de la població en àmplies àrees rurals i ha situat molts micromunicipis en una posició de clara vulnerabilitat demogràfica i econòmica (Andrés Cabello i Garreta, 2021). Aquest procés, íntimament relacionat amb el desenvolupament econòmic i la concentració d'oportunitats laborals a les ciutats, ha accentuat els desequilibris territorials i ha convertit el despoblament rural en un repte. La rellevància analítica dels micromunicipis no es troba únicament en el reduït nombre d'habitants, sinó també en les limitacions estructurals que se'n deriven (Aldomà i Mòdol, 2022: 225). En el cas de Catalunya, aquesta realitat adquireix una rellevància particular. El territori català es caracteritza per una elevada fragmentació municipal i per una forta asimetria entre el nombre de municipis i el pes poblacional que aquests concentren. Una gran part dels municipis catalans tenen menys de 1.000 habitants, i una proporció significativa no arriba als 500, tot i que aquests municipis representen només una fracció molt reduïda de la població total. Aquesta concentració demogràfica en un nombre limitat de nuclis urbans posa de manifest un desequilibri territorial persistent (Domingo i Ganau, 2021).

En conseqüència, l'anàlisi de les zones rurals i dels micromunicipis ha de partir del reconeixement que no es tracta d'un espai homogeni, sinó d'una realitat diversa i complexa, marcada per diferències territorials significatives. Les definicions institucionals proporcionen un marc imprescindible per a l'anàlisi i per al disseny de polítiques públiques, però han de ser interpretades tenint en compte les particularitats socials, econòmiques i demogràfiques de cada territori, especialment quan s'aborden

qüestions com el despoblament, la provisió de serveis i la cohesió territorial, que seran desenvolupades en els següents capítols. Per aprofundir en la situació dels micromunicipis de Catalunya (micropobles, tot i que de vegades en aquests municipis hi ha més d'un poble), es va proposar una recerca empírica amb metodologia mixta (qualitativa i quantitativa) que permetés assolir els objectius següents a partir de recollir el parer, principalment, d'alcaldes i alcaldesses d'aquest perfil de municipis:

- Analitzar la situació dels micromunicipis de Catalunya des del punt de vista de la gestió administrativa, de la situació socioeconòmica i dels serveis que s'ofereixen a la ciutadania.
- Conèixer, analitzar i aprofundir en el funcionament de l'administració municipal i en la coordinació i la cooperació que mantenen amb les instàncies superiors, i identificar les forteses i les febleses.
- Conèixer, analitzar i aprofundir en la situació socioeconòmica municipal dels micromunicipis.
- Aprofundir en la valoració que els alcaldes i les alcaldesses fan de les infraestructures (transport, aigua, llum...) i definir-ne les necessitats i les prioritats.
- Conèixer, analitzar i aprofundir en el grau de prestació (i satisfacció) dels serveis a les persones (socials, sanitaris i educatius) i detectar-ne les forteses i les mancances.
- Conèixer, analitzar i aprofundir en el grau de prestació i satisfacció respecte d'altres serveis d'atenció a la ciutadania (bancaris, seguretat, atenció, etc.).
- Analitzar en quina mesura els ajuntaments de micromunicipis desenvolupen l'oportunitat d'endegar la participació dels veïns en la presa de decisions i la realització d'activitats.
- Dur a terme propostes de millora als micromunicipis de Catalunya en l'àmbit municipal i de coordinació/cooperació supramunicipal, d'infraestructures, equipaments i serveis per a les persones, entre d'altres.

2. Ruralitats: el punt d'inici

Les zones rurals han experimentat, al llarg de les darreres dècades, transformacions profundes que han alterat de manera significativa la seva estructura demogràfica, econòmica i social. Des de mitjan segle XIX, amb intensitats variables segons el context històric i territorial, s'ha produït un desplaçament progressiu de població cap als nuclis urbans, un procés estretament vinculat al desenvolupament econòmic, a la concentració d'oportunitats laborals i a la creixent centralitat de les ciutats en l'economia global (Harvey, 2003). Aquesta dinàmica ha comportat una reducció sostinguda de la població rural i ha situat el despoblament com un dels principals reptes estructurals dels territoris no urbans. La migració rural-urbana s'explica, en bona mesura, per la manca d'oportunitats econòmiques i laborals als territoris d'origen. La recerca assenyala que els problemes estructurals de desocupació, la precarietat laboral i l'absència de perspectives professionals adequades a la formació i les expectatives de la població operen com a factors determinants en la decisió de migrar (Delgado Wise, 2023). Aquest procés no és aliè al funcionament del sistema econòmic global, ja que la concentració de capital, d'activitats productives i de serveis avançats a les ciutats tendeix a reforçar les desigualtats territorials i a debilitar la base econòmica de les zones rurals.

El despoblament rural té conseqüències que van molt més enllà de la simple disminució del nombre d'habitants. La pèrdua de població comporta un envelliment accelerat, un creixement vegetatiu negatiu i una reducció de la natalitat i de la fecunditat, factors que afecten profundament la sostenibilitat social i econòmica dels territoris rurals (Canals et al., 2023). Aquestes dinàmiques incideixen no només en l'estructura demogràfica, sinó també en la capacitat de mantenir serveis bàsics, en la continuïtat de les activitats econòmiques i en la preservació de les formes de vida i de les tradicions locals. El món rural no constitueix un espai uniforme, sinó que presenta una gran diversitat de situacions territorials. D'una banda, hi ha regions rurals amb un cert dinamisme econòmic i capacitat d'adaptació, mentre que, de l'altra, existeixen territoris perifèrics subordinats als centres econòmics principals, que acumulen majors nivells de vulnerabilitat i dependència (Domínguez Martín, 2002, citat a Hernández-

Trejo, 2021). Aquesta heterogeneïtat obliga a analitzar cada territori atenent les seves particularitats socials, econòmiques i geogràfiques. I la qüestió de la despoblació no és aliena als processos globals que configuren les economies contemporànies, sinó que n'és una de les seves expressions territorials més visibles (Andrés Cabello i Garreta, 2021). En aquest marc, l'anàlisi de les zones rurals requereix una mirada integrada que tingui en compte les dinàmiques demogràfiques, econòmiques i socials, així com el paper de les polítiques públiques en la reducció dels desequilibris territorials.

En el context europeu, la despoblació rural s'ha identificat com una qüestió prioritària en l'agenda política i institucional ja que la població rural de la Unió Europea s'ha reduït de manera sostinguda en les darreres dècades, un procés que ha anat acompanyat d'un desfasament creixent entre l'oferta i la demanda de serveis, així com de dificultats per al funcionament dels sectors públics i privats en els territoris afectats (ESPON, 2020; Hernández-Trejo, 2021). Aquesta desconexió progressiva del medi rural respecte de l'economia global limita la capacitat de desenvolupar polítiques públiques a escala local, especialment a causa de la reducció dels ingressos fiscals i de l'augment dels costos associats a la prestació de serveis en contextos de baixa densitat poblacional (Guerra i Flores, 2023). A més, el desenvolupament de la globalització i de l'economia del coneixement ha tingut un impacte especialment intens en els municipis rurals. Un estudi realitzat a Suècia assenyala que fins al 93% de les àrees vulnerables corresponen a municipis rurals, fet que evidencia la seva major exposició als efectes adversos dels canvis econòmics globals (Naldi et al., 2020). I, com assenyalen Canals et al. (2023), l'informe de la *European Anti Poverty Network* destaca que la taxa de risc de pobresa és més elevada a les zones rurals que a les urbanes, amb un 27,6% de la població rural en situació de vulnerabilitat, així com una renda mitjana per persona inferior a la de les àrees urbanes. Aquesta vulnerabilitat es manifesta en la pèrdua d'activitats productives tradicionals, en la dificultat per atraure noves inversions i en la limitada capacitat d'innovació econòmica. I les desigualtats socioeconòmiques es veuen agreujades per la reducció de serveis públics essencials, com els sanitaris, educatius o bancaris, que han experimentat un retrocés significatiu en molts territoris rurals.

Els impactes negatius del despoblament rural poden agrupar-se en diferents dimensions interrelacionades. Per Guerra i Flores (2023) en l'àmbit demogràfic, destaquen el risc de desaparició de municipis, la continuïtat de l'emigració cap a altres territoris, l'alta càrrega de dependència i l'envelliment de la població. En l'àmbit econòmic, el despoblament comporta la destrucció d'ocupació, la desaparició d'activitats productives, l'augment de la pobresa i la infraocupació. A nivell social, s'observen processos de masculinització, reducció de la natalitat i descapitalització social. A aquests efectes s'hi afegeixen impactes mediambientals, educatius i polítics, com la desatenció de la gestió forestal, la pèrdua de biodiversitat, les desigualtats geogràfiques en l'accés a l'educació¹ i la manca de serveis socials i d'infraestructures adequades.

A **Espanya** tot plegat adquireix una rellevància particular a causa de l'estructura municipal del país (vegeu: Almeida, 2023) i del pes específic del medi rural en el conjunt del territori. Tot i que la població espanyola es concentra majoritàriament en àrees urbanes, una part significativa del territori està formada per municipis de reduïda dimensió demogràfica. Aproximadament un 16% de la població espanyola, és a dir, 7,57 milions de persones, resideix en zones classificades com a rurals (Canals et al., 2023; Consejo Económico y Social, 2021). Aquest percentatge s'ha de posar en relació amb el fet que la major part dels municipis espanyols tenen una població molt reduïda: nou de cada deu municipis rurals de petit tamany no superen els 2.000 habitants, i un nombre considerable no arriba ni tan sols als 500 habitants (Camarero, 2020: 50). En aquest sentit, Espanya presenta una estructura territorial fortament fragmentada, amb una gran extensió de municipis petits que ocupen una part molt significativa del territori però concentren una proporció reduïda de la població.

¹ A Espanya, històricament, l'educació en les zones rurals ha estat considerada la principal eina per a aconseguir un impuls i una modernització del territori en la cerca de majors nivells de justícia i igualtat (Cerdá, 2024) però s'ha tendit a reduir la presència dels diferents nivells educatius en aquests territoris justificant que no es podia donar servei per a tan poc alumnat.

Les dades mostren que els municipis de menys de 5.000 habitants són més de 6.300 i representen prop del 70% del territori estatal (Ministerio de Agricultura, 2021). Els municipis rurals espanyols presenten una densitat de població mitjana molt baixa. En el citat cas dels municipis de menys de 5.000 habitants, la densitat se situa al voltant dels 12,8 habitants per quilòmetre quadrat, una xifra molt propera al llindar de 12,5 habitants per quilòmetre quadrat que la Unió Europea utilitza per identificar territoris en risc de despoblació (Ministerio de Agricultura, 2021). Dins d'aquest conjunt, els pobles de menys de 500 habitants constitueixen un cas extrem: tot i ocupar prop del 28,6% de la superfície total, només concentren aproximadament un 1,6% de la població, amb una densitat mitjana de 5,1 habitants per quilòmetre quadrat, molt per sota dels llindars que defineixen els territoris en risc de despoblació (Camarero, 2020: 50). Els pobles de menys de 500 habitants² són els que presenten un menor creixement vegetatiu, sent aquest sostingut principalment per la migració. La taxa de creixement total per a les zones rurals en 2022 és de 4,9 per mil habitants enfront de 19,4 per als municipis de més de 500.000 habitants (Camarero, 2025: 16). Destaca el fet que als pobles de menys de 1000 habitants els menors de deu anys representen un 5,5% de la població, enfront d'un 8,8% en el conjunt d'Espanya. I la població de més de vuitanta anys en aquests petits pobles és del 12%, davant del 6% en el conjunt del país (Molina et al., 2023).

Des d'una perspectiva històrica, aquesta tendència no és recent. Entre els anys 1960 i 1981 van desaparèixer 1.180 municipis a Espanya, un fet que evidencia la persistència del procés de despoblament i de concentració demogràfica al llarg de diverses dècades (Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya, 2025). A aquesta dinàmica s'hi afegeix l'augment progressiu del nombre de municipis amb poblacions molt reduïdes: els nuclis de menys de 101 habitants han passat de representar el 10,51% del total d'ajuntaments l'any 1996 al 17,21% l'any 2020 (Andrés Cabello i Garreta, 2021).

² Segons l'INE: <https://www.ine.es/dynt3/inebase/es/index.html?padre=517&dh=1>

Les conseqüències demogràfiques del despoblament rural a Espanya són especialment greus. El descens sostingut de la població, combinat amb un creixement vegetatiu negatiu, l'envelliment de la població i unes taxes de natalitat i fecunditat baixes, comprometen la sostenibilitat dels municipis rurals a mitjà i llarg termini (Canals et al., 2023). Aquestes dinàmiques generen una elevada càrrega de dependència i dificulten el relleu generacional, afectant tant la continuïtat de les activitats econòmiques com la cohesió social dels territoris. Per a Gómez i Holl (2024) el despoblament és un fenomen multidimensional i complex. De fet, per captar millor les diverses realitats territorials construeixen una tipologia que té en compte diversos factors que s'hi relacionen: factors demogràfics, factors relacionats amb la geografia natural, factors econòmics que reflecteixen la competitivitat del territori, infraestructures i factors històrics. A més que consideren que possiblement hi ha altres qüestions rellevants a tenir en compte.

En l'àmbit socioeconòmic, el medi rural espanyol es caracteritza per la centralitat de les activitats vinculades al medi físic, amb un pes destacat de l'agricultura, la ramaderia, la silvicultura i altres activitats connexes. Les activitats agràries (agrícoles, ramaderes i forestals), juntament amb la citada silvicultura, continuen ocupant una posició central de l'estructura productiva rural (Consejo Económico y Social, 2021). Segons aquest document del Consejo, les dades l'Institut Nacional d'Estadística mostren que el sector agrícola manté un pes rellevant en determinades províncies com Albacete, Cuenca, Lleida, Murcia o Zamora, i que altres territoris com Almería arriba a concentrar més del 20% de la població ocupada. Però la dependència d'aquests sectors, sovint afectats per problemes de rendibilitat i per la volatilitat dels mercats globals, limita les oportunitats de desenvolupament econòmic i accentua la necessitat de diversificar l'activitat productiva (San-Martín i Soler-Vaya, 2024). En aquest sentit, la manca d'ocupació i oportunitats laborals diversificades constitueix un dels principals reptes del món rural i afavoreix la migració de la població jove³ i qualificada cap a les ciutats (Thompson, 1995). Aquest model productiu presenta

³ Existeix la necessitat d'enfortiment de capacitats de residents en el territori rural, especialment per a joves i dones (Navarro et al., 2025).

també limitacions donat que la major part d'explotacions agràries són de petita dimensió i de caràcter familiar, el que dificulta la seva competitivitat en un context de mercats globals. Segons els Consejo Económico y Social (2021), només un 11% de les explotacions superen les 50 hectàrees, mentre que el 91% es consideren familiars. A més, la pèrdua progressiva d'explotacions accentua la fragilitat econòmica del medi rural. Atesa la rellevància del sector turístic a Espanya, i també en determinades zones rurals, es percep com de gran potencial però també es creu que ha d'evolucionar cap a un model més sostenible que posi en valor el territori i el seu patrimoni, gastronomia i biodiversitat (Iglesias, 2021). Davant d'aquesta situació, la diversificació econòmica es planteja com una estratègia clau per fer front als problemes estructurals del medi rural (San-Martín i Soler-Vaya, 2024).

A les dificultats econòmiques s'hi afegeixen importants desigualtats socials. Les zones rurals presenten nivells de renda mitjana més baixos que les zones urbanes i una major incidència del risc de pobresa. Canals et al. (2023), indiquen que el 27,6% de la població rural es troba en risc de pobresa, una proporció superior a la de les àrees urbanes. Per a Camarero i Oliva (2024), s'observen forts desequilibris demogràfics i importants desigualtats d'accés als recursos i serveis que dificulten la participació cívica plena i, conseqüentment, incrementen els riscos d'exclusió social. Només un 6,2% de municipis de menys de 500 habitants disposa de supermercat, i únicament un 31,5% compta amb farmàcia. Per contrast, en el cas de pobles de 500-999 habitants, els municipis que disposen de farmàcia suposen un 89,2% del total (Camarero, 2025a).

En resposta a aquesta situació, a Espanya s'han desenvolupat diverses iniciatives institucionals i polítiques públiques orientades a fer front al despoblament rural. Entre aquestes, destaca la creació de la Xarxa Estatal de Desenvolupament Rural (creada 1995), així com l'impuls de xarxes i grups d'acció local que busquen promoure el desenvolupament territorial. A més de estratègies i plans de recuperació per a fer front al repte demogràfic (Ministerio par la Transición Ecológica y el Reto Demográfico,

2021)⁴. Paral·lelament, han emergit moviments socials i polítics en l'àmbit rural que reclamen una major atenció institucional com a resposta al silenci i a l'immobilisme percebuts per part de les administracions (Andrés Cabello i Garreta, 2021). Per Esparza i Vercher (2025) el declivi i la despoblació rural a Espanya constitueixen un procés estructural i multidimensional que combina la pèrdua sostinguda de població, l'envelliment i la masculinització demogràfica amb el debilitament del teixit productiu, la reducció dels serveis bàsics i les limitades capacitats institucionals dels municipis rurals. Aquesta dinàmica es veu agreujada per les dificultats d'accés a l'habitatge, la bretxa digital, els problemes de mobilitat, la manca de relleu generacional, la desigualtat de gènere i una governança insuficientment coordinada i poc adaptada a la diversitat territorial. Davant d'aquesta situació, plantegen quatre eixos d'intervenció prioritaris: la millora dels serveis i les infraestructures essencials; l'impuls del teixit productiu, l'emprenedoria i l'economia social; el reforç de la governança territorial mitjançant polítiques públiques territorialitzades i una cooperació multinivell efectiva; i l'enfortiment de la cohesió social, promovent l'equitat de gènere, l'arrelament juvenil, la integració de nous pobladors i la revalorització social del món rural.

Com l'anterior, altra recerca ha fet èmfasi en diverses propostes de millora orientades a impulsar les zones rurals, entre les quals es troben habilitats digitals dirigides a la gent gran, adaptar la formació professional a les necessitats i demanda de l'entorn i impulsar mancomunitats de municipis que s'encarreguin de la dotació i distribució de serveis públics, sense oblidar que aquests serveis han d'estar adequadament dotats de mitjans tècnics i humans, la qual cosa exigeix la valorització i reconeixement professional dels seus treballadors (García Grande, 2023). També s'assenyala com a vies de treball explorar la relació entre la percepció de la despoblació/repoblació i el grau de poder polític dels micropobles, especialment en funció de la seva alineació amb el govern regional o nacional (Morén-Alegret et al., 2026). Pel que respecta a la governança, els canvis ocorreguts en les zones rurals han estimulat el debat acadèmic orientat a la cerca de solucions. Això sí, s'ha de tenir en compte que s'observa una certa "fetitxització" de la governança i la participació ja que per si mateixa no generarà

⁴ Vegeu: <https://www.miteco.gob.es/es/reto-demografico/estrategias-planas.html>

els efectes desitjats (Andrés Cabello, 2022). A més de que cal tenir en compte que els actors i els agents implicats poden resistir-se a plantejaments col·laboratius (Martín, et al., 2024).

Catalunya no és aliena als processos de despoblament, envelliment demogràfic i desigualtat territorial que afecten el conjunt de les zones rurals europees i espanyoles. Aquests processos tenen una configuració específica, marcada per una forta concentració poblacional en determinades àrees urbanes i metropolitanes i per una elevada fragmentació municipal que accentua els desequilibris territorials (Domingo i Ganau, 2021).

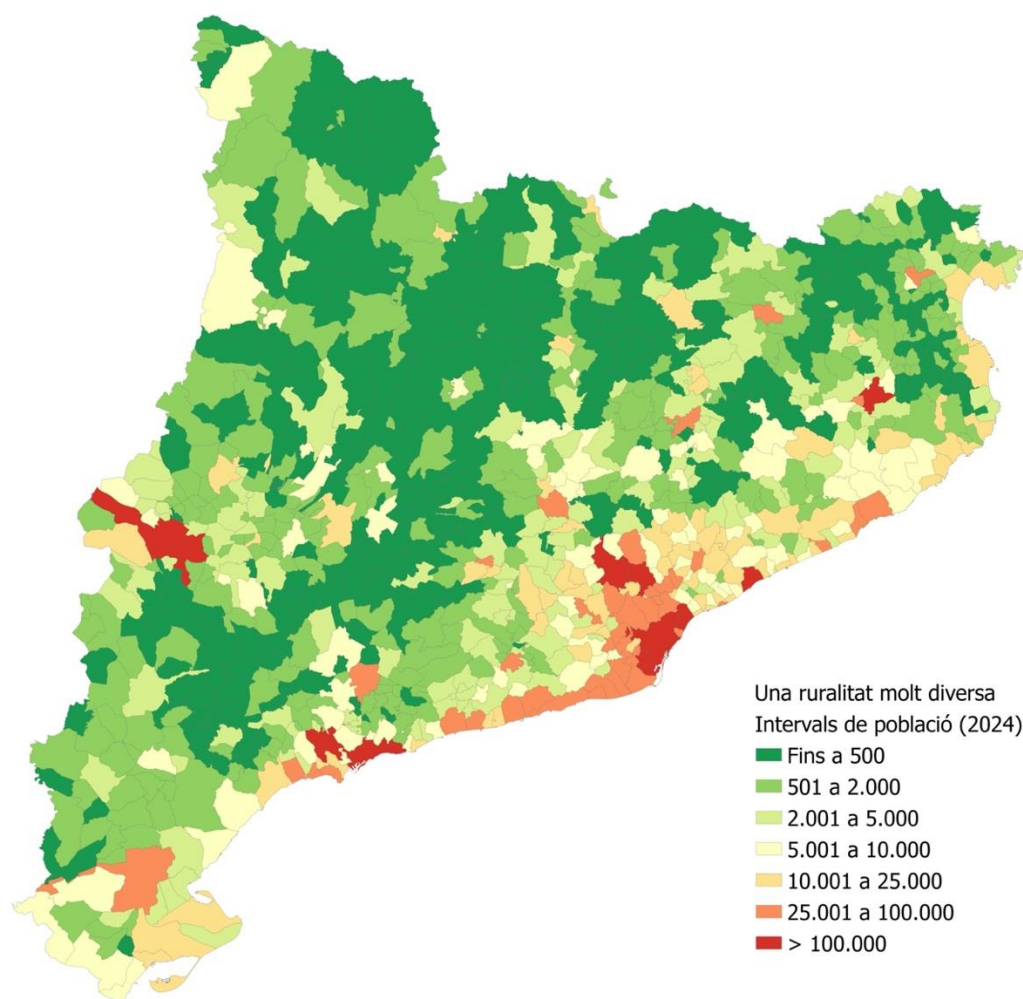
Les dades recents indiquen que els municipis clarament rurals, definits com aquells de menys de 10.000 habitants, representen només un 18% del pes poblacional de Catalunya. Malgrat això, constitueixen una part molt significativa del total de municipis: 587 tenen menys de 2.000 habitants, però agrupen només un 4,28% de la població. En el cas dels municipis de 500 habitants o menys, tot i ser nombrosos (329 municipis), representen únicament un 1,03% de la població catalana, fet que evidencia una forta concentració demogràfica i una pèrdua progressiva de pes dels territoris rurals en el conjunt del país.

Taula 2. Intervals de població a Catalunya 2024

Intervals de població	Població 2024	Nombre de municipis	Mitjana de població municipal	% sobre la població total
Fins a 500	82.234	329	250,0	1,03
De 501 a 2.000	260.572	258	1.010,0	3,25
De 2.001 a 5.000	440.565	142	3.102,6	5,50
De 5.001 a 10.000	633.768	89	7.121,0	7,91
De 10.001 a 25.000	1.165.347	74	15.747,9	14,54
De 25.001 a 100.000	2.031.038	44	46.160,0	25,35
Més de 100.000	3.398.707	11	308.973,4	42,42

Font: Elaboració pròpia a partir del cens de població i habitatges de l'INE (2024).

Mapa 1. Municipis de Catalunya en funció de la població (2024)

Font: Dades procedents del cens de població i habitatges extretes de l'INE. Elaborat pel Servei de Cartografia i Sistemes d'Informació Geogràfica de la Universitat de Lleida.

Com s'ha indicat, l'Estatut del Municipis Rurals (Llei 8/2025, de 30 de juliol) distingeix un grup de municipis rurals amb l'etiqueta d'atenció especial (els municipis rurals amb menys o igual a 500 *habitants*, o amb població fins a 2000 habitants però amb densitat molt baixa, creixement demogràfic negatiu o índex d'envelliment molt elevat). Aquesta categoria administrativa concentra algunes de les principals limitacions estructurals del món rural català. Els micromunicipis presenten una dimensió demogràfica i econòmica reduïda que dificulta la inversió, l'emprenedoria i la prestació de serveis per iniciativa pròpia, fet que els fa especialment dependents de les línies d'ajut de les

administracions supramunicipals (Aldomà i Mòdol, 2022). L'Atles del Món Rural assenyala que la dimensió demogràfica i econòmica dels micropobles constitueix una limitació important a l'hora d'emprendre projectes de desenvolupament local, especialment en matèria d'habitatge⁵, activitat econòmica i prestació de serveis.

Els ajuntaments dels micromunicipis constitueixen la base de l'organització institucional a escala local i tenen competències essencials per cobrir les necessitats socials de la població. La seva capacitat d'actuació es veu restringida, principalment, per la manca de recursos humans, materials i pressupostaris, així com per una normativa administrativa que no sempre té en compte les singularitats del món rural. Aquesta situació genera una càrrega administrativa desproporcionada i dificulta el compliment de les exigències legals per part dels ajuntaments. En aquest sentit, l'Estatut dels Municipis Rurals de Catalunya reconeix que molts municipis rurals no disposen dels mitjans necessaris per complir tots els requisits i dur a terme les gestions administratives exigides per la legislació vigent, fet que accentua les desigualtats territorials i limita la seva capacitat d'actuació pública (Generalitat de Catalunya, 2025). Així, la limitació de recursos i les dificultats derivades del marc normatiu apareixen com a factors coincidents en la restricció del desplegament efectiu de les seves funcions (Aldomà i Mòdol; Generalitat de Catalunya, 2025).

Davant d'aquestes limitacions, es fa necessari mancomunar i cooperar per obtenir determinats serveis. Tot i que la col·laboració entre ajuntaments, a través de mancomunitats, i el paper dels consells comarcals i de les diputacions cobreixen parcialment aquestes necessitats, la recerca posa de manifest la necessitat d'analitzar amb més profunditat les limitacions d'aquests mecanismes de cooperació i la seva eficàcia real (Aldomà i Mòdol, 2022). A la pràctica predomina una cooperació voluntària que es troba poc actualitzada davant els reptes actuals (Tomàs i Rosselló,

⁵ "Lleida esdevé així un laboratori per entendre la dimensió multiescalar del problema (...) Polítiques públiques recents, com el programa de mobilització d'habitatge en el món rural o les iniciatives municipals de rehabilitació i borses de lloguer assequible, intenten revertir aquesta situació mitjançant estratègies de proximitat i adaptades al context rural" (Hernández-Trejo, 2026: 224).

2024). Alhora, s'ha observat el risc potencial que sigui l'agenda de temes la que determini l'organigrama d'actors, sobre la base d'interessos individualistes o corporatius (Montalbà i Grau, 2023). En definitiva, les fórmules tradicionals de gestió pública sustentades en enfocaments jeràrquics i normatius han esdevingut eines insuficients per governar i, en particular, per planificar el territori (Rando, 2022).

Alhora, aquests petits ajuntaments disposen d'un potencial rellevant per fomentar la participació veïnal, la implicació comunitària i la dinamització de l'activitat econòmica i cultural locals. No obstant això, aquest potencial es desenvolupa sovint de manera limitada a causa de la manca de recursos humans, materials i pressupostaris, així com per una normativa administrativa que no sempre té en compte la singularitat d'aquestes poblacions (Aldomà i Mòdol, 2022). Les seves condicions de proximitat i identitat generen un coneixement de qualitat des del qual articular idees innovadores (Carrera, Brugué et al., 2019), a més que les solucions que es poden proposar des del coneixement local i la participació veïnal activa són una mirada imprescindible que permeten captar les dinàmiques de cada nucli o territori (Corberó, 2026).

Des del punt de vista socioeconòmic, els municipis rurals catalans presenten mancances significatives en l'accés als serveis públics bàsics. A les Terres de l'Ebre, a Ponent i al Camp de Tarragona s'observen nivells més elevats de desigualtat territorial i rendes mitjanes més baixes que en altres àrees del país (Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya, 2025). A aquestes desigualtats s'hi afegeix una major presència de població envellida amb necessitats d'ajuda a la dependència, així com dificultats d'accés als serveis sanitaris, educatius i socials, especialment a causa de la distància als centres de referència i de l'escassetat de personal tècnic als ajuntaments rurals (Consejo Económico y Social, 2021).

Un altre dels problemes destacats en el medi rural català és el mal estat i l'abandonament d'una part important del parc d'habitatges, juntament amb la dificultat de gestionar polítiques d'habitatge adequades des dels ajuntaments de menor dimensió (Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya, 2025: 80). Aquestes

limitacions afecten directament la capacitat d'atracció de nova població i dificulten qualsevol estratègia de repoblament o d'estabilització demogràfica.

En resposta a aquesta situació, les institucions catalanes han començat a desenvolupar marcs normatius específics per atendre les necessitats dels municipis rurals, i també força iniciatives. L'any 2025, la Generalitat de Catalunya va aprovar l'Estatut de Municipis Rurals (Generalitat de Catalunya, 2025), que reconeix explícitament el desequilibri territorial existent i la concentració demogràfica en determinades zones del país. Aquest marc normatiu admet que els ajuntaments rurals no disposen sovint dels mitjans humans, materials i pressupostaris necessaris per complir totes les exigències administratives, i estableix mesures orientades a la simplificació administrativa, al reforç dels serveis públics i a l'atenció a les particularitats dels municipis rurals [en línia del treball de Almeida (2023) que conclou que és necessari dotar de més recursos a aquests municipis i individualitzar l'atenció i recolzament que es presta a cadascun]. Quan al futur, l'Estatut també posa de manifest la necessitat de garantir que la població resident als municipis rurals disposi dels mateixos drets que la resta de la ciutadania, especialment pel que fa a l'accés als serveis bàsics, a les infraestructures i a la connectivitat digital. En aquest sentit, identifica com a reptes de futur la despoblació territorial, la baixa densitat de població, l'envelliment de la societat, les dificultats en la prestació de serveis essencials i la masculinització del món rural (Vidal i Fernández, 2022).

3. Metodologia

El projecte de recerca s'ha dut a terme en quatre fases: una de preparatòria, una d'aproximació des d'una perspectiva qualitativa, una altra d'aprofundiment des d'una perspectiva quantitativa (Hernández-Sampieri i Mendoza, 2023) i la darrera de redacció de l'informe i de conclusions i propostes.

La primera fase empírica, des d'una **perspectiva qualitativa**, ha consistit a fer entrevistes en profunditat a informants considerats rellevants per aproximar-se a la situació dels micromunicipis i detectar temàtiques i enfocaments per a la construcció del qüestionari de la fase quantitativa ja que l'enquesta és la part central del projecte. En aquesta fase es procedí a dissenyar la mostra, així com el guió de l'entrevista. Aquest guió es confeccionà per blocs temàtics d'interès. Concretament, sempre tenint en compte que es tracta d'entrevistes semiestructurades que permeten ampliar resposta i descobrir nous aspectes rellevants, es considerà que era necessari referir-se a: l'administració i gestió municipal, la situació socioeconòmica, la implicació dels ciutadans en la gestió i la presa de decisions, el serveis i l'Estatut dels Municipis Rurals. Aquests blocs temàtics, com es pot veure en l'Annex 1, foren plantejats a partir d'unes preguntes suggerides i de resposta àmplia. També es sol·licità als entrevistats que aprofundissin en altres qüestions que consideressin i no haguessin estat suggerides, així com indiquessin preguntes que creguessin rellevants pel qüestionari. De fet, això és un dels motius (juntament amb l'interès dels investigadors i investigadores del grup en múltiples temàtiques) de que el qüestionari de la fase següent fos excessivament llarg.

El disseny mostrat partí de que es pretenia realitzar entrevistes a informants amb coneixement expert, experiència directa i/o responsabilitat institucional en relació als micromunicipis i el món rural a Catalunya. Com és lògic (vegeu, per exemple, Ruiz Olabuénaga, 2003), la selecció de les persones entrevistades no respon a criteris de representativitat estadística, sinó a un mostreig intencionat i orientat a que la informació obtinguda tingui rellevància i aportí riquesa. Per aquest motiu, la mostra es va estructurar a partir de criteris de diversitat, complementarietat i pertinença a

diferents perfils. Els perfils inicials que es consideraren rellevants foren: alcaldes i alcaldesses de micromunicipis, alcaldes i alcaldesses de municipis dispersos que tinguessin micropobles, tècnics i/o representants polítics d'entitats i associacions rellevants i tècnics i/o polítics d'organitzacions supramunicipals de l'administració pública. *A priori*, es considerà que aquests perfils inicials permetrien satisfer els objectius d'aquesta primera fase d'aproximació al tema i el que quedava inicialment més inconcret fou el nombre d'entrevistes de cadascun. Com es pot veure en la taula següent (que garantint l'anonimat presenta el perfil de les entrevistes i els acrònims que s'utilitzaran per identificar els *literals* en l'apartat d'anàlisi) s'arribà al que considerarem el punt de saturació informativa (per la repetició que s'obtenia) de cada perfil d'entrevistat realitzant: 9 entrevistes a alcaldes i alcaldesses de micromunicipis (són les entrevistes més nombroses donat que són el màxims representants dels municipis en els que es centra el projecte i pel fet que es diversificà tenint en compte que representessin a municipis amb diferent nombre d'habitants); 2 alcaldes i alcaldesses del que hem identificat com municipis que tenen micropobles; 3 tècnics i/o representants polítics d'entitats i associacions rellevants que actuïn a Catalunya en el camp de la ruralitat (l'elecció de tècnic o representant polític responsable es realitzà una vegada contactada l'entitat o associació per indicació dels seus responsables); i 6 tècnics i/o polítics d'organitzacions supramunicipals de l'administració pública (el primer criteri d'inclusió fou realitzar entrevistes a persones que el seu àmbit de treball fos Catalunya i altres que ho fessin en un territori més concret, 3 i 3 concretament i aquests darrers de Lleida⁶).

⁶ L'elecció de tres persones representants d'aquest perfil de Lleida fou per ser la província més rural de Catalunya, però també per què no aconseguirem obtenir resposta de potencials entrevistats d'altres províncies. Tot i això, el perfil que representa a Catalunya ja pertanyen a altres províncies.

Taula 3. Perfil de les persones entrevistades i acrònims identificatius

Perfil del/la persona entrevistada	Gènere	Intervenció a territorial a nivell de...	Habitants ⁷	ACRONIM ⁸
Alcaldes/alcaldesses de micromunicipis	Masculí	Lleida	400-500	ALLM1
Alcaldes/alcaldesses de micromunicipis	Masculí	Lleida	100-150	ALLM2
Alcaldes/alcaldesses de micromunicipis	Masculí	Lleida	150-200	ALLF3
Alcaldes/alcaldesses de micromunicipis	Masculí	Girona	400-500	AGM4
Alcaldes/alcaldesses de micromunicipis	femení	Tarragona	400-500	ATF5
Alcaldes/alcaldesses de micromunicipis	Femení	Lleida	200-250	ALLF6
Alcaldes/alcaldesses de micromunicipis	Femení	Barcelona	350-400	ABF7
Alcaldes/alcaldesses de micromunicipis	Femení	Girona	450-500	AGF8
Alcaldes/alcaldesses de micromunicipis	Femení	Tarragona	1-50	ATF9
Alcaldes/alcaldesses de Municipis dispersos (amb micropobles)	Masculí	Girona	Més de 500 en conjunt de pobles	AGM10
Alcaldes/alcaldesses de Municipis dispersos (amb micropobles)	Femení	Lleida	Més de 500 en conjunt de pobles	ALLF11
Tècnics i representants d'entitats i associacions rellevants	Masculí	Catalunya		RTCM1
Tècnics i representats polítics d'entitats i associacions rellevants	Masculí	Catalunya		RPCM2
Tècnics i representats polítics d'entitats i associacions rellevants	Femení	Catalunya		RTCF3
Tècnics i representats polítics d'organitzacions supramunicipals	Masculí	Lleida		RPLLM1
Tècnics i representats polítics d'organitzacions supramunicipals	Masculí	Lleida		RTLLM2
Tècnics i representats polítics d'organitzacions supramunicipals	Masculí	Lleida		RTLLM3
Tècnics i representats polítics d'organitzacions supramunicipals	Femení	Catalunya		RPCF4
Tècnics i representats polítics d'organitzacions supramunicipals	Masculí	Catalunya		RPCM5
Tècnics i representats polítics d'organitzacions supramunicipals	Masculí	Catalunya		RPCM6

⁷ Per a garantir l'anonimat no es dona el nombre exacte d'habitants sinó un interval.

⁸ Els acrònims s'han construït de la següent forma: en primer lloc s'identifica el perfil de la persona entrevistada (A, alcalde o alcaldessa de micromunicipi o municipi més gran amb micropobles dins; RT, tècnic; RP, polític); en segon lloc on actua/treballa l'entrevistat/da (LL, Lleida; T, Tarragona; G, Girona; B, Barcelona; C, Catalunya); en tercer lloc el gènere (F, femení; M, masculí); i en darrer lloc s'incorpora un número que identifica l'entrevista dins el seu perfil de selecció.

La combinació d'aquests perfils d'entrevistats (més tenir en compte que tot i ser escollits per un perfil, la majoria estan actius a altres nivells) garanteix una triangulació de perspectives (local, supramunicipal, tècnica i política) que reforça la validesa interna de l'estudi i que permet contrastar discursos, diagnòstics i experiències. A més, el nombre d'entrevistes realitzades es considera adequat en relació amb el caràcter exploratori i comprensiu de la recerca. Evidentment, aquest disseny no pretén una representativitat quantitativa, sinó la comprensió en profunditat. I el biaix que es pot indicar és l'elevada representació de càrrecs polítics, especialment entre els alcaldes i alcaldesses. Però també és cert que els objectius del projecte apunten a que són el principal interlocutor que es pretenia tenir i el fet d'incorporar tècnics i representants d'entitats i associacions ho compensa parcialment.

El treball empíric (procediment de recollida d'informació i anàlisi) d'aquesta fase del projecte es va dur a terme entre el 3 de febrer i el 3 de març de 2025. Les entrevistes en profunditat, amb una durada mitjana d'una hora, han seguit dos formats: presencial o en línia, segons la disponibilitat de la persona informant. L'entrevista fou enregistrada en àudio per garantir la fiabilitat de la informació i, a continuació, es va transcriure per analitzar-ne la informació, la qual s'ha fet de forma manual a partir d'una selecció dels temes clau i seguint categories d'anàlisi mitjançant una comparació sistemàtica de les diferents manifestacions de les persones informants. Cal esmentar, a més, que s'han tingut en compte els aspectes ètics i normatius del procés d'investigació i, per tant, per a cada participant s'ha recollit la signatura en un full de consentiment informat i se'ls va informar en què consistia l'entrevista i com s'analitzaria. Especialment que es faria sense identificar l'entrevistat o entrevistada per a garantir l'anonimat i, per tant, es faria servir acrònims del perfil general de la persona entrevistada en la presentació de resultats.

D'altra banda, s'ha dut a terme una part de l'estudi amb **perspectiva quantitativa**. Concretament, s'ha fet una enquesta telefònica (treball empíric es realitzà de l'1 d'abril al 30 de juny de 2025), seguint un qüestionari (vegeu l'annex 2) dissenyat a partir de

la teoria i de la fase qualitativa. El qüestionari fou validat utilitzant un qüestionari d'avaluació de la claredat de les preguntes, facilitat de resposta, la coherència interna i ordre de les preguntes i el grau d'assoliment dels objectius a partir dels blocs o les preguntes realitzades. Els avaluadors foren totes les persones de l'equip de recerca, més 5 alcaldes i alcaldesses de municipis de Catalunya de 500 habitants o menys que serien els potencials enquestats i dos experts externs en el tema objecte d'estudi.

La mostra inicial era el total de la població dels existents, però una part no ha volgut o pogut respondre al qüestionari. Cal indicar que a l'existir llistats de telèfons dels ajuntaments, en la majoria de casos resultà fàcil establir un primer contacte per a realitzar una explicació del projecte i sol·licitar la participació del alcalde o la alcaldessa. També és cert que en algun cas puntual no fou possible obtenir resposta pel qual es procedí a intentar anar presencialment per localitzar el/la potencial enquestat/da o un telèfon de contacte. No sempre aquesta estratègia permeté, finalment, obtenir resposta i realitzar l'enquesta. Per altra banda, tot i el primer contacte un percentatge de persones no acceptaren. Sent el més habitual per manca de temps o indicar personal de l'ajuntament que l'alcalde o alcaldessa havia decidit no participar en estudis. En ocasions es va pretendre que respongués personal de l'ajuntament, però donat el perfil d'informants que es pretenia no s'acceptà i es va haver de renunciar a fer l'enquesta.

Més concretament, del total de població que l'INE (vegeu taula 4) situava en aquest nombre de població, 329 municipis, la mostra obtinguda ha estat de 251, entre els quals n'hi ha 21 que tenen menys de 100 habitants; 116 de compresos entre els 101 i els 250 habitants, i 114 municipis amb més de 250 habitants.

El primer indicador de forta representativitat, donat que no es treballa amb una mostra (n), és que s'ha obtingut resposta del 76,% de la població (N). Taxes de resposta per sobre del 70% són considerades molt bones. A més, tot i que no seria el més adequat al treballar amb mostres no proporcionals a la població, el càlcul de l'error estadístic en aquesta situació es situaria en $\pm 3,02\%$ (amb un nivell de confiança del 95%, en el cas més desfavorable: $p = q = 50\%$), el que es consideraria un error estadístic molt bo.

L'error mostrat, més la taxa elevada de resposta, garanteix un nivell de precisió alt i adequat per a l'anàlisi de resultats. A més, per a complementar aquesta informació, cal tenir en compte les no respostes. Més enllà de la no resposta global anteriorment citada, la distribució territorial (totes les províncies presenten taxes de resposta iguals o superiors al 76% amb l'única excepció de la província de Barcelona on la taxa es situa en el 69%) es pot considerar adequada. Barcelona, tot i tenir una participació relativa inferior manté valors metodològicament acceptables que no comprometen la representativitat global de la mostra. Cal destacar que en el cas de Barcelona es varen dur a terme diverses accions de recordatori i seguiment amb l'objectiu d'incrementar la participació, però no varen permetre assolir el nivell de resposta de les altres províncies. De fet, són els representants municipals que més indicaren que no volien participar en investigacions.

En conjunt, l'elevada cobertura del conjunt de la població objecte d'estudi i l'homogeneïtat territorial de les taxes de resposta i l'absència d'indisidències de biaixos rellevants, permet considerar que la mostra és àmpliament representativa i que els resultats obtinguts són robustos i interpretables amb garanties.

Taula 4. Població de municipis de Catalunya *versus* mostra de municipis en els que s'ha enquestat l'alcalde o alcaldessa.

Intervals de població	Nombre de municipis. Població (N)	Nombre municipis. Mostra obtinguda (n)	% de mostra obtingut de la població total
100 o menys	30	21	70
De 101 a 250	151	116	76,8
De 251 a 500	148	114	77
Fins a 500	329	251	76,3
Província de Barcelona			
Intervals de població			
100 o menys	9	4	44,5
De 101 a 250	29	20	69
De 251 a 500	25	15	60
Fins a 500	63	39	62
Província de Girona			
Intervals de població			
100 o menys	2	1	50
De 101 a 250	36	30	83,3
De 251 a 500	47	38	81
Fins a 500	85	69	81
Província de Lleida			
Intervals de població			
100 o menys	12	10	83,3
De 101 a 250	58	42	72,4
De 251 a 500	52	43	82,7
Fins a 500	122	95	77,8
Província de Tarragona			
Intervals de població			
100 o menys	7	6	85,7
De 101 a 250	28	24	85,7
De 251 a 500	24	18	75
Fins a 500	59	48	81,3

Concretant en la distribució territorial de la mostra percentualment, Lleida concentra el 37,8% dels municipis analitzats, seguida de Girona (27,5%), Tarragona (19,1%) i Barcelona (15,5%). Aquesta distribució reflecteix que Lleida és la **província** amb més presència de micromunicipis en la mostra (com en la població objecte d'estudi), especialment d'aquells amb menys població: el 47,6% dels municipis enquestats a Lleida tenen menys de 100 habitants. Destaca també el percentatge elevat de micromunicipis a Girona, tot i que en aquest cas són majoritàriament de població més elevada (més de 250 habitants en un 33,3% dels casos). Tarragona presenta una distribució intermèdia, amb un percentatge significatiu de municipis petits (28,6% amb menys de 100 habitants), però també amb una presència destacada de municipis més poblats. En canvi, a Barcelona hi ha menys micromunicipis i una distribució més equilibrada entre les franges de població: el 19% dels municipis analitzats a la província tenen menys de 100 habitants i el 17,2% en tenen més de 250.

Pel que fa a **vegueries**, les que aglutinen un nombre més alt de micromunicipis en la mostra són les de Lleida (50 municipis) i el Camp de Tarragona (43), i amb un pes significatiu les de la Catalunya Central (44) i l'Alt Pirineu i Aran (36), aquesta darrera, una zona especialment destacada per la baixa densitat poblacional i l'elevat nombre de municipis amb menys de 250 habitants. Cal tenir en compte, sobretot per la lectura posterior de les segmentacions que es realitzaran, que hi ha vegueries amb pocs municipis i que la mostra també ho és. El cas, per exemple, de la vegueria de Barcelona amb 3 municipis de 500 o menys habitants (i es varen poder enquestar 2), Penedès amb 8 (enquestats són 5) i Terres de l'Ebre 8 (enquestats són 5).

Per conèixer millor la fesomia de la mostra es va preguntar sobre la quantitat de pobles que constitueixen el municipi i l'existència de cases disperses. A tall general, el 47,4% estan formats únicament per un poble, independentment de la quantitat d'habitants que hi visquin; un 13,9% tenen dos pobles, i un 12%, tres. Com s'observa a la taula següent, la mitjana de pobles per municipi se situaria en 2,68, una dada que manté relació directa amb el nombre d'habitants censats, és a dir, com més nombre, més s'incrementa la mitjana de pobles.

Taula 5. Nombre de pobles que formen el municipi

		Habitants censats		
	TOTAL	Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
1	47,4	42,9	46,6	49,1
2	13,9	19,0	13,8	13,2
3	12,0	14,3	12,1	11,4
4	7,2	4,8	8,6	6,1
5	3,6	4,8	3,4	3,5
6	3,2	-	3,4	3,5
7	3,2	4,8	3,4	2,6
8	2,4	-	1,7	3,5
Més de 8	3,6	-	3,4	4,4
I cases disperses	1,6	4,8	1,7	0,9
No respon	2,0	4,8	1,7	1,8
Mitjana	2,68	2,21	2,63	2,81
Desv. típica	2,51	1,65	2,25	2,85

Quant al **perfil de les persones enquestades** de l'estudi, s'han requerit un seguit de dades per poder emmarcar-les sociodemogràficament. Amb aquesta finalitat, se'ls ha demanat el gènere, l'edat, el nivell educatiu, els anys de residència i la relació amb el municipi, la durada del seu càrrec com a alcaldes o alcaldesses, i si han ocupat altres càrrecs a l'Ajuntament.

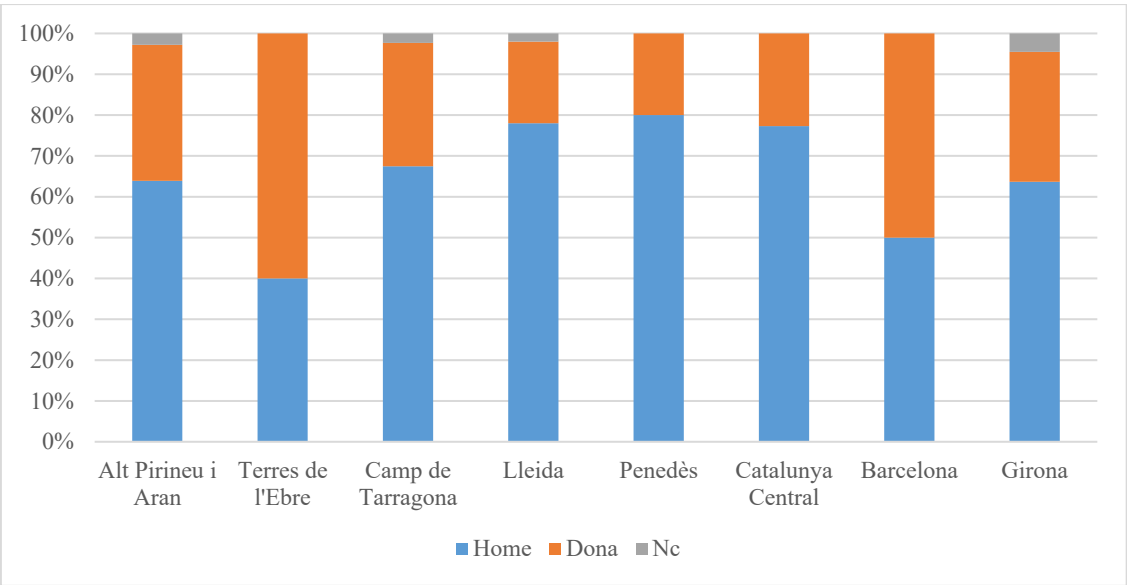
Pel que fa al gènere de les persones entrevistades, un 69,3% són homes, un 28,3% dones i un 2,4% no ha contestat. En general, a la majoria de vegueries hi ha una masculinització del càrrec d'alcaldia, a excepció de les Terres de l'Ebre, on un 60% de les entrevistades són dones, i a Barcelona, on s'equipara la quantitat de dones i homes

entrevistats. No obstant això, a escala provincial, aquesta distinció per gènere queda diluïda i no s’aprecia, cosa que representa novament una mostra masculinitzada.

Taula 6. Gènere de les persones entrevistades per vegueria

	Vegueria							
	Alt Pirineu i Aran	Terres de l'Ebre	Camp de Tarragona	Lleida	Penedès	Catalunya Central	Barcelona	Girona
Home	63,9	40,0	67,4	78,0	80,0	77,3	50,0	63,6
Dona	33,3	60,0	30,2	20,0	20,0	22,7	50,0	31,8
No respon	2,8	-	2,3	2,0	-	-	-	4,5

Gràfic 2. Gènere de les persones entrevistades per vegueria

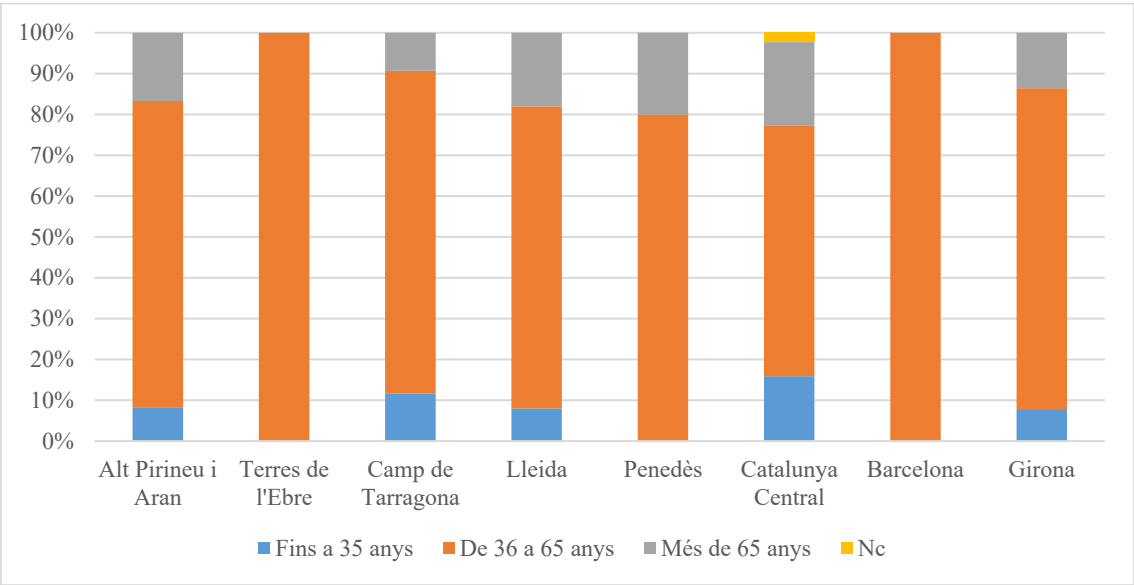
Les edats de les persones enquestades s’han compilat en franges: fins a 35 anys, de 36 a 65 i més de 65 anys. En termes generals, el perfil predominant és de persona adulta activa, amb una edat compresa entre els 36 i els 65 anys (74,9%), seguit d’una presència notable de persones de més de 65 anys (15,1%) —principalment a Lleida,

l'Alt Pirineu i Aran, el Penedès i la Catalunya Central. La presència de joves —fins a 35 anys— en l'àmbit polític municipal és més anecdòtica (9,6%) a tot arreu i inexistent en algunes vegueries. El Camp de Tarragona, Lleida i Girona són les vegueries amb un repartiment generacional més equilibrat pel que fa a les persones enquestades.

Taula 7. Edat per interval de les persones entrevistades per vegueria

		Vegueria							
	Total	Alt Pirineu i Aran	Terres de l'Ebre	Camp de Tarragona	Lleida	Penedès	Catalunya Central	Barcelona	Girona
Fins a 35 anys	9,6	8,3	-	11,6	8,0	-	15,9	-	7,6
De 36 a 65 anys	74,9	75,0	100,0	79,1	74,0	80,0	61,4	100,0	78,8
Més de 65 anys	15,1	16,7	-	9,3	18,0	20,0	20,5	-	13,6
No respon	0,4	-	-	-	-	-	2,3	-	-

Gràfic 3. Edat per interval de les persones entrevistades per vegueria

Per conèixer el nivell educatiu de les persones entrevistades, se'ls va demanar si tenien estudis obligatoris, secundaris postobligatoris o universitaris. El nivell educatiu finalitzat predominant entre les persones que ocupen el càrrec d'alcaldia en micromunicipis sol ser mitjà o alt (batxillerat, formació professional, estudis universitaris), però amb variacions arreu del territori. Les divergències generacionals i geogràfiques també impliquen diferències en la formació. En termes totals, el 14,7% han finalitzat els estudis obligatoris, el 47% tenen estudis postobligatoris i el 38,2%, universitaris.

Aparentment, la quantitat d'habitants del municipi presenta relació amb el nivell d'estudis, ja que en el cas de municipis de més de 250 habitants el nivell formatiu dels alcaldes o alcaldesses és superior al dels més petits, amb el 48,2% de persones amb estudis universitaris, un 38,6% amb secundaris postobligatoris i un 13,2% amb estudis obligatoris. En el cas de municipis més petits, hi ha més pes de persones amb un nivell educatiu secundari postobligatori (66,7% en municipis de menys de 100 habitants i 51,7% en els d'entre 101 i 250 habitants).

Taula 8. Nivell educatiu finalitzat de les persones entrevistades segmentat per habitants censats al municipi

		Habitants censats		
	TOTAL	Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
Estudis obligatoris	14,7	14,3	16,4	13,2
Secundaris postobligatoris	47,0	66,7	51,7	38,6
Universitaris	38,2	19,0	31,9	48,2

De 251 persones entrevistades, 141 són de tota la vida del municipi, i la majoria resideixen des de fa més de 20 anys al municipi o bé hi han viscut tota la vida (56,2%). En termes de vegueries, l'antiguitat o el fet d'haver residit vitalíciament al municipi sí que denoten una rellevància: a la Catalunya Central, un 59,1%; a l'Alt Pirineu i Aran,

un 61,1%, i a Lleida, un 70%. A Girona, el percentatge de residents vitalicis en càrrecs d'alcaldia és menor (45,5%).

Taula 9. Anys de residència al municipi de les persones entrevistades segmentat per nombre habitants censats

		Habitants censats		
	TOTAL	Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
Fins a 5 anys	3,6	-	0,9	7,0
De 6 a 20 anys	20,7	28,6	19,8	20,2
De 21 a 35 anys	11,6	4,8	13,8	10,5
Més de 35 anys	6,0	4,8	6,9	5,3
Tota la vida	56,2	57,1	56,9	55,3
No respon	2,0	4,8	1,7	1,8

Taula 10. Anys de residència al municipi de les persones entrevistades segmentat per vegueries

	Alt Pirineu i Aran	Terres de l'Ebre	Camp de Tarragona	Lleida	Penedès	Catalunya Central	Barcelona	Girona
Fins a 5 anys	5,6	-	7,0	-	-	2,3	-	4,5
De 6 a 20 anys	16,7	20,0	18,6	10,0	80,0	22,7	50,0	25,8
De 21 a 35 anys	11,1	-	14,0	12,0	20,0	11,4	-	10,6
Més de 35 anys	2,8	-	2,3	6,0	-	2,3	-	13,6
Tota la vida	61,1	60,0	55,8	70,0	-	59,1	50,0	45,5
No respon	2,8	20,0	2,3	2,0	-	2,3	-	-

Per finalitzar la definició de la mostra que ha informat i donat la seva opinió sobre el municipi s'observa una divisió clara entre municipis amb alcaldies més veteranes i perfils de primer mandat (43,8%). En els municipis més petits, s'evidencia una tendència més àmplia de continuïtat institucional —entre 2-4 mandats seguit—, sovint vinculada a una idea de responsabilitat i servei. Als municipis de menys de 100 habitants, hi ha més tendència a mandats de més de 25 anys (14,3%) que en els més poblats. Les alcaldies veteranes són més envellides i masculinitzades, mentre que les *novelles* tenen més presència en micromunicipis d'entre 101 i 250 habitants censats (52,6%). No s'identifiquen diferències a escala geogràfica.

4. Resultats

4.1. Els micromunicipis de Catalunya: perspectiva qualitativa

Els principals resultats de la fase empírica qualitativa es presentaran en quatre blocs. En primer lloc es farà referència al context i el perfil de la població, es seguirà amb la situació socioeconòmica i les infraestructures, els serveis i, finalment, l'administració i la gestió municipal.

4.1.1. Context i perfil de la població

Els micromunicipis catalans comparteixen diversos trets demogràfics i socials que condicionen de manera directa la seva realitat actual. Un dels que més s'ha manifestat ha estat l'envelliment de la població, amb una presència destacada de gent gran i una proporció de població juvenil resident molt baixa, tal com es recull en les següents manifestacions, les quals també presenten que s'hi veu masculinització demogràfica: “Gent gran, el gran percentatge del nostre poble. [...] És una societat més masculinitzada. Però és un fenomen força general a les zones de muntanya” (RTLLM2). “El que més tenim, com a totes les zones rurals, és gent gran” (ABF7). “Una realitat actual que és de despoblament. [...] el que hi ha és un canvi de la població. Les famílies tradicionals no es queden al poble. Tenim molta gent gran” (RPLLM1).

Aquesta situació es veu agreujada per la dificultat de poder retenir o atraure parelles amb infants o població jove, atès que sovint, segons les persones informants, és per motius vinculats a la manca de serveis, habitatge assequible i de qualitat o si més no per la mala connectivitat amb els centres urbans: “Dificultats per atraure parelles joves per manca de connectivitat” (RTLLM2), “la gent que marxa del micropoble per anar a estudiar és difícil que torni al poble” (RPLLM1).

Tot i això, alguns pobles han començat a acollir persones d'origen estranger, especialment en municipis amb activitats agràries o en procés de repoblament. Cal

destacar iniciatives d'acollida i integració amb bons resultats, tant econòmicament com pel que fa a cohesió social: “Tenim una comunitat important de persones migrades, en el nostre cas en concret, són del Pakistan. I sobretot de dones pakistaneses” (ABF7). “Quan hi ha un compromís de territori, aquesta acollida es produeix [...] amb més facilitat que a les zones urbanes” (RTCF3).

A més, es constata també la diversitat entre micromunicipis, segons l'entorn geogràfic i l'accessibilitat, així com la proximitat amb els nuclis més grans, cosa que influeix de manera directa en la composició de la població i en les oportunitats que s'ofereixen: “Hi ha perfils propis segons el micropoble atesa la diversitat i l'orografia” (RPCM6). “Als anys 80-90 la gent marxava [...] això s'ha revertit totalment” (ALLF6).

4.1.2. La situació socioeconòmica i les infraestructures.

Les persones entrevistades descriuen els micromunicipis com d'economia fràgil i molt condicionada pel finançament d'agents externs. Una de les qüestions més repetides i destacades és la dependència econòmica de les subvencions i la manca de recursos propis, tant materials com humans:

“Falten recursos econòmics [...] Jo crec que estat també justament la lentitud de les administracions supramunicipals [...] Hi ha dependència econòmica! I és perquè funcionem en funció de... És a dir, moltes de les coses que fem és gràcies a les subvencions i els plans diversos” (ALLF11).

“Com a febles, tenim dinàmiques socioeconòmiques una mica regressives [...] Tindria més sentit fer-ho de manera coordinada (ciutat central i pobles), però veus que no passa [...] En general, hi ha una manca de capacitat estratègica dels municipis” (RTLLM3).

“Segur que haurem de demanar un crèdit, alguna cosa per aguantar els diners [...] el finançament dels pobles petits és molt greu” (ALLM1).

“Ens falten recursos econòmics, però recursos en forma de personal [...] Nosaltres finalment ho hem executat tot amb recursos propis” (RPLL4).

A més, apareix una queixa generalitzada pel que fa a l'excessiva burocràcia, atès que dificulta l'acció municipal per intervenir. Diverses persones entrevistades assenyalen

que la lentitud, que les ajudes no tenen en compte les especificitats rurals i la complexitat administrativa limita la capacitat de resposta dels ajuntaments: “Les trames burocràtiques [...] són absolutament aclaparadores” (ALLF11). “El que acaba generant (el sistema de subvencions) són unes polítiques relativament estandarditzades, però que no responen a les necessitats pròpies” (RTCLLM3).

Malgrat les limitacions, alguns municipis han posat en marxa accions innovadores per fomentar l'arrelament i l'economia social però palesen la dificultat de superar esculls: “És molt difícil poder fer coses, volia fer una campanya de fotografies, muntar un parc fotovoltaic, i res. A escala municipal jo no puc assumir costos” (ALLM2). “No hi ha iniciatives d'inserció i economia social” (AGF8). “Estem fent una estratègia de repoblament oferint habitatge públic a un preu molt assequible” (ALLM4). “Tenim uns productors que fan oli [...] volem que facin el pas al comercialisme” (RTLLM2). “La Fageda, L'Olivar, el turisme al Baix Segre... Hi ha potencials” (RPCM5). Hi ha potencial però la situació de partida, més la burocràcia i l'escàs recolzament llastren qualsevol iniciativa. Per entrar en més detalls, hi ha força qüestions que representen reptes i llast que fan que es vegi complicat fer créixer i renéixer els municipis rurals.

L'habitatge-edificació: la manca d'habitatge és una constant en les manifestacions de les persones entrevistades. Hi ha demanda als micromunicipis, tant de generacions joves que volen quedar-se a viure als pobles com d'altres en situació diversa, com, per exemple, els que hi van a treballar. Per tant, és complicat disposar d'habitatge assequible, una situació que dificulta l'assentament de persones en la població. Malgrat que n'hi ha de buits, però no es volen vendre o llogar. Finalment, l'habitatge va lligat també a la disposició i la gestió del sòl, tal com es mostra a continuació en la veu d'una de les persones entrevistades:

“L'habitatge és complicat, i a l'ajuntament no tenim sòl públic, o molt poc. De fet, tenim problemes per a zones d'aparcament per als vehicles. Ara estem fent l'adquisició d'una zona de pàrquing en un poble on no hi ha espai per als cotxes, perquè quan arriba el cap de setmana és un problema. I no tenim gaires solucions [...]” (RTLLM2).

El transport: el transport públic és, dins dels serveis, un dels elements assenyalats com a importants per la seva afectació a la població del municipi, sobretot per a determinats col·lectius de veïns/es. Hi ha manca de transport públic i comunicació, i, per tant, segons les persones entrevistades, els sistemes de mobilitat poden ser millorables en general. D'altra banda, també es parla de la xarxa de carreteres locals o camins, que de tan àmplia es fa difícil gestionar des de pobles petits. Hi ha molts camins per arreglar i els municipis es queixen que els cal suport per millorar els accessos:

“Les carreteres són un altre problema. Parlem que tenim uns 45-50 km de carreteres municipals asfaltades que només arriben a pobles. I com a transport, hi ha el públic, el de la canalla per al transport escolar i el de la demanda. No hi ha una línia regular de transport” (RTLLM2).

Quant a transport, en algunes poblacions en tenen de públic escolar i altres disposen de línies que van cap a les capitals de província, però se'n demana més freqüència, i també que cal fer una reflexió sobre la relació del transport amb la situació d'envelliment de la població.

“Transport a les distàncies, les comunicacions, carreteres, transport públic... que és bàsicament per autobús. Tampoc acaba de cobrir les necessitats reals de la gent, és a dir, poca freqüència, poques connexions [...] I tot plegat dificulta moltíssim l'accés als serveis, per tant, aquest punt es podria millorar molt” (RPCM2).

D'altra banda, es recullen algunes experiències o propostes alternatives impulsades des dels micromunicipis i basades en el transport a demanda, com ara un bus elèctric o la gestió de vehicles privats —*car sharing*—, perquè fins i tot els alcaldes o alcaldesses porten el veïnatge a nuclis més grans per anar a comprar per pal·liar o donar resposta a moltes necessitats:

“La possibilitat de gestionar aquest vehicle privat de manera concertada i equilibrada voldria dir que algú fes àrees de *car sharing*, que algú instal·lés punts de càrrega de vehicles elèctrics... aquesta mena de coses. La lògica del transport al nostre país, pensat en línia regular i subjecte a concessió, requereix un equilibri econòmic o una subvenció del govern de la Generalitat, perquè tindria

sentit que fos més intermodal, no només en la intermodalitat pública, sinó sobretot en la privada” (RPCM6).

“Nosaltres després, per comunicar-nos amb els pobles, tenim diferents carreteres que són nostres, i això és un cost brutal. Hi ha el “transport de demanda”, que és una línia regular de bus, però que per optimitzar el desplaçament va a la parada que s’ha sol·licitat” (AGM10).

Les comunicacions i la connectivitat: sembla que, en general, segons les persones entrevistades, la llum i la comunicació estan força bé. La connectivitat és una qüestió força desenvolupada que afavoreix el treball en línia, el turisme... que tot funcioni correctament (transaccions...), i, per tant, se li ha atorgat un pes i s’ha desenvolupat. No obstant això, segons el territori on se situen els micromunicipis, aquesta situació canvia, ja que en algunes poblacions es disposa de fibra amb operadors locals variats i en altres hi ha més dificultats d’establir-hi telefonia. A més a més, es detecten poblacions en què s’afirma que hi ha necessitat de telefonia mòbil perquè els operadors no hi volen invertir, com es recull en un municipi de muntanya de la província de Lleida. En un altre cas, es ressalta que l’Ajuntament no té possibilitat d’incidir-hi, però sí que el cablejat és estratègic. Així, se’n destaquen dues manifestacions.

“Jo crec que s’està fent un esforç molt gran perquè arribin a tot arreu, i s’ha d’aconseguir que la connectivitat sigui perfecta arreu del conjunt de territori [...]” (AGM10).

“Les telecomunicacions les has d’anar mantenint i millorant, perquè ara ja hi ha sistemes amb liti o amb led, que són molt cars, però és veritat que després també tenen una vida molt llarga, un consum molt baix, poca contaminació, i això ens interessa” (RPCF4).

El subministrament d’aigua: hi ha poblacions rurals amb trams de clavegueram antics i el servei de sanejament és complicat i complex, a banda que els costos per mantenir les xarxes són elevats.

“L’aigua és una problemàtica i un pou sense fons, en el sentit que s’han de fer inversions constantment, i fa temps que no s’havien aturat mai, i ara tenim el problema que s’han de renovar canonades. Les captacions no són tant el problema, i sí puntualment el de la sequera [...]” (CRTLLM2).

Seguint les manifestacions d'una de les persones entrevistades, cal destacar que el subministrament d'aigua es pot prestar de tres formes diferents:

“Prestació directa, amb concessió o mancomunada. L'aigua és sempre una concessió municipal, per tant, la pot oferir l'Ajuntament directament. No obstant això, hi ha uns quants ajuntaments que per prestar el servei d'aigües comparteixen una mancomunitat i s'organitzen per donar-lo els uns als altres, i n'hi ha d'altres que fan concessions a tercers, a empreses multinacionals o locals, que fan els treballs d'aigua. Ara, en altres serveis que tu preguntaves, com aigües, per exemple, hi ha casos en què es fa mancomunadament” (RPCM6).

4.1.3. Els serveis

Quelcom introductorí és que estructures supramunicipals es consideren claus per a l'articulació dels serveis, tal com s'exemplifica a continuació:

“En els serveis de naturalesa més justificada, podríem dir, que sí que apareixen evidentment més dificultats, i d'aquí la rellevància de les estructures supramunicipals. Jo crec que és la clau per a una bona articulació” (RTCF3).

“[...] s'ha de garantir un accés mínim als serveis amb la gent que viu a qualsevol lloc. Llavors, com que això no passa, les infraestructures són deficitàries” (RTCM1).

“També es posa en relleu el paper que desenvolupen els municipis uninuclears. El que necessiten els micropobles són serveis públics i, sobretot, serveis bàsics, que són els municipis, perquè els presten ells mateixos o, en el nostre cas, hem de prestar tots els serveis bàsics” (RPCF4).

Malgrat que algunes de les persones entrevistades manifesten que tenen diversos serveis als micromunicipis per a la ciutadania, com ara farmàcia, caixer automàtic, serveis d'hoteleria, pistes esportives, biblioteca, escola de música, de futbol, escoles..., aquesta circumstància no es fa extensiva a tots, perquè en alguns hi ha dèficits importants, i es demana de tenir-ne o de treballar-hi per disposar-ne, i no només des dels municipis, sinó des dels consells comarcals corresponents, des d'on s'han d'encomanar per al municipi, o des del Govern:

“A tot el que són pobles petits, s’hauria de creure molt més en el consell comarcal, que representa que no té ingressos, és finalista” (ALLM1).

“Perquè no està garantit l’accés als serveis bàsics amb un mínim de temps raonable. El que no està garantit són els serveis essencials, que en diem, o el que sigui, que és tota la resta que fan servir activitats extraescolars i activitat econòmica essencial, que pot ser la cura de les persones, serveis al meu pare, que estan organitzades on hi ha més població, les capitals comarcals...” (RTCM1).

L’important és que es disposi de serveis, i que no es trobin allunyats si no es poden rebre en el mateix poble. A més, emergeix la percepció que la prestació de serveis és un bé no només per als municipis rurals, sinó per a tot el territori des d’una perspectiva més àmplia. Catalunya ha de tenir cura dels seus espais menys poblats. Per això es creu que cal aplicar discriminació positiva, com es recull de manera més específica en els comentaris següents:

“Jo crec que també és una oportunitat, però ho és per a la resta de Catalunya, perquè algú ha de cuidar de tots aquests territoris, algú els ha de rendibilitzar en certa manera, i són com un reservori ecològic, mediambiental, que necessitem per a la resta, per intercanviar, per compensar i per oferir, i, per tant, ha de ser una oportunitat per a tothom” (RPCF4).

S’ha de buscar una discriminació positiva de manera clara, perquè tenir aquella gent allí t’està aportant altres valors, i això que dius dels reforços, aquests del sistema” (RPCM5).

En els serveis a les persones, destaquen com prioritaris (sempre segons els entrevistats i entrevistades) *els serveis bancaris, de seguretat i els anomenats de restauració*. Aquests serveis es relacionen amb qüestions econòmiques, tal com es reflecteix tot seguit:

“Jo el que et diria és que en tots els temes de serveis no garantits per l’administració hi ha problemes, perquè aquí és un sistema de mercat i, per tant, moltes vegades, aquests serveis no ofereixen les condicions de mercat necessàries perquè siguin rendibles, i és així que cada vegada hi ha problemes amb farmàcies, amb serveis bancaris... simplement perquè desapareixen els serveis en aquests municipis, i crec que són els àmbits on pot intervenir millor el sector públic. Pel que fa als serveis digitalitzats, en aquest cas el que diria és

que probablement la dificultat és molt similar a la que existeix en qualsevol altre lloc” (RTCF3).

En primer lloc, quant als **serveis bancaris**⁹, hi ha micromunicipis que mai no han tingut un caixer i, a més, també depèn del moviment de caixa que hi hagi, de les dificultats per accedir-hi i de la relació de la població amb la banca:

“Els bancs estan desapareixent i la banca alternativa, que és la digital, evidentment té alguna dificultat, i és que en un poble amb gent gran la relació de les persones amb els diners no és electrònica, sinó analògica. Tot això, en el món rural, esdevenen estructures pensades, prou permeables, prou flexibles, prou àgils per poder tenir aquestes necessitats” (RPCM6).

D'altra banda, s'identifiquen diverses propostes i iniciatives per apropar aquests serveis al veïnat, com ara la iniciativa impulsada per la Generalitat de Catalunya de sistema de banc mòbil concessionat amb CaixaBank en alguns territoris i amb Caixa d'Enginyers en altres. Des de la Diputació de Barcelona, recentment s'ha començat una nova iniciativa pel que fa als serveis bancaris:

“La Diputació de Barcelona té un sistema no de servei bancari, sinó de caixer automàtic itinerant, i caldrà veure si fa la funció que se n'espera [...] ha començat fa uns mesos...” (RPCM6).

“Si parteixes del punt que nosaltres aquí no tenim cap de servei, i el que ara ens arriba és el caixer, la banca mòbil de Caixa d'Enginyers i de CaixaBank” (ATF9).

Tanmateix, existeixen altres iniciatives desenvolupades des d'una perspectiva més local i amb una mirada més crítica:

“Aquí fa anys que no tenim caixa, però sí la caixa de la cooperativa. Per tant, els dies entre setmana sí que hi ha serveis bancaris per als que en són socis, que són la majoria de gent del poble, però no tothom. I després últimament s'ha instal·lat aquest servei de banca mòbil que, si no recordo malament, és una

⁹ Crida l'atenció el fet que 7 de cada 10 persones que viuen en municipis de menys de 500 habitants manquin de punts en els quals extreure diners en efectiu (Camarero, 2025).

vegada al mes o cada dos mesos, però és que només hi és una hora o una hora i mitja, i es difícil que la gent es coordini. I després, que és un servei que s'ha licitat i l'empresa que s'ho ha quedat és CaixaBank, però si tu tens Santander, et cobren 3 euros cada mes pels diners. I on has d'anar si vols treure diners? A un altre poble? [...]" (ATF5).

Els serveis de restauració sí que són presents en alguns micromunicipis amb bars o cases de turisme rural, entre d'altres, i hi ha algú que assenyala la importància que tenen, tot i que en alguns casos el nivell d'activitat canvia a l'estiu, un període molt més actiu que la resta de l'any.

Quant a la seguretat, els micromunicipis no disposen de policia local, i els professionals que tenen les funcions bàsiques assignades en seguretat i suport són els Mossos d'Esquadra, però, malgrat que alguns manifesten que no tenen sensació d'inseguretat, també es comenta que la funció d'agent de proximitat és complicada, i que es viuen dificultats i insatisfacció, motiu pel qual es plantegen reflexions i propostes com ara:

"En aquest sentit, sí que volíem mancomunar aquest servei entre diferents pobles, perquè com una policia local mancomunada, però és el que la llei no permet" (AGM10).

"I després, la seguretat és una de les coses en què més coixos anem. I la que genera més malestar en aquest moment, seria el que més queixes m'arriben de gent. Perquè nosaltres aquí depenem dels Mossos d'Esquadra [...] No tenim càmeres lectores de matrícula instal·lades als accessos dels cinc nuclis. No n'hi ha, perquè torna a ser una inversió que hauria de fer l'Ajuntament, i és una de les coses que la gent ens reivindica, perquè hi ha robatoris" (AGF8).

I és evident que hi ha altres serveis que es consideren essencials. Una mancança que palesen els entrevistats és en relació amb l'accés als **serveis sanitaris**. Fet que per tenir població envellida fa que sigui valorat com a més prioritari. Tenir aquest servei i poder accedir-hi és considerat quelcom bàsic. Els desplaçaments per anar al metge. la capacitat dels metges per d'arribar al territori i a totes les necessitats, són reptes molts evidents donat que no es dona servei cada dia, en ocasions els desplaçaments són excessius i complicats o pel fet que en períodes de temps concrets

(estacionalment) la població que s'ha d'atendre es multiplica. Quan no per que el servei està infradotat:

“Pel que fa a salut, durant els últims anys hi ha hagut una reducció de les hores d'atenció del metge, i s'ha passat dels cinc als tres dies. L'altra qüestió és l'hospital, un lloc on entres i, per molt que hi hagi professionals treballant-hi amb tota la voluntat del món, és un edifici que s'ha de renovar [...], amb totes les dificultats tècniques i pocs acords en l'àmbit polític” (ABF7).

Això sí, també hi ha parers que manifesten estar satisfets pel que fa a l'existència dels serveis i els recursos sanitaris i l'atenció que es presta. De fet, s'identifiquen els esforços comuns que sovint han hagut de fer per mantenir-los o per comptar amb els professionals especialitzats necessaris:

“El CAP, el centre d'assistència primària, és a Torruella, però aquí hi ha un consultori mèdic local que funciona [...] Cada dijous tenim metge, tenim metgessa, ja fa anys que hi ha hagut una altra metgessa i infermera. D'això, no ens en podem queixar, estem bé [...] notem que el personal sanitari que ve es preocupa per nosaltres. Per contraposició, no tenim farmàcia, no hi ha prou població per poder sol·licitar-la [...] No tenim cap servei mancomunat” (AGM5)

En serveis sanitaris, nosaltres tenim la sort de tenir consultori mèdic un dia a la setmana, amb metge i infermera. Depenem del CAP d'un poble veí, que és el de tot l'entorn. Ja ens van retallar aquest servei abans de la pandèmia, i per la pandèmia van intentar tancar-lo. Tots els pobles ens vam unir i tots els ajuntaments que depenien d'aquest CAP vam fer molta pressió perquè es restablís el servei i no el retallessin més del que ja havien fet” (AGF8).

“Aquí tenim un hospital supracomarcal que dona servei a tres comarques, i lluitem perquè hi hagi els professionals que necessitem, però no és fàcil, lluitem per tenir més especialitats, lluitem perquè hi hagi un bon transport sanitari si t'has de desplaçar a altres llocs, que inclou també un helicòpter sanitari, un dels quatre que hi ha a Catalunya, que ja és de fa 20 anys. Després tenim un ecosistema de CAP de primària molt ben desplegat i molt ben dotat, i la seva capil·laritat arriba als consultoris locals, on es passa visita també de forma periòdica. I després hi ha altres recursos sociosanitaris, residències de gent gran, llits d'aguts de llarg estada, que ara encara s'han de millorar” (RPCM2).

Pel que fa als **serveis culturals**, malgrat que s'indica que no tots els ajuntaments poden tenir equipaments o espais culturals, sembla, pel que comenten els entrevistats, que cada cop més s'aposta per comptar amb espais culturals. Així com per organitzar

festivals i activitats de caràcter cultural, és a dir, fer de la cultura el motor de desenvolupament local, cohesió social i lluita contra el despoblament.

“Jo crec que aquí sí que és veritat que hi ha molts municipis que estan fent molts esforços per programar fires o activitats culturals al llarg de l’any per oferir aquest plus d’oci, de lleure, de cultura, d’espai, de comunicació...” (ALLF11).

“Hem fet una aposta molt forta per la cultura, i tenim un centre cultural, Can Trona, on hi ha moltes activitats, i aquí sí que oferim molta activitat cultural. Tenim tècnica de cultura. I després, com que hi ha moltes associacions, es coordinen molt entre elles per tirar endavant segons quins esdeveniments...” (AGM10).

“Pel que fa a serveis culturals, hi havia una biblioteca, en un segon pis, amb dificultats d’accessibilitat. I llavors hem demanat una subvenció per arreglar un altre espai que tenim i convertir la biblioteca en espai d’entitats, perquè tinguin lloc per reunir-se...” (ABF7)

“Hem demanat una subvenció per arreglar un altre espai que tenim i convertir la biblioteca en espai d’entitats, perquè els espais que tenen les entitats per reunir-se és bastant deplorable” (ATF5).

“En l’àmbit cultural, nosaltres som molt afortunats perquè tenim una associació [...] que té 35 anys d’història, un llegat que ja és de generació en generació. És una associació molt viva, i això té una gran riquesa, tant a l’hora d’organitzar coses com per mobilitzar recursos. I després, des de l’Ajuntament també, des de fa quatre anys ja formem part del FAST, que és un festival que es fa aquí a l’Empordà, i ara crec que hi ha deu pobles, deu micropobles. És un festival d’arts escèniques que ens aporta aquesta possibilitat de formar part d’un esdeveniment com aquest i des de l’Ajuntament s’acompanya i es dona la seguretat jurídica a tot el que es fa, a més de la difusió i la part econòmica, si cal” (AGF8).

Els **serveis educatius** es reivindiquen amb força. I les persones entrevistades realcen el paper de l’escola com a pilar fonamental i com a servei clau per garantir-ne la viabilitat i un futur. Un futur que lliguen amb tenir escola i que aquesta segueixi:

“En l’àmbit de l’educació, diríem que de moment aquí estem bastant bé, perquè les ràtios que tenim a l’escola encara són bones” (ABF7)

“En educació, tenim escola rural, i això també és un pilar fonamental que funciona molt bé. Un èxit quant a la relació entre AFA, escola, ajuntament i ZER [...] (AGF8).

“Perquè l’escola és activitat, un punt de trobada, una relació entre gent que comparteix generació, és molt important per a un poble tenir escola. I aquí demanaria, i sempre ho he demanat a la Generalitat, que tingui prou flexibilitat per entendre que més enllà de la ràtio estricta i aplicada, i del procediment que toca, l’escola té un valor afegit que hauríem d’intentar mantenir sempre en termes de capacitat de resposta, més enllà de l’estructura educativa. Les ZER no tenen personal administratiu [...], i una altra dificultat de les escoles rurals és que amb les densitats d’alumnat és molt difícil poder dur a terme accions complementàries a la formació més enllà del que puguem fer al poble, si vols anar al del costat necessitaràs arribar-hi amb autobús o amb transport públic, i tot això encareix moltíssim l’activitat, a banda d’algunes rigideses de matrícula. A més, l’escola és responsabilitat d’aquell Ajuntament i els costos de manteniment en el cas dels micropobles són molt elevats, per poc que facis, per poc que paguis la llum, la calefacció i la neteja i el petit manteniment d’aquella finestra que no s’ajusta o d’aquella porta que grinyola” (RPCM6).

Amb tot, també predominen comentaris sobre les dificultats amb què topen, com ara el manteniment dels centres educatius, que és costós i complex. Però alhora es proposen millores en relació amb el personal de les escoles o, pel que fa a les transicions educatives (demanda d’escoles bressol o continuïtat en l’educació secundària), disposar d’un institut escolar o d’instituts més a prop, perquè en alguns casos són a 45 km o més. Per tant, novament s’observa que hi ha diferents situacions quant a la satisfacció dels serveis educatius.

“Hi hauria d’haver un institut escola, però no el tenim, només l’escola de primària” (ALLF11)

Les necessitats que s’atenen des dels **serveis socials** bàsics, les competències dels quals són a escala comarcal, es vinculen sovint a l’envelliment del territori. Sense situacions socials gaire problemàtiques. Aparentment hi ha satisfacció pel que fa a l’atenció dels serveis socials en general, i la proximitat amb els professionals i amb les persones que donen aquests serveis. Tot i que hi ha algun discurs que indica problemàtiques o necessitats quan a l’accés o la garantia d’aquests serveis, fins i tot a mig i llarg termini.

“L’accés als menjadors i als serveis socials, si es veuen com una aposta ferma per generar prou recursos per garantir-ne l’accés, aleshores els acabarem

perdent. Econòmicament, no surt, no és fiable, no surt de l'estat espanyol" (RPCM2).

"Tenim treballadors socials que van a l'Ajuntament i en fan un seguiment, estem bastant al dia, en aquest aspecte. L'envelliment és un dels factors més rellevant en aquest sentit: de situacions socioeconòmiques febles, n'hem tingut alguna, però poques, el que sí que ens hem trobat és gent problemàtica (aldarulls...)" (ALLM2).

"Això funciona molt bé, tenim el consell comarcal, tot l'equip de serveis socials, que també amb els anys s'han anat organitzant i han anat creant especialitzacions, per tant, tenen àrees per a persones grans en situacions de dependència, famílies amb fills... I quan alguna persona té necessitats, demana hora. O va al consell comarcal, o el consell comarcal ve aquí, o les tècniques venen aquí, demanen una sala i la feina es fa des d'aquí. Nosaltres des de l'Ajuntament vam fer la regidoria per a la gent gran, que també ha estat un gran encert, perquè ens ajuda a tenir-los molt presents. I això fa que, per exemple, la gent que viu sola, que això també passa en llocs així, i que sabem qui són, perquè al final coneixes tothom, de tant en tant sempre hi va algú, sempre parlen amb algú de l'Ajuntament. I nosaltres sabem si van a serveis... Si no estan connectats amb serveis socials, els acompanyem nosaltres" (AGF8).

L'envelliment és el tema a considerar i, especialment, l'atenció i cura a les persones grans. Pel que fa a recursos, en algun cas es disposa de centre de dia per donar resposta a aquestes necessitats.

"Nosaltres, com a ajuntament tenim el servei de centre de dia, que és de gestió directa del consistori, un fet molt avantatjós de cara a l'usuari, perquè tenim unes ràtios boníssimes, tenim una cuinera, allí es fa el menjar cada dia, es dona una atenció personalitzada boníssima, però això té unes contraprestacions: una és l'econòmica, que evidentment la gestió d'una empresa sortiria millor que la de l'Ajuntament, però pensem que, tot i això, és millor. No tot és qüestió econòmica, i pensem que és millor gestionar-ho directament, però també és veritat que ens genera molta feina administrativa a l'Ajuntament" (ATF5).

Ara bé, en altres municipis hi ha dificultats en el transport per accedir a centres de dia de poblacions properes, i s'està treballant perquè pugui haver-n'hi. Així mateix, també s'identifiquen dificultats per disposar de professionals en la prestació de serveis socials, com ara professionals del SAD, fisioterapeutes, etc.

“En acció comunitària, es tracta d’estar molt atent i molt present, i de poder arribar allà on toca. En serveis socials, les competències són comarcals [...] Quant al SAD (Servei d’Atenció Domiciliària), ens costa trobar professionals d’atenció domiciliària” (ALLM4).

4.1.4. L’administració i la gestió municipal

La situació en què es troben els municipis pel que fa a l’administració i la gestió, qui són els responsables, quina coordinació tenen amb altres administracions i els principals reptes i fortaleeses en aquest àmbit han estat temàtiques centrals en els discursos dels entrevistats. El primer que destaca és la diversitat de realitats. Tot i que hi ha qüestions comunes, sovint s’esmenta que les oportunitats no són les mateixes segons on se situï el municipi. És a dir, la posició geogràfica, les estructures supramunicipals i els serveis que tenen a l’abast en nuclis propers (sovint més grans i amb més serveis) condicionen força i són font de desigualtat entre els mateixos micromunicipis:

“[...] els micropobles, jo crec que són una realitat molt genèrica, perquè ara es comença a conèixer i a posar en valor, i hi ha diferents realitats” (RPLL4).

“Segons el territori, és a dir, tenen més o menys suport en altres nivells de municipació, com, per exemple, en el cas de Lleida, on topen amb més dificultats, però en municipis de Girona i de Tarragona reben molt suport” (RTCF3).

Pel que fa a l’**estructura tècnica i professional** d’aquests municipis, les persones entrevistades ressalten la situació de feblesa i precarietat, principalment la sobrecàrrega en burocràcia, perquè tenen les mateixes obligacions i normatives que altres poblacions més grans, però sense prou personal ni estructura administrativa per tramitar i fer gestions. No hi ha equips tècnics i sí una dificultat de gestió i seguiment de projectes, atès que no disposen ni de recursos econòmics ni de personal tècnic. Així doncs, es comenta que molts alcaldes o alcaldesses fan la seva tasca de forma altruista i és molt esforç, perquè, tot i que els regidors o regidores poden fer algunes gestions, tot ha de passar per alcaldia, que viu en una situació precària; es ressalta

també la dificultat d'aplicar les mateixes obligacions i normatives. A més, s'esmenta, novament, de la diversitat de situacions. Per exemple, com els de menys habitants encara tenen menys capacitat administrativa i organitzativa en comparació a aquells de 250-500 habitants que poden comptar de més recolzament i recursos.

“[...] tenen una estructura professional molt reduïda, i a sobre no tenen recursos econòmics per poder externalitzar la prestació de serveis de qualitat, no poden tenir les seves pròpies plantilles ni serveis culturals, arquitectònics, sanitaris, educatius... del tipus que siguin. Tampoc tenen la possibilitat legal de fer-ho. A més, els sistemes públics de contractació no són assumibles per a ajuntaments sense estructures tècniques” (RPCM6).

“[...] el personal habilita la gestió, i la gestió requereix el personal. Probablement, la generació de poders compartits que es vulgui incorporar a l'economia d'escala és la cosa més lògica en aquest tipus de dimensions, però cal analitzar-la molt bé perquè no totes les agències de serveis generen la mateixa dinàmica interna” (RTCF3).

“Les normes de l'administració pública estan pensades per a ajuntaments molt grans, i en cap cas per a la idiosincràsia d'aquests municipis” (ATF9).

“Els micropobles perden capacitat de fer política de forma estratègica” (RTLLM3).

“El més important en el micropoble és, sobretot, les qüestions de la simplificació administrativa” (RPCM6).

Esdevé, doncs, una gran responsabilitat pels ajuntaments dels micromunicipis el poder donar resposta a totes les necessitats de la població resident, ja que són tan responsables com un de població gran, però amb menys mitjans i recursos.

“La responsabilitat, la tutela que s'exerceix sobre un ajuntament no és una discriminació en funció del nombre d'habitants o dels recursos econòmics que remeni” (RPCM6).

“Aquests responsables han de vetllar per mantenir la gent al territori” (RPCM5).

Però l'existència de dificultats en l'àmbit administratiu en els micromunicipis, com ara la quantitat de tràmits que cal fer, la falta de recursos, de capacitat econòmica, la manca de personal, les desigualtats entre els recursos disponibles i les tasques que cal dur a terme... ho fan complicat.

“Dimensió reduïda i inexistència de recursos per atendre les dificultats que es generen” (RPCM6).

“La principal debilitat són, possiblement, els mitjans i, per tant, disposar d'eines per poder donar un servei efectiu als municipis que hi habiten, i tenir presents, a més, les dificultats específiques d'aquestes tipologies de territori, perquè moltes vegades no es plantegen com a problemes, podríem dir, o com a circumstàncies estrictament d'aquell municipi, sinó com a dinàmiques globals; per tant, la frase clàssica dels reptes globals i les respostes locals aquí es veu que ens quedem amb micropobles i hem de donar resposta a reptes i circumstàncies socials” (RTCF3).

Una altra de les qüestions que es considera que cal millorar i que els sembla bàsica és la **coordinació i la cooperació interinstitucional**. Pel que fa a estratègies, eines o accions de coordinació, s'ha de seguir la normativa en diverses estructures de gestió, com ara les territorials (consells comarcals, diputacions i, en algun cas, la Generalitat de Catalunya), i d'altres de més horitzontals (mancomunitats i consorcis). D'una banda, es ressalta que aquesta coordinació amb altres ens polítics és necessària, i entre les possibles coordinacions, se citen com a vies per explorar i millorar la cooperació intermunicipal els consorcis i els projectes mancomunats amb altres ajuntaments o amb el consell comarcal. Una de les persones entrevistada comenta que hi ha hagut millores en aquest sentit i que hi ha més cooperació entre ens municipals, consells comarcals o diputacions, i defensa que aquesta coordinació és més propera. Quant a l'ordre de proximitat, caldria començar pel consell comarcal i la Diputació, atès que, al cap i a la fi, els micromunicipis depenen de la gestió dels consells comarcals que donen suport en el desenvolupament de diversos serveis, com es posa de manifest en els fragments d'entrevistes, i que parlen d'anar més enllà dels serveis que tradicionalment ofereix el consell comarcal i de potenciar la incorporació de tècnics (informàtics, arquitectes...):

“L'ajuntament és petit, el pes del consell comarcal és molt important i t'hi has de relacionar i tenir-hi una relació més o menys estreta, perquè hi ha molts serveis que hem mancomunat amb ells, és a dir, escombraries, atenció a les persones, transport escolar, transport a la demanda...” (RTLLM2).

“A nosaltres, una cosa que ens funciona molt bé és que el consell comarcal ofereix dos serveis als ajuntaments: el de tècnics informàtics i el d'arquitecte tècnic. I això ens és de molta ajuda, i en realitat estaria molt bé que hi hagués molts més serveis mancomunats a través del consell comarcal (ABF7).

D'altra banda, s'identifica que es manté un contacte molt més directe amb la Diputació que amb la Generalitat (influenciat pel desenvolupament de procediments de tramitació electrònica), i amb els departaments especialitzats.

Això no obstant, cal ressaltar que en aquestes vies de coordinació es detecten dificultats en les fórmules i els instruments de cooperació, ja que hi ha problemes afegits o es mostren disconformitats sobre com les administracions supramunicipals que gestionen accions municipals no donen resposta a la situació econòmica d'aquests territoris. Així, per exemple, es comenta que el consell comarcal, tot i que fa una feina de molta proximitat, s'ha especialitzat en alguns temes, però en altres no. A banda de tornar a mencionar les dificultats vinculades a la situació geogràfica pel fet de tenir-hi menys contacte perquè està físicament allunyat i, per tant, les relacions bilaterals costen. En aquest sentit, hi ha molt marge de millora, tal com es recull directament de les persones entrevistades:

“Els instruments de cooperació entre ajuntaments també es perceben més complicats de gestionar que el mateix problema que volen resoldre, com ara compartir tècnics entre diferents ajuntaments” (RPCM6)

“I que qui fa aquesta funció en l'àmbit territorial més proper són de vegades els consells comarcals, i tampoc són instruments que ajudin a donar resposta per crear economies d'escala en territoris d'aquestes dimensions” (RPCM6)

“Estaria molt bé que hi hagués molts més serveis mancomunats a través del consell comarcal, però és molt difícil, no hi ha gaire voluntat [...] en aquesta falta de personal que hi ha de vegades és difícil d'identificar les necessitats” (ATF5).

“La coordinació seria molt millorable, perquè sí que hi ha moltes línies i moltes xarxes ja establertes, on tens els interlocutors, però encara topem amb situacions de complicitat, tampoc hi ha tants tràmits, com l'accés a finançament. Ara mateix no hi ha una política conjunta entre el govern, les diputacions o algun consell burocràtic” (RPCM2).

“Jo crec que una de les barreres principals del món rural, en general, no només dels micropobles, és precisament la coordinació i la cooperació interinstitucional,

que en dieu vosaltres, o és igual, entre les diferents entitats. Jo crec que és una barrera important per al desenvolupament local o rural” (RTCM1).

Pel que fa a les fortaleeses en relació amb l'administració i la gestió dels micromunicipis, s'identifiquen la proximitat amb la gent que hi viu i uns referents institucionals propers i accessibles que permeten actuar directament en la qualitat de vida dels veïns i les veïnes perquè es coneixen millor les necessitats de la gent i els residents perceben com a més propers les persones treballadores que els presten servei. Un fet que pot ajudar a resoldre problemes, a banda de constituir equips de persones amb una relació molt directa, que es coneixen i poden resoldre aspectes de tu a tu:

“Les fortaleeses són que, atès que és una comunitat petita, és més fàcil saber quines són les necessitats de la gent, i que la gent se sent a prop de les persones treballadores a l'hora d'intentar ajudar a resoldre problemes” (ATF5).

“Per a mi, la fortalesa més important des del punt de vista institucional és l'existència d'un teixit institucional ampli que cobreix tot el territori i que, per tant, genera referents institucionals pràcticament propers a qualsevol ciutadà de camí. Així doncs, creix un vincle vinculat amb elements sobre l'existència de figures de representació molt pròximes i que, en conseqüència, donen una resposta des de la perspectiva de comunitat política i d'identitat” (RTCF3).

4.1.5. La implicació ciutadana en la gestió i la presa de decisions

Quan a la participació ciutadana dels veïns i les veïnes en les activitats i la presa de decisions, la naturalesa dels micromunicipis ja els fa participatius en l'àmbit polític, atès que la proximitat implica que la participació ciutadana es desenvolupi de forma directa. De fet, sovint esdevenen exemples de **democràcia directa** mitjançant els consells oberts o el diàleg directe cara a cara, perquè la relació amb l'alcalde o alcaldessa és propera. L'accés a la població és fàcil i de tu a tu, en el dia a dia del poble, una situació que fomenta l'ajuda mútua entre veïnat i duu a més obertura, com manifesta una de les persones entrevistades:

“[...] funcionem amb règim de consell obert [...] Així doncs, l'equip de l'Ajuntament posa temes i la gent s'hi aclamen. Crec que tothom té l'oportunitat de decidir o defensar el que li sembla bé i el que no” (ATF9).

A banda d'aquests consells oberts, s'identifiquen altres instruments o espais de comunicació per al foment de la participació ciutadana, com ara l'ús de xarxes socials per informar del que es fa al veïnatge; convocatòries de plens públics; implementació de pressupostos participatius; gestió de pàgines web; grups de WhatsApp, mitjançant els quals es duu a terme una comunicació més bidireccional i s'aprofiten també per fer enquestes; consells d'infants i de joves, els quals fomenten la participació en el municipi de la població de franges d'edat més àmplies, o altres fórmules de participació ciutadana canalitzades per vies més informals, com ara reunions, jornades informatives basades en una comunicació informal o en una estructura menys institucionalitzada. A continuació, se'n recullen alguns exemples:

“Fem Consell dels Infants, és a dir, l'alumnat de cinquè i sisè actua cada any com a ciutadania i fa propostes per millorar qüestions del municipi. També tenim un Consell de Joves amb el qual detectem alguns temes” (AGM10).

“Tenim un grup de WhatsApp de veïns, el canal més directe, i hem fet diverses enquestes, com, per exemple, on has de triar una cosa. Quan vam licitar l'espai La Banca, vam triar què es volia i com s'imaginaven aquest espai. Oferim diverses opcions i les comptem” (ALLM4).

“Hi ha municipis amb mecanismes de democràcia directa instal·lats per copsar l'opinió del municipi, des de consells de poble fins a accions anuals de reunió amb els veïns per parlar de coses que s'haurien de fer, temes que s'haurien d'incorporar als pressupostos. Es tracta d'una relació molt més informal” (RPCM6).

En l'àmbit de la participació ciutadana, s'emmarquen múltiples iniciatives destinades a crear comunitat energètica o projectes d'habitatge. Tanmateix, s'organitzen activitats culturals (com ara festivals artístics, en els quals es recull l'opinió del veïnatge sobre quines obres es faran, o presentacions de llibres, lectura de contes infantils, premis literaris...), esportives (com ioga, tallers de manualitats que fan els mateixos veïns)... I totes són considerades clau per oferir espais de participació a la ciutadania que fomentin la trobada, l'intercanvi i la construcció de més comunitat. En alguns casos, es disposa de locals socials per organitzar aquestes activitats i fomentar la participació en la vida social del poble en comunitat.

No obstant això, es destaca l'esforç que es fa des de les administracions locals perquè tothom hi pugui dir la seva o la dificultat en alguns casos, davant la presa de decisions, d'arribar a consensos o acords amb la recollida de totes les veus. S'aposta, per tant, encara per obrir més espais de debat i participació:

[...] el que intentem és que tothom hi pugui dir la seva [...] obrint espais de participació, de debat, i que de vegades fa també que els processos siguin més lents, però, d'altra banda, garanteixen que tot sigui un districte majoritari" (RPCM2).

En alguna població fins i tot es duen a terme plans de participació acompanyats d'una consultoria sobre usos d'espais, etc., i que es valora com a funcionament positiu:

"L'Ajuntament va comprar un solar al centre del poble, i sobre els seus usos, que es podia enfocar de moltes maneres, es va fer un pla de participació acompanyat d'una consultoria, en aquest cas, aquest coneixement extern que necessites [...] Va funcionar molt bé" (AGF8).

D'altra banda, algunes de les persones entrevistades assenyalen com a motor de participació social el fet de disposar al municipi d'un teixit associatiu. Es parla que existeix la necessitat de pertànyer a grups o associacions per dur a terme iniciatives i tot allò que la comunitat creï. Es fomenta, doncs, la creació d'espais de participació de diverses entitats per programar festes, organitzar festivals artístics o fins i tot gestionar camins:

"Hi ha altres espais que hem creat, per exemple, en el tema de festes, un espai on participen totes les entitats del poble, i des d'un calendari i diferents coses en relació amb això; després, en gestió de camins, també hem creat un espai compartit entre pagesos per parlar-ne" (ABF7).

Tampoc tot és ideal, i es detecten limitacions com les mancances institucionals per dur a terme una política activa de participació ciutadana; el que no vol dir és que calgui formalitzar-ho, sinó dinamitzar-ho:

“Em pregunto si realment no necessitem política participativa als ajuntaments petits, perquè per la seva naturalesa ja és molt participatiu, o una política més sistemàtica a través d’alguns espais més formals de participació. Ajudaria?” (RTLLM3).

“Si ho formalitzem molt, segurament perdrem eficiència en un micropoble. El problema és que sovint són molt informals. Llavors, aquí hi ha un punt no resolt de com es garanteix la possibilitat de participar, que hi és perquè tu pots anar als plens, perquè tu tens la informació que l’Ajuntament ha de provar i a la web, tot això hi és” (RPCM6).

L’inexistència o la menor existència de connexió de les institucions polítiques amb algunes franges de població (sobretot, els joves), així com l’actitud de la població en general d’esperar que se’ls faci tot (i criticar el que no es fa) o, directament, el no sentir-se implicats a participar són frens per a desenvolupar més la ciutadania democràtica directa. És important i encara necessari desenvolupar més la participació, la implicació i l’associacionisme. Sembla necessari buscar estratègies per trencar bretxes, no només amb instruments tecnològics per a la participació i diversificar al màxim perquè arribi a un nombre de població més ampli, sinó que alhora també és important que el que s’acordi es dugui a terme i es faci per no desmotivar la població i fomentar-ne la participació i la confiança: “En definitiva, si no hi ha participació, no s’avança” (ABF7). “Des del punt de vista polític, potser ens falta explicar bé que mitjançant la política se solucionen moltes coses. I la política necessita participació [...]” (AGF8).

4.1.6. L’Estatut dels municipis rurals

L’Estatut dels municipis rurals ha generat, entre els representants dels micromunicipis entrevistats, una gran expectació perquè es percep com una eina necessària, operativa i simbòlica, però també amb recels i advertiments pel que fa a la seva implementació i impacte. A continuació, es presenten les principals idees recollides a les entrevistes. Una de les idees més repetides entre les persones entrevistades ha estat que l’Estatut representa un pas important en el reconeixement del món rural dins de les polítiques públiques i les institucions. Molts dels alcaldes i alcaldesses, i representants, assenyalen la seva importància com a punt d’inflexió històric:

“Jo veig que l'Estatut de municipis rurals és una molt bona notícia [...] és una gran oportunitat” (RTCM1).

“És un avanç important [...] una eina que no teníem fins ara [...] aquesta mirada exclusiva cap al món rural era molt necessària” (ATF9).

“Visibilitzar una realitat ja té un valor” (RPCM5).

A més, també s'ha pogut recollir que el treball que acumulen les diferents entitats presents als micromunicipis ha influït de manera directa en la seva redacció, atès que han defensat la ruralitat durant anys.

“S'hi ha treballat molt [...] realment era un document necessari” (ALLF11).

“Tota la feina que s'ha dut a terme des de l'Associació de Micropobles [...] ho veig com una gran oportunitat” (RTCM1).

L'Estatut s'identifica com una possibilitat de simplificar processos burocràtics, d'adaptar normatives i garantir una gestió més realista i eficient dels municipis petits.

“Simplificarà una mica tot el procés” (ALLM4).

“Si realment s'aconsegueix una reducció de la càrrega administrativa [...], això serà molt important” (RPLLM1).

“Començar a introduir polítiques que diferenciï [...] perquè el sistema de procediment sigui més simple pe als ajuntaments amb menys múscul administratiu” (Comissió, 2025)

Per afegiment, es destaca el principi de diferenciació com a base per poder aplicar polítiques amb criteris d'equitat:

“Comencem a identificar qüestions que s'hagin d'ajustar i adaptar a l'especial singularitat dels ajuntaments rurals” (Comissió)

Tot i que són evidents les valoracions positives envers l'aplicació de l'Estatut, també es manifesta una prudència crítica. Algunes veus apunten que pot quedar en una mera

declaració d'intencions, sense un compromís real de desplegament normatiu i pressupostari, és a dir, com una cosa simbòlica:

“Jo soc una mica escèptic, la veritat [...] penso que bàsicament és una declaració d'intencions” (AGM5)

“Jo vull veure com acabarà” (ALLF11)

“Em fa una mica de por, perquè penso que aprovant una llei solucionarem la situació real del món rural i els micropobles” (ATF5)

A aquest escepticisme se sumen la complexitat del procés legislatiu, la lentitud burocràtica i la manca de garanties de compliment:

“Costa molt arribar a un reconeixement com aquest [...] i després que hi hagi el compliment que requereix [...] moltes coses les haurem de fer en el futur” (RPCM6).

4.2. Els micromunicipis de Catalunya: perspectiva quantitativa

L'enquesta realitzada ha permès aprofundir en diferents qüestions, evidentment d'altres no han pogut ser tractades. El qüestionari, complimentat a partir de respostes d'alcaldes i alcaldesses, s'ha centrat en els temes de: la demografia i el despoblament, la situació econòmica i el seu futur, les infraestructures i els equipaments, els serveis, l'ajuntament i la gestió municipal, la participació social i l'associacionisme i, per finalitzar, les prioritats i el parer sobre l'Estatut dels Municipis Rurals. A continuació s'anirà presentant cadascun d'aquests temes, amb els principals resultats i segmentant per intervals de nombre d'habitants i territori (específicament, vegueries i províncies).

4.2.1. Demografia i despoblament

En relació a la demografia, primer nivell d'anàlisi, el qüestionari va recollir la dada oficial del cens de població (sense preguntar-ho a les persones enquestades) i als alcaldes i alcaldesses se'ls va preguntar quin era el nombre de residents habituals al seu micromunicipi. La intenció era detectar si el cens està sobredimensionat o infradimensionat. I el primer que es va detectar és que sobrerepresenta la població, un fet que fa que el despoblament sigui més acusat. Davant aquesta pregunta, ¿aproximadament, quants habitants hi resideixen de forma permanent?, la resposta és que en aquests municipis hi resideix una mitjana de 202,15 persones —concretament, el 26,7% indica que tenen fins a 100 habitants; el 39%, de 101 a 250, i el 32,7%, més de 250 (i fins a 500 persones). Cal indicar que l'1,6% no ho ha especificat. Si es concreta més i es segmenta la mostra per vegueries, s'hi observen diferències importants, com es pot veure a la taula següent:

Taula 11. Residents habituals segmentats per vegueria

		Vegueria							
	TOTAL	Alt Pirineu i Aran	Terres de l'Ebre	Camp de Tarragona	Lleida	Penedès	Catalunya Central	Barcelona	Girona
Fins a 100	26,7	38,9	-	37,2	26,0	60,0	20,5	-	18,2
De 101 a 250	39,0	36,1	40,0	37,2	32,0	40,0	52,3	100,0	36,4
Més de 250	32,7	25,0	60,0	25,6	42,0	-	25,0	-	40,9
No ho sap	1,6	-	-	-	-	-	2,3	-	4,5
Mitjana	202,15	168,72	279,00	175,91	221,06	124,00	185,49	185,00	236,17
Desv. típica	118,36	111,61	53,70	118,46	127,61	58,51	101,98	65,00	121,36

A més, també apareixen diferències en funció de la província, en què Girona és on el nombre d'habitants habituals dels municipis és més gran.

Taula 12. Residents habituals segmentats per província

		Província			
	TOTAL	Barcelona	Tarragona	Lleida	Girona
Fins a 100	26,7	25,6	33,3	29,5	18,8
De 101 a 250	39,0	46,2	37,5	37,9	37,7
Més de 250	32,7	25,6	29,2	32,6	39,1
No ho sap	1,6	2,6	-	-	4,3
Mitjana	202,15	183,89	187,17	195,78	232,73
Desv. típica	118,36	110,93	117,50	118,46	119,88

El més interessant, però, és establir la comparació entre el cens i l'aproximació que fan els alcaldes i les alcaldesses. Així, la mitjana de població dels municipis als quals s'ha fet l'enquesta segons el cens de població és, concretament, de 250,57 habitants,

i segons els alcaldes i les alcaldesses és de 202,15. Una variació que es prou significativa. Aquest decalatge, a més, es dona en els tres intervals de població amb què s’ha diferenciat la mostra, la qual cosa confirma el patró de desajust sistemàtic entre cens i residència efectiva.

Taula 13. Residents censats vs. residents habituals al municipi segmentats per nombre d’habitants censats

		Habitants censats		
	TOTAL	Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
Mitjana d’habitants censats (cens de població)	250,57	71,14	175,85	359,64
Desv. típica	117,84	23,14	39,95	72,73
Mitjana d’habitants residents (percepció persones enquestades)	202,15	46,86	133,43	301,21
Desv. típica	118,36	25,91	53,79	93,10

També en totes les **vegueries** el nombre d’habitants censats és superior al dels permanents percebuts. Els biaixos més accentuats es detecten a l’Alt Pirineu i Aran, al Penedès i a Barcelona. Les Terres de l’Ebre i Lleida són les vegueries amb més acord entre cens i percepció.

Taula 14. Residents censats vs. residents habituals al municipi segmentats per vegueries

	Vegueria							
	Alt Pirineu i Aran	Terres de l'Ebre	Camp de Tarragona	Lleida	Penedès	Catalunya Central	Barcelona	Girona
Mitjana d'habitants censats (cens de població)	228,92	350,60	215,93	270,58	228,00	215,14	276,00	286,76
Desv. típica	119,48	59,59	119,21	129,30	72,21	105,44	104,00	105,87
Mitjana d'habitants residents (percepció persones enquestades)	168,72	279,00	175,91	221,06	124,00	185,49	185,00	236,17
Desv. típica	111,61	53,70	118,46	127,61	58,51	101,98	65,00	121,36

A escala provincial, també es manté la sobredimensió en el cens oficial, com indica la taula següent:

Taula 15. Residents censats vs. residents habituals al municipi segmentat per províncies

		Província			
	TOTAL	Barcelona	Tarragona	Lleida	Girona
Mitjana d'habitants censats (cens de població)	250,57	225,26	229,88	248,15	282,59
Desv. típica	117,84	111,97	121,74	122,33	106,77
Mitjana d'habitants residents (percepció persones enquestades)	202,15	183,89	187,17	195,78	232,73
Desv. típica	118,36	110,93	117,50	118,46	119,88

Seguint l'anàlisi demogràfica des de la percepció dels alcaldes i alcaldesses, s'ha considerat rellevant entendre la diversitat i els moviments migratoris que es reflecteixen en l'heterogeneïtat de la seva composició. Per obtenir la instantània actual es van demanar els percentatges aproximats percebuts de l'origen de la població (sent conscients de que es tracta d'una percepció subjectiva però que d'altra banda, pel que hem indicat anteriorment, pot ser més real que el que consta al cens; a més que la informació és difícil d'obtenir d'altra forma¹⁰) diferenciant entre: residents al municipi des de fa generacions; nouvinguts catalans; nouvinguts de la resta de l'Estat espanyol; o nouvinguts d'origen estranger.

A resposta dels entrevistats, els micromunicipis analitzats queden constituïts majoritàriament per residents al municipi des de fa generacions —hagin marxat i retornat en algun moment o sempre hi hagin residit—, ja que representen el 61,31% de la població. En segon lloc, hi ha un 25,89% de població nouvinguda catalana i, finalment, un percentatge similar de nouvinguts de la resta de l'Estat i nouvinguts d'origen estranger, amb un 9,59% i un 9,93%, respectivament. D'entrada, no hi ha diferències notables segons la quantitat de població dels municipis, però s'aprecia que els nouvinguts catalans tenen més pes als municipis petits (fins a 100 habitants, amb un 28,75%) que als més grans (més de 250 habitants, amb un 23,75%). Els nouvinguts d'altres llocs de l'Estat són menys presents als municipis molt petits (fins a 100 habitants, 5,33%) i més als mitjans (9,75%). En canvi, els d'origen estranger mantenen valors semblants (9-10%) a tot arreu.

¹⁰ No es pretén ser exhaustius però sí orientatius.

Taula 16. Origen de la població resident en funció del nombre d'habitants censats

		Habitants censats		
	TOTAL	Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
Residents al municipi des de fa generacions	61,31	62,06	59,94	62,54
Nouvinguts catalans	25,89	28,75	27,50	23,75
Nouvinguts de la resta de l'Estat	9,59	5,33	9,75	9,81
Nouvinguts d'origen estranger	9,93	10,25	10,21	9,63

L'origen de la població mostra patrons territorials marcats i coherents amb les dinàmiques històriques i socioeconòmiques de cada vegueria. En el conjunt de Catalunya, la majoria dels habitants són residents al municipi des de fa generacions (més del 50% a totes les vegueries, excepte a Barcelona), seguits pels nouvinguts catalans, els de la resta de l'Estat i, finalment, pels d'origen estranger. Les dades reflecteixen que les zones més rurals i perifèriques, com ara les Terres de l'Ebre i Lleida, tendeixen a retenir més població oriünda i a tenir menys diversitat d'orígens. En canvi, les regions més dinàmiques i connectades són Barcelona, Girona i el Penedès, que atrauen més nouvinguts, tant catalans com estrangers, la qual cosa es tradueix en una composició poblacional més heterogènia.

Taula 17. Origen de la població resident segmentat per vegueries

	Vegueria							
	Alt Pirineu i Aran	Terres de l'Ebre	Camp de Tarragona	Lleida	Penedès	Catalunya Central	Barcelona	Girona
Residents al municipi des de fa generacions	58,00	76,00	64,32	74,36	49,00	63,15	42,50	50,97
Nouvinguts catalans	29,17	12,80	22,70	15,27	38,60	27,53	30,00	32,64
Nouvinguts de la resta de l'Estat	11,32	6,33	7,30	8,28	9,20	11,53	15,00	9,71
Nouvinguts d'origen estranger	9,67	7,40	8,16	10,40	6,50	8,14	12,50	12,07

El patró provincial reproduceix, a grans trets, una tendència similar a les vegueries. Lleida és la província amb més proporció de residents al municipi des de fa generacions (67,44%) i un percentatge baix de nouvinguts catalans (21,27%). Girona, en canvi, presenta menys percentatge de població arrelada (50,79%) i la proporció més elevada de nouvinguts catalans (33,03%) i estrangers (11,82%), indicatiu d'un territori més propens a fluxos migratoris. Barcelona i Tarragona se situen en situacions intermèdies, amb un percentatge de població arrelada del 61,68% i el 64,52%, respectivament, i perfils de nouvinguts catalans que oscil·len entre el 22% i el 28%.

Taula 18. Origen de la població resident segmentat per províncies

	Província			
	Barcelona	Tarragona	Lleida	Girona
Residents al municipi des de fa generacions	61,68	64,52	67,44	50,79
Nouvinguts catalans	28,50	22,71	21,27	33,03
Nouvinguts de la resta de l'Estat	12,53	7,11	9,69	9,72
Nouvinguts d'origen estranger	8,74	7,92	9,90	11,82

Una altra pregunta realitzada es centrava en l'**evolució demogràfica dels municipis durant la darrera dècada**. Com hem indicat en pàgines anteriors, el cens permet conèixer aquesta informació però la presenta de forma menys real donat el decalatge que s'ha detectat (i es preveia) entre el cens i els residents reals. Per aquest motiu, es va realitzar la pregunta de si demogràficament el municipi havia augmentat, reduït o mantingut la població els darrers 10 anys. Els resultats mostren una tendència general de creixement o estabilitat, amb un 39,8% que han augmentat la població, un 33,9% que l'han mantingut i un 25,9% que n'han experimentat una disminució. El nombre d'habitants del municipi emergeix com un factor determinant: els més petits (fins a 100 habitants) són els que més problemes de despoblament tenen (38,1% de disminució), mentre que els més grans (més de 250 habitants) concentren el creixement (44,7%) i registren menys pèrdues (21,1%), com s'indica a la taula. Aquesta diferència pot explicar-se per una concentració més alta de serveis, oportunitats laborals i infraestructures als municipis més grans que actuen com a pols d'atracció, mentre que els més petits es veuen afectats per la manca de recursos i la migració cap a entorns més dinàmics.

Taula 19. Evolució demogràfica del municipi diferenciant per nombre d'habitants censats

		Habitants censats		
	TOTAL	Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
Ha augmentat	39,8	23,8	37,9	44,7
S'ha mantingut	33,9	38,1	33,6	33,3
Ha disminuït	25,9	38,1	28,4	21,1
No respon	0,4	-	-	0,9

Quant a vegueries, s'observen dinàmiques diferenciades. Les de Barcelona i Girona destaquen pel seu creixement: un 50% i un 54,5% dels municipis, respectivament, han augmentat població en la darrera dècada, i a Barcelona aquest creixement s'acompanya d'un percentatge idèntic de municipis que han mantingut població (50%). L'Alt Pirineu i l'Aran mostra un patró equilibrat, amb increments (41,7%) i manteniment (30,6%), però també una pèrdua notable (27,8%). Contràriament, les Terres de l'Ebre i Lleida són les que presenten una dinàmica més regressiva, amb un 60% i un 44% de municipis que han disminuït població, respectivament. El Penedès i la Catalunya Central reflecteixen una situació d'estabilitat, amb percentatges similars d'augment i manteniment (40% i 38,6%), i pèrdues molt més moderades.

Taula 20. Evolució demogràfica del municipi diferenciada per vegueries

	Vegueria							
	Alt Pirineu i Aran	Terres de l'Ebre	Camp de Tarragona	Lleida	Penedès	Catalunya Central	Barcelona	Girona
Ha augmentat	41,7	40,0	32,6	26,0	40,0	38,6	50,0	54,5
S'ha mantingut	30,6	-	37,2	30,0	40,0	38,6	50,0	34,8
Ha disminuït	27,8	60,0	30,2	44,0	20,0	20,5	-	10,6
No respon	-	-	-	-	-	2,3	-	-

Pel que fa a la distribució provincial, la tendència general és de creixement, amb Girona com a província capdavantera (53,6% d'augment) i un nivell baix de pèrdua (13%). Barcelona i Tarragona presenten perfils més equilibrats, amb percentatges similars d'augment i manteniment (41% i 35,4% a Tarragona; 41% i 41% a Barcelona). Lleida, en canvi, mostra una dinàmica més crítica, amb la proporció més alta de pèrdua poblacional provincial (36,8%), malgrat que un 31,6% dels municipis han crescut. En conjunt, aquestes diferències territorials reflecteixen la concentració del creixement en aquelles zones amb més diversificació econòmica, connectivitat i serveis, mentre que les zones més rurals o allunyades de grans eixos de comunicació tendeixen a mantenir o a perdre població.

Taula 21. Evolució demogràfica del municipi diferenciada per províncies

	Província			
	Barcelona	Tarragona	Lleida	Girona
Ha augmentat	41,0	35,4	31,6	53,6
S'ha mantingut	41,0	33,3	31,6	33,3
Ha disminuït	15,4	31,3	36,8	13,0
No respon	2,6	-	-	-

A banda de les dinàmiques demogràfiques, també es volia conèixer el **grau d'acceptació dels veïns i les veïnes davant l'arribada de diferents perfils de població nouvinguda**: persones retornades de famílies originàries del municipi, persones procedents d'altres indrets de Catalunya, de la resta de l'Estat, d'origen estranger i altres perfils. Les persones enquestades havien de valorar la percepció (subjectiva, és clar) de la rebuda envers cada perfil mitjançant una escala que anava de “molt ben rebuts” fins a “gens ben rebuts”. En alguns casos, les persones entrevistades no van voler o no van saber posicionar-se (3,2%), fos per manca d'opinió clara o per evitar donar una imatge que pogués ser percebuda com a xenòfoba o racista. Entre les respostes obtingudes s'observa que l'acceptació de la població

nouvinguda presenta diferències significatives segons l'origen i el grau d'acceptació depèn principalment de la proximitat cultural percebuda i el nombre d'habitants del municipi. Els resultats mostren que els col·lectius més ben acollits són els retornats de famílies originàries del municipi, amb percentatges que se situen prop del 90% en la majoria dels casos (el 71,3% indica molta acceptació i el 22,3%, bastanta). De fet, la mitjana construïda¹¹ obté un 3,7 sobre 4 d'acceptació. Aquesta acollida positiva es pot explicar per la recuperació de vincles familiars i històrics, especialment visible en municipis petits (90,5%) i mitjans (95,7%). Els nouvinguts procedents d'altres punts de Catalunya també gaudeixen d'un grau d'acceptació elevat (mitjana de 3,47), tot i que no tant com els originaris del mateix municipi que retornen. La integració es percep com a ràpida, segurament per la proximitat cultural i lingüística. Els nouvinguts de la resta de l'Estat presenten una acceptació mitjana (se situa en el 3,25). La població d'origen estranger és la que obté un grau d'acceptació menor (2,99), tot i que es quedaria en la resposta de “bastanta acceptació”.

Taula 22. Grau d'acceptació de...

	Nouvinguts de famílies del municipi	Nouvinguts catalans	Nouvinguts de la resta de l'Estat	Nouvinguts d'origen estranger
Molt	71,3	52,2	35,5	24,7
Bastant	22,3	40,2	47,4	46,2
Poc	2,8	4,4	8,8	16,7
Gens	0,4	0,8	1,6	4,4
No respon/No ho sap	3,2	2,4	6,8	8,0
Mitjana	3,70	3,47	3,25	2,99

¹¹ La mitjana es construeix convertint “molt” en valor 4, “bastant” en 3, “poc” en 2 i “gens” en 1.

Com es pot observar a la taula següent, si se segmenta la mostra en funció del nombre d'habitants, tot i que hi ha diferències lleus, no són estadísticament significatives, per tant, la resposta és semblant a aquesta nova presència de veïns i veïnes.

Taula 22. Grau d'acceptació de... segmentant per nombre habitants censats

		Habitants censats		
	TOTAL	Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
Grau d'acceptació de... Nouvinguts de famílies del municipi				
Mitjana	3,70	3,65	3,74	3,67
Desv. típica	0,54	0,59	0,50	0,58
Grau d'acceptació de... Nouvinguts catalans				
Mitjana	3,47	3,45	3,50	3,45
Desv. típica	0,62	0,69	0,64	0,60
Grau d'acceptació de... Nouvinguts de la resta de l'Estat				
Mitjana	3,25	3,37	3,24	3,24
Desv. típica	0,69	0,68	0,73	0,66
Grau d'acceptació de... Nouvinguts d'origen estranger				
Mitjana	2,99	3,12	3,04	2,92
Desv. típica	0,80	0,70	0,78	0,84

Els municipis perfil de l'estudi no han de mantenir la mateixa quantitat de residents al llarg de l'any, i és per això que es va demanar **la percepció de percentatge d'increment de residents** que experimenten (donada la citada dificultat de trobar dades el més reals possible i que serveixin de referència, no censals). Aquestes variacions temporals en la residència, especialment concentrades en vacances i caps de setmana, tenen un impacte directe en la planificació de serveis, la gestió d'infraestructures i les dinàmiques socials, i posen de manifest la importància de

considerar la població flotant en el disseny de les polítiques municipals. L'enquesta mostra que sovint no mantenen la mateixa quantitat de residents al llarg de l'any. En un 88% dels casos, els alcaldes i alcaldesses indiquen que hi ha un augment puntual de la població. Aquest es dona, especialment, en els municipis més petits —de menys de 100 habitants (95,2%) i entre 101 i 250 habitants (90,5%)—, mentre que en els de més de 250 el percentatge és lleugerament inferior (84,2%).

Territorialment, aquest increment és pràcticament generalitzat a totes les vegueries, amb xifres que arriben al 100% a l'Alt Pirineu i Aran, les Terres de l'Ebre, el Penedès i Barcelona, i només es modera a la Catalunya Central (77,3%) i Girona (78,8%). Per províncies, Lleida (94,7%) i Tarragona (93,8%) lideren aquests augments, seguides de Girona (79,7%) i Barcelona (79,5%). La configuració territorial no condiciona significativament el fenomen, tot i que els municipis amb quatre nuclis o més presenten una incidència lleugerament més alta (93,1%).

Pel que fa als moments de l'any, gairebé tots els municipis amb increments puntuals els viuen durant els períodes de vacances (95,9%), i en menor mesura durant els caps de setmana (24%). A escala provincial, Girona (36,4%) i Tarragona (31,1%) són les que registren més afluència addicional durant els caps de setmanat.

Quant a la magnitud d'aquest increment poblacional, les respostes mostren una gran diversitat: el 26,2% dels municipis augmenta menys d'un 25% la població habitual, el 20,8% ho fa entre un 26 i un 50%, i percentatges similars (13,1% i 13,6%) creixen entre un 51 i un 100% o entre un 101 i un 200%, respectivament. Un 19% dels municipis supera el doble de la població estable. Els municipis més petits (fins a 100 habitants) són els que més intensament viuen aquest fenomen, amb un 55%, que incrementa més del 101% de la població, mentre que en els de més de 250 habitants predominen augments més moderats (33,3% amb menys d'un 25% d'increment). Si ens fixem en les mitjanes, la població augmenta pràcticament en totes les poblacions, i ho fa per sobre de doblar-se (132,61% de mitjana d'increment com mostra la taula següent). Aquest increment és més notable en les poblacions de menys habitants; les

de “fins a 100” augmenten un 163%; les de “101 a 250”, un 144,3%, i les de “més de 250”, un 111,56%.

Taula 23. Percentatge d'increment de residents durant l'any

		Habitants censats		
	TOTAL	Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
No incrementa (0%)	0,5	-	-	1,0
Menys del 25%	26,2	5,0	23,8	33,3
Del 26 al 50%	20,8	20,0	20,0	21,9
Del 51 al 100%	13,1	20,0	15,2	9,4
Del 101 al 200%	13,6	30,0	17,1	6,3
Més del 200%	19,0	25,0	20,0	16,7
No respon	6,8	-	3,8	11,5
Mitjana	132,61	163,00	144,30	111,56
Desv. típica	161,82	119,96	173,36	155,06

Les diferències territorials són notables. Al Penedès, el 100% dels municipis se situen entre menys del 25% i el 50% d'increment, mentre que a Barcelona hi ha una clara polarització entre creixements moderats i els que se situen entre el 101 i el 200%. Al Camp de Tarragona, més de la meitat dels municipis (53,3%) creixen entre un 101% i més del doble en població, mentre que Lleida mostra increments més continguts, amb un 66% que creix menys del 50%. Girona combina una majoria de municipis amb increments inferiors al 25% (38,5%) amb un percentatge destacable (17,3%) que supera el 200% d'augment. Les mitjanes permeten més claredat i indiquen que l'Alt Pirineu i Aran és la que més incrementa la població durant diferents moments de l'any (204,11% de mitjana), i també el Camp de Tarragona (190,26). Les vegueries que incrementen menys la població serien el Penedès (33%), la Catalunya Central (88,71%) i Lleida (100,77%).

Taula 24. Percentatge d'increment de residents durant l'any segmentat per vegueries

	Vegueria							
	Alt Pirineu i Aran	Terres de l'Ebre	Camp de Tarragona	Lleida	Penedès	Catalunya Central	Barcelona	Girona
No incrementa (0%)	-	-	-	-	-	-	-	1,9
Menys del 25%	8,3	20,0	5,0	36,2	40,0	35,3	50,0	38,5
Del 26 al 50%	25,0	-	22,5	29,8	60,0	14,7	-	11,5
Del 51 al 100%	19,4	60,0	10,0	-	-	23,5	-	13,5
Del 101 al 200%	16,7	-	27,5	12,8	-	8,8	50,0	5,8
Més del 200%	27,8	20,0	30,0	14,9	-	8,8	-	17,3
NC	2,8	-	5,0	6,4	-	8,8	-	11,5
Mitjana	204,11	116,00	190,26	100,77	33,00	88,71	105,00	104,43
Desv. típica	251,36	96,66	144,59	128,98	17,78	106,62	95,00	135,42

Si es diferencia per províncies, com s'observa a la taula següent, seria Barcelona on l'increment és menor (mitjana de 79,66%) i Lleida la que més (130,4%), juntament amb Girona (124,76%). Això sí, com en el cas de la diferenciació per vegueries, la desviació típica és elevada en tots els segments, la qual cosa indica que hi ha diversitat de situacions dins cada província i vegueria.

Taula 25. Percentatge d'increment de residents durant l'any segmentat per províncies.

		Província			
	TOTAL	Barcelona	Tarragona	Lleida	Girona
No incrementa (0%)	0,5	-	-	-	1,8
Menys del 25%	26,2	32,3	6,7	26,7	38,2
Del 26 al 50%	20,8	25,8	20,0	25,6	10,9
Del 51 al 100%	13,1	19,4	15,6	10,0	12,7
Del 101 al 200%	13,6	9,7	24,4	14,4	5,5
Més del 200%	19,0	6,5	28,9	17,8	20,0
NC	6,8	6,5	4,4	5,6	10,9
Mitjana	132,61	79,66	181,64	130,40	124,76

Per anar finalitzant el bloc més centrat en la demografia, es va preguntar sobre la **percepció de l'evolució demogràfica del municipi a cinquanta anys vista**, i les respostes mostren una combinació de prudència, optimisme i cert pessimisme localitzat. El 32,3% dels municipis considera que mantindrà la població actual, un 23,1% confia en un increment per l'arribada de nous residents i un 10% creu que hi haurà creixement. Les perspectives més negatives són menys freqüents: només un 4,4% preveu una pèrdua de població fins a la desaparició, mentre que un 21,9% augura una reducció significativa, però sense comprometre la continuïtat del municipi. Un 2% dels municipis admet que la seva viabilitat podria dependre de l'administració i un 3,6% es posiciona en categories diverses.

Per mida, els municipis més petits (de fins a 100 habitants) tendeixen a preveure estabilitat (33,3%) o bé una pèrdua amb pervivència (23,8%). També són els que més sovint assenyalen dependència de l'administració (9,5%) i, en menor mesura, creixement per segones residències (4,8%). Els municipis de mida mitjana (101-250

habitants) combinen el manteniment (29,3%) amb un augment per a nous residents (24,1%), tot i que gairebé un de cada cinc (19,8%) anticipa una pèrdua de població amb pervivència. Els municipis més grans (de més de 250 habitants) són els més optimistes: el 35,1% espera mantenir-se i un 23,7% preveu créixer amb nous residents, si bé la mateixa proporció (23,7%) també contempla una pèrdua amb continuïtat.

Taula 26. Previsió demogràfica subjectiva de les persones enquestades

		Habitants censats		
	TOTAL	Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
Perdrà població i pot desaparèixer	4,4	4,8	6,9	1,8
Perdrà població, però seguirà existint	21,9	23,8	19,8	23,7
Es mantindrà la població	32,3	33,3	29,3	35,1
Guanyarà població de segones residències	10,0	4,8	9,5	11,4
Guanyarà població per l'arribada de nous residents	23,1	14,3	24,1	23,7
Depèn de l'administració	2,0	9,5	1,7	0,9
Altres	3,6	4,8	2,6	4,4
Ns/Nc	6,4	4,8	7,8	5,3

A escala territorial, les Terres de l'Ebre destaquen per un grau de pessimisme alt: el 60% dels municipis pronostica una pèrdua amb pervivència, mentre que només un 20% confia en el manteniment i un altre 20%, en el creixement per nous residents. Lleida presenta també una visió més fosca: un 12% creu que el municipi podria desaparèixer i un 36% que perdrà població, però que seguirà existint; només un 26% preveu mantenir-la, i un 18%, créixer amb nous residents. A l'Alt Pirineu i Aran, la previsió es reparteix entre la pèrdua amb pervivència (27,8%), el manteniment (25%) i el creixement combinat per segones residències o nous residents (33,4%). La

Catalunya Central i Girona són més optimistes: a la primera, un 43,2% aposta pel manteniment i un 34,1% per un augment per nous residents, i a la segona, un 34,8% aposta pel manteniment, un 28,8% per l'arribada de nous residents i un 16,7% per segones residències.

Taula 27. Previsió demogràfica subjectiva de les persones enquestades segmentada per vegueries

	Vegueria							
	Alt Pirineu i Aran	Terres de l'Ebre	Camp de Tarragona	Lleida	Penedès	Catalunya Central	Barcelona	Girona
Perdrà població i pot desaparèixer	8,3	-	2,3	12,0	-	-	-	1,5
Perdrà població, però seguirà existint	27,8	60,0	23,3	36,0	40,0	13,6	-	9,1
Es mantindrà la població	25,0	20,0	37,2	26,0	-	43,2	-	34,8
Guanyarà població de segones residències	16,7	-	9,3	4,0	-	4,5	-	16,7
Guanyarà població per l'arribada de nous residents	16,7	20,0	9,3	18,0	40,0	34,1	100,0	28,8
Depèn de l'administració	2,8	-	2,3	2,0	-	-	-	3,0
Altres	2,8	-	4,7	-	20,0	2,3	-	6,1
NS/NC	5,6	-	14,0	2,0	-	6,8	-	6,1

Per províncies, Barcelona presenta un perfil clarament optimista amb un 38,5% de municipis que preveuen mantenir la població i un 30,8% que esperen créixer amb nous residents, tot i que un 20,5% hi veu pèrdua amb pervivència. Tarragona combina el manteniment (35,4%) amb una pèrdua (27,1%) i un creixement per nous residents (12,5%). Girona segueix una pauta similar a la de Barcelona, amb un 34,8% que mantindria la població i un 31,9% que la faria créixer amb nous residents, i destaca també l'augment per segones residències (15,9%). Lleida és la més pessimista: un

9,5% preveu desaparició i un 30,5% pèrdua amb continuïtat, mentre que només un 26,3% mantindria la població.

Taula 28. Previsió demogràfica subjectiva de les persones enquestades segmentada per províncies

		Província			
	TOTAL	Barcelona	Tarragona	Lleida	Girona
Perdrà població i pot desaparèixer	4,4	-	2,1	9,5	1,4
Perdrà població, però seguirà existint	21,9	20,5	27,1	30,5	7,2
Es mantindrà la població	32,3	38,5	35,4	26,3	34,8
Guanyarà població de segones residències	10,0	5,1	8,3	8,4	15,9
Guanyarà població per l'arribada de nous residents	23,1	30,8	12,5	18,9	31,9
Depèn de l'administració	2,0	-	2,1	2,1	2,9
Altres	3,6	5,1	4,2	1,1	5,8
NS/NC	6,4	5,1	10,4	5,3	5,8

4.2.2. L'economia : present i expectatives de futur

Per aprofundir en el perfil econòmic dels municipis enquestats es va demanar que indiquessin el percentatge aproximat de la població dedicada als tres grans sectors: **primari** (agricultura i ramaderia), **secundari** (indústria i construcció) i **terciari** (serveis). Van respondre a aquesta pregunta un total de 244 persones. La panoràmica general mostra un equilibri entre el sector primari (32,33%) i el terciari (33,42%), amb un pes menor, però significatiu, del sector secundari (19,12%). Aquest repartiment amaga, però, diferències clares segons el nombre d'habitants del municipi. Els més petits (de fins a 100 habitants) es caracteritzen per una clara dependència del sector

primari (38%), seguit del terciari (25,57%) i amb un secundari molt residual (8,71%). En canvi, als municipis mitjans i grans el primari perd pes —fins al 31,19% als de més de 250 habitants—, mentre que el terciari creix progressivament fins al 34,48%, i el secundari s'estabilitza al voltant del 20%.

Taula 29. Sectors econòmics de treball dels residents

		Habitants censats		
	TOTAL	Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
Sector primari	32,33	38,00	32,43	31,19
Sector secundari	19,12	8,71	20,09	20,05
Sector terciari	33,42	25,57	33,79	34,48

Les diferències per vegueries són notables. Les Terres de l'Ebre encapçalen el pes del sector primari (57%), seguides de Lleida (47,6%), amb una forta especialització agrícola i ramadera. A l'altre extrem, Barcelona és la vegueria més orientada al sector terciari (62,5%), amb un de primari residual (12,5%), possiblement fruit de la proximitat als grans centres urbans i a l'expansió del teletreball. El Penedès destaca en el sector secundari (27%), vinculat a la indústria vitivinícola, tot i que el terciari (38%) és encara més predominant, en part per l'enoturisme. L'Alt Pirineu i Aran té un clar predomini del sector terciari (45,5%), estretament relacionat amb el turisme, seguit del sector primari (26,89%) —sobretot ramaderia extensiva— i d'un secundari vinculat a productes làctics, carnis i recursos forestals (12,03%). Girona presenta un equilibri entre sector primari (20,17%), secundari (21,67%) i terciari (36,89%), aquest darrer impulsat per l'atractiu turístic de costa i muntanya. El Camp de Tarragona manté una distribució relativament equilibrada entre sector primari (30,28%) i terciari (29,19%), amb un sector secundari que s'atansa al 21%.

Taula 30. Sectors econòmics de treball dels residents segmentant per vegueries

	Vegueria							
	Alt Pirineu i Aran	Terres de l'Ebre	Camp de Tarragona	Lleida	Penedès	Catalunya Central	Barcelona	Girona
Sector primari	26,89	57,00	30,28	47,60	13,00	40,00	12,50	20,17
Sector secundari	12,03	11,00	21,56	19,42	27,00	18,16	25,00	21,67
Sector terciari	45,50	34,00	29,19	21,40	38,00	34,20	62,50	36,89

A escala provincial, Lleida lidera clarament el pes del sector primari (40,93%), mentre que Barcelona i Girona són les més orientades al terciari (38,28% i 37,25%, respectivament).

Taula 31. Sectors econòmics de treball dels residents segmentant per províncies

		Província			
	TOTAL	Barcelona	Tarragona	Lleida	Girona
Sector primari	32,33	30,90	33,06	40,93	20,81
Sector secundari	19,12	22,72	18,79	16,13	21,45
Sector terciari	33,42	38,28	29,27	30,74	37,25

Complement de tot l'anterior, es realitzà un bloc de preguntes sobre **l'activitat turística** (sector terciari) i **els seus efectes**. De fet, es va demanar que valoressin l'impacte del turisme en termes positius o negatius. Els resultats mostren una tendència predominantment positiva, tot i que amb diferències importants segons el nombre d'habitants del municipi i el territori. El turisme es percep majoritàriament com un factor beneficiós per a l'economia i la vida dels micromunicipis (3,8)¹². En conjunt, un 43,8% dels municipis valoren l'impacte del turisme com a positiu i un 17,9%

¹² Càlcul realitzat convertint "molt positiu" a valor 5, "positiu" valor 4, "No impacte/neutre" 3, "negatiu" 2 i "molt negatiu" 1.

addicional el qualifiquen de molt positiu, és a dir, que més del 61% hi veuen un efecte favorable. Un 26,3% dels municipis consideren que el turisme no té cap impacte i un 6,8% responen que gairebé no tenen, o els manca, activitat turística. Només una minoria del 4,4% qualifica l'impacte com a negatiu o molt negatiu. Com es pot observar en la mitjana resultant no s'observen diferències significatives al segmentar pel nombre d'habitants.

Taula 32. Valoració de l'impacte de l'activitat turística segmentat per habitants censats

		Habitants censats		
	TOTAL	Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
Molt positiu	17,9	9,5	20,7	16,7
Positiu	43,8	57,1	39,7	45,6
No impacta/neutre	26,3	28,6	26,7	25,4
Negatiu	3,2	-	4,3	2,6
Molt negatiu	1,2	-	0,9	1,8
No tenim turisme/ No tenim gaire turisme	6,8	4,8	6,9	7,0
No ho sap/No respon	0,8	-	0,9	0,9
Mitjana	3,80	3,80	3,81	3,79
Desv. típica	0,83	0,62	0,87	0,84

Les diferències territorials són més significatives. Pel que fa a les vegueries, la percepció més positiva és entre els/les enquestats/des de Lleida (3,91) i la més negativa al Penedès (3,2) que es situaria prop de l'impacte "neutre".

Taula 33. Valoració de l'impacte de l'activitat turística segmentat per vegueria

	Vegueria							
Valoració impacte turisme	Alt Pirineu i Aran	Terres de l'Ebre	Camp de Tarragona	Lleida	Penedès	Catalunya Central	Barcelona	Girona
Molt positiu	19,4	20,0	16,3	18,0	-	20,5	-	18,2
Positiu	55,6	20,0	46,5	46,0	40,0	36,4	50,0	40,9
No impacta/neutre	19,4	60,0	32,6	26,0	40,0	27,3	50,0	21,2
Negatiu	2,8	-	2,3	-	20,0	4,5	-	4,5
Molt negatiu	2,8	-	-	-	-	2,3	-	1,5
No tenim turisme/No tenim gairebé turisme	-	-	2,3	8,0	-	9,1	-	12,1
No ho sap/No respon	-	-	-	2,0	-	-	-	1,5
Mitjana	3,86	3,60	3,79	3,91	3,20	3,75	3,50	3,81

Per províncies, Lleida (3,94) seria la que en té percepció més positiva, mentre que Barcelona (3,59) la més negativa. Això sí, equivaldria al punt mig entre neutre i positiu.

Taula 34. Valoració de l'impacte de l'activitat turística segmentat per província

	Província			
	Barcelona	Tarragona	Lleida	Girona
Molt positiu	10,3	16,7	23,2	15,9
Positiu	46,2	41,7	45,3	42,0
No impacta/neutre	30,8	35,4	23,2	21,7
Negatiu	5,1	4,2	1,1	4,3
Molt negatiu	2,6	-	1,1	1,4
No tenim turisme/No tenim gairebé turisme	5,1	2,1	5,3	13,0
No ho sap/No respon	-	-	1,1	1,4
Mitjana	3,59	3,72	3,94	3,78

A parer dels alcaldes i alcaldesses, quins són els **principals beneficis per al municipi del sector turístic**? De forma sintètica, s'identifiquen els efectes econòmics i de promoció del municipi. En conjunt, un 57% destaquen els beneficis econòmics com a element positiu central, amb una incidència especialment elevada en els mitjans i grans (de 101 fins a més de 250 habitants). En els més petits, tot i que també s'hi reconeixen, la proporció baixa fins al 38,1%.

La promoció del municipi és assenyalada pel 39,8% del total i té una presència molt destacada als municipis més petits, on arriba fins al 66,7% de les respostes. També hi ha un 26,3% que destaquen l'increment del turisme com a factor positiu, amb més pes en municipis petits (42,9%) i grans (29,8%). D'altres respostes menys freqüents fan referència a la millora de l'entorn i la població (13,5%) i a l'augment de residents (6,8%). Cal remarcar que gairebé un 18% dels municipis no van saber concretar quin aspecte consideraven més positiu.

Taula 35. Principals beneficis del sector turístic segmentat per habitants censats

		Habitants censats		
	TOTAL	Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
Promoció del municipi	39,8	66,7	34,5	40,4
Beneficis econòmics	57,0	38,1	56,9	60,5
Increment del turisme	26,3	42,9	19,8	29,8
Increment de residents	6,8	9,5	5,2	7,9
Millora de l'entorn i la població	13,5	19,0	10,3	15,8
Altres	3,2	-	4,3	2,6
No ho sap/No respon	17,9	19,0	20,7	14,9

Les diferències territorials són clares: a les Terres de l'Ebre, un 60% dels municipis destaquen la promoció del municipi; al Penedès, la millora de l'entorn i la població és assenyalada pel 60%, i a la vegueria de Barcelona sobresurten motius menys habituals, com l'increment de residents (50%) o la millora de l'entorn (50%).

Taula 36. Principals beneficis del sector turístic segmentat per vegueries

	Vegueria							
	Alt Pirineu i Aran	Terres de l'Ebre	Camp de Tarragona	Lleida	Penedès	Catalunya Central	Barcelona	Girona
Promoció del municipi	33,3	60,0	55,8	46,0	20,0	27,3	-	37,9
Beneficis econòmics	66,7	60,0	60,5	56,0	40,0	50,0	100,0	54,5
Increment del turisme	22,2	20,0	23,3	30,0	40,0	25,0	100,0	25,8
Increment de residents	-	-	2,3	16,0	-	6,8	50,0	6,1
Millora de l'entorn i la població	8,3	-	9,3	12,0	60,0	11,4	50,0	18,2
Altres	2,8	-	-	4,0	-	-	-	7,6
Ns/Nr	13,9	20,0	11,6	14,0	20,0	29,5	-	19,7

Per províncies, a Tarragona es combina la promoció (56,3%) amb els beneficis econòmics (58,3%), mentre que a Lleida (62,1%) i Girona (55,1%) predominen els arguments econòmics.

Taula 37. Principals beneficis del sector turístic segmentat per província

	Província			
	Barcelona	Tarragona	Lleida	Girona
Promoció del municipi	17,9	56,3	41,1	39,1
Beneficis econòmics	46,2	58,3	62,1	55,1
Increment del turisme	28,2	22,9	27,4	26,1
Increment de residents	7,7	2,1	9,5	5,8
Millora de l'entorn i la població	20,5	8,3	11,6	15,9
Altres	2,6	-	3,2	5,8
No ho sap/No respon	28,2	14,6	13,7	20,3

Malgrat els **beneficis reconeguts**, una **part dels municipis també assenyala impactes negatius** associats al turisme. En total, un 22,7% esmenten algun element desfavorable. El més destacat són les molèsties que generen els turistes (17,9%), especialment als municipis de 101 a 250 habitants, on arriben al 20,7%. Un 9,6% considera que els turistes mostren poc interès pel municipi, mentre que un 9,6% apunta a la manca de capacitat d'acollida com a factor limitant. Els problemes d'habitatge també són assenyalats pel 8,4%, amb més força als municipis de més de 250 habitants (13,2%). Finalment, un altre 8,4% considera que el turisme no aporta beneficis al municipi i un 64,9% no concreta cap resposta.

Taula 38. Impactes negatius de l'activitat turística segmentats per habitants censats

		Habitants censats		
	TOTAL	Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
Els turistes tenen poc interès pel municipi	9,6	9,5	8,6	10,5
Genera problemes d'habitatge	8,4	4,8	4,3	13,2
Genera molèsties	17,9	14,3	20,7	15,8
No hi ha capacitat per acollir	9,6	9,5	9,5	9,6
No comporta beneficis per al municipi	8,4	9,5	9,5	7,0
Altres	4,0	-	6,0	2,6
No ho sap/No respon	64,9	71,4	63,8	64,9

Per territoris, a l'Alt Pirineu i Aran sobresurten les molèsties (27,8%) i la percepció que no hi ha beneficis (13,9%). Al Penedès, el 60% dels municipis assenyalen molèsties i el 40% la manca d'interès dels turistes. A Barcelona, la meitat dels municipis esmenten molèsties i manca de capacitat. A Girona, els impactes negatius es diversifiquen: habitatge (19,7%), molèsties (24,2%) i manca de beneficis (9,1%).

Taula 39. Impactes negatius de l'activitat turística segmentats per vegueries

	Vegueria							
	Alt Pirineu i Aran	Terres de l'Ebre	Camp de Tarragona	Lleida	Penedès	Catalunya Central	Barcelona	Girona
Els turistes tenen poc interès pel municipi	11,1	-	7,0	2,0	40,0	15,9	-	10,6
Genera problemes d'habitatge	8,3	-	-	2,0	-	9,1	-	19,7
Genera molèsties	27,8	-	9,3	4,0	60,0	20,5	50,0	24,2
No hi ha capacitat per acollir	11,1	20,0	11,6	8,0	-	4,5	50,0	10,6
No comporta beneficis per al municipi	13,9	-	9,3	4,0	-	9,1	-	9,1
Altres	5,6	-	-	4,0	20,0	4,5	-	4,5
No ho sap/No respon	58,3	80,0	74,4	80,0	40,0	63,6	50,0	53,0

Taula 40. Impactes negatius de l'activitat turística segmentats per províncies

	Província			
	Barcelona	Tarragona	Lleida	Girona
Els turistes tenen poc interès pel municipi	23,1	6,3	5,3	10,1
Genera problemes d'habitatge	7,7	-	5,3	18,8
Genera molèsties	30,8	6,3	13,7	24,6
No hi ha capacitat per acollir	5,1	12,5	8,4	11,6
No comporta beneficis per al municipi	5,1	8,3	9,5	8,7
Altres	5,1	2,1	3,2	5,8
No ho sap/No respon	56,4	75,0	71,6	53,6

Més enllà de l'activitat turística, aprofitant el coneixement del terreny de les persones entrevistades, es va preguntar sobre quines **expectatives** tenen **respecte l'economia general dels seus municipis**. Així doncs, se'ls va demanar quines creuen que són les tres principals activitats econòmiques que poden fer créixer el municipi els anys vinents. Un 58,2% del total d'alcaldes o alcaldesses considera que el seu futur econòmic passa pel sector primari, especialment per l'agricultura. Aquesta aposta és més idiosincràtica en els municipis més petits (71,4%) i va disminuint amb l'increment d'habitants. La ramaderia com a aposta de futur és important en els municipis de fins a 100 habitants (52,4%).

Taula 41. Expectatives econòmiques dels municipis dins del sector primari

		Habitants censats		
	TOTAL	Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
Primari	58,2	71,4	58,6	55,3
Agricultura	51,0	61,9	49,1	50,9
Ramaderia	31,5	52,4	34,5	24,6
Caça	3,6	-	5,2	2,6

El 43,4% dels municipis contemplen el sector secundari com a potencial, especialment la indústria manufacturera i la construcció, i més subtilment la indústria extractiva. Tant la manufacturera com la construcció són creixents en els municipis més grans.

Taula 42. Expectatives econòmiques dels municipis dins el sector secundari

		Habitants censats		
	TOTAL	Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
Secundari	43,4	28,6	40,5	49,1
Indústria extractiva	6,0	4,8	6,9	5,3
Indústria manufacturera	23,1	19,0	19,0	28,1
Producció i distribució d'energia elèctrica	5,6	4,8	6,0	5,3
Producció i distribució de gas	0,4	-	0,9	-
Producció i distribució d'aigua	0,4	-	0,9	-
Construcció	15,1	9,5	12,9	18,4

Pel que fa al sector terciari, és l'aposta hegemònica: el 73,7% dels municipis. Les principals activitats econòmiques són l'hostaleria, els serveis a les persones, el comerç, i més residualment professions liberals diverses (educació, sanitat, veterinària, etc., que són més projectades en municipis més grans).

Taula 43. Expectatives econòmiques dels municipis dins el sector terciari

		Habitants censats		
	TOTAL	Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
Terciari	73,7	71,4	68,1	79,8
Comerç	24,7	19,0	19,8	30,7
Hostaleria	51,8	57,1	50,0	52,6
Transport, emmagatzematge i comunicacions	5,6	4,8	2,6	8,8
Activitats immobiliàries	2,4	-	1,7	3,5
Administració pública (defensa inclosa)	5,6	4,8	2,6	8,8
Educació	6,0	-	5,2	7,9
Activitats sanitàries	4,4	-	4,3	5,3
Activitats veterinàries	2,4	-	1,7	3,5
Serveis socials	5,6	4,8	4,3	7,0
Serveis a les persones	37,5	42,9	37,1	36,8
Teletreball	4,8	4,8	2,6	7,0

Un 6,8% dels enquestats planteja altres opcions, i en la mateixa proporció no ho saben o no contesten. A més, un 5,6% dels municipis expressen que no els interessa créixer econòmicament.

Taula 44. Altres expectatives econòmiques dels municipis

		Habitants censats		
	TOTAL	Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
Altres	6,8	-	7,8	7,0
No interessa créixer econòmicament	5,6	4,8	8,6	2,6
NS/NC	6,8	9,5	6,9	6,1

Quan a les diferències territorials, el sector primari és aposta de futur econòmic a les Terres de l'Ebre (100%), a Lleida (68%), a l'Alt Pirineu i Aran (66,7%) i, menys, al Camp de Tarragona (58,1%) i Girona (54,5%), Penedès (20%) i cap menció a Barcelona. Generalment, s'enfoca des de l'agricultura, però en alguns casos s'equipara amb la ramaderia, que és vista com a potencial no només com a activitat en si mateixa, sinó com a clau en la gestió forestal i per a l'elaboració de productes derivats, o fins i tot experiències turístiques. Molt residualment en algunes zones es preveu la caça i els vedats com a font d'ingressos addicionals (7,6% a Girona, 6% Lleida ho mencionen i 2,8% Alt Pirineu i Aran). El sector secundari, seguint la tendència actual, no constitueix la principal aposta. Malgrat això, en algunes vegueries hi situen expectatives: Barcelona (100%), les Terres de l'Ebre (60%), el Camp de Tarragona (55,8%) i Lleida (46%). El sector terciari constitueix la principal aposta per orientar el creixement econòmic dels municipis arreu del territori català. Només Catalunya Central dona una baixa resposta (56,8%) en aquest sentit i en la resta de vegueries sempre es situa per sobre del 70%. L'hostaleria i els serveis a les persones ho lideren, seguit del comerç i una amalgama de serveis i professions liberals, com ara activitats sanitàries i veterinàries i l'educació. En alguns casos, aquesta projecció de l'economia futura no passa pel creixement, sinó per una reorientació o per potenciar el benestar de les comunitats que hi viuen i, consegüentment, retenir-la o fer l'indret més atractiu. Altres casos, com l'hostaleria i el comerç, presenten un doble vessant: oferir serveis i espais de trobada a qui hi viu i acollir i generar atracció a visitants i turistes.

Quant a vegueria, hi ha també altres propostes a les Terres de l'Ebre, a Barcelona, al Penedès i a Girona. A la Catalunya Central, a un 13,6% dels municipis no els interessa créixer econòmicament; al Camp de Tarragona, 7%, i a Girona, un 7,6%, principalment perquè ho veuen inviable o perquè consideren que la seva aposta política s'ha d'enfocar en altres aspectes que millorin el benestar dels habitants, amb un caire més social —que en altres casos s'interrelaciona amb l'economia. A la Catalunya Central, un 11,4% no respon, un 9,3% al Camp de Tarragona, un 8,3% a l'Alt Pirineu i Aran i un 7,6% a Girona.

Taula 45. Expectatives econòmiques dels municipis segmentades per vegueries

	Vegueria							
	Alt Pirineu i Aran	Terres de l'Ebre	Camp de Tarragona	Lleida	Penedès	Catalunya Central	Barcelona	Girona
Primari	66,7	100,0	58,1	68,0	20,0	47,7	-	54,5
Agricultura	55,6	80,0	55,8	62,0	20,0	38,6	-	47,0
Ramaderia	36,1	40,0	18,6	38,0	20,0	31,8	-	33,3
Caça	2,8	-	-	6,0	-	-	-	7,6
Secundari	41,7	60,0	55,8	46,0	40,0	25,0	100,0	43,9
Indústria extractiva	8,3	20,0	7,0	2,0	20,0	6,8	-	4,5
Indústria manufacturera	16,7	60,0	30,2	32,0	-	11,4	-	22,7
Producció i distribució d'energia elèctrica	8,3	20,0	4,7	8,0	20,0	2,3	50,0	1,5
Producció i distribució de gas	-	-	-	2,0	-	-	-	-
Producció i distribució d'aigua	2,8	-	-	-	-	-	-	-
Construcció	8,3	-	18,6	8,0	-	9,1	50,0	27,3
Terciari	83,3	80,0	76,7	72,0	100,0	56,8	100,0	75,8
Comerç	25,0	60,0	32,6	16,0	40,0	18,2	-	27,3
Hostaleria	75,0	20,0	60,5	40,0	40,0	43,2	100,0	50,0
Transport, emmagatzematge i comunicacions	2,8	-	7,0	12,0	-	2,3	-	4,5
Activitats immobiliàries	-	-	4,7	-	-	-	-	6,1
Administració pública (defensa inclosa)	5,6	-	2,3	4,0	-	-	-	13,6
Educació	-	20,0	2,3	8,0	-	-	-	13,6
Activitats sanitàries	-	20,0	2,3	6,0	20,0	-	-	7,6
Activitats veterinàries	-	20,0	-	4,0	20,0	-	-	3,0
Serveis socials	2,8	-	4,7	10,0	20,0	4,5	-	4,5
Serveis a les persones	63,9	40,0	39,5	34,0	60,0	20,5	100,0	31,8
Teletreball	5,6	-	7,0	2,0	-	6,8	-	4,5
Altres	2,8	20,0	2,3	4,0	20,0	2,3	50,0	13,6
No interessa créixer econòmicament	-	-	7,0	-	-	13,6	-	7,6
NS/NC	8,3	-	9,3	-	-	11,4	-	7,6

A escala provincial, el sector primari es projecta de forma significativa a Lleida (70,5%), Tarragona (62,5%) i Girona (53,6%) potenciant l'agricultura i, en el cas de Lleida i Girona, també la ramaderia i, anecdòticament, la caça. El sector secundari és més residual: la província de Tarragona (58,3%) aposta per la indústria manufacturera i, menys intensivament, l'extractiva. La construcció és un altre sector potencial arreu del territori català. Provincialment, com ja s'ha esmentat, el sector terciari és el projecte primordial. L'hostaleria és important arreu, especialment a Tarragona i Lleida, així com els serveis a les persones. La província de Girona esmenta un 14,5% d'altres possibilitats no previstes. A un 12,8% dels municipis barcelonins estudiats no els interessa créixer econòmicament, i tampoc a un 7,2% dels gironins i a un 6,3% dels tarragonins. Els de Lleida són els que menys mencionen que no volen créixer (1,1%).

Taula 46. Expectatives econòmiques dels municipis segmentades per províncies

	Província			
	Barcelona	Tarragona	Lleida	Girona
Primari	30,8	62,5	70,5	53,6
Agricultura	23,1	60,4	61,1	46,4
Ramaderia	20,5	18,8	42,1	31,9
Caça	-	-	4,2	7,2
Secundari	28,2	58,3	41,1	44,9
Indústria extractiva	5,1	10,4	2,1	8,7
Indústria manufacturera	10,3	33,3	24,2	21,7
Producció i distribució d'energia elèctrica	7,7	6,3	7,4	1,4
Producció i distribució de gas	-	-	1,1	-
Producció i distribució d'aigua	-	-	-	1,4
Construcció	10,3	16,7	9,5	24,6
Terciari	66,7	79,2	74,7	72,5
Comerç	23,1	35,4	18,9	26,1
Hostaleria	46,2	58,3	53,7	47,8
Transport, emmagatzematge i comunicacions	2,6	6,3	7,4	4,3
Activitats immobiliàries	2,6	4,2	-	4,3
Administració pública (defensa inclosa)	-	2,1	4,2	13,0
Educació	-	4,2	4,2	13,0
Activitats sanitàries	2,6	4,2	3,2	7,2
Activitats veterinàries	2,6	2,1	2,1	2,9
Serveis socials	7,7	4,2	6,3	4,3
Serveis a les persones	30,8	39,6	44,2	30,4
Teletreball	5,1	6,3	4,2	4,3
Altres	7,7	4,2	2,1	14,5
No interessa créixer econòmicament	12,8	6,3	1,1	7,2
NS/NC	10,3	8,3	3,2	8,7

Però l'optimisme no és el més general entre els enquestats i les enquestades quan a les **opcions laborals que tenen els residents**. Per aproximar-se a com perceben el mercat laboral, es va realitzar una pregunta de valoració. Concretament s'havia de valorar entre 1 i 10 (en què 1 és mínima satisfacció i 10 la màxima) la situació laboral

de tres perfils de persones: joves, dones i homes. Com es deia, les respostes no expressen optimisme, especialment pels joves i les dones, tot i que tampoc pels homes. Quan a les opcions laborals per a joves, la valoració global és de 4,35 sobre 10 (el que implicaria, des d'un punt de vista acadèmic, un suspens a la situació o, millor indicat, l'existència d'una baixa satisfacció). De forma comparada, es dona una percepció més positiva als municipis petits (5,09) en contrast amb els grans (4,34). I, territorialment, Catalunya Central (5,7) i Barcelona (5) se situen al capdavant, mentre que el Penedès (3,0) i l'Alt Pirineu i Aran (3,2) presenten les pitjors valoracions. Quan a les opcions laborals per a dones, la mitjana és de 4,49 amb tendència similar a la dels joves. Els més grans registren les pitjors percepcions (4,41), mentre els més joves tenen una percepció lleument millor i assoleixen el 5. Territorialment, destaquen Barcelona i el Catalunya central (ambdós un 5), enfront el Penedès (3,67) i Girona (3,96). Quan a les opcions laborals per a homes, la valoració mitjana és de 4,95, amb diferències segons el municipi. Als més petits (fins a 100 habitants) la puntuació és de 5, incrementant lleugerament als més grans on assoleix 4,12, mentre que als mitjans es valora amb un 4,77. Territorialment, Barcelona (6) i la Catalunya Central (5,51) presenten les millors percepcions, mentre que el Camp de Tarragona (4,45) i Girona (4,33) atorguen les pitjors valoracions. Per províncies, Barcelona (5,73) és la que millor ho valora i Girona (4,24) i Tarragona (4,42) les que pitjor. Per tot plegat, com s'indicava, les expectatives laborals dels residents segons els representants municipals no és molt optimista.

Per cloure la referència a les activitats econòmic-laborals, es va pretendre aprofundir en **l'activitat turística**, en aquesta ocasió referint-se al seu **potencial** per a desenvolupar més el municipi. I el primer resultat apunta a que es percep que el turisme té molt potencial per contribuir al desenvolupament local (76,9%, així ho indica). Davant d'un 21,1% que no hi confia i d'un 2,0% que no ho sap o no respon. Aquesta percepció positiva és més accentuada als municipis més petits (95,2% en els de fins a 100 habitants), mentre que a mesura que augmenta la mida del municipi també creix l'escepticisme (23,3% en els de 101 a 250 habitants i 21,9% en els de més de 250).

Taula 47. Potencial de desenvolupament de l'activitat turística segmentat per habitants censats

		Habitants censats		
	TOTAL	Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
Sí	76,9	95,2	75,0	75,4
No	21,1	4,8	23,3	21,9
No ho sap/No respon	2,0	-	1,7	2,6

A escala territorial, el potencial és gairebé unànime a les Terres de l'Ebre (100%) i molt alt a l'Alt Pirineu i Aran (88,9%), al Camp de Tarragona (86,0%), al Penedès (80,0%) i a la Catalunya Central (81,8%). En canvi, hi ha més dubtes a Girona (63,6%), on més d'un terç dels municipis no veuen el turisme com a motor de futur, i sobretot a Barcelona (50,0%), on la meitat dels ajuntaments rebutgen aquest potencial.

Taula 48. Potencial de desenvolupament de l'activitat turística segmentat per vegueries

	Vegueria							
	Alt Pirineu i Aran	Terres de l'Ebre	Camp de Tarragona	Lleida	Penedès	Catalunya Central	Barcelona	Girona
Sí	88,9	100,0	86,0	72,0	80,0	81,8	50,0	63,6
No	11,1	-	11,6	28,0	20,0	13,6	-	34,8
Ns/Nr	-	-	2,3	-	-	4,5	50,0	1,5

Per províncies, Tarragona ho lidera, amb un 87,5% de municipis que confien en el turisme, seguida de Lleida (80,0%), Barcelona (79,5%) i Girona (63,8%).

Taula 49. Potencial de desenvolupament de l'activitat turística segmentat per província

	Província			
	Barcelona	Tarragona	Lleida	Girona
Sí	79,5	87,5	80,0	63,8
No	15,4	10,4	18,9	34,8
Ns/Nr	5,1	2,1	1,1	1,4

Però, **¿quins serien els atractius turístics del municipi?** El 53,4% identifiquen l'atractiu de l'entorn natural com el principal motiu; el segon és per les activitats culturals rurals (34,7%), que s'incrementa amb la mida del municipi; en tercer lloc, la possibilitat de fer pràctiques esportives (27,5%), i, en quart lloc, l'existència o el potencial d'infraestructures i serveis turístics (25,4%), especialment en municipis de fins a 100 habitants. En un 23,8% dels casos confien en la promoció del municipi i del que ja disposen, una justificació que disminueix a mesura que s'incrementa la població del municipi. L'atractiu per tranquil·litat i relax (16,1%) també constitueix un al·licient. Un 13% considera que el municipi és atractiu, especialment els llocs de menys habitants, sentiment que descendeix amb l'augment poblacional. Un 11,9% destaca l'atractiu per les fires i les activitats econòmiques i comercials que hi desenvolupen. Un 9,8% recalca l'atractiu per proximitat a pobles o municipis atractius.

Les potencialitats detectades en municipis que visualitzen el turisme amb capacitat de desenvolupar-se econòmicament són variades arreu del territori. A l'Alt Pirineu i Aran, com a zona de muntanya, es dona un valor cabdal a l'entorn natural (68%), a les possibilitats de pràctica esportiva (43,8%), a la promoció de l'existent (21,9%), l'existència i/o potencial d'infraestructures i serveis turístics (21,9%) i, en menor mesura, la tranquil·litat i el *relax* (15,6%). A les Terres de l'Ebre, la pràctica esportiva és el motiu principal (80%), juntament amb l'entorn natural i les activitats culturals rurals (60%). Al Penedès, sobresurten les activitats culturals rurals (75%) i l'entorn natural (50%). Al Camp de Tarragona es destaca l'atractiu de l'entorn natural (62,2%)

i la pràctica esportiva (32,4%). A la Catalunya Central, de forma equilibrada i força diversificada destaquen: l'entorn natural (38,9%) i les activitats culturals rurals (36,1%). A Barcelona, la totalitat dels municipis que hi veuen potencial destaquen la proximitat a municipis atractius i l'atractiu de l'entorn natural (ambdós amb un 100%). I a Girona i Lleida, la percepció és més diversificada, i es combinen natura, activitats culturals i esportives, i l'existència o potencial d'infraestructures i serveis turístics.

Taula 50. Atractius turístics dels municipis segmentats per vegueries

	Vegueria							
	Alt Pirineu i Aran	Terres de l'Ebre	Camp de Tarragona	Lleida	Penedès	Catalunya Central	Barcelona	Girona
Atractiu per l'entorn natural	68,8	40,0	62,2	41,7	50,0	38,9	100,0	57,1
Atractiu per fires/activitats econòmiques o comercials	6,3	-	8,1	19,4	25,0	8,3	-	16,7
Atractiu per les activitats culturals rurals	37,5	60,0	27,0	38,9	75,0	36,1	-	28,6
Atractiu per la pràctica esportiva	43,8	80,0	32,4	22,2	-	13,9	-	23,8
Atractiu per proximitat a pobles/municipis atractius	3,1	-	13,5	11,1	-	5,6	100,0	14,3
Atractiu per tranquil·litat i relax	15,6	-	18,9	13,9	-	16,7	100,0	16,7
Existència/potencial d'infraestructures i serveis turístics	21,9	20,0	24,3	36,1	25,0	22,2	100,0	21,4
El municipi és atractiu (general)	12,5	-	13,5	16,7	25,0	8,3	-	14,3
Promoció (del que tenen)	21,9	-	18,9	44,4	25,0	25,0	-	14,3
Altres	-	20,0	5,4	-	-	5,6	-	4,8
No ho sap/No respon	3,1	-	-	-	25,0	8,3	-	9,5

Per províncies, l'entorn natural és el motiu més citat a Tarragona (57,1%), Lleida (53,9%), Girona (56,8%) i Barcelona (41,9%). En segon lloc, a Barcelona i Lleida destaquen les activitats culturals rurals (35,5% i 40,8%), a Tarragona la pràctica esportiva (38,1%) i a Girona la combinació de cultura (27,3%) i esport (25,0%).

Taula 51. Atractius turístics dels municipis segmentats per província

	Província			
	Barcelona	Tarragona	Lleida	Girona
Atractiu per l'entorn natural	41,9	57,1	53,9	56,8
Atractiu per fires/activitats econòmiques o comercials	6,5	7,1	14,5	15,9
Atractiu per activitats culturals rurals	35,5	31,0	40,8	27,3
Atractiu per la pràctica esportiva	12,9	38,1	28,9	25,0
Atractiu per proximitat a pobles/municipis atractius	9,7	11,9	6,6	13,6
Atractiu per tranquil·litat i relax	19,4	14,3	15,8	15,9
Existència/potencial d'infraestructures i serveis turístics	25,8	23,8	27,6	22,7
El municipi és atractiu (general)	12,9	11,9	11,8	15,9
Promoció (del que tenen)	16,1	16,7	34,2	18,2
Altres	3,2	7,1	1,3	4,5
No ho sap/No respon	12,9	2,4	1,3	6,8

D'altra banda, hi ha enquestats que afirmen que el turisme “**no té potencial de desenvolupament al seu municipi**”, concretament, 53 que representaven el 21,1% de les persones enquestades. El principal motiu és la manca d'infraestructures i serveis turístics (45,3%), seguit del fet que consideren que el municipi no és atractiu (24,5%). Altres causes inclouen la manca de promoció (5,7%) i la percepció que les activitats culturals rurals (7,5%) o econòmiques locals (1,9%) no són prou rellevants.

Un 20,8% assenyala altres raons, com ara la voluntat de no créixer turísticament per evitar massificació i prioritzar qualitat per sobre de quantitat.

Taula 52. Motius pels quals es valora que el turisme no té potencial al municipi segmentats per habitants censats

		Habitants censats		
	TOTAL	Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
No hi ha atractiu per l'entorn natural	3,8	-	7,4	-
No hi ha atractiu per fires/activitats econòmiques o comercials	1,9	-	3,7	-
No hi ha atractiu per les activitats culturals rurals	7,5	-	7,4	8,0
No hi ha atractiu per proximitat a pobles/municipis atractius	1,9	-	3,7	-
Sense existència/potencial d'infraestructures i serveis turístics	45,3	100,0	37,0	52,0
El municipi NO és atractiu (general)	24,5	-	14,8	36,0
Manca de promoció (del que tenen)	5,7	-	7,4	4,0
Altres	20,8	-	22,2	20,0
No ho sap/No respon	18,9	-	25,9	12,0

Per vegueries, la falta d'infraestructures és el motiu central a tot arreu (75,0% a l'Alt Pirineu i Aran, 60,0% al Camp de Tarragona i 52,2% a Girona). A la Catalunya Central, el 16,7% considera que el municipi no és atractiu, i a Lleida pesa també la manca de promoció (21,4%). A Barcelona no hi ha cap municipi que negui el potencial turístic.

Taula 53. Motius pels quals es valora que el turisme no té potencial al municipi segmentats per vegueries

	Vegueria							
	Alt Pirineu i Aran	Terres de l'Ebre	Camp de Tarragona	Lleida	Penedès	Catalunya Central	Barcelona	Girona
No hi ha atractiu per l'entorn natural	25,0	-	-	7,1	-	-	-	-
No hi ha atractiu per fires/activitats econòmiques i comercials	-	-	-	-	-	-	-	4,3
No hi ha atractiu per les activitats culturals rurals	25,0	-	-	14,3	-	16,7	-	-
No hi ha atractiu per proximitat a pobles/municipis atractius	-	-	20,0	-	-	-	-	-
Sense existència/potencial d'infraestructures i serveis turístics	75,0	-	60,0	28,6	-	33,3	-	52,2
El municipi NO és atractiu (general)	25,0	-	-	42,9	100,0	16,7	-	17,4
Manca de promoció (del que tenen)	-	-	-	21,4	-	-	-	-
Altres	50,0	-	20,0	14,3	-	16,7	-	21,7
No ho sap/No respon	-	-	20,0	14,3	-	33,3	-	21,7

Per províncies, la falta d'infraestructures és el problema principal (60,0% a Tarragona, 54,2% a Girona i 38,9% a Lleida), mentre que a Barcelona els que dubten posen més èmfasi i la manca d'atractiu municipal (33,3%), d'activitats culturals rurals i la inexistència d'infraestructures i serveis turístics (16,7% cadascuna).

Taula 54. Motius pels quals es valora que el turisme no té potencial al municipi segmentats per províncies

	Província			
	Barcelona	Tarragona	Lleida	Girona
No hi ha atractiu per l'entorn natural	-	-	11,1	-
No hi ha atractiu per fires/activitats econòmiques o comercials	-	-	-	4,2
No hi ha atractiu per les activitats culturals rurals	16,7	-	16,7	-
No hi ha atractiu per proximitat a pobles/municipis atractius	-	20,0	-	-
Sense existència/potencial d'infraestructures i serveis turístics	16,7	60,0	38,9	54,2
El municipi NO és atractiu (general)	33,3	-	38,9	16,7
Manca de promoció (del que tenen)	-	-	16,7	-
Altres	16,7	20,0	22,2	20,8
No ho sap/No respon	33,3	20,0	11,1	20,8

4.2.3. Valoració de les infraestructures i els equipaments

Respecte a les infraestructures i els equipaments del municipi, es va demanar als alcaldes i alcaldesses que realitzessin una valoració del grau de satisfacció. Tot i ser la seva visió, el fet que són persones coneixedores del que hi ha i de l'estat, els fa uns bons informants per conèixer quina és la situació. La pregunta en centrava en saber si tenien determinades infraestructures i equipaments suggerides i, entre les que tenien, es sol·licità una valoració del seu grau de satisfacció respecte a cadascuna. Concretament, una valoració entre l'1 i 10, en què 1 és gens satisfet i 10, totalment satisfet. A continuació es presenten els principals resultats obtinguts fent menció, quan calgui, de si hi ha mancances d'infraestructures o equipaments.

La valoració de l'estat de **les carreteres** als micromunicipis se situa en una mitjana de 6,35 punts sobre 10, amb una percepció lleugerament millor als municipis de menys de 100 habitants (6,9) i més baixa en els de mida mitjana (6,26). Territorialment, destaquen els contrastos: mentre que a la Catalunya Central i Barcelona la puntuació se situa entorn del notable (7), a les comarques del Penedès (5,8), i especialment a l'Alt Pirineu i Aran (5,1), la valoració cau significativament, la qual cosa reflecteix les dificultats de connectivitat en zones muntanyoses i de més dispersió. Per províncies, sobresurt Barcelona (7,2) clarament per sobre de Lleida (5,9), que concentra les percepcions més negatives. A més, la satisfacció disminueix en municipis amb més nuclis habitats (5,8 als de quatre pobles o més) per una major complexitat en el manteniment i l'accés.

Els camins obtenen una mitjana similar (6,1 punts), tot i que amb un patró territorial més accentuat. Els municipis petits (de fins a 100 habitants) arriben a una valoració de 6,3, mentre que els de mida mitjana baixen fins a 5,8. Quant a vegueria, es detecten diferències molt clares: a Barcelona s'assoleixen mitjanes de fins a 7,5 i a les Terres de l'Ebre (7,2), mentre que a l'Alt Pirineu i Aran (5,78) la percepció és més baixa. Aquesta mateixa dinàmica es veu reflectida en les províncies, on Barcelona (7,2) lidera clarament, mentre que Tarragona (5,6) i Lleida (5,8) se situen a la cua. El patró també

es repeteix segons el nombre de nuclis: la valoració cau als municipis amb quatre nuclis o més, on les exigències de connectar punts habitats allunyats redueixen la satisfacció.

Els carrers del municipi presenten, en canvi, una percepció més positiva, amb una mitjana de 7,05 punts, tot i que un 5,2% dels municipis declaren directament que no en disposen. La valoració és més alta en els municipis més petits (7,5 en els de fins a 100 habitants), però baixa lleugerament a mesura que augmenta la mida (6,9 en els de més de 250 habitants). Territorialment, hi ha contrastos molt significatius: a Barcelona, la satisfacció és alta (8,0 punts), mentre que al Penedès cau fins a 5,33 punts, amb un 40% de municipis que afirmen que no tenen carrers consolidats. Per províncies, la millor percepció és a Barcelona (7,5) i Girona (7,3), mentre que a Lleida (6,7) és la més baixa.

La percepció sobre **les voreres** és més baixa que la d'altres infraestructures, amb una mitjana de 6,66 punts sobre 10. De fet, un 39% dels municipis indiquen que no en disposen. Els municipis de fins a 100 habitants obtenen una mitjana lleugerament superior (6,7 punts), però són alhora els que més sovint declaren que no en tenen (52,4%). En canvi, als municipis grans (de més de 250 habitants) la presència de voreres és gairebé universal, però la valoració és encara modesta (6,58). Territorialment, es detecta un clar biaix: a Barcelona la puntuació arriba als 6,5 punts, mentre que a Lleida (5,78), i sobretot al Penedès (4), cau de manera notable. Aquesta situació reflecteix que, mentre que a les zones urbanitzades les voreres formen part del paisatge urbà consolidat, als municipis més dispersos i rurals esdevenen un element parcial o inexistent.

La fibra òptica obté una valoració mitjana de 6,79 punts, però destaca perquè un 7,6% dels municipis afirmen que no en tenen. Els més petits (fins a 100 habitants) tenen la situació més precària, amb una mitjana de 7 punts i fins a un 14,3% de municipis sense fibra. En canvi, als municipis grans (més de 250 habitants) el servei està molt més estès (6,88 punts de mitjana, amb només un 3,4% que declara no tenir-ne). Territorialment, sobresurten Barcelona (7,5 punts) i Girona (7,0), en contraposició

a l'Alt Pirineu i Aran (5,73). Les Terres de l'Ebre (9,67), tot i tenir molt bona valoració, concentra la pitjor situació, on el 40% dels municipis no hi té accés.

El clavegueram obté una valoració mitjana de 6,77 punts, però amb un 8% de municipis que no disposen d'aquest servei. L'absència és més crítica als municipis mitjans (entre 101 i 250 habitants), on assoleix l'11,2% i als petits (9,5%), mentre que als més grans el servei és gairebé universal (95,6% tenen clavegueram). Territorialment, la situació és heterogènia: i la valoració de la satisfacció es relaciona amb el nombre d'habitants, sent els de menys habitants els que ho valoren millor (7,5 punts atorguen les persones enquestades de municipis de 100 o menys habitants; 7,09 els de 101 a 250; i 6,35 els de 251 a 500). Per vegueries, al Penedès és on hi ha la pitjor valoració (3,5) i en el Camp de Tarragona és s'atorga millor puntuació (7,42), posicionant-se la resta enmig i sempre per sobre del 6. Destaca la província de Tarragona per la màxima valoració (7,3), mentre que Lleida la mínima (6,46).

El subministrament elèctric és generalment ben valorat, amb una mitjana de 7,11 punts, i és universal: cap municipi expressa mancances. Les diferències segons la mida del municipi són mínimes, entre 7,65 als municipis més petits i 6,73 als més grans. Territorialment es perceben desigualtats, oscil·lant entre la valoració més baixa de 5,4 punts al Penedès, fins a una valoració excel·lent de 9 a Barcelona. Per províncies, Tarragona (6,84) presenta els nivells més modestos, i Barcelona (7,63), la millor valoració.

L'enllumenat públic té una valoració de 7,91 punts i únicament un 1,6% dels municipis afirmen no disposar-ne: tan sols els hi ha municipis mitjans sense enllumenat: 3,4% sense servei). Territorialment no hi ha gaires discordances i Barcelona torna a liderar amb 8,5 punts, mentre que al Penedès (8,25) malgrat la bona valoració, és la vegueria amb majors mancances d'enllumenat (20% no en tenen), seguit de la Catalunya Central, on el 6,8% tampoc en té i valora amb un 7,88. La pitjor valoració és el Camp de Tarragona, amb un 7,77.

El subministrament d'aigua és una de les infraestructures més ben valorades (7,81 punts de mitjana). La satisfacció és més elevada als municipis mitjans (7,89). Territorialment Barcelona (8,5) i la Catalunya Central (8,19), destaquen positivament, mentre que al Penedès hi ha la valoració més baixa (6,5).

Els parcs i els jardins són valorats amb una mitjana de 7,33 punts i un 10% de municipis declaren no tenir-ne. La disposició d'aquest equipament va lligat a la mida municipal, tot i que la valoració difereix molt subtilment: el 19% dels municipis de fins a 100 habitants no disposa d'aquest equipament; als mitjans un 10,3% i als grans, en canvi, la presència és més habitual (7,9% no tenen parcs i jardins). Territorialment hi ha diferències: Barcelona els valora amb un 3 i el 50% de municipis no en tenen; al Penedès un 40% tampoc (6,67 punts); a la Catalunya Central (20,5% no en té, valorat amb 7,62) i a l'Alt Pirineu i Aran un 19% no en té i es valora amb un 7,07. Per contra, la percepció és millor a les Terres de l'Ebre (8,4). Provincialment, cal destacar Barcelona (7,86 punts, 23% no en disposen) i Lleida (valorat amb 7,04 punts, 14% no en tenen).

El cementiri és un servei gairebé universal i ben valorat (7,74 punts de mitjana), amb només un 0,4% de municipis que declaren no tenir-ne. La valoració és lleugerament superior en municipis petits (8,19 punts) i estable a la resta. Territorialment, el Camp de Tarragona (8) i Girona (7,76) sobresurten, mentre que a Barcelona (6,5) la puntuació és més baixa.

El tanatori és un dels serveis més deficitaris: el 74,5% dels municipis no en disposen. La valoració global és de 7,54 punts, amb absències molt elevades als municipis petits (90,55% sense tanatori) i també als mitjans (76,7% sense), als municipis grans el servei comença a ser més habitual (69,3% sense tanatori). Territorialment, a Barcelona i al Penedès, on cap municipi compta amb servei de tanatori. La pitjor valoració és a la Catalunya Central, amb 4 punts i 90,9% municipis no en tenen, mentre que Lleida és la vegueria amb major presència de tanatoris (38% no en tenen) i valorat amb 8,32. A les Terres Ebre millor valoració (10, però 80% no en tenen) i el Camp de Tarragona (8,67, 93% sense). Provincialment el major dèficit és a Tarragona (91,7% dels

municipis no en tenen), i Lleida és la que té millor cobertura i valoració (9 punts, 56,8% amb mancança).

Els equipaments esportius¹³ reben una valoració mitjana de 7,13, i un 14,7% dels municipis indiquen que no disposen d'instal·lacions esportives. Les diferències segons la mida són acusades: un 38,1% dels municipis de fins a 100 habitants no tenen cap equipament i en fan una bona valoració (8,31), mentre que als grans la cobertura és molt més àmplia (9,6% sense servei), tot i valorar-los pitjor (7,11). Territorialment, la millor situació es troba a Barcelona, on tots els municipis tenen instal·lacions esportives, però reben la pitjor valoració (5), juntament amb les Terres de l'Ebre (7,6). A l'Alt Pirineu i Aran hi ha la major manca (33,3% dels municipis sense, 6,68). Al Penedès el 20% dels municipis no en tenen i les valoren amb un 6. Girona i la Catalunya Central presenten situacions similars. Tarragona (6,68) és la província amb major cobertura instal·lacions esportives (tan sols el 6,3% no en tenen), mentre que Barcelona (7,42) major manca (20,5%).

La valoració atorgada als **equipaments culturals**¹⁴ és de 7,22, amb un 13,5% dels municipis sense equipaments culturals. En els més petits la situació és pitjor (33,3% sense, valoració de 8,07), mentre que als més grans la cobertura és molt més elevada (7% sense equipaments, 7,17). Territorialment, destaca Barcelona, on tots els municipis compten amb equipaments, però amb la pitjor valoració (4); a les Terres de l'Ebre millor valoració, amb un 7,8 i on tots els municipis tenen equipaments culturals; el Penedès és la més deficient (40% sense, valoració de 6) i a l'Alt Pirineu i Aran

¹³ Quant la participació del veïnat en activitats esportives les persones enquestades realitzaren una valoració de com la percebien. A partir d'una escala d'1 a 10 (en la que 1 representava la mínima satisfacció i 10 la màxima). Des d'aquesta perspectiva subjectiva, la participació del veïnat en activitats esportives se situa en 7,11 de mitjana de satisfacció per part de la persona enquestada. Els municipis fins a 100 habitants la valoren millor (7,54), mentre que als més grans (6,95). Territorialment, sobresurten les Terres de l'Ebre (8,8) i el Camp de Tarragona (7,62), mentre que el Penedès (6,2) i Barcelona (6) presenten els resultats més baixos. Lleida és la província amb menor participació (6,8).

¹⁴ Respecte la participació en activitats culturals al municipi, les persones enquestades realitzaren una valoració de com la percebien. Novament, a partir d'una escala d'1 a 10 (en la que 1 representava la mínima satisfacció i 10 la màxima). Des d'aquesta perspectiva, la participació en activitats culturals dels residents al municipi és valorada amb 7,22 de mitjana. Els municipis grans presenten un nivell subtilment més baix. Territorialment, destaquen el Camp de Tarragona (7,68) i les Terres de l'Ebre (8,8), en contrast Barcelona (6). Per províncies, Tarragona (7,76) lidera, mentre que Lleida (6,91) és més modesta.

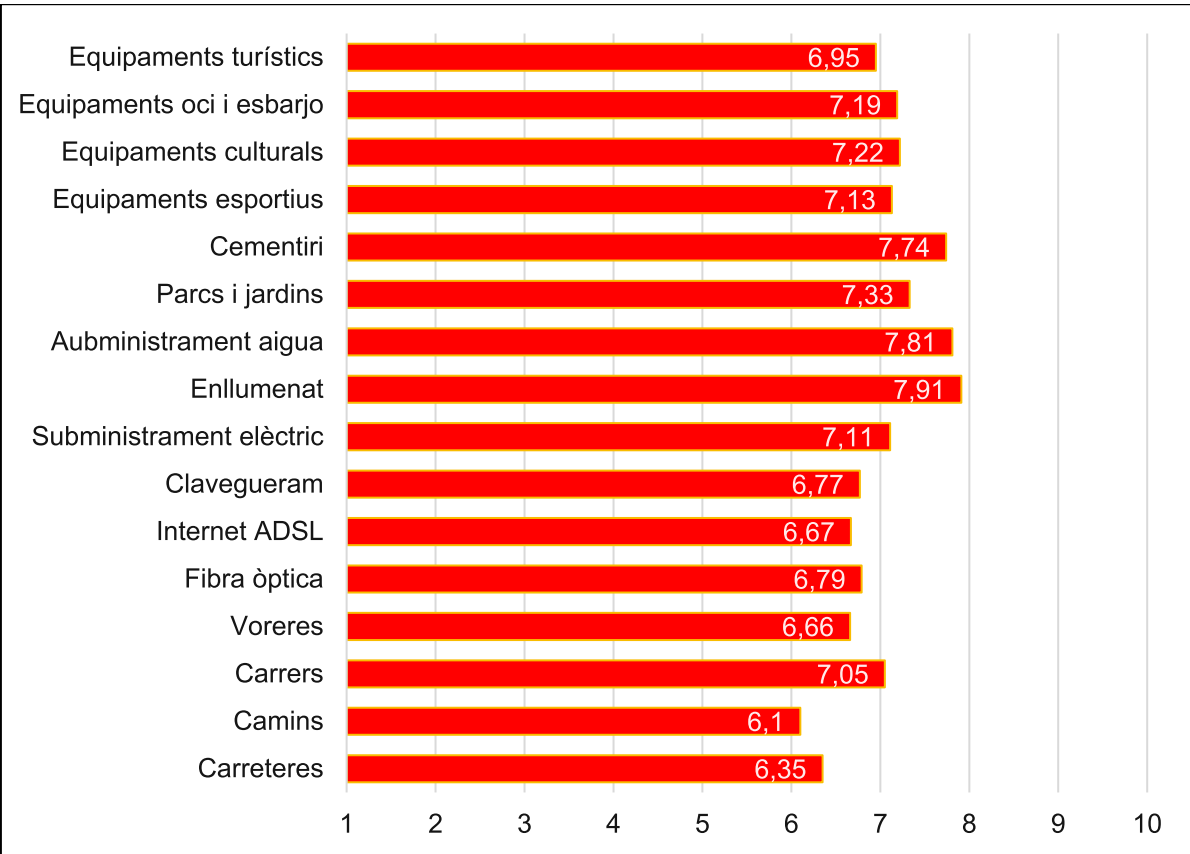
(22,2% sense, 6,81). Provincialment la valoració és molt similar, però hi ha majors mancances d'equipaments culturals a Lleida (17,9%); Barcelona (12,8%) i Girona (11,6%), sent Tarragona (8,3%) la menys deficitària.

Els equipaments d'oci i esbarjo han estat valorats amb una puntuació mitjana de 7,19 i un 10,8% de municipis sense cap espai d'aquest tipus. Els municipis petits pateixen més la manca (23,8% sense equipaments d'oci i esbarjo) que els grans, que tenen una cobertura més estesa (7% sense). Territorialment, destaca la valoració negativa (6) i manca (50% sense) a Barcelona; al Penedès (40% sense, valoració 6,67). A les Terres de l'Ebre tots els municipis en tenen i valoren amb 6,8. La millor valoració és a la Catalunya Central (7,49, 13,6% sense).

Quan **els equipaments turístics**, la valoració mitjana és de 6,95, amb un 37,5% que no en disposen. Les diferències per mida tornen a ser molt clares, no tant pel que fa a la valoració, sinó per la manca d'equipaments turístics: els municipis petits majoritàriament no en tenen (66,7%), en comparació amb els mitjans i els grans (32,8% i 36,8%, respectivament). Barcelona (3,5) acumula les mancances més greus, mentre que altres vegueries mostren més satisfacció, però major mancança d'equipaments d'aquesta mena: el Penedès (60% dels municipis no en tenen), al Camp de Tarragona (51,2%) i a les Terres de l'Ebre (40%). La millor valoració és a la Catalunya Central (7,71). Les principals mancances es detecten a la província de Tarragona (6,3 de valoració i 52,1% dels municipis sense) i la més coberta és Lleida (7,27 i tan sols 25,3% de municipis sense).

De forma sintètica, la valoració de les infraestructures i equipaments valorats de forma suggerida als alcaldes i alcaldesses reben en tots els casos una puntuació superior al 6. Tot i que hi ha diferències i s'observa que els camins i les carreteres és quelcom millorable en comparació al subministrament d'aigua potable i l'enllumenat públic, entre altres, que obtenen una puntuació propera al 8.

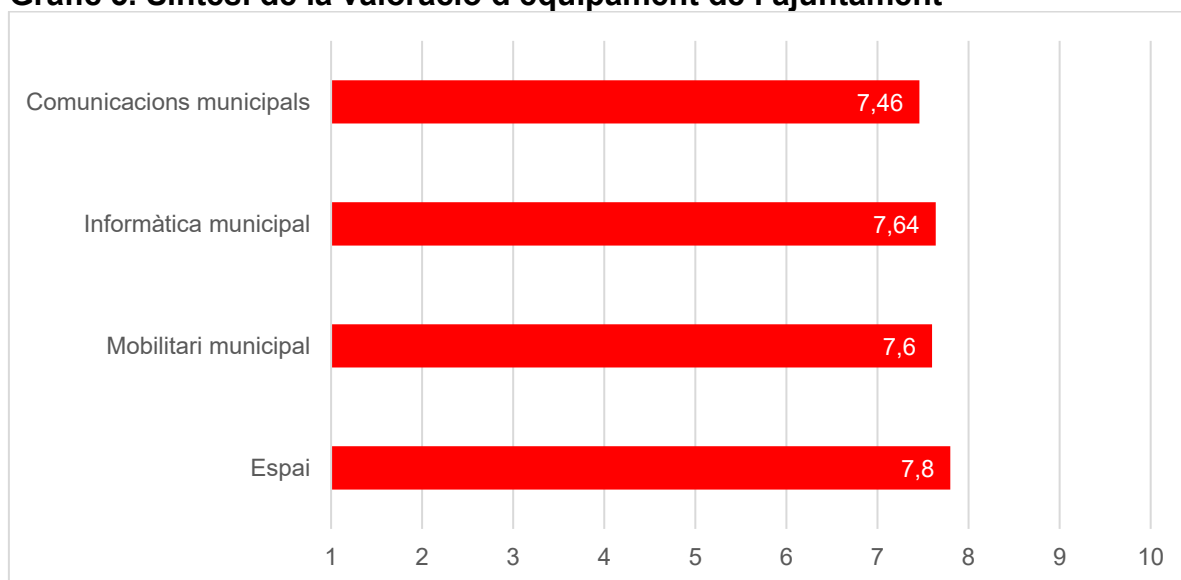
Gràfic 4. Síntesi de valoració d'infraestructures i equipaments

També es realitzà la mateixa pregunta respecte a **equipaments de l'ajuntament**, diferenciant entre l'espai, el mobiliari, la informàtica i les comunicacions. L'espai administratiu municipal és valorat, de mitjana, amb un 7,8. I tots els municipis afirmen disposar d'espai suficient. Els municipis petits (fins a 100 habitants) valoren lleugerament millor (8,33), mentre que els grans estan més descontents (7,67). Territorialment, destaquen les Terres de l'Ebre (8,6) en contraposició amb el Penedès (7,2). Respecte el mobiliari, la puntuació global és de 7,6, i tots els municipis disposen de mobiliari adequat. Territorialment, la percepció és més positiva a les Terres de l'Ebre (8,2) i a Barcelona (6) hi ha més insatisfacció. Respecte la informàtica municipal el grau de satisfacció és similar, amb 7,64 de mitjana, i tots els municipis en disposen. No hi ha divergències per mida o configuració municipal. Territorialment, els pitjors resultats són a Barcelona (6) i al Penedès (6,4), mentre que les Terres de l'Ebre (8,8) sobresurt. I quan a les comunicacions també apareix el notable com a avaluació (mitjana de 7,46), i tots compten amb sistemes de comunicació adequats.

Territorialment, la mitjana és més elevada a les Terres de l'Ebre (8,4) i al Camp de Tarragona (8,09), mentre que al Penedès (6,4) cau. La província de Barcelona valora amb un 7,16, i la que més satisfeta està és Tarragona, amb un 8,1. Com s'indica en el gràfic següent, la valoració global de l'equipament de l'ajuntament és més que satisfactòria.

Gràfic 5. Síntesi de la valoració d'equipament de l'ajuntament

En darrer lloc es proposa fer la valoració de **l'habitatge disponible de compra i de lloguer** i s'identifica a partir dels resultats com una de les qüestions més problemàtiques. Per a la compra, la valoració global és de 3,1 punts, amb un 12,4% de municipis que indiquen no tenir oferta. Els més petits registren la situació més greu (23,8% sense habitatges disponibles), mentre que en els grans es redueix fins al 12,3%. La situació és crítica arreu del territori: el Penedès fa la pitjor valoració (2,2). Paradoxalment les Terres de l'Ebre són la vegueria que millor valora (6,67), però alhora la que més manca d'habitatge de venda té (40% dels municipis no en tenen). A la Catalunya Central es valora amb un 2,85 i el 22,7% dels municipis no en té i a Girona (2,27 punts i 15,2% no en disposa). En el cas del lloguer, la situació és semblant: mitjana de satisfacció molt baixa (2,98 punts), amb un 11,6% de municipis sense habitatges de lloguer. Els municipis petits fan una millor valoració (4) i tenen

una major mancança: 14,3% no tenen habitatge de lloguer. La valoració empitjora en municipis més grans, amb 2,93 punts, però subtilment incrementa l'oferta (11,4% no en tenen). Altra vegada la millor valoració és a les Terres de l'Ebre (6, 20% sense disponibilitat). Girona (1,96 punts, 18,2% de mancança) i la Catalunya Central (2,85 punts, 22,7%) són les vegueries més afectades. Barcelona i Girona són les províncies amb pitjor panorama habitacional.

4.2.4. Els serveis: existència

Per conèixer millor els municipis es van suggerir **serveis** per a conèixer la **disponibilitat** (si en tenen o no) i la freqüència: diària, alguns dies a la setmana; en èpoques concretes o no en tenen. Quant a serveis, s'ha preguntat sobre l'existència de quiosc per adquirir la premsa, llibreria, supermercat, carnisseria, botiga de queviures o bàsics, fleca o venda de pa, acadèmia (d'oferta de repassos, llengües...), bar, restaurant, farmàcia, servei bancari i caixer automàtic. A continuació, se'n presenten els resultats:

- **Quiosc de premsa.** El 88,8% dels municipis no disposa de quiosc de premsa. Només un 9,6% en tenen diàriament i un 0,4% alguns dies a la setmana. Cap municipi de fins a 100 habitants té aquest servei. La presència creix amb la mida: el 3,4% dels municipis de 101 a 250 habitants i el 17,5% dels de més de 250. Territorialment, destaca la vegueria de Lleida (16%) i Girona (12,1%), i a Barcelona i el Penedès no n'hi ha. Per províncies, els percentatges oscil·len entre el 7,7% de Barcelona i l'11,6% de Girona. Per tipologia, destaquen els municipis unitaris, amb un 16,0% de servei diari.
- **Llibreria.** El 96,8% dels municipis no tenen llibreria, i només un 0,8% en disposa diàriament i un 0,8% en èpoques concretes. Per mida, l'1,8% dels municipis de més de 250 habitants tenen llibreria diària i un 4,8% dels de fins a 100 habitants en tenen en èpoques concretes. Territorialment, només hi ha servei a l'Alt Pirineu i Aran (5,6% diàriament i 2,8% en èpoques concretes) i a la Catalunya Central

(2,3% en èpoques concretes). Per províncies, Lleida concentra més presència (2,1% diàriament i 1,1% en èpoques concretes), seguida de Barcelona (2,6% en èpoques concretes).

- **Supermercat.** El 88% dels municipis estudiats no tenen supermercat, un 8,4% en tenen quotidianament i un 0,8% en tenen alguns dies a la setmana i en èpoques concretes. Als municipis de fins a 100 habitants, només 4,8% tenen supermercat en èpoques concretes, i de 101 a 250 habitants, un 2,6% en tenen diàriament i 0,9% alguns dies a la setmana. Als municipis de més de 250 habitants augmenta la cobertura i la freqüència: un 15,8% diàriament i un 0,9% alguns dies a la setmana i en èpoques concretes. Per vegueries, les que ofereixen més servei de supermercat són les Terres de l'Ebre (20% de servei diari), Lleida (18% diàriament i 2% en dies concrets); mentre que al Penedès no s'ha entrevistat cap municipi amb supermercat. A escala provincial, Lleida és on hi ha més supermercats (14,7% diàriament), mentre que Tarragona és la que en té menys (95,8% sense).
- **Carnisseria.** Un 75,3% dels municipis estudiats no tenen carnisseria, un 19,1% en tenen diàriament i un 0,8% en èpoques concretes. El servei augmenta amb la mida. Cap municipi de menys de 100 habitants té carnisseria, un 10,3% dels municipis de 101 a 250 habitants en tenen diàriament i als municipis de més de 250 habitants hi ha un 31,6% de servei diari i un 1,8% alguns dies a la setmana. Quant a vegueries, les que tenen més municipis amb servei de carnisseria són les Terres de l'Ebre (20% diàriament i 20% alguns dies a la setmana), el Camp de Tarragona (14% diàriament), la Catalunya Central (15,9%) i Girona (21,2% diàriament). A la vegueria de Barcelona tenen una cobertura total diàriament. L'Alt Pirineu i Aran té 8,3% de servei diari i 2,8% alguns dies a la setmana). A escala provincial, Lleida és la que té més municipis amb aquest servei.
- **Botiga de queviures i productes bàsics.** Tot i que el 52,2% dels municipis no tenen botiga de queviures i productes bàsics, és un dels serveis més estesos: un 40,2% dels estudiats tenen servei diari, un 6% alguns dies a la setmana i un 0,4%

en èpoques concretes. Els municipis de menys de 100 habitants gairebé no en tenen, tan sols un 4,8% diàriament (el 95,2% no tenen). En els municipis de 101 a 250 habitants, el 60,3% no tenen botiga; 27,6%, diàriament, i el 9,5%, en tenen alguns dies a la setmana. Els municipis de més de 250 habitants cobreixen majoritàriament el servei (el 36% no en tenen), el 59,6% en tenen diàriament i el 3,5% alguns dies a la setmana. Els municipis menys habitats tenen menys serveis, els intermedis, en dies concrets, i els més grans, més estables. Pel que fa a les vegueries, Lleida (48% diàriament i 8% alguns dies a la setmana) i el Camp de Tarragona (39,5% diàriament i 4,7% alguns dies setmana), la Catalunya Central (38,6% diàriament i 4,5% alguns dies setmana) són les que ofereixen més servei. Provincialment els resultats són semblants, només destacant que Barcelona un 59% indica no tenir-ne, sent el 52,6% a Lleida, el 50,7% a Girona i el 47,9% a Tarragona.

- **Fleca o venda de pa:** un 29,5% dels municipis tenen fleca diària i un 9,6% alguns dies a la setmana, tot i que un 57% encara no en disposen. La presència és especialment baixa als municipis petits (només un 9,5% de servei diari als de fins a 100 habitants) i creix fins al 46,5% en els de més de 250. Destaquen les Terres de l'Ebre (40% diàriament i 20% alguns dies) i Lleida (44% diàriament i 18% alguns dies). A escala provincial, Lleida és la que té més cobertura (34,7% diàriament), mentre que a Barcelona només és del 17,9%.
- **Acadèmia (repàs, anglès, informàtica, etc.).** És un servei pràcticament inexistent: el 91,6% dels municipis no en tenen, només un 2% el tenen diàriament i un 1,6% alguns dies a la setmana. Es concentra en territoris concrets com Lleida (4% diàriament i 2% alguns dies), el Camp de Tarragona (2,3% diàriament) o la Catalunya Central (2,3% diàriament i 4,5% alguns dies).
- **Bar.** El servei de bar és l'equipament social més estès i vertebrador de la vida comunitària. Només un 18,3% dels municipis no en tenen, mentre que un 70,5% ofereixen servei diari, un 7,6% alguns dies i un 2% en èpoques concretes. Tots els municipis, independentment de la mida, tenen servei de bar, i a mesura que

s'incrementen els habitants censats hi ha un augment del servei diari (47,6% fins a 100 habitants, 60,3% de 101 a 250 i 85,1% en municipis de més de 250) i una disminució dels que ho fan alguns dies a la setmana (4,8% fins a 100 habitants, 12,1% de 101 a 250 i 3,5% en més de 250). Curiosament, el servei de bar en alguns moments de l'any és més residual i té lloc en municipis de 101-250 habitants (2,6%) i en els de més de 250 (1,8%). El Penedès és la vegueria amb més dèficit (60% sense bar), mentre que el Camp de Tarragona destaca amb un 83,7% de servei diari. Lleida (64% diàriament) i l'Alt Pirineu i Aran (69,4%) mostren també una presència notable, amb aquest darrer com el territori amb més servei estacional (5,6%). A escala provincial, Barcelona és la més deficitària (25,6% sense bar) i Tarragona la més coberta (87,5% diàriament).

- **Restaurant.** Tot i que és menys universal que el bar, el restaurant és un servei present en un 64,1% dels municipis diàriament, en un 8% alguns dies i en un 0,8% en èpoques concretes, mentre que un 23,1% no en tenen. El servei creix amb el nombre d'habitants: només el 38,1% dels municipis petits tenen restaurant cada dia, davant el 80,7% dels de més de 250 habitants. Territorialment, Lleida és la més deficitària (40% sense restaurants), mentre que Girona i l'Alt Pirineu i Aran són les que més cobertura tenen (fins al 69,4% dels diaris en aquest darrer cas, amb un 5,6% estacional). A Barcelona, tots els municipis tenen servei de restaurant alguns dies a la setmana i a les Terres de l'Ebre tots en tenen diàriament.
- **Farmàcia.** El 68,1% dels municipis no tenen farmàcia. Només un 17,9% en tenen de manera diària, un 8,8% alguns dies i un 1,2% en èpoques concretes. Als municipis petits pràcticament no hi és (95,2% dels de fins a 100 habitants no en tenen i només un 4,8% alguns dies a la setmana). El 80,2% dels municipis de 101 a 250 habitants no en tenen, un 6% diàriament, un 6,9% alguns dies a la setmana i un 1,7% en èpoques concretes. La cobertura millora, en canvi, als de més de 250 habitants (33,3% diàriament), un 50,9% no en té i un 11,4% alguns dies a la setmana. Territorialment, destaca Lleida, amb més cobertura i l'única amb serveis estacionals (36% de municipis no en tenen, 42% diàriament i 16%

alguns dies setmana). A l'Alt Pirineu i Aran i a la Catalunya Central, més del 85% dels municipis no tenen farmàcia. A les Terres de l'Ebre tots els municipis tenen servei diari. A escala provincial, Barcelona és la que concentra més dèficit (79,5% sense), Lleida és la que més cobertura té (61,1% de municipis sense servei), seguida de Tarragona (62,5%), i són també les úniques amb servei en èpoques concretes (2,1% cadascuna).

- **Servei bancari¹⁵.** El servei bancari és limitat i molt intermitent: només un 6,8% te oficina oberta diàriament, un 33,9% amb servei alguns dies a la setmana — sovint a través de la banca mòbil— i un 21,9% en èpoques concretes. Els municipis petits depenen més dels serveis mòbils o estacionals. A mesura que s'incrementa la població, augmenta la freqüència i la disponibilitat del servei. Als municipis de fins a 100 habitants gairebé la meitat (47,6%) no tenen cap servei, i només un 4,8% compten amb oficina diària, mentre que el 28,6% en reben alguns dies i el 19% només en èpoques concretes. Als de 101 a 250 habitants la situació és semblant: un 32,8% sense servei, un 2,6% amb oficina diària, un 35,3% amb banca mòbil alguns dies i un 22,4% amb servei estacional. És als municipis de més de 250 habitants on hi ha un increment més clar: un 11,4% disposen de servei diari i un 33,3% alguns dies a la setmana, tot i que un 32,8% encara no en tenen. Territorialment, el Penedès és singular: tots els municipis tenen servei bancari, encara que no sigui diàriament (el 40% alguns dies i el 60% en èpoques concretes). A les Terres de l'Ebre, la cobertura és notablement més alta: un 60% amb oficina diària i només un 20% sense servei. A Lleida, en canvi, un 20% dels municipis no en tenen i predominen els serveis estacionals (42%), amb només un 10% d'oficines obertes cada dia. A Girona, gairebé la meitat (47%) depenen de la banca mòbil setmanal i només un 3% tenen oficina diària. L'Alt Pirineu i Aran destaca pel pes dels serveis estacionals (25%) i la Catalunya

¹⁵ Com s'ha indicat es realitzà una pregunta per a conèixer el grau de satisfacció dels alcaldes i alcaldesses respecte un llistat suggerit de serveis. Concretament, s'havia de fer una valoració entre l'1 i 10, en què 1 és gens satisfet i 10, totalment satisfet. Quan als serveis bancaris la valoració mitjana és de 6,34. Mentre que als municipis més petits es puntua amb un 7,07, als més grans amb un 6,02. Per províncies, Lleida és on s'expressa menys satisfacció (5,95,); a Barcelona on més (6,77) i Girona (6,5) i Tarragona (6,68) es troben enmig.

Central per la presència del servei setmanal (40,9%), tot i que gairebé la meitat dels municipis (45,5%) no en tenen cap. A escala provincial, Barcelona és on més municipis disposen de servei bancari, però gairebé sempre en forma de banca mòbil (43,6% alguns dies i 25,6% en èpoques concretes, amb només un 2,6% diàriament). Tarragona combina millor el servei diari (16,7%) amb l'estacional (31,6%), tot i que un 37,5% dels municipis continuen sense cobertura. Girona i Lleida mostren perfils semblants, amb predomini del servei setmanal i una presència residual d'oficines diàries.

- **Caixer automàtic.** Pel que fa al caixer automàtic, un 45,4% dels municipis no en tenen, un 8,4% en disposen de manera diària, un 19,9% alguns dies i un 19,5% en èpoques concretes. La cobertura diària és més alta als municipis grans (15,8% als de més de 250 habitants), mentre que als petits és pràcticament nul·la (4,8%). Territorialment, el Camp de Tarragona és la zona amb més dèficit (65% sense). A l'Alt Pirineu i Aran predomina la modalitat estacional, mentre que a Barcelona hi ha més presència diària. A escala provincial, Barcelona és la que concentra més serveis parcials (41% alguns dies).

De forma sintètica, s'observa que molts municipis no disposen dels serveis testats, i els més hi ha (o són menys absents) són els bars i els restaurants. Els més poc presents són els de caràcter cultural: acadèmies (repastos, llengües, etc.), llibreries i quioscos de premsa. A més, és bastant general que com més població censada, més presència de la majoria dels serveis, com s'indica a la taula següent, que mostra els que no en tenen.

Taula 55. Serveis que NO tenen els municipis segmentats per habitants censats

		Habitants censats		
	TOTAL	Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
Sense quiosc de premsa	88,8	100,0	94,0	81,6
Sense llibreria	96,8	95,2	97,4	96,5
Sense supermercat	88,0	95,2	94,8	79,8
Sense carnisseria	75,3	100,0	85,3	60,5
Sense botiga de queviures i productes bàsics	52,2	95,2	60,3	36,0
Sense fleca/venda de pa	57,0	71,4	68,1	43,0
Sense acadèmia	91,6	95,2	93,1	89,5
Sense bar/s	18,3	42,9	24,1	7,9
Sense restaurant/s	23,1	47,6	28,4	13,2
Sense farmàcia	68,1	95,2	80,2	50,9
Sense servei bancari	31,1	47,6	32,8	26,3
Sense caixer automàtic	45,4	57,1	53,4	35,1

La taula següent mostra detalladament dels municipis que no tenen els serveis segmentats per les vegueries on se situen:

Taula 56. Serveis que NO tenen els municipis segmentats per vegueries

	Vegueria							
	Alt Pirineu i Aran	Terres de l'Ebre	Camp de Tarragona	Lleida	Penedès	Catalunya Central	Barcelona	Girona
Sense quiosc de premsa	94,4	100,0	90,7	82,0	100,0	93,2	100,0	84,8
Sense llibreria	88,9	100,0	100,0	98,0	100,0	95,5	100,0	98,5
Sense supermercat	83,3	80,0	97,7	78,0	100,0	90,9	100,0	89,4
Sense o carnisseria	86,1	40,0	79,1	64,0	80,0	84,1	-	74,2
Sense botiga de queviures i productes bàsics	61,1	-	53,5	44,0	80,0	56,8	50,0	51,5
Sense fleca/venda pa	55,6	20,0	67,4	36,0	80,0	77,3	50,0	54,5
Sense acadèmia	94,4	100,0	88,4	92,0	100,0	90,9	100,0	90,9
Sense bar/s	16,7	-	11,6	20,0	60,0	22,7	-	18,2
Sense restaurant/s	13,9	-	25,6	40,0	20,0	20,5	-	18,2
Sense farmàcia	86,1	-	69,8	36,0	60,0	86,4	100,0	74,2
Sense servei bancari	33,3	20,0	37,2	20,0	-	45,5	-	28,8
Sense caixer automàtic	36,1	40,0	65,1	26,0	20,0	38,6	-	60,6

L'existència o no de determinats serveis al municipi s'analitzà també de forma més complexa, amb una anàlisi de clúster per a elaborar una tipologia de situacions. En primer lloc, indicar que es van utilitzar 9 variables, concretament l'existència o absència de: supermercat, carnisseria, botiga de queviures, fleca/venda de pa, bar,

restaurant, farmàcia, servei bancari i caixer automàtic. Després de realitzar diferents assajos (programa GALAXY*), agrupant els resultats entre tres i fins a set clústers, per l'eficiència obtinguda (46,11%, millorable però adient per l'objectiu pretès) i, sobretot, per la seva capacitat explicativa, es va decidir que la tipologia més interessant era la que diferenciava en 4 tipus de situacions. Concretament, la tipologia construïda diferencia entre :

- Clúster 1: municipis que destaquen en positiu per tenir els diferents serveis considerats. Concretament es tracta d'un número reduït: 21 (8,36%).
- Clúster 2: altre grup de municipis que destaquen també en positiu, però en aquest cas no tindrien supermercat. En aquest cas són més nombrosos, 53 (21,11%).
- Clúster 3: municipis que compten amb bar i restaurant, però es caracteritzen per estar per sota de la resta en tots els altres serveis. Són 97 municipis (38,65%).
- Clúster 4: s'identificarien per ser els que no compten amb els serveis. Es distingeixen per la seva resposta negativa en tots ells. Es tracta d'un grup format per 80 municipis (31,88%).

La tipologia segueix presentant que són uns pocs municipis els que tenen aquests serveis, però dos grups (els més nombrosos) són els que menys en disposen: el 3 i el 4. El 3 es caracteritza per no tenir la majoria però sí bar/s i restaurant/s. I en el 4 hi són aquells municipis amb menys serveis. El clúster 4, que representa gairebé una tercera part de la mostra, es pot tornar a situar en municipis de menys habitants (mitjana 191,86) en comparació a la resta. I 154,54 quan només tenim en compte el residents permanents (que han indicat els alcaldes i alcaldesses). El nombre habitants es presenta com una variable rellevant. I tot i que Lleida (38,8%) i Girona (27,5%) tenen més representació en aquest grup, també hi ha municipis d'altres províncies. I, a nivell de vegueries, Girona (26,3%) i Lleida (23,8%), coincidents amb la tipologia de mobilitat.

Taula 57. Distribució territorial del clústers de serveis

	CLÚSTER SERVEIS				
	TOTAL	Grup 1	Grup 2	Grup 3	Grup 4
TOTAL	251	21	53	97	80
Província					
Barcelona	15,5	9,5	17,0	16,5	15,0
Tarragona	19,1	9,5	18,9	21,6	18,8
Lleida	37,8	66,7	34,0	33,0	38,8
Girona	27,5	14,3	30,2	28,9	27,5
Vegueria					
Alt Pirineu i Aran	14,3	19,0	3,8	21,6	11,3
Terres de l'Ebre	2,0	4,8	5,7	1,0	-
Camp de Tarragona	17,1	4,8	13,2	20,6	18,8
Lleida	19,9	42,9	30,2	6,2	23,8
Penedès	2,0	-	1,9	1,0	3,8
Catalunya Central	17,5	14,3	13,2	22,7	15,0
Barcelona	0,8	-	1,9	-	1,3
Girona	26,3	14,3	30,2	26,8	26,3
Habitants censats					
Fins a 100	8,4	-	-	8,2	16,3
De 101 a 250	46,2	14,3	22,6	50,5	65,0
Més de 250	45,4	85,7	77,4	41,2	18,8
Mitjana	250,57	367,81	331,34	229,46	191,86
Desv. Típica	117,84	97,49	95,53	104,33	101,19

També es pregunta per l'existència de determinats **serveis públics al municipi**. El no tenir en el municipi no indica no disposar del servei, sinó que la seu o lloc de prestació del servei no es troba al municipi. Concretament s'ha preguntat respecte: l'ambulatori, el servei mèdic, Mossos d'Esquadra, Guàrdia Urbana, bombers, biblioteca, local social, línia d'autobús regular intracomarcal i amb la capital provincial, espai de

coworking/teletreball, tren de rodalies, taxis o BlaBlaCar o similar. Tot seguit, es presenten els principals resultats. Aquests serveis han estat agrupats diferenciant entre els vinculats a la salut, la seguretat i els socioeducatius.

En referència a serveis vinculats amb la **salut**¹⁶ s'ha preguntat sobre el centre d'atenció primària i el servei mèdic. Quan al *Centre d'Atenció Primària* (CAP) un 62,9% dels municipis indica no tenir-ne, un 7,2% en disposen diàriament, un 24,7% alguns dies i un 2% en èpoques concretes. El servei és gairebé inexistent als municipis petits (81% sense CAP), mentre que millora lleugerament als més grans (14% diàriament als de més de 250 habitants). Per vegueries, Lleida és la que concentra més presència (18% diàriament i 42% alguns dies), mentre que a Barcelona no hi ha cap municipi amb CAP propi. A escala provincial, Tarragona és la que més dèficit presenta (81,3% sense) i Lleida és on més municipis estudiats tenen servei d'ambulatori o CAP (52,6% no en tenen) i amb servei diari (14,7%), i amb un 28,4% alguns dies a la setmana. Per altra banda, en línia a l'anterior, un 62,9% dels municipis tenen *servei mèdic* en dies puntuals: un 8,4% diàriament, un 47,8% alguns dies i un 4% en èpoques concretes. Als municipis petits, és pràcticament inexistent (57% sense, només un 4,8% diàriament, 19% alguns dies a la setmana i un 14,3% en èpoques concretes). En els de 101 a 250 habitants, un 50,9% dels no tenen aquest servei i un 39,7% alguns dies a la setmana. Els de més de 250 habitants mostren un canvi substancial: només un 19,3% no tenen metge o metgessa en dies puntuals de la setmana, un 14% en tenen diàriament, un 61,4% alguns dies a la setmana i un 3,5% en èpoques concretes. El Camp de Tarragona i les Terres de l'Ebre són les zones amb més cobertura diària (16-20%), mentre que a Barcelona no s'ha detectat cap cas. L'Alt Pirineu i Aran destaca

¹⁶ Com s'ha indicat es realitzà una pregunta per a conèixer el grau de satisfacció dels alcaldes i alcaldesses respecte un llistat suggerit de serveis. Concretament, s'havia de fer una valoració entre l'1 i 10, en què 1 és gens satisfet i 10, totalment satisfet. Quan als *serveis de salut o sanitaris* obtenen una mitjana de 6,56. Als municipis de fins a 100 habitants la valoració és de 6,62, mentre que es redueix entre enquestats/des de municipis de 101 a 250 (6,4) i augmenta (6,71) en els de més de 250. A nivell provincial la valoració tampoc presenta diferències estadísticament significatives: Tarragona (6,65), Tarragona (6,65), Girona (6,6) i Lleida (6,51). Per la seva part, els *transports sanitaris* obtingueren una valoració mitjana de 6,53. Novament els representants de municipis de 100 o menys habitants ho valoren més positivament (7,67), en comparació als de 101 a 250 (6,26) i els de més de 250 (6,65). Provincialment, Lleida atorga millor valoració (6,72) i Tarragona la més baixa (6). Situant-se enmig Barcelona (6,52) i Girona (6,22).

pel seu component estacional (13,9% en èpoques concretes). A la vegueria Barcelona, en cap municipi tenen metge o metgessa en dies puntuals de la setmana. A la província Tarragona, hi ha un 16,7% de municipis que no tenen servei mèdic en dies puntuals de la setmana, 16,7% diàriament i 54,2% alguns dies. En contraposició, a Barcelona un 69,2% dels municipis no tenen aquest servei i un 25,6% és alguns dies a la setmana.

Respecte la **seguretat**¹⁷ s'ha preguntat sobre l'existència de Mossos d'Esquadra (edifici), l'existència de Guardia Urbana i de bombers. Quan a *Mossos d'Esquadra* el servei presencial al municipi és gairebé inexistent: un 96,8% dels municipis no en tenen. No hi ha cap municipi de menys de 100 habitants que en tingui i seria el 97,4% entre els de 101 a 250 i 95,6% entre els de 251 a 500. La *Guàrdia Urbana* no es té en el municipi en el 98,8% dels casos. I com respecte els altres serveix de seguretat és menys present en els municipis de menor nombre d'habitants (no en tenen el 100% dels de 100 o menys habitants; sent el 99,1% dels de 101 a 250 i 98,2% dels de 251 a 500). Quan als *Bombers*, el 96% no tenen parc de bombers. L'1,2% dels municipis en tenen diàriament, el 0,4% alguns dies i l'1,2% en èpoques concretes. Cap municipi de fins a 100 habitants té parc de bombers; 97,4% en els de 101 a 250 habitants; i 93,9% en els de més de 250 habitants que tampoc tenen aquest servei.

Els **serveis socioeducatius** testats són la biblioteca, el local social i l'espai de coworking/teletreball. Però al primer que se li dedicarà espai és als serveis educatius¹⁸

¹⁷ Es realitzà una pregunta per a conèixer el grau de satisfacció dels alcaldes i alcaldesses respecte un llistat suggerit de serveis. Concretament, s'havia de fer una valoració entre l'1 i 10, en què 1 és gens satisfet i 10, totalment satisfet. Quan a la seguretat ciutadana, el servei (global) rep una mitjana de 6,71. Els petits puntuen millor (7,63), mentre que als de 101 a 250 habitants la valoració és de 6,66. I als de més de 250 fins a 500 de 6,62. Territorialment, Tarragona és la província amb millor valoració (7,1); Girona la més insatisfeta (6,49). I a Barcelona (6,53) i a Lleida la valoració es situa enmig (6,8).

¹⁸ Es realitzà una pregunta per a conèixer el grau de satisfacció dels alcaldes i alcaldesses respecte un llistat suggerit de serveis. Concretament, s'havia de fer una valoració entre l'1 i 10, en què 1 és gens satisfet i 10, totalment satisfet. Quan als serveis educatius, la valoració mitjana dels serveis educatius és de 7,77. En els municipis de fins a 100 habitants (7), mentre que als més grans ho valoren millor (7,57 als de 101-250 i 7,99 als de més de 250). Lleida és la província que millor valora (8), mentre que Girona és la que pitjor (7,54).

al considerar-los fonamentals per garantir la continuïtat dels municipis. En molts casos, no són al mateix municipi, però els comparteixen amb altres i estan mancomunats. Les dades mostren una dependència estructural respecte d'altres municipis més grans. L'absència d'equipaments per a les edats més primerenques i, sobretot, per a la secundària obliga a desplaçaments diaris de les famílies i genera desigualtats d'oportunitats. La conclusió és que l'oferta educativa als micromunicipis és molt limitada: només un 26,3% disposa de llar d'infants, un 21,9% d'escoles infantils (3-6 anys), un 21,9% d'escoles de primària, mentre que la secundària és completament inexistent (cap municipi estudiat té institut-escola ni institut de secundària). La titularitat generalment és del Departament d'Educació, amb una proporció subtil pertanyent a l'Ajuntament o de titularitat privada en les etapes més inicials (0-6 anys) i és pràcticament exclusiva del Departament d'Educació a primària.

La majoria dels municipis (73,7%) no tenen *llar d'infants (0-3 anys)*, un 4,4% en tenen de l'Ajuntament, un 20,3% d'Ensenyament i un 1,6% són privades. Cap municipi de fins a 100 municipis en té. El 90,5% dels municipis d'entre 101 i 250 habitants no tenen llar d'infants, l'1,7% són de l'Ajuntament, el 5,2% d'Ensenyament i un 2,6% són privades. Als municipis de més de 250 habitants, un 48,2% dels municipis en tenen: el 7,9% són de l'Ajuntament, el 39,5% d'Ensenyament i un 0,9% són privades. Pel que fa a les *escoles d'educació infantil (3-6 anys)*, un 78,1% dels municipis estudiats no en tenen. Cap municipi de fins a 100 habitants en té. Sent el 87,1% en els de 101 a 250 habitants i el 64,9% entre els de més de 250 i fins 500 que no en disposen.

Taula 58. Existència d'escola infantil al municipi segmentada per habitants censats

		Habitants censats		
	TOTAL	Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
Sí	1,6	-	-	3,5
No	78,1	100,0	87,1	64,9

La majoria dels municipis estudiats no tenen *escola d'educació primària* (87,3%).. Els municipis de fins a 100 habitants de la mostra analitzada cap en té i el 94% dels de 101 a 250 habitants tampoc. On n'hi ha més és als municipis de més de 250 habitants, amb un 21,9% en disposa.

Taula 59. Existència d'escola primària al municipi segmentada per habitants censats.

		Habitants censats		
	TOTAL	Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
Sí	12,7	-	6,0	21,9
No	87,3	100,0	94,0	78,1

Quan a la *biblioteca*, el 64,9% dels municipis no en tenen. El 18,3% disposa de biblioteca diària, el 8,0% alguns dies i el 6,4% en èpoques concretes. Es menciona l'existència de sales de lectura i espais per a l'intercanvi de llibres i, també, el bibliobús. Els municipis de fins a 100 habitants, 76,2%, no tenen biblioteca; 14,3% diàriament, 9,5% alguns dies a la setmana. En municipis de més de 250 habitants, 57% no en tenen, 24,6% diàriament, 8,8% alguns dies a la setmana i 7% en èpoques concretes. Territorialment, Lleida (28% diàriament, 10% en èpoques concretes) i la Catalunya Central (9,1% diàriament, 29,5% alguns dies a la setmana i 6,8% en èpoques concretes) sobresurten amb més serveis (fins al 28% i el 29,5% alguns dies, respectivament), mentre que al Penedès i a les Terres de l'Ebre és gairebé inexistent. Per províncies, Barcelona és la que té més municipis amb biblioteca (7,7% diàriament, 30,8% alguns dies a la setmana i 23,1% èpoques concretes) i a Tarragona 70,8% no en tenen, i 25% diàriament.

El *local social* és l'equipament comunitari més estès: només un 11,2% dels municipis no en tenen, mentre que un 72,5% obren diàriament, un 8,4% alguns dies i un 7,2% en èpoques concretes. La cobertura és alta, fins i tot als municipis petits (81% en tenen), tot i que amb més obertura estacional (19%). Entre el 90% i el 81% dels municipis en tenen, sense gaires variacions per quantitat d'habitants censats: hi ha un

increment de l'obertura diària en els més habitats (del 57,1% en els de fins a 100 habitants al 82,5% en els de més de 250), i els menys habitats tenen més obertura en èpoques concretes (19%) que els de més de 250 (3,5%). Territorialment, Lleida i la Catalunya Central són les zones amb més presència (més del 90%), mentre que a Barcelona només la meitat dels municipis en tenen. A escala provincial, Barcelona és la que té més municipis amb local social (el 94,9% en tenen), amb un 71,8% de servei diari i un 12,8% en èpoques concretes. A Tarragona és on menys n'hi ha, amb un 18,8% dels municipis sense local social, un 77,1% diàriament i un 4,2% alguns dies a la setmana. I respecte l'*espai de coworking/teletreball*, un 72,1% dels municipis no en tenen, mentre que un 22,3% en disposa diàriament. Són més freqüents als municipis més poblats. Tot i que és minoritari, aquest servei guanya pes en territoris com les Terres de l'Ebre (40%) o l'Alt Pirineu i Aran (30,6%). A Lleida, un 26% diàriament; a la Catalunya Central, 20,5% diàriament, i a Girona, 19,7% diàriament. Pel que fa a vegueries, al Penedès i a Barcelona no hi ha cap municipi que en tingui. Quant a les províncies, totes mostren una xifra similar de municipis amb espai de coworking o teletreball. Lleida és la que més en té, i Tarragona la que menys. No hi ha grans diferències segons la configuració municipal, però hi ha més espais de coworking o teletreball als municipis unitaris. On menys n'hi ha és als de dos o tres, que és només en èpoques concretes. Es tracta d'iniciatives sovint vinculades a l'atracció de noves formes de treball, i de vegades són espais polivalents on es pot demanar la clau a demanda. Un 1,2% en té alguns dies a la setmana i en èpoques concretes.

De forma sintètica, la taula mostra els serveis públics no presents als municipis i la segmentació en funció del nombre d'habitants. En general, es continua observant que els municipis amb menys nombre d'habitants són els que ofereixen una quantitat de serveis menor, i que determinats serveis no estan presents als micromunicipis perquè sovint se situen a la capital de comarca o en poblacions més grans, com, per exemple, els relacionats amb la seguretat (Mossos d'Esquadra, Guàrdia Urbana, bombers).

Taula 60. Serveis que NO tenen els municipis segmentats per habitants censats

		Habitants censats		
	TOTAL	Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
Sense ambulatori (CAP)	62,9	81,0	70,7	51,8
Sense metge o metgessa (ni de manera puntual)	37,1	57,1	50,9	19,3
Sense Mossos d'Esquadra (edifici)	96,8	100,0	97,4	95,6
Sense Guàrdia Urbana	98,8	100,0	99,1	98,2
Sense bombers	96,0	100,0	97,4	93,9
Sense biblioteca	64,9	76,2	70,7	57,0
Sense local social	11,2	19,0	10,3	10,5
Sense espai de coworking/teletreball	72,1	76,2	72,4	71,1

Taula 61. Serveis que NO tenen els municipis segmentats per vegueries

	Vegueria							
	Alt Pirineu i Aran	Terres de l'Ebre	Camp de Tarragona	Lleida	Penedès	Catalunya Central	Barcelona	Girona
Sense ambulatori (CAP)	66,7	80,0	81,4	38,0	80,0	65,9	100,0	62,1
Sense o metge o metgessa dies puntuals	50,0	-	18,6	26,0	80,0	63,6	100,0	30,3
Sense Mossos d'Esquadra	97,2	100,0	97,7	96,0	100,0	100,0	100,0	93,9
Sense Guàrdia Urbana	100,0	100,0	100,0	98,0	100,0	100,0	100,0	97,0
Sense bombers	88,9	100,0	100,0	96,0	80,0	100,0	100,0	95,5
Sense biblioteca	80,6	100,0	67,4	54,0	-	54,5	-	74,2
Sense local social	11,1	20,0	18,6	6,0	-	6,8	50,0	12,1
Sense espai de coworking/teletreball	66,7	60,0	74,4	72,0	100,0	72,7	100,0	71,2

Una de les qüestions en que també era important aprofundir és **la mobilitat**, concretament en l'existència de serveis per a exercir-la. Per aquest motiu, també inclogué en aquest llarg llistat l'existència de línia regular d'autobús (intracomarcal i amb la capital de província), tren de rodalies, servei de taxi o de BlaBlaCar, Uber o similars.

Línia d'autobús regular intracomarcal. Un 67,9% dels municipis tenen línia d'autobús intracomarcal, generalment amb servei diari (50,2%) o alguns dies a la setmana (12,7%). Alguns tenen bus en dies concrets o els manca el servei durant el cap de setmana. La cobertura és menor als municipis petits (57,1% sense, 28,6% diàriament, un 9,5% alguns dies a la setmana i un 4,8% en èpoques concretes) i millora en els de més de 250 habitants (63,2% diari, 10,5% alguns dies a la setmana). El 38,8% dels municipis de 101 a 250 habitants no tenen servei regular de bus intracomarcal, amb un 41,4% diàriament, 15,5% alguns dies a la setmana i 0,9% en èpoques concretes. Territorialment, Barcelona és la vegueria més coberta (tots amb servei diari), mentre que al Penedès només un 40% en tenen. A escala provincial, Girona concentra més presència (només 18,8% no en tenen).

Línia d'autobús regular amb la capital provincial. Un 55,8% dels municipis no en tenen. Un 35,5% disposen de servei diari, un 4,8% alguns dies i un 0,8% en èpoques concretes. Molts dels municipis no tenen una connexió directa amb la capital provincial, però poden arribar-hi fent transbord. El problema és que els horaris no sempre ho permeten o ho faciliten. Els municipis més poblats tenen més servei de línia de bus regular amb la capital provincial (el 42,1% no en tenen) i amb més freqüència diària (50,9%). Els municipis de fins a 100 habitants i els de 101 i 250 tenen més freqüència alguns dies a la setmana que els més grans, i també servei en èpoques concretes, especialment els més petits. Quant a vegueria, a Barcelona cap municipi té línia de transport regular amb la capital provincial; al Penedès, només un 20%, i és diàriament; a la Catalunya Central, només un 25%, un 18,2% diàriament; a l'Alt Pirineu i Aran, un 69,4% dels municipis no tenen aquest servei i un 27,8% ho fan diàriament; a Girona, més de la meitat disposen d'aquest servei, el 37,9% diàriament

i el 7,6% alguns dies a la setmana, i al Camp de Tarragona, un 46,5% no en tenen i un 41,9%, diàriament. Només el Camp de Tarragona i Lleida tenen aquest servei en èpoques concretes. A Lleida, el 44% dels municipis no tenen aquest servei, el 50% diàriament. Territorialment, Barcelona destaca pel dèficit (82% sense servei i 15,4% diari), mentre que Tarragona és la província amb millor connectivitat amb la capital provincial (41,7% diari).

Tren de rodalies. El 89,2% dels municipis no tenen servei de rodalies. Només un 7,6% disposen de tren diari i un 0,4% alguns dies. El servei es concentra sobretot en municipis més grans, especialment a Tarragona, Girona i l'Alt Pirineu i Aran. Cap municipi de fins a 100 habitants en té, als municipis de més de 250 habitants, un 9,6% en té diàriament. En vegueries, ni a Barcelona ni al Penedès cap dels municipis estudiats té servei de tren de rodalies. A les Terres de l'Ebre, un 20% en té diàriament; a l'Alt Pirineu i Aran, un 8,3%; al Camp de Tarragona, un 9,3%; a Lleida, un 4%; a la Catalunya Central, un 6,8%, i a Girona un 9,1% i és l'únic amb un 1,5% de servei alguns dies a la setmana. A escala provincial, Tarragona té més municipis amb servei de rodalies diari, amb un 10,4%; a Barcelona, el 7,7% dels municipis amb servei diari; a Lleida, 5,3%, i a Girona, un 8,7% diàriament i un 1,4% alguns dies a la setmana.

Taxi. El taxi és un recurs present en un 31,1% dels municipis, principalment amb servei diari. Tot i això, un 59,4% no en tenen. Curiosament, els municipis més petits són els que més en depenen (28,6% amb servei diari i 9,5% alguns dies a la setmana) per contrarestar la manca d'altres transports. El servei diari augmenta, i als municipis de més de 250 habitants ascendeix fins al 34,2%. Territorialment, l'Alt Pirineu i Aran és on té més pes (50% dels municipis amb servei, 16,7% alguns dies a la setmana i un 2,8% en èpoques concretes). A escala provincial, Barcelona i Tarragona mostren dades similars, al voltant del 60% dels municipis no tenen servei, i la majoria és diàriament. Lleida és la província amb més municipis amb servei de taxi, amb un 45,3% diàriament. Girona és la més deficitària, amb 75,4% sense servei de taxi (11,6% diàriament, 7,2% alguns dies a la setmana i 4,3% en èpoques concretes).

Transport BlaBlaCar, Uber i similars. El 85,7% dels municipis no en tenen. Només un 0,8% disposen de servei diari i un 2% en èpoques concretes. La percepció és molt difusa, ja que es tracta de plataformes privades i sovint els ajuntaments no en tenen constància. La presència és molt puntual i més freqüent en territoris turístics. A l'Alt Pirineu i Aran, hi ha un 11,1% en èpoques concretes, potser per la intensificació estacional de l'atractiu turístic i com a segona residència, sense gaire xarxa de transport públic regular i freqüent.

De forma sintètica, la taula mostra els serveis de mobilitat absents als municipis i la segmentació en funció del nombre d'habitants. I s'hi pot observar com la no disponibilitat de bus i tren és més elevada en els municipis de menys habitants, mentre que el taxi hi és lleument més present tot i ser una solució força generalitzada. Per aprofundir, en la taula 63, es pot veure el detall per vegueries.

Taula 62. Serveis que NO tenen els municipis segmentats per habitants censats

		Habitants censats		
	TOTAL	Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
Sense o línia d'autobús regular intracomarcal	32,3	57,1	38,8	21,1
Sense línia d'autobús regular amb la capital provincial	55,8	76,2	65,5	42,1
Sense tren de rodalies	89,2	100,0	87,9	88,6
Sense taxi	59,4	52,4	59,5	60,5
Sense BlaBlaCar o similars	85,7	90,5	84,5	86,0

Taula 63. Serveis que NO tenen els municipis segmentats per vegueries

	Vegueria							
	Alt Pirineu i Aran	Terres de l'Ebre	Camp de Tarragona	Lleida	Penedès	Catalunya Central	Barcelona	Girona
Sense línia d'autobús regular intracomarcal	55,6	-	27,9	30,0	60,0	43,2	-	18,2
Sense línia d'autobús regular amb la capital de província	69,4	40,0	46,5	44,0	80,0	75,0	100,0	48,5
Sense tren de rodalies	91,7	80,0	83,7	96,0	100,0	93,2	100,0	83,3
Sense taxi	27,8	60,0	62,8	56,0	80,0	56,8	50,0	77,3
Sense BlaBlaCar o similars	80,6	60,0	76,7	90,0	100,0	88,6	100,0	89,4

La mobilitat convidà a realitzar una anàlisi més complexa, concretament un clúster anàlisi per a elaborar una tipologia de situacions de mobilitat. En primer lloc, es van utilitzar cinc variables, concretament l'existència o absència de: línia d'autobús regular intracomarcal, línia d'autobús regular amb la capital de província, tren de rodalies, taxi i BlaBlaCar o similars. Després de realitzar diferents assajos (programa GALAXY*), agrupant els resultats entre tres i fins a set clústers, per l'eficiència obtinguda (68,033%) i, sobretot, per la seva capacitat explicativa, es va decidir que la tipologia més interessant era la que diferenciava en cinc tipus de situacions de mobilitat en funció de les seves accions. Concretament, l'anàlisi va permetre diferenciar entre grups de municipis a partir de variables discriminants, mútuament excloents i que mantenen coherència interna. Els grups resultants foren:

- Clúster 1: agrupa municipis que compten amb tren de rodalies, així com també (tot i que en menor mesura però en positiu) línia d'autobús amb la capital de província i servei de taxi. Es podria dir que estan ben comunicats cap a l'exterior. Concretament són una minoria de municipis, 19 (7,57%).

- Clúster 2: municipis que la seva mobilitat es redueix al servei de taxi i, sobretot, BlablaCar i similars. Grup encara més minoritari, 7 (2,79%).
- Clúster 3: municipis que com a principal servei per a la mobilitat és gairebé exclusivament el taxi, 67 municipis (26,7%).
- Clúster 4: municipis que, en referència a la resta, s'agrupen pel fet de tenir la mobilitat molt condicionada donat que el seu tret característic és no tenir cap dels serveis. Es tracta d'un nombre important, 105 (41,83%).
- Clúster 5: en darrer lloc, es diferencia un grup que compta amb autobús, tant intracomarcal com amb la capital, però no la resta de serveis de mobilitat. Es tracta de 53 municipis (21,11%).

Com es pot observar, hi ha diferents situacions. Però destaca un grup nombrós de municipis (representa el 41,83% de la mostra), que responen al clúster 4 que són els que es troben en pitjor situació quan a la mobilitat. Una de les conclusions que es pot extreure és que principalment es tracta dels municipis amb menys habitants. La mitjana d'aquest grup es troba per sota la resta (217,38 habitants). També, si ens fixem en els permanents (els que indiquen els enquestats que viuen regularment) també és la tipologia que té mitjana més baixa (en aquest cas 173,30). També indicar que el Clúster 3 que té mobilitat alta en taxi, presenta un nombre baix de residents permanents (198,27) en relació a la resta. Retornant al clúster 2, territorialment es situarien més a les províncies de Lleida i Girona (ambdós amb un 30,5% %). I per vegueries Girona (28,6%) i Catalunya Central (22,9%). Tot i que es troben presents en totes les províncies i vegueries.

Taula 64. Distribució territorial del clústers de mobilitat

	CLÚSTER MOBILITAT					
	TOTAL	Grup 1	Grup 2	Grup 3	Grup 4	Grup 5
	251	19	7	67	105	53
Província						
Barcelona	15,5	15,8	14,3	13,4	22,9	3,8
Tarragona	19,1	26,3	-	19,4	16,2	24,5
Lleida	37,8	26,3	71,4	53,7	30,5	32,1
Girona	27,5	31,6	14,3	13,4	30,5	39,6
Vegueria						
Alt Pirineu i Aran	14,3	15,8	57,1	19,4	14,3	1,9
Terres de l'Ebre	2,0	5,3	-	1,5	1,9	1,9
Camp de Tarragona	17,1	21,1	-	17,9	14,3	22,6
Lleida	19,9	10,5	14,3	26,9	13,3	28,3
Penedès	2,0	-	-	1,5	3,8	-
Catalunya Central	17,5	15,8	14,3	19,4	22,9	5,7
Barcelona	0,8	-	-	1,5	1,0	-
Girona	26,3	31,6	14,3	11,9	28,6	39,6
Habitants censats						
Fins a 100	8,4	-	-	9,0	11,4	5,7
De 101 a 250	46,2	42,1	28,6	44,8	54,3	35,8
Més de 250	45,4	57,9	71,4	46,3	34,3	58,5
Mitjana	250,57	290,11	308,43	254,58	217,38	289,42
Desv. Típica	117,84	114,70	101,93	116,14	108,59	123,72

Com ja s'ha esmentat, la majoria dels residents s'han de desplaçar per poder accedir als serveis que no tenen al seu poble o municipi. Se'ls va preguntar quin seria el **temps màxim que haurien de trigar (en minuts) per rebre aquests serveis que no tenen** i quina seria la distància màxima (en kilòmetres) per recórrer. L'anàlisi mostra que consideren raonable un temps mitjà de 15,7 minuts per arribar als serveis de què no disposen al seu poble. Tot i això, hi ha diferències notables: un 34,7% dels municipis

fixen el límit en menys de 10 minuts, gairebé la meitat (47%) accepten entre 11 i 20 minuts, i un 12,7% consideren assumible arribar fins als 30 minuts. Només un 1,2% admet més de 40 minuts de trajecte.

Taula 65. Temps màxim d'accés a serveis fora del poble segmentat per habitants censats

		Habitants censats		
	TOTAL	Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
Menys de 10 minuts	34,7	42,9	31,9	36,0
D'11 a 20	47,0	47,6	47,4	46,5
De 21 a 30	12,7	9,5	13,8	12,3
Més de 40	1,2	-	1,7	0,9
NC	4,4	-	5,2	4,4
Mitjana	15,66	15,48	16,15	15,19

Arreu del territori les mitjanes són similars, al voltant dels 15-17 minuts, però s'hi observen petits matisos variables: Lleida (17 minuts de mitjana), i Pirineu i Aran (16,18) es situen per sobre, mentre que Cap de Tarragona (13,32) i Terres de l'Ebre (11,4) per sota. Mantenint-se la resta prop d'aquesta.

Taula 66. Temps màxim d'accés a serveis fora del poble segmentat per habitants en vegueries

	Vegueria							
	Alt Pirineu i Aran	Terres de l'Ebre	Camp de Tarragona	Lleida	Penedès	Catalunya Central	Barcelona	Girona
Menys de 10 minuts	36,1	80,0	37,2	24,0	20,0	38,6	50,0	34,8
D'11 a 20	38,9	20,0	48,8	58,0	60,0	43,2	50,0	45,5
De 21 a 30	19,4	-	7,0	18,0	-	13,6	-	10,6
Més de 40	-	-	-	-	-	2,3	-	3,0
NC	5,6	-	7,0	-	20,0	2,3	-	6,1
Mitjana	16,18	11,40	13,32	17,10	15,00	15,51	15,00	16,23

A escala provincial¹⁹, Lleida (16,86) i Girona (16,32) són en les que s'ha donat una resposta més alta. Mentre que a Girona (16,32) i a Tarragona (13) es redueix considerablement.

¹⁹ La configuració interna del municipi també hi influeix: els que tenen un únic nucli fixen una mitjana de 15,4 minuts, però els de dos o tres nuclis són més tolerants amb trajectes més llargs (17,2 minuts, amb un 15,4% que accepta fins als 30). En canvi, els municipis amb quatre nuclis o més es mostren més exigents (14,2 minuts de mitjana, amb un 39,7% que no vol superar els 10).

Taula 67. Temps màxim d'accés a serveis fora del poble segmentat per províncies

	Província			
	Barcelona	Tarragona	Lleida	Girona
Menys de 10 minuts	38,5	43,8	29,5	33,3
D'11 a 20	46,2	43,8	49,5	46,4
De 21 a 30	10,3	6,3	17,9	11,6
Més de 40	-	-	1,1	2,9
NC	5,1	6,3	2,1	5,8
Mitjana	14,70	13,00	16,86	16,32

D'altra banda, no es tracta només d'identificar la durada del desplaçament, sinó també els **kilòmetres que es poden fer en aquest temps**. En general, el límit de distància és molt clar: un 41% consideren que els serveis han d'estar a menys de 10 km; un 42,2%, entre 11 i 20 km, i només un 10% tolera trajectes de fins a 30 km. La mitjana és, doncs, gairebé de 14 km. Les respostes més extremes són gairebé inexistents: un 0,4% es mostra disposat a recórrer fins a 40 o 50 km. Per mides municipals, les diferències són mínimes: detectant-se només lleu relació (no significativa estadísticament) entre el nombre d'habitants i els kilòmetres.

Taula 68. Distància màxima en km a la qual haurien d'estar els serveis segmentada per habitants censats

		Habitants censats		
	TOTAL	Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
Menys de 10 km	41,0	42,9	41,4	40,4
D'11 a 20	42,2	47,6	39,7	43,9
De 21 a 30	10,0	9,5	12,1	7,9
De 31 a 40	0,4	-	0,9	-
De 41 a 50	0,4	-	-	0,9
NC	6,0	-	6,0	7,0
Mitjana	13,70	13,86	13,84	13,52

Diferenciant la informació per les vegueries, destaquen Lleida (14,96 km de mitjana) i Alt Pirineu i Aran (14,88) novament (com en el cas del temps) per acceptar majors distàncies. Mentre que en el pol contrari s'hi troben els alcaldes i les alcaldesses de Terres de l'Ebre (11,2) i de Penedès (11,75) fet que també succeeix al referir-se als kilòmetres.

Taula 69. Distància màxima en km a la qual haurien d'estar els serveis segmentada per vegueries

	Vegueria							
	Alt Pirineu i Aran	Terres de l'Ebre	Camp de Tarragona	Lleida	Penedès	Catalunya Central	Barcelona	Girona
Menys de 10 km	36,1	60,0	32,6	40,0	40,0	45,5	-	47,0
D'11 a 20	36,1	40,0	58,1	46,0	40,0	29,5	100,0	39,4
De 21 a 30	16,7	-	7,0	12,0	-	13,6	-	6,1
De 31 a 40	-	-	-	-	-	2,3	-	-
De 41 a 50	-	-	-	2,0	-	-	-	-
NC	11,1	-	2,3	-	20,0	9,1	-	7,6
Mitjana	14,88	11,20	13,64	14,96	11,75	13,93	13,50	12,28

A escala provincial²⁰, Lleida segueix sent la que accepta distàncies més elevades (15,2) mentre que Barcelona (12,15) i Girona (12,7) les que menys. El detall de la segmentació es pot observar en la taula següent.

²⁰ La configuració municipal també hi influeix: els municipis amb dos o tres nuclis presenten la mitjana més baixa (13,5 km), mentre que els unitaris (14,0 km), i sobretot els de quatre nuclis o més (12,8 km), mostren una distribució més dispersa —aquests darrers, un 10,3% dels municipis no ho sap o no contesta.

Taula 70. Distància màxima (km) d'accés a serveis fora del poble segmentada per província

	Província			
	Barcelona	Tarragona	Lleida	Girona
Menys de 10 km	48,7	35,4	36,8	46,4
D'11 a 20	30,8	56,3	42,1	39,1
De 21 a 30	7,7	6,3	14,7	7,2
De 31 a 40	-	-	1,1	-
De 41 a 50	-	-	1,1	-
NC	12,8	2,1	4,2	7,2
Mitjana	12,15	13,43	15,12	12,70

4.2.5. Els serveis: necessitats

Per complementar l'anteriorment esmentat, s'ha preguntat quins **serveis** no tenen actualment, però que serien necessaris al municipi per millorar la qualitat de vida dels residents. Era una pregunta oberta, però s'han aglutinat els resultats per categories que englobessin les diverses respostes. En alguns casos, les persones enquestades no n'han esmentat cap (9,6%) perquè no saben què respondre o perquè consideraven que no els en calien per les dimensions i els habitants del seu municipi, atès que no era viable, ni factible ni rendible oferir més serveis dels que ja tenien i assumien que viure en un micromunicipi implica desplaçar-se per poder accedir-hi. En canvi, quan augmenta són més ambiciosos o proactius (14,3% per a municipis de fins a 100 habitants, 9,5% de 101 a 250 i 8,8% per a més de 250).

Quan a les necessitats principals són: transport, abastiment d'aliments i de béns de consum quotidians, i salut i espais de socialització. En certs casos, alguns dels serveis esmentats ja els tenien al poble, però els van tancar. El servei més recurrentment

demanat és el transport públic (32,7%), que permetria més accessibilitat per accedir a més serveis dels quals el municipi no disposa i més facilitat de cara a la mobilitat. Complementàriament, un 11,2% dels municipis sol·liciten millores en el transport públic, ja que les freqüències i els trajectes oferts no sempre són suficients ni adients per a les necessitats dels usuaris. Sovint tampoc hi ha horaris que compatibilitzin transbords per poder accomplir rutes necessàries o no afavoreixen la intermodalitat. En altres casos, posen en relleu la necessitat de transport més econòmic i flexible, com ara busos o taxis col·lectius sota demanda. En segon lloc, tenir botiga de queviures i productes bàsics (28,3%) per abastir-se dels productes necessaris sense haver-se de desplaçar-se constantment. En la mateixa línia, un 12,4% dels municipis remarquen la necessitat de tenir fleca o venda de pa, atès que és un bé de consum quotidià, i també, en relació amb el consum, en grau menor, un 8,8% consideren que la qualitat de vida dels residents del seu municipi milloraria amb un supermercat. Els serveis sanitaris —o l'ampliació dels serveis— també són demanda: el 27,1% dels municipis requereixen metges o metgesses en dies puntuals de la setmana i un 10,4% sol·liciten un ambulatori (CAP). Aquesta és una demanda recurrent i necessària, atès que hi ha bona part de la població envellida²¹ i amb dificultats logístiques per desplaçar-se, a banda de la reclamació de tenir una farmàcia al municipi (12,7%). Actualment, alguns

²¹ Es realitzà una pregunta per a conèixer el grau de satisfacció dels alcaldes i alcaldesses respecte un llistat suggerit de serveis. Concretament, s'havia de fer una valoració entre l'1 i 10, en què 1 és gens satisfet i 10, totalment satisfet. Per aproximar-se a l'atenció a les persones grans es preguntà sobre l'atenció a casa, el centre de dia i el centre residencial. Quan a **l'atenció a casa** per a persones grans rep una mitjana de 6,76. Sent més ben puntuada pel representants de municipis més petits (7,5), en comparació als de 101 a 250 (6,76) i més de 250 (6,99). Territorialment destaca la baixa valoració a Barcelona (3,5) i a Penedès (4,8), mentre elevada a les vegueries de Terres de l'Ebre (8,33) i Catalunya Central (7,46). Quan al **centre de dia** per a persones grans la puntuació mitjana és de 5,94 (amb un 78,5% sense aquest equipament dins el municipi). En els més petits l'absència és gairebé total (90,5% sense), però els que el tenen el valoren amb un 10. El servei és més freqüent amb l'increment poblacional, però també disminueix la satisfacció: els municipis mitjans valoren amb 6,45 i el 79,3% no en té, i als grans el 75,4% no en té i baixa fins a 5,29 punts. Al Penedès i a Barcelona cap municipi té centre de dia per a gent gran. El Camp de Tarragona fa la millor valoració (7,67), i les Terres de l'Ebre la pitjor (1). Barcelona és la província amb més mancança (94,9% sense), Lleida la que més municipis ofereixen el servei (68,4% sense) i Girona la que pitjor valora (5,5). Respecte el **centre residencial** per a persones grans la mitjana global de satisfacció és de 5,93, i un 80% dels municipis no disposen de centre residencial. Territorialment, Barcelona i el Penedès no tenen aquest equipament; les Terres de l'Ebre fan la pitjor valoració (1), i el Camp de Tarragona la millor (8). Tarragona és la província més descontenta (4,5), Barcelona la més desproveïda del servei (95% sense) i la que millor valora (7,5). Als municipis de quatre o més nuclis hi ha més servei, però es valora pitjor (4,4).

municipis disposen de persones (sovint farmacèutics) que regularment abasteixen de medicaments per encàrrec. Els bars són una altra de les demandes (13,5%), no tant com a espais de consum, sinó de socialització i trobada. El detall més concret de serveis necessaris a parer de les persones entrevistades es pot trobar en la següent taula:

Taula 71. Serveis necessaris per millorar la qualitat de vida dels residents

		Habitants censats		
	TOTAL	Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
Quiosc de premsa	1,6	-	0,9	2,6
Llibreria	0,8	-	-	1,8
Supermercat	8,8	4,8	7,8	10,5
Carnisseria	5,2	-	5,2	6,1
Botiga de queviures i productes bàsics	28,3	28,6	37,9	18,4
Fleca/venda pa	12,4	14,3	12,9	11,4
Acadèmia	1,2	-	-	2,6
Bar	13,5	14,3	14,7	12,3
Restaurant	4,8	4,8	5,2	4,4
Farmàcia	12,7	4,8	14,7	12,3
Servei bancari	6,8	9,5	3,4	9,6
Ambulatori (CAP)	10,4	4,8	13,8	7,9
Metge o metgessa en dies puntuals de la setmana	27,1	14,3	30,2	26,3
Mossos d'Esquadra (edifici)	1,6	-	0,9	2,6
Guàrdia Urbana	2,4	-	1,7	3,5
Bombers	0,4	-	0,9	-
Biblioteca	4,0	4,8	1,7	6,1
Llar d'infants (0-3 anys)	3,6	-	3,4	4,4
Escola d'infantil (3-6 anys)	2,4	-	2,6	2,6
Escola de primària	3,2	-	3,4	3,5
Escola de primària unitària	4,8	-	6,9	3,5
Institut-escola	0,4	-	-	0,9
Institut de secundària	0,8	-	-	1,8
Transport públic	32,7	23,8	32,8	34,2
Servei d'acompanyament per a persones grans	6,8	9,5	4,3	8,8
Serveis culturals (biblioteca, etc.)	2,8	-	2,6	3,5
Serveis esportius	2,0	-	1,7	2,6
Espai per treballar en línia (coworking)	2,8	-	3,4	2,6
Local social	4,8	-	5,2	5,3
Carreteres millors	2,4	4,8	2,6	1,8
Fibra òptica	5,2	14,3	4,3	4,4
Millora en el transport	11,6	9,5	8,6	14,9
Altres	12,0	14,3	8,6	14,9
Cap	9,6	14,3	9,5	8,8

La segmentació per vegueries mostra l'existència de diferències territorials i prioritats diverses:

- Alt Pirineu i l'Aran: prioritzen l'existència de botiga de queviures i productes bàsics (38,9%), transport públic (33,3%) i de metge o metgessa en dies puntuals de la setmana (27,8%), entre altres.
- Terres de l'Ebre: destaquen el servei bancari (40%), els serveis educatius (20% llar d'infants, escola d'infantil i de primària) i metge o metgessa alguns dies (40%). També hi ha demanda de fibra òptica (20%) i millora del transport (40%).
- Camp de Tarragona: sobresurt el transport públic (44,2%), la fibra òptica (11,6%) i els serveis d'acompanyament a persones grans (14%).
- Lleida: posen èmfasi en botigues de queviures (32%), bar (16%), metge o metgessa puntual (20%) i millora del transport (12%).
- Penedès: indica necessitar, amb idèntic percentatge de resposta (40%), la botiga de queviures i productes bàsics, el bar i el CAP. Lleument per sota, 36%, transport públic.
- Catalunya Central: reclamen ambulatori (18,2%) i metge o metgessa (29,5%), a més de botiga de queviures (27,3%).
- Barcelona: concentren demandes de llar d'infants (50%), farmàcia (50%), ambulatori (50%) i metge o metgessa puntual (100%).
- Girona: prioritzen botigues de queviures (27,3%), bar (12,1%), transport públic (28,8%) i farmàcia (16,7%).

Taula 72. Serveis necessaris per millorar la qualitat de vida dels residents segmentats per vegueries

	Vegueria							
	Alt Pirineu i Aran	Terres de l'Ebre	Camp de Tarragona	Lleida	Penedès	Catalunya Central	Barcelona	Girona
Quiosc de premsa	2,8	-	-	6,0	-	-	-	-
Llibreria	-	-	-	4,0	-	-	-	-
Supermercat	5,6	20,0	4,7	10,0	-	4,5	-	15,2
Carnisseria	8,3	-	4,7	10,0	-	-	-	4,5
Botiga de queviures i productes bàsics	38,9	-	20,9	32,0	40,0	27,3	-	27,3
Fleca/venda pa	16,7	20,0	7,0	14,0	20,0	13,6	50,0	9,1
Acadèmia	-	-	-	4,0	-	2,3	-	-
Bar	16,7	-	11,6	16,0	40,0	9,1	50,0	12,1
Restaurant	5,6	-	9,3	6,0	-	2,3	-	3,0
Farmàcia	11,1	20,0	7,0	14,0	20,0	9,1	50,0	16,7
Servei bancari	2,8	40,0	9,3	6,0	-	9,1	-	4,5
Ambulatori (CAP)	11,1	-	2,3	10,0	40,0	18,2	50,0	7,6
Metge o metgessa en dies puntuals de la setmana	27,8	40,0	30,2	20,0	20,0	29,5	100,0	25,8
Mossos d'Esquadra (edifici)	2,8	-	-	4,0	-	-	-	1,5
Guàrdia Urbana	-	-	4,7	4,0	-	2,3	-	1,5
Bombers	-	-	-	2,0	-	-	-	-
Biblioteca	5,6	-	4,7	6,0	-	2,3	-	3,0
Llar d'infants (0-3 anys)	-	20,0	-	4,0	-	-	50,0	7,6
Escola d'infantil (3-6 anys)	-	20,0	2,3	2,0	-	-	-	4,5
Escola de primària	-	20,0	2,3	4,0	-	4,5	-	3,0
Escola de primària unitària	5,6	-	2,3	4,0	-	9,1	-	4,5
Institut-escola	-	-	-	-	-	2,3	-	-
Institut de secundària	-	-	-	4,0	-	-	-	-
Transport públic	33,3	20,0	44,2	36,0	20,0	27,3	-	28,8
Servei d'acompanyament per a persones grans	5,6	40,0	14,0	2,0	-	-	-	9,1
Serveis culturals (biblioteca, etc.)	5,6	-	2,3	2,0	-	-	-	4,5
Serveis esportius	2,8	-	2,3	-	-	-	-	4,5
Espai per treballar en línia (coworking)	-	-	7,0	-	-	4,5	-	3,0
Local social	2,8	20,0	4,7	4,0	-	4,5	-	6,1
Carreteres millors	2,8	-	7,0	2,0	-	2,3	-	-
Fibra òptica	-	20,0	11,6	4,0	-	2,3	-	6,1
Millora en el transport	11,1	40,0	16,3	12,0	-	4,5	-	12,1
Altres	5,6	-	11,6	10,0	-	6,8	50,0	21,2
Cap	13,9	20,0	7,0	8,0	20,0	11,4	-	7,6

Si es diferencia per províncies, s'observa que a Barcelona: el 33,3% demanen metge o metgessa alguns dies; el 23,1%, transport públic, i el 23,1%, ambulatori. També destaca la farmàcia (15,4%). A Tarragona: lidera en transport públic (39,6%) i en millores del transport (18,8%) i la fibra òptica (14,6%). A Lleida: se centra en botiga de queviures (34,7%), transport públic (35,8%) i metge o metgessa puntual (23,2%). I, en darrer lloc, a Girona: sobresurten el supermercat (14,5%), la botiga de queviures (29%), el transport públic (29%) i la farmàcia (17,4%).

Taula 73. Serveis necessaris per millorar la qualitat de vida dels residents segmentats per províncies

	Província			
	Barcelona	Tarragona	Lleida	Girona
Quiosc de premsa	-	-	4,2	-
Llibreria	-	-	2,1	-
Supermercat	5,1	4,2	8,4	14,5
Carnisseria	-	4,2	8,4	4,3
Botiga de queviures i productes bàsics	25,6	16,7	34,7	29,0
Fleca/venda pa	15,4	8,3	12,6	13,0
Acadèmia	2,6	-	2,1	-
Bar	15,4	8,3	15,8	13,0
Restaurant	2,6	8,3	5,3	2,9
Farmàcia	15,4	8,3	10,5	17,4
Servei bancari	7,7	12,5	4,2	5,8
Ambulatori (CAP)	23,1	-	13,7	5,8
Metge o metgessa en dies puntuals de la setmana	33,3	31,3	23,2	26,1
Mossos d'Esquadra (edifici)	-	-	3,2	1,4
Guàrdia Urbana	-	6,3	2,1	1,4
Bombers	-	-	1,1	-
Biblioteca	-	4,2	6,3	2,9
Llar d'infants (0-3 anys)	2,6	2,1	2,1	7,2
Escola d'infantil (3-6 anys)	-	2,1	2,1	4,3
Escola de primària	5,1	2,1	3,2	2,9
Escola de primària unitària	7,7	-	6,3	4,3
Institut-escola	2,6	-	-	-
Institut de secundària	-	-	2,1	-
Transport públic	23,1	39,6	35,8	29,0
Servei d'acompanyament per a persones grans	-	16,7	2,1	10,1
Serveis culturals (biblioteca, etc.)	-	2,1	3,2	4,3
Serveis esportius	-	2,1	1,1	4,3
Espai per treballar en línia (coworking)	2,6	6,3	1,1	2,9
Local social	2,6	6,3	3,2	7,2
Carreteres millors	-	6,3	3,2	-
Fibra òptica	-	14,6	2,1	5,8
Millora en el transport	2,6	18,8	10,5	13,0
Altres	5,1	12,5	8,4	20,3
Cap	12,8	8,3	10,5	7,2

Esponàniament, no apareix referència a les **persones discapacitades** i a la seva atenció com a una necessitat del municipi. Però com es realitzà una pregunta per a conèixer el grau de satisfacció dels alcaldes i alcaldesses respecte un llistat suggerit de serveis és possible fer una aproximació. Com s'ha indicat en anteriors ocasions, s'havia de fer una valoració entre l'1 i 10 (en què 1 és gens satisfet i 10, totalment satisfet). I es suggerí valorar l'atenció a casa per a persones discapacitades, que donà una mitjana és de 6,38 (sobre 10), i que un 56% dels municipis no tenen aquest servei. La situació és crítica als més petits (86% sense), però realitzen alta valoració (8,5) quan en tenen. En contrast amb els grans (51% amb servei, i valoració més baixa: 6,33). Territorialment, a Barcelona cap municipi té servei. A les Terres de l'Ebre la valoració és de 4 (80% sense), al Penedès (5,4) i la millor valoració és a la Catalunya Central (7,31, 65,9% sense). Provincialment la millor valoració és a Barcelona (7, 61,5% sense); Tarragona és la que té més municipis que no ofereixen aquest servei (81,3%, 6,43) i Lleida és on pitjor es valora (6,12, 49,5% sense). Quan a un Centre residencial per a persones discapacitades la mitjana global és de 5,68, amb un 84,1% dels municipis que no disposen d'aquest servei. L'absència és total als petits, i encara elevada als grans (85,1% sense), valorada amb un 5,63. Territorialment, a cap micromunicipi del Penedès ni de Barcelona existeix aquest equipament. Les Terres de l'Ebre (1 punt, 80% sense) i Girona (4,11, 77,3% sense), són les vegueries més insatisfetes. Per contra, la Catalunya Central (7 punts, 97,7% sense) i l'Alt Pirineu i Aran (7, 88,9% sense) mostren les cobertures més baixes, però també les millors valoracions. D'una banda, Tarragona és la província on s'està més descontent, valorant amb un 3,67 i una manca de cobertura del 87,5%, seguida de Girona (4,11, 79,7% sense, sent la més coberta). D'altra banda, Barcelona fa la millor valoració (7) i és la que menor cobertura té (94,9% sense).

4.2.6. L'ajuntament: organització i funcionament

Respecte l'ajuntament, el treball empíric quantitatiu ha recollit informació sobre els pressupostos i les necessitats econòmiques, les altres necessitats municipals, el personal i la comunicació.

4.2.6.1. Els pressupostos i les necessitats

Per copsar la situació econòmica dels ajuntaments es va preguntar per la **provinença del pressupost municipal** a partir de la percepció de les persones entrevistades. En el conjunt de municipis, la Diputació és la principal font (35,01%), seguida de la Generalitat de Catalunya (30,56%), i després la cistella tributària de l'Ajuntament (16,80%) i de l'Estat Espanyol (7,11%). La Unió Europea (2,20%), les vegueries (1,78%) i els consells comarcals (1,15%) tenen un pes menor, i també els ingressos patrimonials (3,11%) i els ingressos financers (1,04%).

Però l'interessant era saber si els **recursos econòmics** que tenen **són suficients** per cobrir les necessitats del municipi. La majoria (64,9%) consideren que són insuficients, especialment als municipis de 101 a 250 habitants (69,8%) i als de més de 250 habitants (63,2%). En canvi, entre els que tenen recursos suficients (33,5%), consideren tenir millor situació els de fins a 100 habitants (47,6%).

Taula 74. Valoració de la suficiència dels recursos econòmics segmentada per habitants censats

		Habitants censats		
	TOTAL	Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
Sí	33,5	47,6	28,4	36,0
No	64,9	47,6	69,8	63,2
No ho sap/No respon	1,6	4,8	1,7	0,9

Diferenciant territorialment, la situació és especialment negativa a Lleida (78%) i al Penedès (80%).

Taula 75. Valoració de la suficiència dels recursos econòmics segmentada per vegueries

	Vegueria							
	Alt Pirineu i Aran	Terres de l'Ebre	Camp de Tarragona	Lleida	Penedès	Catalunya Central	Barcelona	Girona
Sí	30,6	40,0	37,2	22,0	20,0	45,5	50,0	33,3
No	66,7	60,0	62,8	78,0	80,0	50,0	50,0	65,2
Ns/Nr	2,8	-	-	-	-	4,5	-	1,5

A cap província hi ha prou recursos per cobrir les necessitats, i destaca Lleida amb un 72,6% que no en té, en contraposició amb Barcelona, que és la que mostra un escenari econòmic més positiu (el 46,2% dels municipis amb recursos suficients).

Taula 76. Valoració de la suficiència dels recursos econòmics segmentada per províncies

	Província			
	Barcelona	Tarragona	Lleida	Girona
Sí	46,2	35,4	25,3	36,2
No	51,3	64,6	72,6	62,3
No ho sap/No respon	2,6	-	2,1	1,4

Un total de 163 municipis declaren que els recursos econòmics són insuficients: 10 dels de fins a 100 habitants, 81 dels de 101 a 250 i 72 dels de més de 250. A les persones enquestades que ho consideraren se'ls preguntà quines necessitats del municipi no poden cobrir completament? I el principal àmbit on es fa més evident aquesta mancança és la millora d'infraestructures i equipaments (52,1%), seguit de la

millora del transport i les comunicacions (32,5%). Una quarta part (25,2%) afirma que en general cobreixen les necessitats, però que caldrien més recursos per fer-ho millor. També hi ha dèficits en aspectes essencials: un 19,0% no pot cobrir serveis bàsics per a les persones, el mateix percentatge no pot costejar la contractació de personal i un 12,3% no pot garantir el subministrament d'aigua. Concretant per nombre d'habitants del municipi, als de fins a 100 habitants, tot i que un 40% asseguren que cobreixen les necessitats, també un 40% declara que no poden millorar infraestructures i un 30% que no cobreixen serveis bàsics. En aquest grup apareixen també mancances de llum (20,0%) i de transport i comunicacions (20,0%). Als de 101 a 250 habitants, el problema principal és la millora d'infraestructures (51,9%) i de transport (35,8%), mentre que als de més de 250 habitants encara més de la meitat (54,2%) no poden invertir en equipaments i un 23,6% no poden cobrir la contractació de personal.

Taula 77. Necessitats dels municipis que creuen que els recursos són insuficients segmentades per habitants censats

		Habitants censats		
Recursos insuficients	TOTAL	Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
Es cobreixen, però fan falta més recursos per fer-ho millor	25,2	40,0	23,5	25,0
Clavegueram/sanejament	8,6	10,0	4,9	12,5
Subministrament d'aigua	12,3	-	12,3	13,9
Subministrament de llum	6,7	20,0	4,9	6,9
Millores en infraestructures i equipaments	52,1	40,0	51,9	54,2
Serveis bàsics per a les persones	19,0	30,0	22,2	13,9
Serveis culturals i educatius	6,1	10,0	6,2	5,6
Serveis esportius i d'oci	9,2	-	7,4	12,5
Millores en el transport i les comunicacions	32,5	20,0	35,8	30,6
Millores a la xarxa de comunicació	5,5	10,0	4,9	5,6
Contractació de personal per a l'Ajuntament	19,0	-	17,3	23,6
Millora de l'habitatge	6,7	-	6,2	8,3
Altres	10,4	-	13,6	8,3
No ho sap/No respon	1,8	-	2,5	1,4

Quant a vegueries, les mancances són gairebé generalitzades en infraestructures i equipaments: 61,5% a Lleida, 54,5% a la Catalunya Central, 51,9% al Camp de Tarragona, 50,0% al Penedès i a l'Alt Pirineu i Aran, i fins al 100% als municipis de Barcelona que responen. El dèficit en transport i comunicacions sobresurt a l'Alt Pirineu i Aran (66,7%), al Penedès (50,0%) i a Lleida (33,3%). També apareixen

problemàtiques concretes: subministrament d'aigua a Barcelona (100%) i a l'Alt Pirineu i Aran (25,0%), o serveis bàsics per a les persones, que afecten municipis de les Terres de l'Ebre (33,3%) i un 25,0% dels del Penedès.

Taula 78. Necessitats dels municipis que creuen que els recursos són insuficients segmentades per vegueries

	Vegueria							
	Alt Pirineu i Aran	Terres de l'Ebre	Camp de Tarragona	Lleida	Penedès	Catalunya Central	Barcelona	Girona
Es cobreixen, però farien falta més recursos per fer-ho millor	12,5	-	14,8	38,5	25,0	9,1	-	37,2
Clavegueram/sanejament	16,7	-	-	10,3	25,0	-	-	11,6
Subministrament d'aigua	25,0	-	3,7	15,4	25,0	-	100,0	11,6
Subministrament de llum	4,2	-	7,4	10,3	-	-	100,0	7,0
Millores en infraestructures i equipaments	50,0	33,3	51,9	61,5	50,0	54,5	100,0	44,2
Serveis bàsics per a les persones	25,0	33,3	14,8	20,5	25,0	22,7	100,0	11,6
Serveis culturals i educatius	-	-	7,4	7,7	-	9,1	-	7,0
Serveis esportius i d'oci	4,2	33,3	11,1	10,3	25,0	4,5	-	9,3
Millores en el transport i les comunicacions	66,7	-	11,1	33,3	50,0	36,4	-	25,6
Millores a la xarxa de comunicació	12,5	33,3	-	-	-	13,6	-	4,7
Contractació de personal per a l'Ajuntament	4,2	-	22,2	17,9	50,0	18,2	-	25,6
Millora de l'habitatge	12,5	-	3,7	12,8	-	4,5	-	2,3
Altres	8,3	33,3	3,7	7,7	-	18,2	-	14,0
No ho sap/No respon	4,2	-	3,7	-	-	-	-	2,3

Per províncies, Lleida és la que concentra més municipis amb recursos insuficients (72,6%, que serien 69), amb dificultats especialment en transport (43,5%) i infraestructures (56,5%); a Girona el problema central també és la millora de les infraestructures (46,5%) i la contractació de personal (25,6%); a Tarragona, destaquen mancances en infraestructures (51,6%) i serveis culturals o esportius (al voltant del 12,9%), i a Barcelona (20 municipis), la impossibilitat de cobrir serveis bàsics (35,0%) i transport (35,0%).

Taula 79. Necessitats dels municipis que creuen que els recursos són insuficients segmentades per províncies

	Província			
Recursos insuficients	Barcelona	Tarragona	Lleida	Girona
Es cobreixen, però farien falta més recursos per fer-ho millor	20,0	12,9	26,1	34,9
Clavegueram/sanejament	5,0	-	11,6	11,6
Subministrament d'aigua	10,0	3,2	17,4	11,6
Subministrament de llum	5,0	6,5	7,2	7,0
Millores en infraestructures i equipaments	50,0	51,6	56,5	46,5
Serveis bàsics per a les persones	35,0	16,1	18,8	14,0
Serveis culturals i educatius	10,0	6,5	4,3	7,0
Serveis esportius i d'oci	10,0	12,9	7,2	9,3
Millores en transport i les comunicacions	35,0	12,9	43,5	27,9
Millores a la xarxa de comunicació	-	3,2	8,7	4,7
Contractació personal per a l'Ajuntament	20,0	19,4	14,5	25,6
Millora de l'habitatge	5,0	3,2	11,6	2,3
Altres	10,0	6,5	10,1	14,0
No ho sap/No respon	-	3,2	1,4	2,3

4.2.6.2. Necessitats municipals

Entre els alcaldes i alcaldesses enquestats, un 19,5% afirmen que l'ajuntament té sempre prou capacitat (no vol dir recursos econòmics, sobre els que s'ha preguntat abans) per donar resposta a les necessitats dels residents; un 52,2% que sovint tenen capacitat; un 26,3% responen que no i un 2% que no sap o no respon. La majoria consideren que, almenys habitualment, poden donar resposta, però hi ha un bloc significatiu (26,3%) que declara que no ho pot fer sempre, i és el que es concentra en municipis més grans o més dispersos²².

Als municipis de fins a 100 habitants la majoria diuen "sí, sovint" (61,9%) i només el 14,3%, "no"; entre els 101-250 habitants també predomina el "sí, sovint" (56,9%), amb un 22,4% de "no"; als municipis de més de 250 habitants la proporció de "no" és més alta (32,5%), la més elevada dels tres grups, una situació que indica que l'increment de demandes i serveis posa més en tensió la capacitat municipal.

Taula 80. Capacitat de donar resposta des de l'Ajuntament a les necessitats dels residents segmentada per habitants censats

		Habitants censats		
	TOTAL	Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
Sí, sempre	19,5	19,0	18,1	21,1
Sí, sovint	52,2	61,9	56,9	45,6
No	26,3	14,3	22,4	32,5
No ho sap/No respon	2,0	4,8	2,6	0,9

²² Els municipis dispersos (quatre pobles o més) acumulen la proporció més elevada de "no" (29,3%), seguits pels de dos o tres pobles (29,2%) i, per altra banda, els unitaris presenten menys respostes negatives (20,2%), la qual cosa indica que la dispersió dificulta la cobertura homogènia de les necessitats.

Hi ha diferències territorials: les vegueries amb una proporció més elevada de “no” són Lleida (38%), l'Alt Pirineu i Aran (30,6%), la Catalunya Central (31,8%) i Girona (23,7%). Mentre que Camp de Tarragona (9,3%) redueix molt la resposta. Sent inexistent a Penedès, les Terres de l'Ebre i Barcelona. Per províncies, Lleida (37,9%) i Girona (27,5%) registren els percentatges més alts de municipis que diuen “no”, mentre que Barcelona (17,9%) i Tarragona (8,3%) presenten situacions molt més favorables.

Per contextualitzar es va preguntar als 66 municipis que van declarar que no tenien prou capacitat per donar resposta a les necessitats dels seus residents **què els manca per donar resposta a les necessitats dels residents**. Més de la meitat (56,1%) reclamen finançament addicional i gairebé la meitat (48,5%) apunten a la necessitat de més personal. En segon terme, apareixen la demanda de reducció de la burocràcia (13,6%) i la de més competències per part dels ajuntaments (10,6%). Un 12,1% no ho sap o no respon. Aquest conjunt de dades reflecteix que els dèficits no són únicament econòmics, sinó també organitzatius i competencials. Les respostes mostren un escenari en què la manca de recursos econòmics i humans es percep com la principal limitació per garantir un servei adequat a la ciutadania. A mesura que augmenta la mida i la complexitat del municipi, entren en joc factors addicionals: burocràcia excessiva i limitacions competencials, que obstaculitzen la capacitat d'actuació local, és a dir, el problema no és només de diners, sinó també de temps i autonomia per poder-los gestionar de manera eficient. Al fixar-se en el nombre d'habitants dels municipis, s'observa que als més petits (de fins a 100 habitants, només tres casos) la prioritat és el finançament (66,7%), mentre que als de 101 a 250 habitants es reparteix entre personal (50%) i finançament (46,2%), amb una presència menor de demandes de reducció burocràtica (11,5%). Als més de 250 habitants, la manca de finançament és encara més destacada (62,2%), però s'hi afegeix amb més força la necessitat de reduir la burocràcia (16,2%) i augmentar competències (16,2%), reflex d'una complexitat administrativa més gran en aquests municipis.

Taula 81. Mancances per a donar resposta segmentat per habitants censats

		Habitants censats		
	TOTAL	Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
Més personal	48,5	33,3	50,0	48,6
Més finançament	56,1	66,7	46,2	62,2
Teixit associatiu	3,0	-	7,7	-
Reducció de la burocràcia	13,6	-	11,5	16,2
Competències	10,6	-	3,8	16,2
Altres	13,6	33,3	15,4	10,8
No ho sap/No respon	12,1	33,3	15,4	8,1

El desglossament per vegueries confirma la diversitat, però donat que en cadascuna hi ha pocs entrevistats, no es considera rellevant fer una anàlisi acurada. Quan a les províncies, Lleida concentra la majoria dels municipis que reclamen reforços (36 del total), amb demandes molt repartides personal (55,6%) i entre finançament (52,8%); a Girona, la necessitat més urgent és l'aportació econòmica (73,7%), mentre que a Barcelona i Tarragona el pes del personal és més rellevant (57,1% i 25%, respectivament).

Les necessitats són múltiples, com s'ha pogut veure, però hi ha una qüestió que no ha aparegut espontàniament però que l'equip investigador ha considerat que s'havia de preguntar de forma directa. Concretament, si tenen **dificultats per presentar projectes a l'hora d'obtenir fons o subvencions públiques**. I un 74,5% afirma tenir-ne; en canvi, un 24,7% declaren que no en tenen, i només un 0,8% no ho sap o no respon. Aquestes xifres evidencien que per a molts ajuntaments l'accés als ajuts externs és un procés complex i feixuc. En conjunt, les dades mostren que les dificultats per accedir a fons i subvencions són pràcticament estructurals. Això posa en relleu una desigualtat de base: els recursos, que haurien de compensar les febleses

d'aquests municipis, sovint són els més difícils d'obtenir. Les dificultats es concentren sobretot als municipis de fins a 100 habitants, on un 76,2% reconeixen que presentar projectes és complicat. Als de 101-250 habitants, el percentatge baixa lleugerament (69,8%) i als de més de 250 habitants és del 78,9%. A Barcelona i al Penedès tots els municipis tenen dificultats (100%). I a l'Alt Pirineu i Aran gairebé tots (88,2%), proporció també molt elevada a les Terres del Ebre i Lleida (80%). En canvi Girona (72,7%) i al Camp de Tarragona (65,1%) els percentatges són més baixos. Les dades mostren que la problemàtica és especialment acusada a la província de Lleida (78,9%), seguida de Barcelona (76,9%), Girona (72,5%) i Tarragona (66,7%).

Però, quines són les dificultats que tenen quant a presentació, gestió i justificació de projectes? Dels 187 municipis que reconeixen dificultats per presentar projectes, les respostes mostren un patró molt clar: més de la meitat (51,3%) assenyalen la manca de personal administratiu i gairebé el mateix percentatge (48,1%) la manca de personal tècnic especialitzat en la redacció. Es tracta, doncs, de dos dèficits que afecten pràcticament un de cada dos municipis i que confirmen la fragilitat estructural dels equips municipals. Les principals barreres per presentar projectes són estructurals i relacionades amb els recursos humans i econòmics. La manca de personal administratiu i tècnic —que afecta pràcticament la meitat dels municipis— limita tant la redacció com la gestió posterior dels projectes. A això s'hi suma una burocràcia que un terç dels ajuntaments considera excessiva i que complica encara més el procés. La burocràcia excessiva és esmentada per gairebé un terç dels ajuntaments (31%), mentre que un 22,5% destaquen la manca de personal per a la justificació dels projectes. Altres factors, com el poc personal en general (16,%), els pocs recursos econòmics (15,5%) o la falta de serveis externs (13,9%), apareixen amb menys intensitat, però evidencien que les dificultats no es redueixen només a la manca de perfils interns, sinó que també hi influeix el context financer i el suport extern disponible.

All diferenciar per nombre d'habitants, en els municipis més petits (de fins a 100 habitants) el 68,8% destaquen la manca de personal tècnic i administratiu, i la meitat (50%), la falta de recursos econòmics, fet que indica que la precarietat és transversal.

Als municipis d'entre 101 i 250 habitants, el 46,9% apunten la manca de personal administratiu i el 47,5%, la falta de tècnics, amb un 28,4% que ressalten la burocràcia. Als de més de 250 habitants, la meitat (52,2%) remarquen la manca de d'administratius i també de personal tècnic per a redactar projectes (50%).

Taula 82. Dificultats dels micromunicipis per presentar, gestionar i justificar projectes segmentades per habitants censats

		Habitants censats		
	TOTAL	Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
Manca de personal administratiu	51,3	68,8	46,9	52,2
Manca de personal adequat per a la redacció de projectes	48,1	50,0	45,7	50,0
Manca de personal adequat per a la justificació	22,5	12,5	22,2	24,4
Massa burocràcia	31,0	25,0	28,4	34,4
Pocs recursos econòmics	15,5	18,8	19,8	11,1
Poc personal	16,0	6,3	14,8	18,9
No tenir serveis/suport extern	13,9	6,3	16,0	13,3
Terminis curts	6,4	25,0	6,2	3,3
Tràmits lents	4,8	6,3	4,9	4,4
Altres	4,8	12,5	6,2	2,2
No ho sap/No respon	3,2	-	3,7	3,3

Les diferències territorials també són significatives. La principal problemàtica compartida és la manca de personal administratiu, especialment destacada al Penedès (60%), a la Catalunya Central (60%) i al Camp de Tarragona (60,7%). La manca de personal tècnic preocupa sobre tot al Penedès (80%), a la Catalunya Central

(60%) i al Camp de Tarragona (46,4%). El poc personal és problemàtic a la meitat de municipis barcelonins, juntament amb l'excés de la càrrega burocràtica (50%), també a l'Alt Pirineu i Aran (40%) i a Lleida (37,5%).

A la pregunta més directa sobre si és feixuga la burocràcia, el 89,6% consideren que **els tràmits o procediments administratius que cal dur a terme a l'Ajuntament són excessius**; només un 7,2% (18 municipis) respon que no, i un 3,2% (8 municipis) no ho sap o no respon. Així doncs, la percepció de sobrecàrrega administrativa és un sentiment generalitzat entre els micromunicipis. Si es té en compte la mida del municipi, la sensació és lleugerament més acusada als municipis més petits: el 95,2% dels municipis de fins a 100 habitants declaren que els tràmits són massa burocràtics; el 87,9% dels 116 municipis de 101-250 habitants ho diuen, i el 90,4% dels municipis de més de 250 habitants també els consideren excessius.

Taula 83. Consideració que els tràmits i els procediments administratius són massa burocràtics

		Habitants censats		
	TOTAL	Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
Sí	89,6	95,2	87,9	90,4
No	7,2	-	7,8	7,9
No ho sap/No respon	3,2	4,8	4,3	1,8

I quins tràmits caldria simplificar? Les persones que han considerat que hi havia massa burocràcia consideren que cal simplificar el conjunt dels tràmits (38,7%) i un 35,1% una reducció general de la complexitat. Més concretament, un 28,4% assenyalava la necessitat de simplificar les tramitacions documentals i un 14,7% posa l'accent en les justificacions. Altres elements amb mencions menys freqüents són reduir el temps de resolució (9,3%), facilitar l'urbanisme (7,1%) i la confecció i justificació dels pressupostos (4,4%), mentre que un 5,3% assenyalava "altres" tràmits i

un 24,4% no ho sap o no respon quins de concrets cal simplificar. També indicar, com indica la taula següent, que una part no sap respondre a la pregunta (24,4%).

Taula 84. Tràmits burocràtics que s'haurien de simplificar segmentats per habitants censats

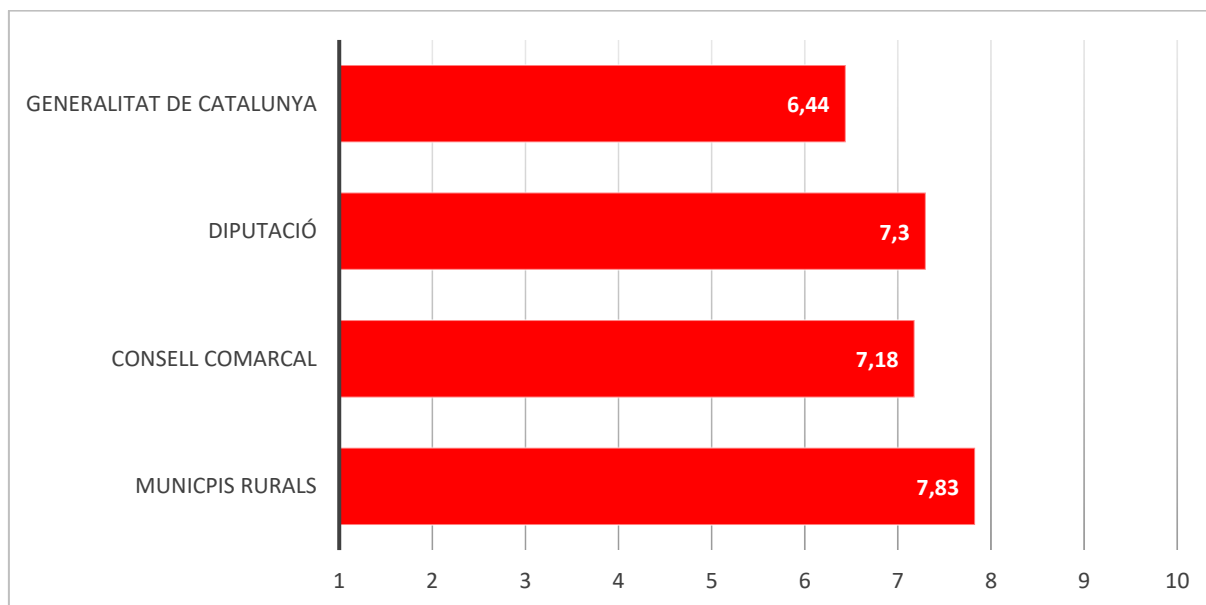
		Habitants censats		
	TOTAL	Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
Tots	38,7	50,0	35,3	39,8
Complexitat	35,1	40,0	37,3	32,0
Tramitacions documentals	28,4	15,0	35,3	24,3
Justificacions	14,7	5,0	15,7	15,5
Temps de resolució	9,3	10,0	9,8	8,7
Pressupostos	4,4	5,0	3,9	4,9
Urbanisme	7,1	5,0	3,9	10,7
Altres	5,3	10,0	5,9	3,9
No ho sap/No respon	24,4	20,0	22,5	27,2

El desglossament per mida revela matisos interessants: als municipis de fins a 100 habitants la demanda de simplificar-ho tot és més marcada (50,0%), i també la petició de reduir la complexitat (40,0%); als municipis de 101-250 habitants destaquen les tramitacions documentals (35,3%) i la complexitat (37,3%), i als de més de 250 habitants apareix amb més força la preocupació per l'urbanisme (10,7%) i les justificacions (15,5%), fet que indica que els processos vinculats a obra pública i a la justificació de subvencions són especialment problemàtics en municipis més grans.

Un darrer nivell d'anàlisi es centrà en conèixer **la coordinació amb altres institucions**. Donat el perfil de les persones entrevistades es va fer l'aproximació a partir de conèixer el grau de satisfacció dels alcaldes i alcaldesses. Aquesta pregunta era de resposta tancada, de valoració de l'1 al 10, en què 1 indicava una mínima satisfacció respecte a la qüestió i 10, la màxima. Es va demanar sobre la valoració respecte a la coordinació amb altres municipis rurals, amb el Consell Comarcal, amb la Diputació i amb la Generalitat de Catalunya. Quan a la coordinació amb altres municipis rurals, la valoració mitjana és de 7,63, sense diferències segons els intervals de nombre d'habitants del municipi. Territorialment, ressalten el Penedès (8,5) i les Terres de l'Ebre (8,4), en contrast amb el Barcelona (7). La coordinació amb el Consell Comarcal obté una mitjana de satisfacció de 7,18 sobre 10 punts. Territorialment, destaquen les Terres de l'Ebre (8,4) i el Camp de Tarragona (7,95), mentre que el Penedès (5,8) i Barcelona (4) tenen les puntuacions més baixes. Provincialment, Barcelona (6,72) i Girona (6,93) són les més descontentes, i Tarragona la més satisfeta (7,96). La coordinació amb la Diputació obté una mitjana global de 7,3. Territorialment, Barcelona (8,5) i el Penedès (8,6) encapçalen, mentre que Lleida (6,26) i l'Alt Pirineu i Aran (6,39) es mantenen més a la baixa. Provincialment, oscil·la entre un 8,36 a Barcelona i un 6,25 a Lleida. La satisfacció és superior als municipis unitaris (7,63) que als de quatre nuclis o més (6,97). I la coordinació amb la Generalitat de Catalunya té una valoració mitjana de 6,44. Territorialment, les Terres de l'Ebre (8,4) sobresurten, mentre que el Penedès (5,4), l'Alt Pirineu i Aran (5,97) i Barcelona (5), mostren una percepció més crítica. A la província de Tarragona (7,07) és on hi ha un major nivell de satisfacció i la més descontenta és Barcelona (6,26). La valoració és subtilment més negativa als municipis de diversos nuclis.

Com s'observa en el gràfic següent, existeix una elevada satisfacció respecte al conjunt de les institucions testades, tot i que amb la Generalitat de Catalunya baixa (6,44 sobre 10).

Gràfic 6 . Satisfacció respecte a la coordinació interinstitucional

4.2.6.3. El personal de l'ajuntament

Pel que fa al **personal que treballa als ajuntaments**, les dades mostren una realitat precària en els municipis més petits. La mitjana se situa entre dues i tres persones treballant a temps complet, però aquesta xifra amaga grans diferències. Aquestes dades confirmen que molts micromunicipis funcionen amb una plantilla mínima, on la jornada completa és gairebé inexistent, la qual cosa condiciona de manera directa la capacitat per donar resposta a les necessitats quotidianes dels residents i explica, en gran mesura, les dificultats per afrontar tràmits burocràtics o presentar projectes a subvencions. Als municipis de fins a 100 habitants, un 42,9% declaren que no tenen cap treballador a temps complet i un 28,6% que només disposen d'una persona a jornada completa, és a dir, que en molts casos el funcionament municipal recau en personal parcial, secretaries compartides o suport puntual d'altres institucions (la mitjana de personal a temps complet no arriba a la unitat, la mitjana és de 0,79). Als municipis d'entre 101 i 250 habitants, la situació millora, amb una presència més habitual de dues persones a jornada completa. Tot i això, encara es tracta d'un volum molt reduït, si es compara amb la diversitat de gestions i responsabilitats que ha d'afrontar l'Ajuntament (donat que la mitjana és 1,54 persones). Als municipis de més

de 250 habitants, la mitjana se situa en tres persones (concretament 3,01) a jornada completa, xifra que denota una mica més de capacitat administrativa, però que continua sent molt limitada, si es compara amb altres administracions locals de més envergadura.

Taula 85. Persones que treballen a l'Ajuntament a temps complet segmentades per habitants censats.

		Habitants censats		
	TOTAL	Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
Cap	18,3	42,9	25,9	6,1
Una	17,9	28,6	19,8	14,0
Dues	25,5	14,3	32,8	20,2
Tres	16,3	4,8	13,8	21,1
Quatre	10,0	-	0,9	21,1
Cinc	4,0	-	1,7	7,0
Sis	5,2	-	1,7	9,6
Set	0,4	-	-	0,9
No respon	2,4	9,5	3,4	-
Mitjana	2,17	0,79	1,54	3,01

Per conèixer les plantilles dels ajuntaments dels municipis estudiats es va demanar de quin **personal disposen i quina és la dedicació**, i un 6,4% no ho sabia o no va respondre. El 86,5% dels municipis tenen administratius; el 77,3%, tècnics interventors; el 66,5%, personal de serveis; el 31,5%, de neteja, i el 13,1%, tècnic informàtic, entre d'altres. A mesura que augmenta la població del municipi s'incrementen el nombre i diversitat de treballadors, especialment accentuat amb el personal de neteja (molt residual als municipis de fins a 100 habitants). En conjunt, les

dades mostren una clara tendència a la jornada parcial en perfils essencials, com ara secretaris/interventors, neteja i tècnics informàtics. Els únics rols amb més estabilitat a temps complet són els administratius i el personal de serveis, sobretot als municipis més grans.

Entrant en detall, la majoria d'ajuntaments disposen de personal "bàsic", però amb jornades de dedicació força diferents. El 86,5% tenen administratius (217 municipis), dels quals un 60,8% treballen a jornada completa; un 27,2%, parcial, i un 12% no ho especifiquen. La jornada completa creix amb el nombre d'habitants del municipi (23,5% en els de menys de 100 habitants i 72,1% en els de més de 250). El 77,3% disposa de secretari interventor (194 municipis). En aquest cas, predomina la dedicació parcial: un 75,8% són a temps parcial, només un 17,5% a temps complet i un 6,7% no ho concreta. La situació és especialment limitada als municipis més petits (14,3% a temps complet en els de menys de 100 habitants) i millora en els de més de 250 (23,4%). El 66,5% dels municipis tenen personal de serveis (167). La majoria (59,9%) treballen a jornada completa, mentre que un 29,3% ho fan parcialment i un 10,8% no responen. En els municipis més petits, la majoria són parcials (62,5%), mentre que en els més grans arriben al 68,5% a temps complet. El 31,5% disposen de personal de neteja (79 municipis). La majoria (68,4%) treballen a jornada parcial, un 21,5% a temps complet i un 10,1% no ho concreten. Als municipis de menys de 100 habitants pràcticament no hi ha personal de neteja, mentre que als de més de 250 el perfil es consolida (el 43,0% dels municipis en disposen). Pel que fa a perfils menys freqüents:

- Tècnic informàtic: present en 33 municipis (13,1%), gairebé sempre a temps parcial (90,9%), amb només un 9,1% a jornada completa.
- Arquitecte: present en 28 municipis (11,2%), majoritàriament a temps parcial (78,6%), amb un 17,9% que no responen i només un 3,6% a jornada completa.
- Agutzil: 9 municipis (3,6%), repartits entre jornades completes (44,4%) i parcials (55,6%).
- Altres perfils: 27 municipis (10,8%), dels quals un 29,6% a jornada completa, un 44,4% parcial i un 25,9% sense resposta.

Després d'una superficial descripció del personal existent i donat que l'interès era detectar les mancances, es va preguntar quines **necessitats de personal tenen els ajuntaments**. De manera global, un 44,6% dels representants dels ajuntaments declaren que no disposen de personal de reparacions i serveis (peonada), un 31,5% assenyala mancances de personal administratiu, un 19,5% situa altres perfils dins la categoria "altres", un 17,1% indica l'absència de secretari interventor, un 15,5% la d'arquitecte, un 15,1% la de tècnic informàtic i un 11,2% la d'agutzil. Aquestes xifres evidencien que les carències afecten tant les funcions més bàsiques com les més tècniques, i tenen un impacte directe en la capacitat de gestió municipal.

Als municipis més petits (de fins a 100 habitants), les mancances són especialment pronunciades en les tasques més quotidianes: un 52,4% declaren que no tenen personal de reparacions i serveis (peonada) i el 23,8% que no disposen d'administratius. Aquesta situació millora lleugerament en municipis mitjans i grans, on el dèficit de personal de reparacions i serveis és menor a mesura que s'incrementa el nombre d'habitants censats. En canvi, apareix amb més força la demanda de perfils tècnics més especialitzats quan s'incrementa el nombre d'habitants.

Taula 86. Necessitats de personal segmentat per habitants censats

		Habitants censats		
	TOTAL	Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
Administratiu	31,5	23,8	31,0	33,3
Tècnic informàtic	15,1	4,8	12,9	19,3
Secretari/interventor	17,1	9,5	18,1	17,5
Personal de reparacions i serveis (peonada)	44,6	52,4	48,3	39,5
Personal de neteja	12,7	9,5	14,7	11,4
Gerent	2,4	4,8	3,4	0,9
Agutzil	11,2	9,5	9,5	13,2
Arquitecte	15,5	4,8	18,1	14,9
Altres	19,5	19,0	15,5	23,7
NS/NC	16,3	23,8	14,7	16,7

Per aprofundir es va preguntar als alcaldes i alcaldesses si tenien **dificultats per atreure i/o retenir personal capacit per fer la gestió municipal**. Les respostes mostren una doble situació: un 49,8% dels municipis afirmen tenir dificultats, un 46,6% indiquen que no en tenen i un 3,6% no ho sap o no respon. Aquesta divisió gairebé a parts iguals reflecteix que, tot i ser una problemàtica comuna, no afecta de la mateixa manera ni tots els territoris ni totes les tipologies municipals. Tot i ser una problemàtica compartida, per uns és més rellevant que per altres. Les dades mostren que les dificultats per atreure i retenir personal qualificat són especialment destacades en els micromunicipis més petits. La mida del municipi és un factor influent. Als municipis més petits, de fins a 100 habitants, les dificultats són predominants, amb un 61,9% que manifesten problemes per cobrir aquests perfils. A la franja de municipis d'entre 101 i 250 habitants, la situació també és desfavorable: un 50,9% declara que tenen dificultats. En canvi, als municipis de més de 250 habitants, la tendència s'inverteix:

més de la meitat (53,5%) afirma que no té problemes per atreure i retenir personal qualificat.

Taula 87. Dificultats per atreure i retenir personal capacitat segmentades per habitants censats

		Habitants censats		
	TOTAL	Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
Sí	49,8	61,9	50,9	46,5
No	46,6	23,8	44,0	53,5
No ho sap/No respon	3,6	14,3	5,2	-

Pel que fa a les vegueries, les dades mostren contrastos. Com indica la taula, serien el Penedès, seguit de lluny pel Camp de Tarragona, Barcelona... les vegueries amb més dificultats.

Taula 88. Dificultats per atreure i retenir personal capacitat segmentades per vegueries.

	Vegueria							
	Alt Pirineu i Aran	Terres de l'Ebre	Camp de Tarragona	Lleida	Penedès	Catalunya Central	Barcelona	Girona
Sí	47,2	20,0	58,1	44,0	100,0	56,8	50,0	43,9
No	47,2	80,0	41,9	54,0	-	34,1	50,0	53,0
No ho sap/No respon	5,6	-	-	2,0	-	9,1	-	3,0

A escala provincial, les dificultats es concentren sobretot a Barcelona (59,0%) i a Tarragona (52,1%), mentre que a Lleida i a Girona (46,3% i 53,6%, respectivament) en tenen menys²³.

²³ La configuració territorial dels municipis també hi té incidència. Els que disposen de dos o tres pobles són els que més dificultats mostren (58,5%), mentre que en els de quatre pobles o més la situació està

Taula 89. Dificultats per atreure i retenir personal capacitat segmentades per províncies

	Província			
	Barcelona	Tarragona	Lleida	Girona
Sí	59,0	52,1	49,5	43,5
No	33,3	47,9	46,3	53,6
No ho sap/No respon	7,7	-	4,2	2,9

Una opció per a poder contractar és **compartir personal** entre diferents institucions. I la majoria té actitud oberta a l'hora de fer-ho, tot i que la predisposició varia segons el tipus de perfil i el nombre d'habitants del municipi. En el cas de perfils tècnics especialitzats (arquitectes, tècnics informàtics i secretaris interventors), el percentatge de municipis disposats a compartir-los supera el 70%, atès que són figures costoses i difícils de mantenir amb dedicació exclusiva. Pel que fa al personal de serveis i administratiu, la disponibilitat a compartir és més baixa, entorn el 40-45%, ja que es tracta de tasques quotidianes i de contacte directe amb la ciutadania que requereixen presència constant.

També s'observen diferències segons el nombre d'habitants. Els de menys (de fins a 100 habitants) són els més oberts a l'hora de compartir, sobretot perfils tècnics (fins a un 80%, en el cas d'arquitectes i secretaris interventors), conscients que difícilment podrien contractar-los pel seu compte. En els municipis de 101-250 habitants, la predisposició es manté alta, però més equidistant: al voltant del 65-70% en perfils tècnics i prop del 40% en administratius. En els municipis de més de 250 habitants, en canvi, la voluntat de compartir baixa, especialment en perfils de serveis i administratius (per sota del 30%), ja que tenen prou volum de població i càrrega de treball per justificar una contractació pròpia. Tot i això, es mantenen oberts a compartir

molt equilibrada (un 48,3% diu que tenen dificultats i el mateix percentatge, no). Finalment, als municipis unitaris és on predominen les respostes negatives: un 52,9% asseguren que no tenen dificultats per cobrir aquests perfils.

arquitectes i informàtics perquè sovint requereixen recursos que superen la capacitat municipal individual.

També es va preguntar als càrrecs electes si consideraven que el **personal administratiu del seu municipi disposa de prou formació per dur a terme les diverses tasques**. La majoria, un 87,3%, hi van respondre afirmativament, mentre que un 9,6% considera que no i un 3,2% no ho sap o no respon. Aquestes dades indiquen que, en general, el nivell de formació del personal administratiu és percebut com a adequat, si bé hi ha diferències segons el nombre d'habitants i el territori. En resum, tot i que un 87,3% dels municipis perceben que el seu personal té prou formació, la majoria identifica àmbits específics en què cal reforç, sobretot en administració, àmbit jurídic i informàtica.

Diferenciant per interval d'habitants del municipi, es constata que com més n'hi ha, més presència hi ha de personal amb formació suficient. Als municipis de fins a 100 habitants, el 76,2% considera que sí que el personal està prou format, davant d'un 9,5% que indica el contrari. En els municipis d'entre 101 i 250 habitants, el percentatge que considera suficient la formació puja al 89,7%, amb només un 6,9% en sentit negatiu. Als municipis de més de 250 habitants, el 86,8% afirma que la formació és suficient, però aquí s'incrementa també el percentatge de respostes negatives fins al 12,3%, fet que indica que, malgrat disposar de més personal, també creix la complexitat de les tasques.

Taula 90. Suficiència de formació del personal administratiu segmentada per habitants censats

		Habitants censats		
	TOTAL	Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
Sí	87,3	76,2	89,7	86,8
No	9,6	9,5	6,9	12,3
No ho sap/No respon	3,2	14,3	3,4	0,9

Quant al **tipus de formació que necessitaria el personal administratiu**, la més assenyalada són els procediments administratius i jurídics, que representen el 58,3% de les respostes, seguits de la informàtica (12,5%) i la comptabilitat (12,5%). A això s’hi afegeix un 8,3% que esmenta altres àmbits de formació i un alt percentatge (22,2%) que “no ho sap o no respon”. En conjunt, aquestes dades mostren que la formació del personal administratiu és valorada positivament en la majoria dels municipis (87,3%), però amb diferències territorials.

Taula 91. Formació necessària del personal administratiu segmentada per habitants censats

		Habitants censats		
	TOTAL	Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
Procediments administratius/jurídics	58,3	-	62,5	64,3
Informàtica	12,5	-	12,5	14,3
Comptabilitat	12,5	-	-	21,4
Altres	8,3	-	-	14,3
No ho sap/No respon	33,3	100,0	25,0	28,6

Quan es pregunta si **el personal administratiu dels municipis té facilitat per dur a terme formació contínua**, la majoria respon que sí (78,9%), mentre que un 16,7% considera que no i un 4,4% no ho sap o no respon. En conjunt, la valoració és clarament positiva en totes les dimensions territorials, amb l’excepció de Barcelona, que concentra més respostes negatives. La percepció positiva és generalitzada, però als municipis més petits (de fins a 100 habitants) es detecta un 19% de les respostes negatives, lleugerament per sobre de la mitjana.

Taula 92. Facilitat del personal administratiu per fer formació contínua segmentada per habitants censats

		Habitants censats		
	TOTAL	Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
Sí	78,9	61,9	79,3	81,6
No	16,7	19,0	15,5	17,5
No ho sap/No respon	4,4	19,0	5,2	0,9

Als 42 municipis que van indicar que caldrien més facilitats per a la formació contínua, es van explorar els **motius d'aquestes dificultats**. El factor més destacat és la manca de temps, assenyalada pel 71,4% dels casos; en segon lloc, apareix la limitació dels desplaçaments (16,7%), seguida d'altres motius (11,9%) i de la manca d'interès del personal (7,1%). Les dificultats per accedir a la formació contínua es relacionen sobretot amb la gestió del temps en municipis més poblats i amb els desplaçaments en els més petits, mentre que la manca d'interès del personal i altres factors tenen un pes molt més residual. La manca de temps esdevé especialment rellevant a mesura que creix la població: només un 25% dels municipis de fins a 100 habitants la destaquen, però el percentatge puja fins al 72,2% en els de 101 a 250 habitants, i arriba al 80% en els de més de 250. En canvi, en els municipis més petits, la raó principal és la limitació dels desplaçaments (50%), mentre que en els més grans aquest factor pràcticament desapareix.

Taula 93. Motius de les necessitats formatives del personal d'administració segmentats per habitants censats

	TOTAL	Habitants censats		
		Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
Manca de temps	71,4	25,0	72,2	80,0
Desplaçaments que limiten	16,7	50,0	16,7	10,0
Manca d'interès per formar-se (del personal)	7,1	25,0	-	10,0
Altres	11,9	25,0	5,6	15,0
No ho sap/No respon	14,3	-	16,7	15,0

4.2.6.4 La comunicació ajuntament-ciutadania-ajuntament

Una altra temàtica sobre la que el qüestionari realitzava preguntes fou la comunicació entre l'ajuntament i la ciutadania i a l'inrevés²⁴. Una primera aproximació es realitzar a partir de valorar si els alcaldes i alcaldesses consideraven que el seu municipi tenia canals **adequats per comunicar les decisions de l'Ajuntament als habitants**²⁵. El 94,4% van dir que sí, i el 5,6%, que no (percepció que s'incrementa entre els de fins a 100 habitants, 9,5%).

²⁴ Complementàriament es va voler fer una aproximació a la participació del veïnat en els plens municipals. Concretament a través de les persones enquestades que realitzaren una valoració de com la percebien. A partir d'una escala d'1 a 10 (en la que 1 representava la mínima satisfacció i 10 la màxima). Des d'aquesta perspectiva subjectiva, la participació del veïnat en els plens municipals té una valoració mitjana baixa (3,71), mostrant un dèficit clar en la implicació ciutadana en la política local. Els municipis grans presenten un interès encara menor (3,5), mentre que als més petits l'assistència i participació és lleugerament superior (5,55). Territorialment, les Terres de l'Ebre (6,2) superen la mitjana, mentre que el Penedès (1,8) i Lleida (3,42) se situen al nivell més baix. Provincialment, Tarragona fa la millor valoració (4,23) i Girona la pitjor (3,34).

²⁵ Com s'ha indicat es realitzà una pregunta per a conèixer el grau de satisfacció dels alcaldes i alcaldesses respecte un llistat suggerit de serveis. Concretament, s'havia de fer una valoració entre l'1 i 10, en què 1 és gens satisfet i 10, totalment satisfet. Quan a la informació als ciutadans la valoració mitjana és de 7,73. Els més petits es valora millor (8,16), reduint-se a mesura que augmenta la població (7,73 en municipis de 101 a 250 i 7,75 en els de més). Tarragona és la província en la que hi ha més satisfacció (8,17), mentre que Lleida en la que menys (7,46). Barcelona (7,88) i Girona (7,72) es troben enmig sempre dins una bona valoració.

Al 94,4% que van respondre que sí són adequats se'ls va demanar pels **canals habituals que empren**. En primer lloc, les xarxes socials (84%); després, la pàgina web/blog/plataforma de l'Ajuntament (40,5%), les trobades informals personalment (26,6%), la megafonia/crida (26,6%), els plafons/ cartelleria/anuncis (23,2%) o els butlletins informatius (20,7%), entre d'altres. El telèfon és un mitjà particularment important als municipis de fins a 100 habitants, on també prenen rellevància les trobades informals (47,4%) i l'assistència a reunions i plens (10,5), a més dels principals compartits amb la resta. En els municipis de 101 a 250 habitants, destaca l'ús de correu electrònic (13,5%), la presencialitat a l'Ajuntament (6,3%) i l'ús de plafons i cartelleria (26,1%), entre d'altres, i als de més de 250 habitants és important, a banda del compartit, la presencialitat a l'Ajuntament (6,5%), els butlletins informatius (28%) i la megafonia/crida (31,8%).

Taula 94. Canals de comunicació que emprava l'Ajuntament segmentats per habitants censats

		Habitants censats		
	TOTAL	Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
Xarxes socials	84,0	84,2	87,4	80,4
Correu electrònic	11,8	5,3	13,5	11,2
Telèfon	17,3	26,3	15,3	17,8
Pàgina web/blog/plataforma Ajuntament	40,5	52,6	31,5	47,7
Presencialment a l'Ajuntament	6,3	5,3	6,3	6,5
Personalment (trobades informals)	26,6	47,4	26,1	23,4
Butlletins informatius	20,7	-	17,1	28,0
Plafons/cartelleria/tauler d'anuncis	23,2	21,1	26,1	20,6
Megafonia/crida	26,6	21,1	22,5	31,8
Reunions/plens	6,8	10,5	6,3	6,5
Altres	1,3	-	1,8	0,9
No ho sap/No respon	2,5	-	2,7	2,8

Per altra banda, els que han indicat que tenen dificultats per comunicar (14 concretament que representen el citat 5,6%) indiquen com a principals problemes: el poc domini de les tecnologies dels residents (50%), la manca de personal per comunicar més i millor (50%) i la falta de recursos tècnics per comunicar més i millor (50%). Als municipis de fins a 100 habitants es tracta principalment d'una manca de personal i recursos tècnics per comunicar més i millor (50% cadascun); als de 101 a 250 habitants, principalment el poc domini de les noves TIC per part dels residents (80%) i la manca de recursos tècnics (60%) i de personal (40%); als de més de 250 habitants, la falta de personal (57,1%), el poc domini tecnològic dels residents (42,9%), els pocs recursos tècnics (43,9%) i la manca de temps per pensar-hi/fer-ho (14,3%),

entre d'altres (28,6%), i als municipis més dispersos hi ha més problemes de manca de personal i de recursos tècnics.

Taula 95. Dificultats de comunicació amb els residents segmentades per habitants censats

		Habitants censats		
	TOTAL	Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
Poc domini dels residents en noves tecnologies	50,0	-	80,0	42,9
Manca de personal per comunicar més i millor	50,0	50,0	40,0	57,1
Poc temps per pensar-hi/fer-ho	7,1	-	-	14,3
Falta de recursos tècnics per comunicar més i millor	50,0	50,0	60,0	42,9
Altres	14,3	-	-	28,6
No ho sap/No respon	7,1	-	-	14,3

Seguidament, es va demanar si considerava (percepció subjectiva dels interlocutors) que **els residents al municipi tenen prou opcions per expressar les seves necessitats i preocupacions respecte a l'administració municipal**: un 98,4% considera que sí, un 0,8% que no i un 0,8% no ho sap o bé no respon. A tots els municipis de fins a 100 habitants creuen que sí.

Taula 96. Opcions dels residents pel que fa a opcions per expressar-se segmentades per habitants censats

		Habitants censats		
	TOTAL	Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
SÍ	98,4	100,0	98,3	98,2
NO	0,8	-	0,9	0,9
Ns/Nr	0,8	-	0,9	0,9

Els **canals més utilitzats pels ciutadans** són les trobades informals personals (66,4%), el telèfon (46,2%) i la presencialitat a l'Ajuntament (43,7%). Oblidant mencionar, de forma espontània, els canals online que indiquen tenir els ajuntaments (xarxes socials, pàgines web/blog, etc.). En els municipis de fins a 100 habitants, les trobades informals són especialment rellevants (85,7%), seguides del telèfon (57,1%), les xarxes socials (52,4%) i la presencialitat (28,6%); als de 101 a 250 habitants també predominen les trobades informals (67,5%), la presencialitat a l'Ajuntament (43,9%) i el telèfon (43,9%), i als de més de 250 habitants, a més dels canals ja esmentats, pren pes l'ús de la pàgina web, el blog o la plataforma de l'Ajuntament (18,8%).

Taula 97. Canals que fan servir habitualment els ciutadans per comunicar-se amb l'Ajuntament segmentats per habitants censats

		Habitants censats		
	TOTAL	Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
Xarxes socials	42,5	52,4	36,8	46,4
Correu electrònic	11,3	14,3	11,4	10,7
Telèfon	46,2	57,1	43,9	46,4
Pàgina web/blog/plataforma Ajuntament	12,6	9,5	7,0	18,8
Presencialment a l'Ajuntament	43,7	28,6	43,9	46,4
Personalment (trobades informals)	66,4	85,7	67,5	61,6
Butlletins informatius	2,8	-	0,9	5,4
Plafons/cartelleria/tauler d'anuncis	2,0	-	1,8	2,7
Megafonia/crida	2,4	4,8	0,9	3,6
Reunions/plens	5,7	-	4,4	8,0
Altres	0,4	-	0,9	-
No ho sap/No respon	2,4	-	2,6	2,7

Només dos ajuntaments veuen que no hi ha prou opcions per a la ciutadania. En un municipi de Lleida (de 101 a 250 habitants), els motius són la manca de recursos tècnics per comunicar millor (100%) i la dificultat dels residents per accedir als canals existents (100%), i en un de Girona (més de 250 habitants), els residents mostren desinterès per utilitzar-los (100%). Així doncs, segons el municipi, el 50% dels factors citats corresponen a la manca de recursos tècnics, el 50% a la dificultat d'accés i el 50% al desinterès dels residents.

4.2.7. La participació social i les associacions

El **teixit associatiu**²⁶ és present a la majoria dels municipis, tot i que en un 15,1% no apareix cap associació i en un 3,6% no hi ha resposta (el que suposaria un màxim del 18,7% que no en tenen). Fet que indica una alta presència d'associacionisme. Això sí, depenent també del nombre d'habitants, com es presentarà. Concretant més quin és l'associacionisme, entre els municipis predominen el cultural (53,8%), seguit de l'esportiu (34,3%), el festiu (30,3%), el de dones (24,3%) i el de joves (27,1%). També hi ha presència més reduïda d'associacions de veïns o propietaris (15,9%), de jubilats (13,1%), de caçadors (12,4%) i de pares i mares d'alumnes (6,8%), així com algunes de caràcter religiós (4,4%).

L'associacionisme és menor en els municipis de fins a 100 habitants, un 42,9% no tenen associacions. En aquest perfil, les associacions són sobretot culturals (38,1%) i esportives (19,0%). Per altra banda, en els de 101 a 250 habitants, el percentatge de municipis sense teixit associatiu baixa al 14,7% i s'hi consoliden les entitats culturals (49,1%), festives (32,8%) i esportives (27,6%). En els de més de 250 habitants, només un 10,5% no tenen associacions i es multiplica la diversitat: culturals (61,4%), esportives (43,9%), de joves (38,6%), de dones (32,5%) i festives (30,7%). Així doncs, la densitat associativa augmenta amb el nombre d'habitants del municipi.

²⁶ Quant al teixit associatiu al municipi les persones enquestades realitzaren una valoració de com el percebien. Novament, a partir d'una escala d'1 a 10 (en la que 1 representava la mínima satisfacció i 10 la màxima). Des d'aquesta perspectiva, el teixit associatiu rep una valoració de 6,86, mostrant-se com un element de cohesió social. Els municipis més petits tenen una valoració més reduïda (6,92), sovint per la manca de massa crítica de població, mentre que els grans arriben fins al 7,03. Territorialment les Terres de l'Ebre (7,4) i el Camp de Tarragona (7,4) sobresurten en positiu, en contrast amb Barcelona (4,5).

Taula 98. Associacions existents als municipis segmentades per habitants censats

		Habitants censats		
	TOTAL	Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
Culturals	53,8	38,1	49,1	61,4
Esportives	34,3	19,0	27,6	43,9
Festives	30,3	14,3	32,8	30,7
De dones	24,3	9,5	19,0	32,5
Religioses	4,4	-	1,7	7,9
Joves	27,1	9,5	19,0	38,6
Jubilats	13,1	4,8	6,9	21,1
Associació de mares i pares alumnat	6,8	-	1,7	13,2
Veïns/propietaris	15,9	9,5	17,2	15,8
Caçadors	12,4	9,5	6,0	19,3
No n'hi ha	15,1	42,9	14,7	10,5
No ho sap/No respon	3,6	-	6,0	1,8

També hi ha diferències territorials. A l'Alt Pirineu i Aran, un 25,0% dels municipis no té teixit associatiu i el predomini és de les associacions culturals (44,4%) i festives (30,6%); a les Terres de l'Ebre, la manca arriba al 20,0%, però en els municipis amb associacions sobresurten les culturals, les esportives i les festives (60,0% cadascuna); a Lleida, només un 6,0% no té entitats i predomina amb força l'àmbit cultural (68,0%), seguit de dones (52,0%) i joves (50,0%); al Penedès, en canvi, un 40,0% dels municipis no tenen cap entitat, però hi destaquen les festives (80,0%) i les de veïns o propietaris (60,0%), i a Barcelona tots els municipis disposen d'entitats culturals, i en un 50%, esportives, festives i de jubilats.

Taula 99. Associacions existents als municipis segmentades per vegueries

	Vegueria							
	Alt Pirineu i Aran	Terres de l'Ebre	Camp de Tarragona	Lleida	Penedès	Catalunya Central	Barcelona	Girona
Culturals	44,4	60,0	48,8	68,0	40,0	40,9	100,0	59,1
Esportives	19,4	60,0	32,6	42,0	-	25,0	50,0	43,9
Festives	30,6	60,0	14,0	40,0	80,0	20,5	50,0	33,3
De dones	13,9	20,0	32,6	52,0	-	18,2	-	10,6
Religioses	-	-	7,0	10,0	-	2,3	-	3,0
Joves	13,9	-	37,2	50,0	-	20,5	-	19,7
Jubilats	5,6	-	16,3	28,0	-	9,1	50,0	7,6
Associació de mares i pares alumnat	-	-	7,0	18,0	-	2,3	-	6,1
Veïns/propietaris	22,2	-	16,3	12,0	60,0	11,4	-	16,7
Caçadors	11,1	-	16,3	12,0	-	13,6	-	12,1
No n'hi ha	25,0	20,0	9,3	6,0	40,0	20,5	-	15,2
No ho sap/No respon	-	-	9,3	2,0	-	2,3	-	4,5

Per províncies, els municipis sense associacions són més freqüents a Barcelona (20,5%) i menys a Tarragona (10,4%). Les associacions culturals lideren arreu (48,7% a Barcelona, 56,8% a Lleida, 56,5% a Girona i 47,9% a Tarragona), mentre que les esportives tenen més presència a Girona (43,5%). Les de dones i de joves són especialment importants a Lleida (34,7% cadascuna), i les festives destaquen a Girona (33,3%) i a Lleida (34,7%).

Taula 100. Associacions existents als municipis segmentades per província

	Província			
	Barcelona	Tarragona	Lleida	Girona
Culturals	48,7	47,9	56,8	56,5
Esportives	23,1	35,4	31,6	43,5
Festives	30,8	16,7	34,7	33,3
De dones	15,4	31,3	34,7	10,1
Religioses	2,6	6,3	5,3	2,9
Joves	12,8	33,3	34,7	20,3
Jubilats	10,3	14,6	17,9	7,2
Associació de mares i pares alumnat	2,6	6,3	9,5	5,8
Veïns/propietaris	15,4	16,7	15,8	15,9
Caçadors	10,3	14,6	11,6	13,0
No n'hi ha	20,5	10,4	14,7	15,9
No ho sap/No respon	2,6	8,3	1,1	4,3

3.2.8. Prioritats i l'Estatut dels Municipis Rurals: futur

Per recopilar les principals necessitats dels municipis estudiats es va preguntar per àmbits: infraestructures, gestió administrativa municipal, relació amb l'entorn institucional, prestació de serveis, mobilitat, altres serveis, habitatge, oportunitats laborals i seguretat ciutadana. Les necessitats principals responen a infraestructures (carreteres i aigua), reforç de la gestió municipal (personal i dedicació), millora de la prestació de serveis bàsics (sanitat i atenció a la gent gran), habitatge (més oferta i ajuts) i mobilitat (freqüència i transport a demanda). Les diferències per mida, configuració i vegueria reflecteixen que els municipis més petits tendeixen a prioritzar transport a demanda i suport tècnic; els més grans recalquen sanitat, educació, oferta d'habitatge i millores en freqüència de transport públic, i es veu un alt percentatge de “No ho sap/No respon” en diversos apartats, la qual cosa indica també certa incertesa o heterogeneïtat en prioritats locals. A continuació, es presenten les principals necessitats a parer de les persones entrevistades a què han de fer front, preguntats de forma oberta en blocs temàtics i amb resposta múltiple i lliure (després d'haver respost a tot el qüestionari):

- **Infraestructures.** La necessitat que més destaca són les carreteres i els camins, citades pel 56,2% dels municipis, a banda del subministrament d'aigua (20,3%), les comunicacions en línia (20,3%), els equipaments culturals/socials (16,3%), el clavegueram (14,3%), els carrers (12,4%) i els equipaments esportius (11,2%). Un 14,7% assenyala altres necessitats i un 12,4% no ho sap o no respon. Les diferències per mida municipal són clares: als municipis de 101 a 250 habitants destaquen els carrers (15,5%) i el subministrament d'aigua (25,0%), mentre que als de més de 250 habitants els carrers continuen sent rellevants (10,5%)²⁷.

²⁷ En la configuració per pobles, els unitaris donen més pes a carrers (17,6%) i equipaments culturals/socials (19,3%); els de dos o tres pobles prioritzen la xarxa elèctrica (10,8%) i l'aigua (20,0%), i en els de quatre pobles o més sobresurt el subministrament d'aigua (31,0%), juntament amb l'augment de la necessitat de comunicacions en línia i de clavegueram, vinculades a una complexitat territorial més àmplia pel fet d'haver de cobrir extensions més grans. Quant a vegueries i províncies, hi ha matisos: així, per exemple, la demanda de carreteres i camins és especialment alta en territoris de muntanya i interiors, mentre que la preocupació per comunicacions i aigua es concentra en els més dispersos (consulteu la taula per vegueria si cal citar valors concrets).

- **Gestió administrativa municipal.** Pel que fa a la gestió, la necessitat més esmentada és tenir més personal a l'Ajuntament (45,8%), seguida d'una millor dedicació temporal del personal existent (21,5%), el suport de tècnics (16,7%), menys burocràcia (16,3%) i més finançament per contractar (11,6%). Un 23,9% no ho sap o no respon. Així mateix, les dades indiquen que la necessitat de més personal s'incrementa amb la mida del municipi i que una millor dedicació del personal existent és especialment citada en municipis petits (28,6%).
- **Relació de l'Ajuntament amb l'entorn institucional.** Les respostes mostren que el principal aspecte assenyalat és la necessitat de més comunicació interinstitucional (21,1%), seguida de la demanda de simplificar tràmits (18,3%) i, en darrer lloc, la percepció d'excés de burocràcia (14,3%). També s'esmenta la necessitat de més finançament (9,2%) i els retards en l'abonament de subvencions (8,8%), mentre que la "poca capacitat de gestió de l'Ajuntament" arriba al 7,6%. Un 58,2% no ho sap o no respon. Aquestes xifres es diferencien en funció del nombre d'habitants, com, per exemple, "massa burocràcia: 4,8% en municipis de fins a 100 habitants, 19,0% en els de 101-250, 11,4% en els de més de 250 habitants.
- **Prestació de serveis municipals als residents.** En aquest bloc, hi ha un elevat percentatge de "no ho sap/No respon" (37,5%), un fet que mostra la dispersió d'opinions sobre prioritats. Entre les necessitats concretes, serveis sanitaris (27,9%) i serveis per a persones grans (23,5%) encapçalen la llista, però també apareixen locals de relació/espais de trobada (11,2%), serveis socials²⁸ (8,8%), activitats culturals (7,6%) i activitats d'oci (6,0%), i altres serveis (11,2%). El

²⁸ Es realitzà una pregunta per a conèixer el grau de satisfacció dels alcaldes i alcaldesses respecte un llistat suggerit de serveis. Concretament, s'havia de fer una valoració entre l'1 i 10, en què 1 és gens satisfet i 10, totalment satisfet. Quan als Serveis socials la valoració és de 6,74. No s'observen diferències rellevants en funció del nombre d'habitants de la població, però sí territorialment donat que la vegueria de Barcelona apareix com la que atorga menys puntuació (2,5), arribant al 8 a les Terres de l'Ebre.

servei de neteja i l'espai de coworking s'esmenten com a demandes més específiques en municipis petits (9,5% en els de fins a 100 habitants per neteja i coworking). Els serveis sanitaris i per a persones grans es magnifiquen amb els municipis més poblats, així com els locals o espais de trobada.

- **Mobilitat dels residents.** La mobilitat revela prioritats clares: millora de la freqüència del transport públic (50,2%) i creació de línies de transport públic (32,3%), seguides per la creació/millora del transport a demanda (25,5%) i la millora de carreteres i camins (11,2%), i aparcament (0,8%) i altres (4,8%) són secundaris. Un 23,9% no ho sap o no respon. Segons la mida, la creació o la millora de transport a demanda és la principal necessitat dels municipis de fins a 100 habitants (47,6%), mentre que els de més de 100 reclamen més millores en la freqüència de transport públic (60,5%)²⁹.
- **Habitatge.** L'habitatge és una necessitat molt clara, i se'n destaca més oferta de compra/lloguer (63,3%), subvencions i ajudes (31,5%), preus més assequibles (24,3%), per afavorir la rehabilitació (19,5%) i per facilitar la construcció administrativament (18,3%); l'excés d'habitatge de segona residència assoleix al 10,4% i un 12,7% no ho sap o no respon. Per mida, es confirma que la necessitat de més oferta és més accentuada en municipis de més de 250 habitants (71,1%), mentre que les subvencions són més citades en els petits (de fins a 100 habitants: 38,1%)³⁰.

²⁹ Per vegueries, hi ha diferències evidents: per exemple, la millora de la freqüència assoleix el 100% a Barcelona i el 80% a les Terres de l'Ebre, mentre que el transport a demanda és molt rellevant al Penedès (80%) i a Lleida (42%). A escala provincial, la millora de freqüència està força citada a Girona (58,0%) i Barcelona (51,3%). Així doncs, la dispersió territorial exigeix solucions diferents (freqüència, noves línies, transport a demanda).

³⁰ A escala de vegueria, hi ha diferències rellevants: per exemple, al Penedès la necessitat d'augmentar l'oferta arriba al 80,0%, i la rehabilitació també és força remarcada a Lleida i el Penedès. En províncies, Tarragona, Lleida i Girona mostren percentatges elevats en "més oferta". Les taules per vegueria i província documenten aquests matisos.

- **Oportunitats laborals dels residents o dels futurs residents.** Quant a les oportunitats laborals, la prioritat declarada és que hi hagi oportunitats laborals (35,5%), seguida de diversificar l'economia rural (16,7%), impulsar el treball a distància (12,7%) i potenciar el sector secundari (10,8%), i un 40,2% no ho sap o no respon. Per mida, els municipis de fins a 100 habitants destaquen impulsar el treball a distància (23,8%) i diversificar l'economia rural (19,0%); els de 101-250 habitants ressalten el sector secundari (12,9%), i els de més de 250 posen més èmfasi a potenciar el sector primari (10,5%)³¹.
- **Seguretat ciutadana.** Finalment, en seguretat, la prioritat més citada és l'increment de la presència policial (Mossos d'Esquadra), 28,7%, seguida de l'augment de la sensació de seguretat (17,5%), més agents municipals (8,8%) i càmeres de vigilància (6,8%), i un 55,8% no ho sap o no respon. Per mida, la presència policial és més citada en municipis de més de 250 habitants (32,5%), mentre que la sensació de seguretat com a necessitat s'incrementa també en municipis més grans (22,8% en els de més de 250 habitants).

Per concloure, es va demanar sobre la coneixença de l'**Estatut dels Municipis Rurals** que s'està tramitant al Parlament i el parer de les alcaldies vers la seva utilitat per a poblacions de 500 habitants o menys. En conjunt, la valoració de l'Estatut és majoritàriament positiva perquè pot aportar visibilització i discriminació positiva, però encara hi ha dubtes importants sobre com s'aplicarà, atès que es percep de manera poc definida i amb risc de burocratitzar o limitar competències. La majoria d'alcaldies consideren que l'Estatut dels Municipis Rurals pot ser una eina útil: un 39,0% el troba "molt" útil i un 38,2%, "bastant". En canvi, només un 10,4% el percep com a poc útil i un 3,2%, gens, mentre que un 9,2% no ho sap o no respon. La mitjana global és de

³¹ Quant a vegueries, es detecten casos molt marcats, com, per exemple, al Penedès o l'Alt Pirineu, amb valors notables en diferents elements, com ara les oportunitats laborals i la diversificació de l'economia rural (consulteu la taula per a la desagregació completa). Les dades mostren que hi ha una preocupació important per crear ocupació local i per polítiques que facilitin la diversificació i el treball remot.

3,25 punts sobre 4³². Estadísticament, no s’observen diferències rellevants en funció dels intervals de població, només els més grans mostren lleu major utilitat (3,33 sobre 4), en comparació a la resta.

Taula 101. Utilitat de l'Estatut de Municipis Rurals segmentada per habitants censats

		Habitants censats		
	TOTAL	Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
Molt	39,0	33,3	33,6	45,6
Bastant	38,2	47,6	37,9	36,8
Poc	10,4	4,8	11,2	10,5
Gens	3,2	4,8	4,3	1,8
No ho sap/No respon	9,2	9,5	12,9	5,3
Mitjana	3,25	3,21	3,16	3,33

Per vegueries, els nivells més alts d'utilitat es detecten a Barcelona (3,5) i Girona (3,42), Penedès (3,4) i Lleida (3,3). Menys apareix en Terres de l'Ebre (3), Alt Pirineu i Aran (3,09), Camp de Tarragona (3,14), Catalunya Central (3,15). Com es pot veure tot dins la puntuació equivalent a “bastanta utilitat”. Per províncies, Girona (3,42 de mitjana) i Barcelona (3,30 de mitjana) sobresurten, mentre que Lleida (3,16 de mitjana) i principalment Tarragona (3,13 de mitjana) queden lleugerament per sota.

³² La mitjana es construeix convertint “molt” en valor 4, “bastant” en 3, “poc” en 2 i “gens” en 1.

Taula 102. Utilitat de l'Estatut de Municipis Rurals segmentada per província

	Província			
	Barcelona	Tarragona	Lleida	Girona
Molt	30,8	27,1	40,0	50,7
Bastant	61,5	43,8	31,6	30,4
Poc	2,6	8,3	18,9	4,3
Gens	-	4,2	3,2	4,3
No ho sap/No respon	5,1	16,7	6,3	10,1
Mitjana	3,30	3,13	3,16	3,42

Un fet destacable és que un 20,3% declara que no coneix prou bé l'Estatut i un 15,1% que no ho sap o no respon. Entre els que ho fan, assenyalen diversos beneficis: el 34,3% destaca la visibilització de la situació dels municipis rurals; el 22,7%, la possible discriminació positiva en favor dels micromunicipis; el 21,9%, la reducció de la burocràcia, i un 18,3% creu que pot afavorir canvis en el model de coordinació i relació entre administracions. Altres aspectes, com els beneficis fiscals (6,8%) o les subvencions específiques (9,2%), tenen menys pes, però són especialment rellevants per als municipis més petits (9,5% en els de fins a 100 habitants, en el cas dels beneficis fiscals).

Taula 103. Aspectes positius de l'Estatut de Municipis Rurals segmentats per habitants censats

		Habitants censats		
	TOTAL	Fins a 100	De 101 a 250	Més de 250
No el coneixen prou bé	20,3	28,6	22,4	16,7
Més subvencions per als municipis rurals	9,2	-	7,8	12,3
Beneficis fiscals	6,8	9,5	4,3	8,8
Discriminació positiva	22,7	23,8	21,6	23,7
Menys burocràcia	21,9	14,3	18,1	27,2
Visibilització de la situació dels municipis rurals	34,3	14,3	33,6	38,6
Canvis en el model de coordinació/relació entre administracions	18,3	9,5	13,8	24,6
Altres	3,2	-	4,3	2,6
No ho sap/No respon	15,1	28,6	16,4	11,4

A escala territorial, hi ha fortes diferències en el grau de coneixement i les expectatives. A les Terres de l'Ebre, un 60% declaren que no coneixen prou bé l'Estatut, mentre que a Barcelona la totalitat dels municipis que hi responen en destaquen la visibilització (100%) i el canvi en el model de coordinació (100%). El Penedès subratlla la reducció de la burocràcia (40%) i la visibilització (40%), mentre que a l'Alt Pirineu i Aran la visibilització (33,3%), els canvis en el model de coordinació entre institucions (16,7%), la discriminació positiva i menys burocràcia (ambdues respostes amb un 19,4%) i beneficis fiscals (13,9%). I a la vegueria de les Terres de l'Ebre, el 60% no el coneix prou bé. Per províncies, Girona (39,1%) i Barcelona (30,8%) posen l'accent en la visibilització, mentre que a Lleida (28,4%) i Barcelona

(28,2%) és clau la reducció de la burocràcia. Tarragona, en canvi, mostra percentatges més baixos en gairebé tots els aspectes i més desconeixement (33,3%).

Les percepcions negatives són menys definides: un 23,5% afirma que no coneix prou bé l'Estatut i un 38,6%, no ho sap o no respon. El principal punt feble identificat és que l'Estatut està massa condicionat al fet de com s'apliqui i és poc definit (19,5%). Altres crítiques són menys freqüents, però diverses: podria restar autonomia als municipis rurals (4%), incrementar la burocràcia (4%), ser poc ambiciós (3,6%), massa ambiciós (1,6%) o tenir poca inversió per desplegar-lo (2,8%). Un 6,4% considera que no hi ha aspectes negatius.

5. Conclusions

La definició de medi rural i de micromunicipi no respon a un criteri únic, sinó que varia segons els marcs institucionals i acadèmics, fet que reflecteix la complexitat del món rural i la necessitat d'una aproximació multidimensional. Tradicionalment, els criteris emprats han estat principalment demogràfics, com la densitat de població i la mida dels municipis. En l'àmbit europeu i estatal, s'utilitza sovint el llindar de 100 habitants per quilòmetre quadrat, tot i que altres organismes amplien aquest límit i incorporen també topalls poblacionals, com el de 5.000 habitants per definir localitats rurals (Rural Employability Network, 2023; FAO, 2018). Paral·lelament, s'han introduït criteris funcionals i econòmics que permeten distingir entre diferents tipologies de ruralitat (United Nations, 2021; OCDE, 2020). En el cas espanyol, la Llei 45/2007 estableix que el medi rural comprèn municipis amb menys de 30.000 habitants i una densitat inferior als 100 habitants per quilòmetre quadrat, i defineix el municipi rural de petit tamany com aquell amb menys de 5.000 habitants (Carbonell, 2023; Consejo Económico y Social, 2021). Dins d'aquest marc, els micromunicipis constitueixen una categoria específica caracteritzada per una població molt reduïda.

A Catalunya, l'Estatut del Municipis Rurals (Llei 8/2025, de 30 de juliol) considera que un grup amb atenció especial són els municipis rurals amb menys o igual a 500 habitants. De fet, s'han identificat com els de major vulnerabilitat (Camarero i Oliva, 2019) ja que, enllà del criteri demogràfic, concentren una elevada vulnerabilitat estructural, associada als processos històrics de despoblament i als desequilibris territorials persistents (Harvey, 2003; Camarero i Oliva, 2019; Andrés Cabello i Garreta, 2021; Aldomà i Mòdol, 2022: 225; Domingo i Ganau, 2021). En conseqüència, el micromunicipi es defineix no només per la seva reduïda dimensió poblacional sinó també per les limitacions estructurals que en condicionen el desenvolupament. Com s'ha indicat en pàgines anteriors, pràcticament des de mitjan segle XIX, amb més o menys intensitat segons el moment, s'ha viscut un progressiu desplaçament de població de les àrees rurals cap a les urbanes que ha generat una Catalunya desequilibrada des del punt de vista demogràfic, però també econòmic, quan a les infraestructures i els equipaments, a l'accés als serveis, etc. Posar la mirada en aquests territoris i en les persones que hi resideixen és un guany, però revertir o

equilibrar la situació no sembla una tasca fàcil. La recerca que s'ha dut a terme pretén contribuir al coneixement de la realitat plural d'aquests territoris i els seus habitants, és a dir, conèixer millor les ruralitats de Catalunya.

De forma sintètica, l'estudi ha consistit en una inicial introducció teòrica preàmbul d'un ampli treball empíric i de la seva anàlisi. Partint de l'esmentada teoria i dels objectius, es va fer un primer treball empíric amb metodologia qualitativa³³ que va permetre una primera aproximació a la situació dels ajuntaments, a les necessitats per donar resposta als residents i a les fortaleces que tenen. El treball qualitatiu es duu a terme del 3 de febrer al 3 de març de 2025. Aquest punt de partida va fer possible el disseny d'una fase posterior d'enquesta a alcaldes i alcaldesses de micromunicipis de Catalunya. Dissenyat el qüestionari i decidit que la població (N: 329) seria la mostra (n), s'inicia la tasca empírica telefònicament i, en unes poques ocasions, es va reforçar presencialment. Aquest treball es va fer de l'1 d'abril al 30 de juny de 2025. La mostra, donat que no tots els representants d'aquests ajuntaments van poder participar-hi o no van voler, va ser de 251 alcaldes i alcaldesses, prou rellevant (76%) i distribuït de forma molt adequada respecte a la població (N) per poder fer un retrat aprofundit.

Les entrevistes realitzades (fase qualitativa) mostren que els micromunicipis catalans fan front a múltiples reptes. No només al demogràfic (despoblament i envelliment de la població), sinó també tenen una situació estructural complicada per la fragilitat econòmica, la sobrecàrrega administrativa i la dificultat (i desigualtat) d'accés als serveis. Alhora disposen d'actius, com ara la proximitat institucional amb la ciutadania, el capital social dens (personal i associatiu) i la capacitat d'innovació comunitària. Sobre aquesta base, la diversificació econòmica, la cooperació multinivell i l'enfortiment de la participació ciutadana es presenten com a rellevants en la sostenibilitat territorial. De forma més concreta, en les entrevistes s'identifiquen un conjunt de tensions que condicionen la seva sostenibilitat demogràfica, institucional i

³³ Concretament, amb entrevistes en profunditat a 20 alcaldes i alcaldesses de municipis i de municipis dispersos que tinguessin micropobles, tècnics i/o representants polítics d'entitats i associacions rellevants i tècnics i/o polítics d'organitzacions supramunicipals de l'administració pública.

socioeconòmica. A més de que els discursos recollits mostren una realitat complexa i heterogènia segons el territori, però amb patrons comuns que permeten establir una jerarquització de prioritats. Concretament es poden diferenciar **tres eixos d'anàlisi i d'intervenció** amb divers grau de prioritat: un d'**estructural** per a la supervivència territorial (prioritari), un per a la **consolidació territorial** i un per a la **cohesió i la sostenibilitat comunitària**. Quan a l'eix estructural prioritari, les entrevistes presenten que la viabilitat dels micromunicipis es troba condicionada per la garantia de que els residents rebin els serveis essencials (sanitaris i educatius, amb especial atenció a les persones grans), per a facilitar la mobilitat, l'accés a l'habitatge i la simplificació administrativa i dotació de més recursos per a la gestió municipal que comportarien poder donar millor resposta a les necessitats dels residents i equilibrar les responsabilitats i les capacitats de l'ajuntament. El segon eix, etiquetat com de consolidació territorial, es situa en millorar la situació socioeconòmica i laboral. En aquest cas, donat que l'economia d'aquests municipis es retrata com fràgil i altament dependent del finançament extern, es percep que l'única possibilitat per a la millora és diversificar (vegeu: San-Martín i Soler-Vaya, 2024) i potenciar l'activitat econòmica. A més, de reduir (novament) el llast que representa l'excessiva burocràcia i la manca de suport des de les administracions per a desenvolupar iniciatives (Andrés Cabello, 2022; Martín et al., 2024). I, donat el diagnòstic, caldria una acció més coordinada entre les diferents nivells de l'administració per a realitzar una política integrada i adaptada a cada realitat (que com s'ha indicat és diversa i complexa). El darrer eix definit, és el de la cohesió i sostenibilitat comunitària, vinculat al capital social que ja hi ha en aquests municipis i la governança comunitària. La citada proximitat de l'ajuntament amb les persones, el teixit associatiu, les iniciatives culturals, socials i esportives són un motor per la major dinamització social. Això sí, hi ha sectors de població als que cal prestar especial atenció per evitar la desmobilització i desmotivació: els i les joves. En aquesta situació, el recentment aprovat Estatut dels Municipis Rurals és percebut com a una oportunitat simbòlica i operativa per a materialitzar aquests reptes. Però alhora, també hi ha cert escepticisme per no confiar del tot en el seu desplegament i que se li assignin els suficients recursos. S'està massa acostumat a que entre el proposat, el pressupostat i l'executat sovint hi hagi un

decalatge que part dels representants municipals assumeixen que també es pot donar entre les intencions, les propostes i, finalment, la implementació de l'Estatut.

Per altra banda, complementari i basat en l'anterior, es realitzà una fase quantitativa. I el primer que es pot concloure és que la situació i les necessitats dels micromunicipis també es percep força diversa, tot i que hi hagin coincidències en algunes qüestions. La situació geogràfica i el nombre d'habitants s'han presentat com a dues de les variables rellevants (sense subestimar que n'hi hagi altres). De l'enquesta, des del **punt de vista demogràfic**, un cop feta la comparació entre la població censada en aquests municipis i la que els alcaldes i les alcaldesses diuen que hi resideixen, s'observa un decalatge preocupant. Malgrat que sigui una estimació, la diferència entre el cens i els residents *reals* és elevada, la qual cosa fa pensar que encara hi ha més despoblament del que es pot veure analitzant el cens de població de l'any 2024. Així doncs, el cens de població indica que la mitjana als municipis on s'ha fet l'enquesta és de 250,57 persones, mentre que el càlcul que fan els enquestats la situa en 202,15, un decalatge considerable que indica que hi ha part de població censada que realment no hi viu de forma permanent. Aquesta situació es reproduïx en tots els intervals de població en què s'ha dividit: als municipis de fins a 100 habitants la mitjana del cens és 71,14 i la percepció dels enquestats, de 46,86; en els que tenen de 101 a 250 és de 175,85 i 133,43, respectivament, i en els de més de 250 i fins a 500 és de 359,64 i 301,21.

I cal no oblidar que la població no és estable durant l'any. De fet, hi ha un alt volum de població *flotant*, és a dir, estacional i fluctuant, especialment en determinats municipis, que condiciona la capacitat de prestació de serveis. Aquests municipis superen la duplicació de la població resident en determinats moments de l'any (els enquestats i enquestades indiquen un increment del 132,61%), el qual es relaciona amb el nombre de residents, en què els més petits són els que viuen més increment (un 163% els de fins a 100 habitants). De fet, s'observa que com més habitants, menys increment (144,3% els de 101 a 250 i 111,56% els de 250 a 500). Per províncies, Tarragona mostraria l'increment estacional més elevat (181,64%) i Barcelona la que menys (79,66%). Per vegueries, l'Alt Pirineu i Aran (204,11%) i el Camp de Tarragona

(190,56%), respecte al 33% del Penedès i el 88,71% de la Catalunya Central. Novament, malgrat sigui una estimació d'una persona coneixedora del municipi, és evident que en moments puntuals de l'any la població creix de forma molt rellevant saturant, encara més, els serveis que no sempre són suficients.

La composició per origen de la població també es basa en la percepció subjectiva dels alcaldes i les alcaldesses, atesa la dificultat d'obtenir aquesta informació per altres vies i que fos més real que el cens (que hem assenyalat que té un decalatge considerable amb la població indicada pels alcaldes i alcaldesses). Segons aquesta aproximació, el 61,31% dels residents serien persones que viuen al municipi des de fa generacions, el 25,89% nous catalans, el 9,59% nous procedents de la resta de l'Estat espanyol i el 9,93% nous d'origen estranger. Quan al grau d'acceptació de la població nova (novament des de la perspectiva subjectiva) és elevada en tots els casos, especialment respecte a les persones retornades de famílies originàries del municipi (3,7 sobre 4) i decreix lleugerament a mesura que augmenta la distància d'origen, tot i mantenir-se en valors positius. Aquesta tendència apunta a la necessitat de fer accions de cohesió i integració social, tot i que no sembla d'entrada una qüestió prioritària i que caldria analitzar-ho més a fons per a conèixer les actituds reals dels residents i si existeixen resistències, reticències o conflictes en determinats municipis.

En relació a l'evolució demogràfica de la darrera dècada, formulada com a alternativa a la lectura estrictament censal, el 39,8% dels municipis haurien augmentat població, el 33,9% l'haurien mantingut i el 25,9% l'haurien disminuït. El nombre d'habitants del municipi apareix com un factor rellevant a tenir en compte, donat que els de menor nombre són els que manifesten més haver-ne perdut, mentre que els de més de 250 habitants haver-ne guanyat. Una concreció territorial àmplia permet identificar que la província de Girona és en la que es manifesta més que ha augmentat la població (53,6%), seguida de Barcelona (41%), mentre que les que més han perdut són Lleida (36,8%) i Tarragona (31,3%). El futur a 50 anys vista no és percebut de forma idèntica, ja que hi ha prudència, optimisme i també pessimisme localitzat. Prop d'una quarta part veuen un futur incert (el 21,9% creu que els pròxims 50 anys el municipi perdrà població, però que continuarà existint, i el 4,4% que en perdrà i deixarà d'existir). Però

el més comú és creure que es mantindran (32,4%), i el 23,1% afirmen que guanyaran població per l'arribada de nous residents o per població de segones residències (ho indica el 10%). Els pobles amb més habitants són els que més confien en un augment demogràfic per nous residents (el 24,1% dels de 101 a 250 i el 23,7% dels de més de 250), i els més pessimistes són els més petits (només el 14,3% n'indiquen creixement).

Tractat el tema demogràfic, s'estructurà la presentació de resultats seguint els citats tres eixos obtinguts de la fase qualitativa: un d'estructural de supervivència territorial (prioritari), un de consolidació territorial i un de cohesió i sostenibilitat comunitària. El primer eix, que contindria les condicions mínimes que cal garantir per a la viabilitat dels municipis, conté qüestions relacionades amb habitatge, les infraestructures, els serveis essencials, la mobilitat, seguretat i la capacitat administrativa.

El primer **eix** etiquetat com **estructural** per a la supervivència territorial, s'inicia amb l'**habitatge** que constitueix un dels principals condicionants estructurals per a la sostenibilitat demogràfica i territorial dels micromunicipis de Catalunya (vegeu: Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya 2025). La manca d'oferta disponible, tant en règim de compra com de lloguer, el deteriorament d'una part significativa del parc residencial i la capacitat limitada dels ajuntaments per intervenir-hi configuren un escenari que dificulta la retenció de població jove (vegeu: Thomson, 1995; Aldomà i Mòdol, 2022; Esparza i Vercher, 2025; Navarro et al., 2025), l'atracció de noves famílies i qualsevol estratègia de repoblament. En aquest sentit, l'habitatge no es presenta com un problema sectorial aïllat, sinó com un element central en l'equilibri territorial i en la cohesió social. La metodologia qualitativa, basada en entrevistes a alcaldes i alcaldesses i a representants supramunicipals, posa de manifest una percepció reiterada de manca d'habitatge assequible i disponible. Els interlocutors coincideixen a assenyalar que existeix demanda real —tant de joves que voldrien romandre al municipi com de persones que hi treballen o que hi voldrien establir-se— però que aquesta demanda no es pot satisfer. S'hi identifica l'existència d'habitatges buits que no es volen vendre ni llogar, així com un parc envellit que requereix inversions elevades de rehabilitació. Aquesta doble realitat genera una disfunció estructural: hi ha habitatges, però no estan en condicions o no es troben disponibles per respondre a les

necessitats actuals. Paral·lelament, diversos entrevistats d'ajuntaments manifesten la manca o escassetat de sòl públic, fet que limita la seva capacitat d'impulsar promocions pròpies o polítiques actives d'habitatge. La reduïda dimensió administrativa, la dependència de subvencions i la insuficiència de recursos tècnics agreugen aquestes dificultats, situant els micromunicipis en una posició de fragilitat per gestionar polítiques residencials adaptades a la seva realitat. Els resultats quantitatius confirmen i dimensionen aquesta percepció qualitativa. La valoració mitjana (percepció subjectiva d'alcaldes i alcaldesses) de la satisfacció respecte a la disponibilitat d'habitatge de venda en diverses vegueries se situa en nivells molt baixos: 2,2 punts sobre 10 al Penedès, 2,27 a Girona i 2,85 a la Catalunya Central³⁴. En conjunt, davant una pregunta de valoració el 12,4% indica no tenir-ne i la valoració mitjana global es situa en un 3,1³⁵. Pel que fa al lloguer, la situació és encara més crítica. La valoració mitjana global és de 2,98 punts sobre 10, i l'11,6% dels municipis declaren no disposar d'habitatges de lloguer; en el cas dels municipis més petits, aquest percentatge s'eleva fins al 14,3%. A Girona, la valoració baixa fins a 1,96 punts i el 18,2% dels municipis no disposen d'oferta; a la Catalunya Central, el 22,7% tampoc en tenen. Fins i tot en territoris amb valoracions més altes, com les Terres de l'Ebre, un 20% dels municipis declaren no disposar d'habitatge de lloguer. En conjunt, la comparació dels resultats qualitatius i quantitatius conclou que l'habitatge als micromunicipis catalans és una problemàtica estructural, generalitzada tot i que, territorialment, desigual.

Les **infraestructures** són considerades millorables però, a parer dels alcaldes i alcaldesses, reben l'aprobat amb puntuacions superiors al 6 en tot l'analitzat. No obstant això, s'observen diferències segons el tipus d'infraestructura, el número d'habitants del municipi i, especialment, la vegueria o província. En relació amb la connectivitat viària, les carreteres (6,35) i els camins (6,1) obtenen valoracions moderades, amb contrastos territorials significatius. Destaquen positivament la

³⁴ A les Terres de l'Ebre, tot i que la valoració mitjana arriba als 6,67 punts, el 40% dels municipis indiquen que no tenen oferta disponible.

³⁵ Pel que apareix en les entrevistes i donat que la pregunta no es referia a si en tenien o no sinó valorar-ho, aquest percentatge apunta a ser més alta; havent fet l'enquesta l'equip valora que s'hauria d'haver preguntat directament per si tenien estoc de lloguer i venda en el municipi. El problema fou que el qüestionari era prou llarg. Això sí, al preguntar sobre les necessitats l'habitatge apareix com una necessitat molt clara, i se'n destaca que cal més oferta de compra/lloguer (63,3%).

Catalunya Central i Barcelona, amb puntuacions properes o superiors al 7, mentre que l'Alt Pirineu i Aran (5,1 en carreteres) i el Penedès (5,8 en carreteres) presenten les valoracions més baixes. A escala provincial, Barcelona sobresurt clarament (7,2 en carreteres), en contrast amb Lleida (5,9), que concentra percepcions més negatives. Els carrers (7,05) presenten una valoració més positiva, amb Barcelona assolint 8 punts, mentre que al Penedès la puntuació baixa fins a 5,33 i un 40% dels municipis declaren no disposar de carrers consolidats. Les voreres (6,66) mostren una presència desigual (39% sense), amb valoracions especialment baixes al Penedès (4) i a Lleida (5,78). Pel que fa a les telecomunicacions, la fibra òptica (6,79) presenta diferències destacades: Barcelona (7,5) i Girona (7,0) obtenen millors valoracions, mentre que l'Alt Pirineu i Aran registra una de les més baixes (5,73). A les Terres de l'Ebre, tot i una valoració molt alta (9,67), un 40% dels municipis no disposen de fibra. Els serveis bàsics són els més ben valorats i amb major cobertura. El subministrament elèctric (7,11) és universal, amb Barcelona assolint una valoració de 9, mentre que el Penedès registra la més baixa (5,4). L'enllumenat públic (7,91) també és gairebé universal, tot i que el Penedès concentra un 20% de municipis sense servei. El subministrament d'aigua (7,81) destaca especialment a Barcelona (8,5) i la Catalunya Central (8,19), mentre que el Penedès obté la valoració més baixa (6,5). El clavegueram (6,77) presenta la pitjor valoració al Penedès (3,5) i la millor al Camp de Tarragona (7,42), amb Tarragona com a província més ben valorada (7,3). En conjunt, des de la percepció dels responsables municipals, les infraestructures bàsiques i els serveis essencials presenten nivells de satisfacció elevats i cobertura generalitzada. Tanmateix, es constaten desigualtats territorials rellevants, amb el Penedès, l'Alt Pirineu i Aran i Lleida concentrant diverses valoracions baixes en infraestructures clau, mentre que Barcelona i, en determinats àmbits, les Terres de l'Ebre i el Camp de Tarragona presenten els nivells més favorables.

Quan a l'oferta de **serveis essencials**, aquesta és més limitada (en línia a: Consejo Económico i Social, 2021; Camarero i Oliva, 2024) i, a més, es dona una mobilitat desigual que no sempre compensa les mancances existents. Fet que configura un escenari de dependència respecte a municipis de major dimensió (Domínguez Martín, 2002 citat a Hernández-Trejo, 2021; Andrés Cabello i Garreta, 2021). Com es

presentarà, tant les dades objectives sobre disponibilitat de serveis com la percepció dels alcaldes i alcaldesses coincideixen a assenyalar que cal treballar per a la consolidació de serveis bàsics de proximitat i en el reforç del transport públic com a garantia d'equitat territorial i qualitat de vida. Aquesta situació es manifesta, en primer lloc, en l'àmbit dels *serveis comercials i quotidians*, posteriorment es farà referència a la mobilitat, la seguretat i l'educació. El supermercat és majoritàriament inexistent (88%), percentatge que s'eleva fins al 95,2% als municipis de fins a 100 habitants. La botiga de queviures, servei clau per a la provisió bàsica, és absent en el 52,2% dels municipis i pràcticament inexistent en els més petits (95,2%). En l'àmbit dels serveis financers i públics essencials, les mancances també són significatives. El 31,1% no disposen de cap servei bancari i el 45,4% no tenen caixer automàtic.

Els **serveis de salut** també formarien part del citat eix principal, i els interlocutors indiquen que el 62,9% dels municipis no disposen de CAP i el 37,1% no tenen *servei mèdic*, ni tan sols puntual. Un 27,1% dels municipis reclamen la presència de metge o metgessa en dies puntuals de la setmana, mentre que un 10,4% sol·liciten disposar d'un ambulatori (CAP). Aquesta demanda s'explica per l'elevat envelliment de la població i per les dificultats de desplaçament cap als centres sanitaris de referència, especialment en territoris amb baixa densitat i comunicacions limitades. El citat envelliment fa aparèixer amb força la petició de serveis per a atendre aquestes persones, tant en la fase qualitativa com quantitativa. L'enquesta, entre altres moments, mostra que quan es demana quines són les necessitats prioritàries quan a prestació de serveis als residents, els sanitaris (27,9%) i els per a persones grans (23,5%) encapçalen la llista. A més, un 12,7% dels municipis manifesten la necessitat de comptar amb farmàcia, evidenciant problemes d'accés regular als medicaments. En alguns casos, el subministrament es resol mitjançant fórmules alternatives, com el repartiment periòdic per part de professionals farmacèutics, fet que posa de manifest solucions adaptatives però també una cobertura insuficient. En conseqüència, la problemàtica sanitària no respon només a la manca d'equipaments, sinó també a la iproximitat i accessibilitat, factors que reforcen la vulnerabilitat dels municipis més petits i envellits.

Per aprofundir es va realitzar una tipologia de municipis a partir d'una part dels serveis disponibles i no disponibles. L'anàlisi clúster, basat en nou serveis bàsics municipals, va identificar quatre tipologies amb una eficiència del 46,11%. El clúster 1 (8,36%) agrupa municipis amb tots els serveis; el clúster 2 (21,11%) presenta tots els serveis excepte supermercat; el clúster 3 (38,65%) disposa només de bar i restaurant; i el clúster 4 (31,88%) no compta amb cap dels serveis analitzats. El grup més vulnerable és el clúster 4, que representa gairebé un terç de la mostra i presenta una mitjana de 191,86 habitants, clarament inferior a la mitjana general (250,57). En aquest grup, el 65,0% dels municipis tenen entre 101 i 250 habitants i el 16,3% en tenen menys de 100, fet que confirma la relació entre baixa població i manca de serveis. La mida demogràfica es confirma com el principal factor explicatiu de la disponibilitat de serveis i s'evidencia un desequilibri territorial significatiu.

L'anàlisi dels **serveis educatius** mostra una realitat marcada per una clara dualitat: d'una banda, l'escola és percebuda com un pilar fonamental per a la continuïtat del municipi i per a la seva cohesió social; de l'altra, l'oferta educativa és limitada i genera una forta dependència respecte de nuclis més grans. Des de la perspectiva qualitativa, l'escola no és només un servei formatiu, sinó un espai de trobada, socialització i dinamització comunitària, estretament vinculat a la capacitat d'atreure i retenir famílies joves en contextos d'envelliment i despoblament (vegeu: Canals et al., 2023; Guerra i Flores, 2023). Tanmateix, les dades evidencien una implantació molt reduïda dels equipaments educatius. Només un 26,3% dels municipis disposa de llar d'infants (0-3 anys); i en els municipis de fins a 100 habitants, l'absència és total. Pel que fa a l'educació infantil (3-6 anys), un 78,1% dels municipis no en disposa, i en relació amb la primària, el 87,3% no té escola pròpia; cap municipi de menys de 100 habitants en té, i només el 21,9% dels de més de 250 habitants en disposa. La secundària és inexistent en tots els casos analitzats, fet que obliga a desplaçaments diaris. Pel que fa a la percepció dels alcaldes i alcaldesses enquestats, la satisfacció mitjana amb els serveis educatius se situa en 7,77 sobre 10, amb valoracions lleugerament més baixes als municipis més petits i més altes als de major població. Aquesta valoració positiva reflecteix la proximitat i l'arrelament del model d'escola rural (vegeu: Llevot i Garreta 2008; Llevot et al., 2025) , però no elimina les limitacions detectades. La combinació

d'una oferta escassa amb una elevada centralitat social de l'escola reforça la necessitat de polítiques específiques que vagin més enllà de criteris estrictament quantitativs i reconguin el paper de l'educació en la cohesió i el futur dels municipis més petits.

La **mobilitat**, concebuda com a mecanisme compensatori davant la manca de serveis locals, presenta una cobertura irregular. El 67,9% disposen de línia d'autobús intracomarcal, però només el 50,2% amb servei diari, i als municipis de fins a 100 habitants el 57,1% no en tenen. El 55,8% no disposen de connexió directa amb la capital provincial, i el tren de rodalies és pràcticament inexistent (89,2% sense servei). El taxi només està disponible en el 31,1% dels municipis. Territorialment, Barcelona presenta cobertura total de transport intracomarcal diari, mentre que al Penedès només un 40% en tenen; Lleida destaca per una major presència de taxi (45,3% diari), mentre que Girona registra un 75,4% de municipis sense aquest servei. L'anàlisi clúster de la mobilitat, basada en cinc serveis (autobús intracomarcal, autobús amb capital, rodalies, taxi i BlaBlaCar), va identificar cinc tipologies amb una eficiència del 68,03%. El clúster 1 (19 municipis; 7,57%) agrupa els municipis millor connectats, amb tren i autobusos; el clúster 2 (7; 2,79%) depèn principalment de taxi i BlaBlaCar; el clúster 3 (67; 26,7%) té gairebé exclusivament taxi; el clúster 4 (105; 41,83%) no disposa de cap servei; i el clúster 5 (53; 21,11%) compta amb autobusos però no amb la resta de serveis. El grup amb pitjor situació és el clúster 4, que concentra més d'un 40% dels municipis en els que s'ha fet l'enquesta, i un 52,5% de municipis de la província de Lleida. Per vegueries, destaquen Lleida (27,1%), Alt Pirineu i Aran (20,3%) i Catalunya Central (20,3%). En termes demogràfics, aquests municipis presenten una mitjana de 239,95 habitants, inferior a la mitjana general (250,57). En conclusió, es constata una forta desigualtat territorial en l'accés a serveis de mobilitat, amb especial afectació a zones interiors i menys poblades.

Quan a temps i distància dels serveis si no es localitzen en el mateix poble, des de la percepció dels alcaldes i alcaldesses, es considera raonable un temps mitjà de 15,7³⁶ minuts i una distància mitjana de 13,7 km per accedir-hi. Lleida i l'Alt Pirineu i Aran mostren una major tolerància en temps i distància, mentre que Barcelona i Girona presenten llindars més baixos. Així, la síntesi general apunta a un model territorial en què la baixa densitat i la dimensió reduïda condicionen una oferta de serveis que ja, de per si, és limitada. A més els serveis de mobilitat que no sempre garanteixen una accessibilitat efectiva. Tot plegat apunta a la necessitat de reforçar els serveis bàsics de proximitat i assegurar sistemes de transport públic suficients per evitar l'aïllament funcional dels residents als micromunicipis.

En matèria de **seguretat**, no disposen gairebé mai de serveis de seguretat propis (més del 96% no tenen Mossos ni bombers i el 98,8% no tenen Guàrdia Urbana). En els municipis de fins a 100 habitants, la inexistència és absoluta en tots tres casos (100%), i fins i tot en els de més de 250 habitants més del 93% continuen sense aquests serveis. Per tant, el model de seguretat és clarament supramunicipal i centralitzat, amb dependència de municipis de major dimensió per a qualsevol intervenció. Tot i això, la valoració mitjana dels serveis de seguretat és de 6,71 sobre 10, i arriba a 7,63 en els municipis de fins a 100 habitants, per sobre dels municipis de major població (al voltant de 6,6). Aquesta paradoxa suggereix que la percepció de seguretat no es basa en la presència física d'equipaments, sinó en la tranquil·litat percebuda i en la baixa incidència de conflictes. En entorns petits, el control social informal i el coneixement mutu poden actuar com a mecanismes compensatoris. Però cal tenir en compte que aquesta percepció positiva conviu amb una vulnerabilitat potencial i l'absència d'infraestructura local implica que qualsevol actuació depèn del desplaçament des d'altres municipis (i recordar que una part significativa dels municipis presenta dèficits

³⁶ La resposta apunta als 30 minuts de l'estratègia, "país de 30 minuts" de "El Plan de Acción Estatal, 'País de 30 Minutos'" no seria suficient. L'estratègia busca coordinar les accions de l'Administració General de l'Estat en l'elaboració d'una política de cohesió territorial i repte demogràfic impulsada conjuntament per tots els ministeris. L'objectiu del pla és millorar la funcionalitat dels territoris per garantir que tots tinguin accés a un seguit de serveis bàsics i essencials en un radi de 30 minuts per millorar la qualitat de vida a tot el territori (vegeu: <https://www.miteco.gob.es/es/reto-demografico/estrategias-planas.html>).

de mobilitat), fet que pot condicionar els temps de resposta. Que aquest model sigui sostenible està condicionat a que no s'incrementi la conflictivitat i que els serveis es donin en un marge raonable de temps.

En relació a la darrera qüestió considerada de l'eix estructural, es farà referència a la **capacitat administrativa**. Respecte l'ajuntament i la gestió municipal, els micromunicipis afronten un conjunt de reptes identificables: insuficiència de recursos econòmics, limitació de personal i capacitat administrativa, elevada burocràcia i dificultats per garantir infraestructures i serveis essencials. En primer lloc, la insuficiència de recursos econòmics és un element central. El 64,9% dels municipis consideren que els recursos disponibles no són suficients per cobrir les necessitats municipals³⁷. Entre els municipis amb recursos insuficients, les mancances es concentren principalment en disposar-ne per a la millora d'infraestructures i equipaments (52,1%) i el transport i les comunicacions (32,5%), seguides dels serveis bàsics per a les persones (19%) i la contractació de personal (19%). En segon lloc, la capacitat institucional es veu limitada per la dimensió reduïda de les plantilles. La mitjana de personal a temps complet és de 2,17 persones, però als municipis de fins a 100 habitants baixa a 0,79, i un 42,9% d'aquests no disposen de cap treballador a jornada completa. Les mancances més assenyalades afecten el personal de reparacions i serveis (44,6%), el personal administratiu (31,5%) i el secretari/interventor (17,1%). A més, el 49,8% dels municipis manifesten dificultats per atreure i retenir personal qualificat, percentatge que s'eleva fins al 61,9% en municipis de fins a 100 habitants i al 100% al Penedès; provincialment, les dificultats són especialment altes a Barcelona (59%) i Tarragona (52,1%).

Tot i que el 71,7% dels alcaldes i alcaldesses afirmen que l'Ajuntament té “sempre” o “sovint” capacitat per donar resposta a les necessitats dels residents, un 26,3% consideren que no en tenen prou. Aquesta percepció és més elevada a la vegueria de Lleida (38%) i a la província de Lleida (37,9%). Entre els municipis que declaren manca

³⁷ Aquesta percepció és especialment elevada a Lleida (78%) i al Penedès (80%), i a escala provincial arriba al 72,6% a Lleida.

de capacitat, el 56,1% reclamen més finançament i el 48,5% més personal, fet que confirma la citada mancança. En tercer lloc, la burocràcia emergeix com un dels obstacles principals (com també han indicat: Andrés Cabello, 2022; Martín et al., 2024). El 89,6% consideren que els tràmits administratius són excessius, proporció que s'eleva fins al 95,2% en municipis de fins a 100 habitants. El 74,5% de les persones enquestades afirma tenir dificultats per presentar, gestionar i justificar projectes per accedir a subvencions (percentatge que arriba al 100% a Barcelona i al Penedès i al 78,9% a Lleida). En síntesi, aquests ajuntaments han de treballar amb estructures administratives mínimes, amb una mitjana de personal molt reduïda i amb una percepció majoritària d'insuficiència de recursos (64,9%). La dificultat d'accés a subvencions (74,5%) i la percepció generalitzada d'excés de burocràcia (89,6%) accentuen aquesta fragilitat. Les demandes (necessitats que expressen el/les enquestats/des en l'àmbit de la gestió municipal) de més personal (45,8%), més finançament (56,1% entre els que declaren manca de capacitat per donar resposta a les necessitats) i simplificació administrativa evidencien que el repte no és únicament financer, sinó també organitzatiu i estructura dels ajuntaments.

Quan al **segon eix**, etiquetat com **consolidació territorial**, es refereix a que una vegada garantides les condicions bàsiques de supervivència cal una consolidació socioeconòmica per a enfortir la base productiva, generar ocupació i reduir la dependència externa a través de la diversificació i el desenvolupament d'activitats adaptades a cada territori i municipi. En aquest eix es farà referència a l'economia i els sectors laborals, els equipaments no contemplats anteriorment (culturals, d'oci i esport) i la coordinació i cooperació interadministrativa.

Les dades obtingudes, presenten que respecte a l'**economia i els sectors laborals** es fa necessari un creixement per mantenir o augmentar la població resident. De fet, només un 5,6% dels alcaldes i alcaldesses indiquen que no els interessa créixer econòmicament. Però el més destacable és la percepció que hi ha poques opcions laborals per als joves, les dones i els homes (valorat entre 1 i 10, el grau de satisfacció en aquesta qüestió és de 4,35, 4,49 i 4,95). El creixement econòmic del municipi es visualitza especialment en el terciari (73,7%), tot i que també se n'indica la rellevància

del primari (58,2%) i, amb menys pes, el secundari (43,4%). Pel que fa al sector terciari, es confia en l'hostaleria i la restauració (51,8%), els serveis a les persones (37,5%) i el comerç (24,7%). El primari es concentra en l'agricultura (51%) i la ramaderia (31,5%) i el secundari en la indústria manufacturera (23,1%) i la construcció (15,1%). En línia a l'esmentada pluralitat (les *ruralitats*, que es va utilitzant en aquest text) territorialment hi ha especialitzacions marcades: determinades vegueries (mínima concreció polític-territorial analitzada) presenten una forta orientació cap a l'agricultura i la ramaderia, mentre que d'altres mostren una clara terciarització, sobretot vinculada als serveis i el turisme.

La visió de terciarització de l'economia (vegeu: Iglesias 2021; Consejo Económico y Social, 2021) és observable quan es considera el turisme com a beneficiós pràcticament en tot el territori, especialment per als interlocutors/es representants de municipis de menys habitants o dels territoris que tenen ja una base turística vinculada a la natura i l'entorn rural. L'impacte del turisme es valora com a "positiu" o "molt positiu" (un 61,7%) i només el 4,4% consideren que és "negatiu" o "molt negatiu" (el 26,3% es posicionen que té un efecte neutre i la resta no responen). Aquesta percepció no presenta diferències en funció del nombre d'habitants de la població, però sí que es veu com a més positiu a la província de Lleida. El turisme és valorat pel seu potencial de desenvolupament (el 76,9% així ho indiquen), una percepció que augmenta a les províncies de Tarragona (87,5%) i de Lleida (80%)³⁸, a banda de ser considerat dinamitzador de l'economia, però també col·laborador a l'hora de "fixar" persones al territori (sempre que les infraestructures, els equipaments i els serveis siguin els adequats perquè creixi). Malgrat la diversitat de situacions per província i vegueries, en conjunt l'entorn natural és el principal tractor de turisme (el 53,4% així ho veuen), seguit de les activitats culturals rurals (34,7%) i les pràctiques esportives (27,5%), entre d'altres. Els beneficis que se'n percep són: econòmics (pel 57%), promocionals del municipi (39,8%), perquè comporta atreure més turisme (26,3%) i representa millora per a la població i l'entorn (13,5%). Els efectes negatius són menys citats, però un 17,9% indica que genera molèsties, que no tenen prou capacitat d'acollida (9,6%), que

³⁸ Es redueix a Barcelona (79,5%) i, sobretot, a Girona (63,8%).

els turistes mostren poc interès pel municipi (9,6%) i que el fet que vinguin no comporta beneficis (8,4%).

En relació amb la **cultura, l'oci i l'esport** es detecta forta limitació d'equipaments, però presència d'espais socials bàsics que sostenen la vida comunitària. En primer lloc, pel que fa a l'oferta cultural formal, les dades mostren una absència molt elevada d'equipaments específics. El 96,8% dels municipis no tenen llibreria i el 88,8% no disposen de quiosc de premsa. A més, el 91,6% no tenen acadèmies (idiomes, repàs, informàtica, etc.), fet que evidencia una oferta cultural i formativa molt limitada dins del propi municipi. També el 64,9% no tenen biblioteca, percentatge que s'incrementa fins al 76,2% en els municipis de fins a 100 habitants. Això indica una clara dependència de municipis més grans per accedir a serveis culturals. Quan els espais d'oci i sociabilitat informal, el panorama és diferent. El bar és el servei més estès: el 70,5% dels municipis en tenen d'obertura diària i només el 18,3% no en tenen. El restaurant també és relativament present (64,1% amb servei diari). Sobretot, el local social és l'equipament comunitari més generalitzat: només l'11,2% no en tenen i el 72,5% obren diàriament. Això revela que, tot i la manca d'equipaments culturals especialitzats, existeix una infraestructura bàsica de trobada i cohesió.

Els equipaments esportius reben una valoració mitjana de 7,13 sobre 10, fet que indica un grau de satisfacció relativament elevat. No obstant això, un 14,7% dels municipis declaren que no disposen d'instal·lacions esportives. Les diferències segons la mida són significatives: entre els municipis de fins a 100 habitants, un 38,1% no tenen cap equipament, tot i que els que en disposen els valoren molt positivament (8,31 punts). En canvi, als municipis més grans només un 9,6% no en tenen, però la valoració és lleugerament inferior (7,11 punts)³⁹. Al preguntar les principals necessitats de futur, els equipaments esportius són citats per l'11,2% dels municipis, la qual cosa indica que,

³⁹ Territorialment, hi ha contrastos: a Barcelona tots els municipis disposen d'equipaments, però els valoren amb un 5, mentre que a l'Alt Pirineu i Aran un 33,3% no en tenen i la valoració mitjana és de 6,68.

tot i la valoració generalment positiva, continuen existint lleus mancances. Fet que ho presenta, en general, com no altament prioritari.

Quant a la **coordinació i la cooperació interadministrativa** (vertical i horitzontal), es considera imprescindible i que ha de sovintejar més i superar la situació actual (Rando, 2022; Fornés i Roselló, 2024; Morén-Alegret, Oso i Mojica, 2026) intentant que hi hagi més actuacions que es facin mancomunades. De fet, des de la perspectiva qualitativa, es perceben les administracions supramunicipals (Consell Comarcal, Diputació, Generalitat de Catalunya) i el diàleg i el suport com a eina bàsica per tenir infraestructures i serveis als micromunicipis (és a dir, per aconseguir donar resposta a reptes identificats en l'eix 1). Des del punt de vista quantitatiu, també es detecta la necessitat de més coordinació, i millor, dels ajuntaments a escala vertical i horitzontal. La valoració (d'1 a 10, en què 1 és la mínima i 10 la màxima satisfacció) de la coordinació amb altres municipis rurals és de "notable" (7,63); de fet, la que més es valora, seguida de prop de la que es dona a la Diputació (7,3) i el Consell Comarcal (7,18). La pitjor és la que mantenen amb la Generalitat de Catalunya (6,44). La coordinació i la cooperació interadministrativa (Rando, 2022; Forné i Roselló, 2024) malgrat que no és un punt de tensió fort, és quelcom que cal treballar (Rando, 2022; Fornés i Roselló, 2024; Morén-Alegret, Oso i Mojica, 2026) en el sentit de millorar la percepció dels micromunicipis, que sentin que se'ls escolta i se'ls reconeix com a actors sociopolítics rellevants no perifèrics, i de resoldre, cooperant, els principals reptes que apareixen en aquest informe.

El **tercer eix** de treball etiquetat com de **cohesió i sostenibilitat comunitària**, es vincula al capital social, la governança de proximitat i la capacitat de mantenir una comunitat cohesionada i participativa. Aquest és important per a mantenir o millorar la qualitat democràtica i la cohesió social. Pel que fa a la gestió municipal, des de la perspectiva qualitativa ja s'indicava la rellevància de la proximitat amb els residents, i la gran responsabilitat que suposa per als responsables dels ajuntaments poder donar resposta a totes les necessitats de la població. La proximitat dels residents amb els

membres d'alcaldia suposa que la participació ciutadana⁴⁰ es dugui a terme de forma directa, és a dir, democràcia més directa que s'exemplifica en el diàleg cara a cara i en els consells oberts, en l'accés fàcil als representants polítics. Això sí, no se n'exerceix prou, ja que els alcaldes i les alcaldesses valoren la implicació dels residents en els plens municipals com a baixa (4,1 punts sobre 10), però la relació es dona en altres contextos quotidians. La proximitat i el contacte sovintejat la permeten, alhora que impliquen pressió i responsabilitat en un context de recursos limitats. Es tracta d'una feina gratificant, però també que genera tensions quan no es pot donar resposta per l'esmentada manca de recursos, de personal o per la seva limitació horària. Els canals de comunicació de l'Ajuntament amb els habitants són satisfactoris (el 94,4% consideren que tenen mecanismes adequats per comunicar, però caldria recollir el parer dels residents). I són les xarxes socials (84%) la pàgina web o el blog dels consistoris (40,5%), les trobades informals (26,6%), la megafonia/crida (26,6%), els plafons i la cartellera (23,2%) i els butlletins informatius (20,7%) són la part més habitual. S'observa, doncs, en contra de la imatge que pugui existir, que s'utilitzen canals tradicionals, que les noves tecnologies és el que domina complementat amb el contacte personal que permet la mida del municipi. Això sí, l'ús d'aquestes tecnologies comporta adaptació o dificultats als residents que no sempre les dominen (del 5,6% amb dificultats de comunicació, el 50% indiquen que és perquè els residents tenen poc domini de les noves tecnologies, també que els manca personal per comunicar millor i per la manca de recursos tecnològics per comunicar).

La citada proximitat també es dona entre els ciutadans, a l'aparèixer formalment (és a dir, per existència, no es coneix el grau de funcionament) un teixit associatiu considerable: el 53,8% tenen associacions culturals; el 34,3%, esportives; el 30,3%, festives; el 27,1%, de joves; el 24,3%, de dones; el 24,4%, religioses; el 15,9%, de veïns i propietaris, etc. Fet que indica dinamisme en una part d'aquests municipis, especialment en els de més habitants, atès que les associacions als municipis de

⁴⁰ Davant la que cal tenir present el que indica Andrés Cabello (2022) que existeix certa "fetitxització" de la governança i la participació. És a dir, que pràcticament s'emporta al terreny del *solucionisme* en el sentit que, per si mateixa, generarà els efectes desitjats.

menys de 100 habitants hi són menys presents, i un associacionisme creixent a mesura que ho fan els habitants. Sense entrar en detalls, la participació dels veïns en el teixit associatiu (al qual atorguen un 6,86 sobre 10 de satisfacció), en activitats culturals (7,22 punts sobre 10), en activitats esportives (7,11) i en activitats festives (7,74) té positiva, tot i que sempre millorable, valoració dels alcaldes i alcaldesses. Dinamitzar més la vida social i associativa sembla també una qüestió que cal treballar, tot i que no es manifesti com a prioritària, en línia a l'anteriorment citada importància de fer accions de cohesió i integració social per la diversa procedència dels residents.

Fora de l'anàlisi dels eixos, l'estudi, pel potencial que té de ser una llei que potenciï l'equilibri territorial i doni resposta a les necessitats dels micromunicipis (i d'altres als que fa referència), ha tingut en compte l'Estatut de Municipis Rurals (Llei 8/2025, de 30 de juliol, de l'Estatut de municipis rurals, que va ser aprovat poc després de la realització de l'estudi empíric). Aquest ha estat considerat una eina necessària, operativa i simbòlica. Tant en les entrevistes, com en les enquestes apareix com una llei rellevant i que il·lusiona (l'enquesta indica, de fet, que el 77,2% creuen que pot ser "molt" o "bastant" positiva i només el 10,4% considera que "poc" i el 3,2%, "gens"). Es percep com un reconeixement de la situació perifèrica d'aquest perfil de municipis i un punt de partida perquè es tinguin en compte les seves particularitats i no s'apliquin les mateixes normatives i polítiques que en altres realitats demogràfiques i territorials. Això sí, també es detecta desconeixement de tot el que és i el que pot comportar, i el recel sobre la seva implementació futura i el seu impacte real. De fet, el 20,3% indiquen que no el coneixen prou i el 15,1% no saben argumentar aspectes positius de l'Estatut. Més enllà d'explicar-lo més i millor, el que també cal és que respongui a la pràctica a les expectatives que pot haver creat, sobretot quant a visibilització de la situació dels municipis rurals (34,3%), rebre beneficis per discriminació positiva (22,7%), reducció de la burocràcia (21,9%) i canvi del model de relació i coordinació entre les administracions (18,3%).

De forma sintètica, els micromunicipis de Catalunya fan front a grans reptes interrelacionats i que s'han jerarquitzat (de fet, es fa una proposta de jerarquització) partint de la fase qualitativa de la recerca. S'han identificat tres eixos i se'ls ha batejat

com: estructural de supervivència territorial (prioritari), de consolidació territorial i de cohesió i sostenibilitat comunitària. S'ha considerat com prioritari i rellevant per la continuïtat d'aquest perfil de municipis l'accés a l'habitatge, les infraestructures, els serveis essencials, la mobilitat (que ben establerta podria arribar a compensar mancances de serveis), la seguretat i la capacitat administrativa suficient per sostenir la gestió municipal (bàsica per a donar resposta a molts dels reptes plantejats, i que es podria indicar que és el primer nivell d'acció juntament amb un major i millor coordinació entre les administracions). En segon lloc, per a consolidar, és necessari enfortir l'economia i generar oportunitats laborals per a tothom, però especialment pels joves i les dones. Alhora que diversificar econòmicament mirant al potencial del turisme però no únicament ja que, com s'ha vingut indicant en tot el text és una realitat molt diversa i complexa. El tercer eix o repte és el de la cohesió i la sostenibilitat comunitària que arrela en el capital social (Carrera i Brugué et al., 2019; Aldomà i Mòdol, 2022; Corberó, 2026) que existeix (en el que evidentment no s'ha aprofundit, i es redueix a la percepció dels representants de l'ajuntament), en la proximitat de l'ajuntament i l'alcalde/alcaldeessa als residents i en l'associacionisme existent.

Un pas més enllà és fer recomanacions més concretes que cal situar dins el despoblament de determinats territoris que, a la llum de les dades pròpies, és més greu que el que mostra el cens de població del 2024. Sembla del tot necessari intervenir i actuar des de les administracions públiques per frenar i, si fos possible, revertir la situació (Andrés Cabello i Garreta, 2021), a més de millorar la qualitat de vida de les persones que resideixen en aquests municipis en línia als tres eixos definits. Abans de presentar-los també s'han pogut definir dos conclusions generals lligades a la intervenció. Una primera, des de la percepció dels alcaldes i les alcaldesses, és que hi ha molta feina per fer, especialment en determinats àmbits d'actuació. Però, l'equip investigador, s'adona que s'està fent molta feina que aquests representants municipals no sempre perceben, la qual cosa indica que caldria donar a conèixer amb més intensitat, si cal, les accions que es duen a terme per donar resposta a les necessitats dels micromunicipis i els seus habitants, a més de saber qui són els actors intervinents en aquestes accions. Una segona és necessitat de realitzar un mapa dels actors implicats i del que s'està fent (inventari) de cada àmbit d'actuació i acció proposada.

Això permetria definir les necessitats específiques dels diferents territoris i municipis per desplegar l'Estatut dels Municipis Rurals de forma adaptada i individualitzada (Almeida, 2023). Com s'ha anat repetint, tot i que es tracta de nuclis de població reduïts es troben ubicats en un extens territori físicament diferent i amb infraestructures, serveis... diversos. Fet que fa complex poder fer recomanacions que siguin útils per al conjunt. D'aquí que en aquest treball sovint es parli de ruralitats en plural i consideri que és necessari fer un retrat local per a donar una resposta gairebé quirúrgica. Tot i això, és possible identificar 7 àmbits prioritaris d'actuació, més un referit al mateix Estatut dels Municipis Rurals, a partir dels resultats de l'estudi. Alhora que permet proposar accions generals que poden orientar polítiques i que es considera que caldria implementar perquè es doni resposta a les necessitats d'aquests municipis. El que suposaria potenciar l'equilibri del territori des del punt de vista econòmic, social, cultural i dels serveis

6. Recomanacions

Taula 104. Recomanacions i implementació

Àmbit d'actuació	Resultat associat	Accions proposades	Actors	Punts a desenvolupar de l'Estatut dels Municipis Rurals per a materialitzar-ho
1. Gestió municipal i recursos econòmics i humans per als ajuntaments (Eix Intervenció 1)	Necessitat de recursos econòmics, de personal i de disseny, i sol·licitud/justificació de projectes. Excés de burocràcia.	Posar en funcionament finançament específic per a municipis rurals, especialment els d'especial atenció, que permeti garantir suficiència financera d'aquests Ens.	Generalitat de Catalunya (l'Estatut ho preveu) Diputacions Estat (establir criteris de discriminació positiva)	Títol III "Del reforç del finançament dels municipis rurals". Capítol I. "Suficiència i autonomia financeres". Capítol II. "Fons per a Municipis Rurals". Articles 25 i 26.
		Adaptar la normativa i la infraestructura administrativa a la realitat dels municipis rurals, posant èmfasi als d'especial atenció.	Estat Generalitat de Catalunya Diputacions Consells Comarcals (cadascú ho ha d'adaptar segons el nivell de responsabilitat)	Article 52. "Suport i assistència a municipis rurals". Article 21. "... Mecanisme Rural de Garantia".
		Millorar la col·laboració entre administracions locals i garantir la prestació de determinats serveis a nivell supramunicipal (Consells Comarcals i Diputacions).	Municipis Consell Comarcals Diputacions	Títol 1. "Relacions interadministratives".
		Adoptar mesures per incrementar el parc d'habitatges disponible als municipis rurals.	Generalitat de Catalunya Diputacions Consells Comarcals Municipis Grups Acció Local (GAL) Ateneus Cooperatius	Article 34. "Borsa d'habitatge rural". Article 35. Habitatge assequible i equilibrar territori. Article 36. Optimització, reutilització i rehabilitació.
			Generalitat de Catalunya Consells Comarcals	Article 33 i Article 36.

		Revisar i adaptar el planejament i l'ordenació territorial per adaptar-la a les necessitats dels territoris rurals.	Diputacions Municipis	
2. Habitatge i urbanisme (Eix Intervenció 1)	Necessitat d'habitatge de compra i lloguer.	Ajudes a la rehabilitació.	Generalitat de Catalunya Diputacions	Article 59. Deduccions per rehabilitació. Títol V, capítol I. Deduccions IRPF.
3. Mobilitats i transports (Eix Intervenció 1)	Necessitat de millora de les infraestructures de comunicació física i del transport de les persones.	Desenvolupar una planificació específica per a municipis rurals que garanteixi el bon estat de la xarxa de carretes i camins.	Estat Generalitat de Catalunya Diputacions	--
		Potenciar noves fórmules de transport públic adaptat a la realitat rural de manera coordinada.	Generalitat de Catalunya Consell Comarcals Diputacions	Disposició addicional tercera. Comissió de treball creada pel Departament competent en mobilitat i transports.
4. Serveis a les persones (Eix Intervenció 1)	Manca de serveis, especialment per la gent gran i les persones discapacitades.	Estructurar una dotació de serveis a les persones adaptada a les necessitats dels municipis rurals i a les característiques de la població (envelliment, mobilitat reduïda, inclusió social, etc.)	Generalitat Diputacions Consells Comarcals Municipis Entitats del tercer sector	Article 1. "garantir l'adequada prestació dels serveis públics". Títol IV. "Mesures per al millorament dels serveis, la lluita contra el despoblament i el foment general dels municipis rurals".
5. Economia i mercat del treball (Eix d'intervenció 2)	Poques expectatives laborals dels joves i les dones, també dels homes, tot i que menys esmentat.	Potenciar el desenvolupament econòmic posant en valor les potencialitats dels municipis rurals tenint en compte les eines d'ajuda a l'emprenedoria i a la creació d'empreses existents.	Generalitat de Catalunya Diputacions Consells Comarcals Municipis GAL Ateneus Cooperatius	Article 48. "Emprenedoria, treball autònom, ocupació i economia social". Article 49. "Suport al desenvolupament rural".
6. Cooperació i coordinació interinstitucionals (vertical i horitzontal)	Coordinació millorable, especialment amb la Generalitat de Catalunya i altres	Garantir la presència dels municipis rurals i d'especial atenció en els òrgans de presa de decisions mitjançant les entitats municipalistes	Municipis Consell Comarcals Diputacions	Article 6.i Article 12.1 s'hi refereixen però no hi ha clàusula concreta.

(Eix Intervenció 2)	nivells de l'administració.			
7. Cohesió i participació social i cultural (Eix Intervenció 3)	Riscos en la integració de persones nouvingudes, especialment d'origen estranger, i necessitat de més vida social i cultural.	Treballar per fomentar la vida comunitària als municipis rurals. Recolzament a la xarxa associativa existent amb l'objectiu de dinamitzar socialment i cultural.	Generalitat Diputacions Consells Comarcals Municipis GAL Ateneus Cooperatius Entitats associatives	--
	Poca implicació dels residents en els plens de l'Ajuntament.	Potenciar programes d'acollida i de recepció per als nouvinguts i pels residents. Reprendre i potenciar el programa Oportunitat 500.	Entitats municipalistes Generalitat Consells Comarcals	--
8. Estatut dels Municipis Rurals	La llei encara té un nombre d'alcaldes i alcaldesses que no la coneixen prou bé.	Campanyes informatives i formatives sobre la Llei.	Generalitat de Catalunya	--
		Garantir la presència de les entitats municipalistes en els òrgans de representació que estableix l'Estatut del Municipi Rural	Generalitat de Catalunya	Títol 1. "Relacions interadministratives".
		Establir mecanismes d'avaluació de les polítiques públiques en general i en especial les derivades de l'Estatut del Municipi Rural	Generalitat de Catalunya	Article 21. "Mecanisme Rural de Garantia"- Article 22. "Programació i planificació de polítiques públiques en matèria de municipis rurals". Inclusió de la necessitat d'avaluació dels efectes de les polítiques públiques.

7. Impacte previst

7.1. Impacte científic. Inclou les publicacions i les presentacions de resultats a reunions científiques

La recerca realitzada contribueix al coneixement acadèmic sobre els municipis rurals de molt baixa població a Catalunya, especialment aquells de 500 habitants o menys, conceptualitzats com a micromunicipis i considerats per l'Estatut dels Municipis Rurals com grup d'atenció especial. El treball parteix d'una aproximació teòrica que posa de manifest la complexitat del concepte de medi rural i la necessitat d'una mirada multidimensional que superi els criteris estrictament demogràfics. En aquest sentit, l'estudi aporta dades específiques sobre la realitat catalana contribuint a conèixer les situacions en que es troben i els reptes als que s'enfronten.

Des del punt de vista metodològic, la combinació d'una fase qualitativa, basada en entrevistes en profunditat a alcaldes i alcaldesses i a actors supramunicipals, amb una fase quantitativa amb una mostra molt àmplia i territorialment equilibrada, permet oferir un retrat rigorós, representatiu i territorialment matisat. Aquest enfocament mixt possibilita captar tant la dimensió objectiva dels indicadors com la percepció subjectiva dels responsables municipals, aportant una visió integral de les problemàtiques i potencialitats dels micromunicipis. L'elevada participació assolida en l'enquesta reforça la solidesa dels resultats i la seva capacitat explicativa.

Un dels principals avenços científics de l'estudi és la sistematització dels resultats en tres grans eixos analítics jerarquitzats: l'eix estructural de supervivència territorial, l'eix de consolidació territorial i l'eix de cohesió i sostenibilitat comunitària. Aquesta estructuració no només ordena la complexitat detectada, sinó que proposa un marc conceptual transferible a altres contextos rurals, facilitant comparacions i futures línies de recerca. Igualment rellevant és l'elaboració de tipologies municipals mitjançant anàlisi clúster en àmbits com la

disponibilitat de serveis o la mobilitat, fet que aporta una eina metodològica replicable i útil per a l'estudi de territoris amb baixa densitat de població.

La recerca també contribueix a matisar discursos simplificadors sobre el món rural. Tot i evidenciar vulnerabilitats estructurals —com la manca d'habitatge disponible, la insuficiència de serveis essencials, la dependència supramunicipal o la fragilitat administrativa— posa en valor actius com el capital social, la proximitat institucional, la capacitat d'innovació comunitària i la rellevància del teixit associatiu. Aquesta mirada equilibrada enriqueix el debat acadèmic sobre despoblament, governança local i equitat territorial, i obre noves perspectives per analitzar la sostenibilitat demogràfica i institucional dels territoris rurals.

Pel que fa a la difusió, la previsió és presentar els principals resultats en congressos i jornades especialitzades en estudis rurals, desenvolupament territorial, polítiques públiques i administració local, així com en seminaris de treball amb altres equips investigadors. La presentació dels resultats en el marc de la xarxa de Càtedres rurals d'Espanya i de la Càtedra d'Estudis Socioeconòmics i Despoblament del Territori Rural de Lleida permetrà contrastar conclusions, generar debat acadèmic i establir sinergies interuniversitàries.

A més, es preveu la redacció d'almenys dos articles científics per a revistes acadèmiques, en què s'aprofundirà en aspectes específics com el desajust entre població censada i població real resident, la jerarquització de prioritats d'intervenció, la capacitat administrativa dels micromunicipis o la governança multinivell en contextos de baixa densitat. Igualment, la possible publicació de l'informe en format llibre permetria ampliar-ne l'abast i consolidar-lo com a obra de referència en l'estudi dels municipis rurals catalans. Finalment, el compromís de retorn dels resultats a les persones participants en el treball de camp reforça la dimensió ètica i social de la recerca, tancant el cercle entre producció de coneixement, contrast acadèmic i transferència social.

7.2. Impacte sobre les polítiques públiques

L'impacte sobre les polítiques públiques constitueix un dels eixos centrals de la recerca, atès que el treball no es limita a descriure la realitat dels micromunicipis, sinó que formula recomanacions concretes i operatives orientades a millorar l'equilibri territorial i la qualitat de vida de la població resident. La diagnosi posa de manifest que les dificultats detectades —habitatge, serveis essencials, mobilitat, envelliment, fragilitat econòmica i capacitat administrativa limitada— no són fenòmens aïllats, sinó dimensions interrelacionades que exigeixen respostes integrades i coordinades.

L'estudi identifica un conjunt d'àmbits prioritaris d'actuació que es corresponen amb els tres eixos definits. En l'eix estructural de supervivència territorial, es considera imprescindible enfortir la capacitat administrativa dels ajuntaments, garantir l'accés a l'habitatge, reforçar les infraestructures bàsiques, assegurar serveis sanitaris i d'atenció a la gent gran i millorar la mobilitat. Les dades mostren que una part significativa dels municipis pateixen manca d'oferta d'habitatge de venda i de lloguer, absència de serveis comercials i sanitaris de proximitat, i greus limitacions de transport públic, especialment en determinades vegueries i en municipis de menor dimensió. Aquest diagnòstic fonamenta la necessitat de polítiques diferenciades i de discriminació positiva que tinguin en compte la vulnerabilitat dels municipis d'especial atenció.

En relació amb la gestió municipal, la insuficiència de recursos econòmics, la reduïda dimensió de les plantilles i la percepció generalitzada d'excés de burocràcia dificulten la capacitat d'actuació dels ajuntaments. Molts municipis manifesten dificultats per presentar i justificar projectes o per accedir a subvencions, fet que limita la seva autonomia efectiva. Per això, es proposa reforçar el finançament específic, simplificar els procediments administratius, adaptar la normativa a la realitat dels municipis rurals i potenciar fórmules de

cooperació supramunicipal que permetin compartir recursos tècnics i administratius.

En l'eix de consolidació territorial, la recerca subratlla la necessitat de diversificar l'economia local i generar oportunitats laborals, especialment per a joves i dones, amb l'objectiu de frenar el despoblament i garantir el relleu generacional. Tot i que el turisme es percep majoritàriament com una oportunitat, també es destaca que no pot esdevenir l'única via de desenvolupament, atesa la diversitat de situacions territorials. Cal, per tant, impulsar polítiques de suport a l'emprenedoria, posar en valor els sectors primari i secundari quan sigui pertinent i adaptar les estratègies de desenvolupament a les especificitats de cada territori. Finalment, en l'eix de cohesió i sostenibilitat comunitària, es posa en relleu el paper del capital social, la proximitat institucional i el teixit associatiu com a factors clau per mantenir la qualitat democràtica i la vitalitat comunitària. Les polítiques públiques han de reconèixer i reforçar aquests actius, fomentant la participació, facilitant canals de comunicació accessibles i promovent iniciatives que consolidin la cohesió social en contextos de població envellida i cada cop més diversa en origen.

Un element transversal és la necessitat de millorar la coordinació vertical i horitzontal entre administracions. Els micromunicipis depenen en gran mesura dels consells comarcals, diputacions i de la Generalitat de Catalunya per garantir serveis i infraestructures. Per això, es proposa reforçar els mecanismes de cooperació, clarificar competències i assegurar que les polítiques es despleguin de manera adaptada a cada realitat territorial. Igualment, es considera necessari elaborar un mapa d'actors i un inventari d'accions existents que permetin identificar solapaments, buits i oportunitats de millora.

En aquest marc, el desplegament efectiu de l'Estatut dels Municipis Rurals es presenta com una oportunitat per articular moltes de les recomanacions formulades. No obstant això, el seu impacte real dependrà de l'assignació de recursos suficients, de la concreció reglamentària i de la voluntat política de

traduir els principis en mesures efectives. La recerca proporciona una base empírica sòlida que pot orientar aquest desplegament i contribuir a l'avaluació futura de les polítiques adoptades, amb l'objectiu final d'avançar cap a un model territorial més equilibrat, cohesionat i sostenible.

8. Referències

Aldomà, I. i Mòdol, JR. (2022). *Atles del món rural 2022. Despoblament o revitalització?* Alfa Printing SL. (disponible a: <https://repositori.udl.cat/bitstreams/a6369fba-169d-41dd-9941-8c1904cf1eef/download>).

Almeida, M. (2023). Un posible régimen especial para los pequeños municipios: justificación, naturaleza, contenido y articulación. *Revista de Estudios de la Administración Local y Autonómica*, 19, 59-81. <https://doi.org/10.24965/reala.11203>

Andrés Cabello, S. (2022). Gobernanza y políticas públicas contra la despoblación rural a través del caso de La Rioja (España). *Ehquidad. International Welfare Policies and Social Work Journal*, 17, 245274. <https://doi.org/10.15257/ehquidad.2022.0009>

Andrés Cabello, S. i Garreta, J. (2021). “Polítiques i accions contra la despoblació en el marc de l'estat espanyol i les seves comunitats autònomes”. A Càtedra d'Estudis Socioeconòmics i Despoblament del Territori de Lleida (ed.). *Les ruralitats. Els micropobles de Lleida* (pp. 35-62). Edicions de la Universitat de Lleida.

Camarero, L. (2020) Despoblamiento, baja densidad y brecha rural: un recorrido por una España desigual. *Panorama social*, 31, 47-73. <https://www.funcas.es/wp-content/uploads/2020/09/Luis-Camarero.pdf>

Camarero, L. (2025). *La inclusión financiera en las áreas rurales de España ante el reto demográfico*. Instituto de Estudios Económicos. <https://www.ieemadrid.es/sites/ceoe-iee/files/content/file/2025/02/05/31/inf125.pdf>

Camarero, L. (2025a). Los desequilibrios de la población rural, la maraña de causas y efectos. A JM. Sumpsi i B. Soriano (coords.). *El futuro de la agricultura y el mundo rural* (pp. 15-21). Dossier 56. Economistas sin Fronteras.

Camarero, L. i Oliva, J. (2019). Thinking in Rural Gap: Mobility and Social Inequalities. *Palgrave Communications*, 5, 95. <https://doi.org/10.1057/s41599-019-0306-x>

Camarero, L. i Oliva, J. (2024). Movilidad y cohesión territorial. La conformación del sistema rural-urbano de la automovilidad. *Revista Española de Investigaciones Sociológicas*, 185, 23-42. <https://doi.org/10.5477/cis/reis.185.23-42>

Canals, L., Llano, J.C., Sanz, A. i Urbano, C. (2023). *El estado de la pobreza. Seguimiento de los indicadores de la Agenda UE 2030 2015-2022*. Informe 13. European Anti Poverty Network.

Carbonell, E. (2023). Los gobiernos locales y sumisión en la lucha contra la despoblación. A Y. Gomez (coord.). *Despoblación, cohesión territorial e igualdad de derechos* (pp. 185-200). Centro de Estudios Políticos y Constitucionales.

Carrera, E., Brugué, Q., Casademont, X. i Serra, M. (2019). «El potencial innovador de los pequeños municipios: de la teoría a la práctica». *Revista Española de Investigaciones Sociológicas*, 168, 3-20. <http://dx.doi.org/10.5477/cis/reis.168.3>

Cerdá, C.M. (2024). Medio rural y modernización educativa en la primera mitad del siglo XX: proyectos de Misiones Culturales en México y Misiones culturales en España. *Revista de Estudios Globales (REG): Análisis Histórico y Cambio Social*, 4, 7, 367-404.

Corberó, A. (2026). Estratègies per la desmercantilització d'habitatge al món rural. A J. Ganau et al., (eds.). *Dinàmiques demogràfiques i problemes d'habitatge en els processos de repoblament rural* (pp. 251-281). Edicions de la Universitat de Lleida.

Consejo Económico y Social (2021). *Informe 2/2021. Un medio rural vivo y sostenible*. Consejo Económico y Social.

Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya (2025). *Les polítiques de reequilibri territorial a Catalunya. Col·lecció Estudis i Informes*, 71. Generalitat de Catalunya.

De Vries, M.S., Sobis, I. (2019). The Potential Capacity of Hamlets: Comparative Research on Small European Municipalities. *Central European Public Administration Review*, 17(1), 199–220.

Delgado Wise, R. (2023). La cuestión de la migración y el desarrollo de cara al siglo XXI: imperialismo y exportación de fuerza de trabajo. *Revista Española de Desarrollo y Cooperación*, 50(1), 11-22. <https://doi.org/10.5209/redc.84886>

Domingo, J i Ganau, J. (2021). Espai i població: passat, present i futur dels petits pobles de Lleida. A Càtedra d'Estudis Socioeconòmics i Despoblament del Territori de Lleida (ed.). *Les ruralitats. Els micropobles de Lleida* (pp. 63-81). Edicions de la Universitat de Lleida.

Domínguez Martín, R. (2002): Desigualdades sociales y crecimiento económico regional en España a largo plazo. *Revista de Historia Industrial*, 22, 177-192.

Esparza, J. i Vercher, N. (2025). *Declive y despoblación rural en España: recomendaciones para el diseño de políticas públicas. Documentos PES*. Universitat de València. Documentos de Trabajo sobre Política Económica y Social 6/2025.

ESPON (2000). *European Shrinking Rural Areas Challenges, Actions and Perspectives for Territorial Governance (ESCAPE)*. ESPOM, European Union.

FAO (2018) *Guidelines on defining rural areas and compiling indicators for development Policy*. FAO. (disponible a: <https://openknowledge.fao.org/server/api/core/bitstreams/5fc6bb8d-32a7-4c5e-ac71-81c1f19d13e4/content>).

García Grande, M.J. (2023). *La España rural abandonada: desafíos y oportunidades*. Serie Documentos de Trabajo 06/2023, Instituto Universitario de Análisis Económico y Social, Universidad de Alcalá.

Generalitat de Catalunya (2022). *Agenda Rural de Catalunya*. Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural.

Generalitat de Catalunya (2025). Llei 8/2025, de 30 de juliol, de l'Estatut de Municipis Rurals. Generalitat de Catalunya.

Guerra, A. i Flores, M. G. (2023). Promoting Social Innovation: Empty Spain: Fomento de la Innovación Social: La España vaciada. *European Public & Social Innovation Review*, 8(1), 73–94. <https://doi.org/10.31637/epsir-2023-193>

Gómez, V. i Holl, A. (2024). Growth and decline in rural Spain: an exploratory analysis. *European Planning Studies*, 32, 2, 430-453. <https://doi.org/10.1080/09654313.2023.2179390>

Harvey, D. (2003). *El nuevo imperialismo*. Akal.

Hernández-Sampieri, R. i Mendoza, C. (2023). *Metodología de la investigación. Las rutas cuantitativa, cualitativa y mixta*. McGraw Hill Education.

Hernández-Trejo, M. (2021). Despoblament rural a Europa. Trajectòries històriques i polítiques públiques actuals. A Càtedra d'Estudis Socioeconòmics i Despoblament del Territori de Lleida (ed.). *Les ruralitats. Els micropobles de Lleida* (pp. 9-34). Edicions de la Universitat de Lleida.

Hernández-Trejo, M. (2026). Les polítiques d'habitatge a Lleida. Entre la muntanya i la plana, entre el que és local i el que és global. A J. Ganau et al. (eds.). *Dinàmiques demogràfiques i problemes d'habitatge en els processos de repoblament rural* (pp. 205-226). Edicions de la Universitat de Lleida.

Iglesias, Á. (2021). La gobernanza local del turismo rural como respuesta a los efectos de la Covid-19. *Barataria. Revista Castellano-Manchega De Ciencias Sociales*, (30), 1-13 <https://doi.org/10.20932/barataria.v0i30.614>

Llevot, N. i Garreta, J. (2008). *Escuela rural y sociedad*. Servei de Publicacions de la Universitat de Lleida.

Llevot, N. Bernad, O., López, MP. i Torrelle, A. (2025). *Les escoles rurals. Innovació educativa i cohesió social*. Servei de Publicacions de la Universitat de Lleida.

Martín, A.; Galindo, S., Gómez, I., Arcajo, N. i García, C. (2024). Desafíos de la metodología LEADER para cerrar las fracturas rural-urbano en Castilla y León. *Gazeta de Antropología*, 40(2). <http://www.gazeta-antropologia.es/?p=5915>

Martínez-Carrasco Pleite, F. i Colino Sueiras, J. (2024). Rural Depopulation in Spain: A Delphi Analysis on the Need for the Reorientation of Public Policies. *Agriculture*, 14(2), 295. <https://doi.org/10.3390/agriculture14020295>

Ministerio de Agricultura (2021). *Demografía de la población rural en España, 2020*. AgrInfo, 31. Recuperat a: https://www.mapa.gob.es/es/ministerio/servicios/analisis-y-prospectiva/ayp_demografiaenlapoblacionrural2020_tcm30-583987.pdf

Ministerio par la Transición Ecológica y el Reto Demográfico (2021). Plan de recuperación. 130 medidas frente al reto demográfico. Gobierno de España.

Molina, M; Camarero, L., Sumpsi, J.M. et al. (2023). El proceso de despoblación: desequilibrios e inequidades sociales. El tiempo de las políticas públicas. A Y. Gómez (coord.). *Despoblación, cohesión territorial e igualdad de derechos* (pp. 15-80). Centro de Estudios Políticos y Constitucionales.

Montalbá Ocaña, C. i Grau Muñoz, A. (2023). Gobernanza local y órganos de participación: ¿espacios de representación de la diversidad social?. *Revista OBETS*, 18(1), 155–172. <https://doi.org/10.14198/obets.21620>

Morén-Alegret, R., Oso, L. i Mojica Gasol, L. (2026). ¿Ser municipio acogedor (de inmigrantes) o no ser(lo)? Actitudes ante la inmigración rural en gobiernos de micropueblos catalanes. *Revista Española de Sociología*, 35(1), a285. <https://doi.org/10.22325/fes/res.2026.285>, p. 20.

Naldi, L., Larsson, J. i Westlund, H. (2020). Policy entrepreneurship and entrepreneurial orientation in vulnerable Swedish municipalities. *Entrepreneurship & Regional Development*, 32(7-8), 473-491. <https://doi.org/10.1080/08985626.2020.1798557>

Navarro Valverde, F.A., Capote Lama, A., Porcel Rodríguez, L. i Cejudo García, E. (2025). Proposals to tackle depopulation from the local, and the relevance of the neo-endogenous development mechanisms: the case of Andalusia (Spain). *Boletín de la Asociación de Geógrafos Españoles*, 103, 1-36. <https://doi.org/10.21138/bage.3590>

OECD (2020) Bienestar rural: geografía de oportunidades. Lo tienes?OCDE (2020). *Bienestar rural: geografía de oportunidades* [en línea]. OCDE. https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/support-materials/2020/10/rural-well-being_8d2d0140/Rural-Well-being-policy-highlights-es.pdf (Consulta: 10 de febrero de 2026).

Rando, E. (2022). La gobernanza multinivel en las nuevas Agendas Urbanas: particular referencia a su instrumentación en España. *Revista Eurolatinoamericana de Derecho Administrativo*, 9, 1, 5-24, <https://doi.org/10.14409/redoeda.v9i1.11194>

Red Estatal de Desarrollo Rural (REDER) (2022). *Manual. Los grupos de acción local ante el problema de la despoblación*. Recuperat de: <https://redestatal.eu/wp-content/uploads/2022/12/manualmaquetaacogidalow.pdf>

Ruiz Olabuénaga, J.I. (2003). *Metodología de la investigación cualitativa* (3a ed.). Universidad de Deusto.

Rural Employability Network (2023). *Diagnóstico del sector rural en España y Europa*. Fundación Santa María la Real. <https://www.eururalemployabilitynet.org/resources/publicaciones/f89855b146f9d4bfa734a762f9cc3f38.pdf>

San-Martin, E. i Soler Vaya, F. (2024). Depopulation determinants of small rural municipalities in the Valencia Region (Spain). *Journal of Rural Studies*, 110, 103369, 1-16.

Thompson, E.P. (1995). *Costumbres en común*. Editorial Crítica.

Tomàs, M., i Rosselló, M. (2024). Los modelos de gobernanza metropolitana en España: similitudes y diferencias. *Anuario De Derecho Municipal*, (17), 187–208.

United Nations (2021) *World Social Report 2021. Reconsidering Rural Development*. United Nations Publication.

Vidal Domínguez, M.J. i Fernández Portela, J. (2022). El reto demográfico en World Bank. *GDP Growth (annual %)*. Recuperata: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?locations=ES>

Vidal, M.J. i Fernández, J. (2022). El reto demográfico en Castilla y León (España): una región desequilibrada y envejecida poblacionalmente. *Perspectiva Geográfica*, 27(2), 76-100. <https://doi.org/10.19053/01233769.13195>

9. Annexos

ANNEX 1. Guió de l'entrevista en profunditat

BLOC ADMINISTRACIÓ-GESTIÓ

Quina és la situació dels micropobles de Catalunya pel que fa a gestió municipal?

I de coordinació/cooperació interinstitucional? Definir l'estructura i el funcionament de les diferents administracions (Generalitat, Diputació, Consell Comarcal, Ajuntament), institucions i entitats/fundacions (tercer sector) que centren la seva feina en micropobles i ruralitat.

Quines són les forteses i les febleses d'aquests municipis i qui són els responsables de gestionar-les?

Quins són els principals reptes als quals han de fer front des de l'Ajuntament?

BLOC SITUACIÓ SOCIOECONÒMICA

Quina és, en general, la situació socioeconòmica municipal dels micropobles? Quines són les forteses i les febleses a escala econòmica?

Concretament, tenen estratègies per retenir població jove o per inserir-hi col·lectius? I iniciatives d'economia social que ja estiguin en marxa?

I en l'àmbit social de les persones que viuen en micropobles? Quina és la situació (perfils d'edat, gènere, relacions socials, vida social...)?

BLOC IMPLICACIÓ CIUTADANIA EN LA GESTIÓ-PRESA DE DECISIONS

En quin grau és possible i es potencia la implicació de la ciutadania en la presa de decisions a escala municipal? Exemples positius i negatius.

Quines són les principals limitacions per fer-ho?

BLOC SERVEIS

Com definiria la situació de les infraestructures (transport, aigua, llum, noves tecnologies i reptes o oportunitats que poden aportar...)?

Quines són les necessitats i les prioritats principals? Diferència entre tipologies de micropobles.

Com definiria la situació dels serveis a les persones (sanitaris, educatius, culturals)? Aprofundir en serveis mancomunats o propis, i en els punts forts i febles de mancomunar i si el procés de fer-ho és fàcil o té resistències.

Quines són les necessitats i les prioritats principals. Diferenciar entre tipologies de micropobles.

De forma més específica. Quina és la situació dels serveis socials bàsics? Quines són les problemàtiques socials i les situacions més habituals que s'han d'atendre des d'aquests serveis. Quina coordinació hi ha amb els professionals tècnics responsables d'aquests serveis socials. Quines són les demandes que es fan als responsables polítics? Quina és la resposta política?

Quin és, en general, el grau de prestació i satisfacció respecte d'altres serveis d'atenció a la ciutadania (bancaris, seguretat, atenció, etc.)?

Quines són les necessitats i les prioritats principals? Diferenciar entre tipologies de micropobles.

BLOC ESTATUT MUNICIPIS RURALS

Opinió de l'Estatut? Valoració. Punts forts i febles. Expectatives de futur.

Com han de ser les comissions que proposa l'Estatut? Quin hauria de ser el rol dels micropobles?

Màxim tres mesos després de la seva aprovació: "Comissió de treball conjunta amb les entitats més representatives dels municipis rurals, que tindrà per objecte estudiar i proposar mesures d'adaptació de":

La normativa urbanística de la realitat, les necessitats i la capacitat d'actuació dels municipis rurals.

El transport públic.

La connectivitat.

BLOC TANCAMENT

Quines són les qüestions i els indicadors clau que no hem d'oblidar en una fase d'enquesta?

ANNEX 2. El qüestionari de la fase quantitativa

Bon dia/bona tarda,

Número de qüestionari

La Universitat de Lleida duu a terme un estudi sobre la situació dels **municipis de menys de 500 habitants de Catalunya** a partir d'enquestes a alcaldes i alcaldesses. Aquest projecte és finançat per l'Escola d'Administració Pública de Catalunya. Li agraïrem, si és tan amable, que respongués a unes preguntes que ens ajudaran a conèixer millor aquesta realitat i a identificar els principals reptes i a fer propostes de millora. Si és del seu interès, i si ens facilita la seva adreça electrònica, quan acabi el projecte li podem fer arribar resultats.

ADREÇA ELECTRÒNICA, SI VOL REBRE MÉS INFORMACIÓ:

Autoritza a fer-li unes preguntes sobre el seu municipi i Ajuntament?

SÍ Continuar amb el qüestionari

NO Deixar el qüestionari

BLOC 1: LOCALITZACIÓ (autoemplenat per l'enquestador)

FITXA 1

1. Província

(5)

Barcelona	1
Tarragona	2
Lleida	3
Girona	4

2. Comarca?

(6)

(8)

Alt Camp	1	Montsià	1
Alt Empordà	2	Noguera	
Alt Penedès	3		
Alt Urgell	4	Osona	3
Alta Ribagorça	5	Pallars Jussà	4
Anoia	6	Pallars Sobirà	5
Bages	7	Pla d'Urgell	6
Baix Camp	8	Pla de l'Estany	7
Baix Ebre	9	Priorat	8
Baix Empordà	0	Ribera d'Ebre	9
Baix Llobregat	X	Ripollès	
Baix Penedès	Y	Segarra	
	(7)	Segrià	Y
Barcelonès	1		(9)
Berguedà	2	Selva	1
Cerdanya	3	Solsonès	2
Conca de Barberà	4	Tarragonès	3
Garraf	5	Urgell	4
Garrigues	6	Terra Alta	5
Garrotxa	7	Val d'Aran	6
Gironès	8	Vallès Occidental	7
Lluçanès	9	Vallès Oriental	8

Maresme Moianès	X	
--------------------	---	--

3. Vegueria (10)

Alt Pirineu i Aran	1	Penedès	5
Terres de l'Ebre	2	Catalunya Central	6
Camp de Tarragona	3	Barcelona	7
Lleida	4	Girona	8

4. Habitants censats (*és a la llista de contactes*)

--	--	--

(11 - 12 - 13)

BLOC 2: DESCRIPCIÓ PERSONAL

5. Gènere entrevistat (14)

- Home 1
Dona 2
Altres (anotar) 3 4 5 6

6. Edat

--	--

(15 - 16)

No respon Y

7. Quin és el seu nivell educatiu (finalitzat)?

(ESPONTANI-MÚLTIPLE) (17)

- Sense estudis 1
Estudis obligatoris 2
Secundaris postobligatoris 3
Universitaris 4
No respon 5

8. Quants anys fa que resideix al municipi?

--	--

(18 - 19)

Tota la vida/fill-a del municipi	X
No respon	Y

8.1. Concretar també... (20)

Els de “tota la vida”, en algun moment va marxar?

No he marxat mai a viure fora	1
Vaig estudiar fora i vaig tornar	2
Vaig treballar fora i vaig tornar	3

Els “arribats”, com és que va venir a viure-hi?

Vaig arribar al municipi sense contacte previ	4
Vaig arribar al municipi per relacions familiars	5
Vaig arribar al municipi per la parella	6
Vaig arribar al municipi per les amistats	7
Vaig arribar al municipi per feina	8

Altres situacions (anotar) 9 X Y

9. Quants anys ha estat alcalde/alcaldeessa del seu municipi?

--	--

(21 - 22)

No respon Y

10. A més, quants anys ha estat en altres càrrecs de l’Ajuntament?

--	--

(23 - 24)

Només els anys com a alcalde/ssa X

No respon Y

BLOC 3: DESCRIPCIÓ DEL MUNICIPI

11. Respecte al seu municipi, quants pobles hi ha?

--	--

(25 - 26)

A més, cases disperses X
No respon Y

12. Quants habitants, aproximadament, hi resideixen de forma permanent? (**No ens referim als censats**)

--	--	--

(27 - 28 - 29)

No ho sap X
No respon Y

13. Quin **percentatge**, aproximadament, serien joves (per exemple, menors de 25 anys)?

--	--

(30 - 31)

No ho sap X
No respon Y

14. I acotant més, quin **percentatge** representarien els infants i els adolescents (de 15 anys o menys)?

--	--

(32 - 33)

No ho sap X
No respon Y

15. Per anar coneixent el perfil dels residents, en %, quina diria que és la presència dels següents perfils entre la població resident al municipi?

(LLEGIR)

	%		
Nivell socioeconòmic alt			(34-35)
Nivell socioeconòmic mitjà			(36-37)
Nivell socioeconòmic baix			(38-39)
No ho sap/no respon			Y

	%		
Nivell cultural familiar alt			(40-41)
Nivell cultural familiar mitjà			(42-43)

Nivell cultural familiar baix			(44-45)
No ho sap/no respon			Y

16. Aproximadament, quin percentatge de la població seria...
(LLEGIR)

	%		
Residents al municipi des de fa generacions			(46-47)
Nouvinguts catalans			(48-49)
Nouvinguts de la resta d'Espanya			(50-51)
Nouvinguts d'origen estranger			(52-53)
No sap/no respon			Y

17. Demogràficament (nombre d'habitants), els darrers deu anys el seu municipi...
(LLEGIR) **(54)**

Ha augmentat	1
S'ha mantingut	2
Ha disminuït	3
No ho sap	4
No respon	5

18. Ha augmentat o ha disminuït quant a... **(resposta múltiple, lligada a augment o disminució)**
(LLEGIR)

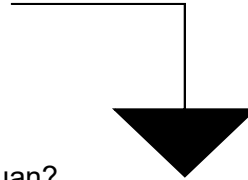
	Augmentat (55)	Disminuït (56)
Nouvinguts de famílies del municipi (persones retornades)	1	1
Nouvinguts catalans	2	2
Nouvinguts de la resta d'Espanya	3	3
Nouvinguts d'origen estranger	4	4
Altres perfils (anotar si mencionen algun altre perfil)	5 6 7	5 6 7

19. Creu que els veïns i les veïnes del municipi accepten o acceptarien l'arribada de:
(LLEGIR) **(57)**

Nouvinguts de famílies del municipi (persones retornades)	Molt	1
	Bastant	2
	Poc	3
	Gens	4
	No respon/no ho sap	5
Nouvinguts catalans	Molt	6
	Bastant	7
	Poc	8
	Gens	9
	No respon/no ho sap	0
Nouvinguts de la resta d'Espanya	Molt	(58) 1
	Bastant	2
	Poc	3
	Gens	4
	No respon/no ho sap	5
Nouvinguts d'origen estranger	Molt	6
	Bastant	7
	Poc	8
	Gens	9
	No respon/no ho sap	0

20. En algun moment de l'any el seu municipi incrementa el nombre de residents de forma puntual?

- (59)
- Sí 1
- No 2
- No ho sap/no respon 3

- 20.1. Quan? **(RESPOSTA MÚLTIPLE I OBERTA) (60)**
- Cap de setmana 1
- Períodes de vacances 2
- Anotar (detalls) 3 4 5
- 6 7 8
- No ho sap/no respon Y

- 20.2. En quin percentatge diria que augmenta?

--	--	--

(61 - 62 - 63)

- No ho sap X
- No respon Y

21. Com creu que pot estar demogràficament el seu municipi en 50 anys?
(SUGGERIR, NO CAL LLEGIR TOT) (64)

- Perdrà població i pot desaparèixer 1
- Perdrà població, però continuarà existint 2
- Es mantindrà la població 3
- Guanyarà població, de segones residències 4
- Guanyarà població per l'arribada de nous residents 5
- Altres (anotar) 6 7 8 9 0 X
- No ho sap/no respon Y

22. Econòmicament, quin % aproximat de la població que resideix al seu municipi es dedica al... **(LLEGIR SECTOR)**

Sector primari (agricultura/ramaderia)			(65-66)
Sector secundari (indústria/construcció)			(67-68)
Sector terciari (serveis)			(69-70)

23. Quines són les tres principals activitats econòmiques de la seva població?⁴¹

(ESPONTANI-MÚLTIPLE; si algú indica turisme, concretar més)

	Primera	Segona	Tercera
Primari	(71)	(74)	(76)
Agricultura	1	1	1
Ramaderia	2	2	2
Caça	3	3	3
Pesca	4	4	4
Secundari			
Indústria extractiva	5	5	5
Indústria manufacturera	6	6	6
Producció i distribució d'energia elèctrica	7	7	7
Producció i distribució de gas	8	8	8
Producció i distribució d'aigua	9	9	9
Construcció	0	0	0
Terciari	(72)	(75)	(77)
Comerç	1	1	1
Hostaleria	2	2	2
Transport, emmagatzematge i comunicacions	3	3	3
Intermediació financera	4	4	4
Activitats immobiliàries	5	5	5
Administració pública (defensa inclosa)	6	6	6
Educació	7	7	7
Activitats sanitàries	8	8	8
Activitats veterinàries	9	9	9
Serveis socials	0	0	0
Serveis a les persones (activitats culturals, recreatives, esportives...)	X	X	X
Altres de generals (anotar)	(73)		
	1 2 3 4	5 6 7 8	9 0 X
No ho sap/no respon			Y

⁴¹ Model: Institut Nacional d'Estadística.

24. Quines creu que són les tres principals activitats que poden fer créixer econòmicament el seu municipi els anys vinents?

(ESPONTANI-MÚLTIPLE; si algú indica turisme, concretar més)

FITXA 2

	Primera	Segona	Tercera
Primari	(5)	(8)	(10)
Agricultura	1	1	1
Ramaderia	2	2	2
Caça	3	3	3
Pesca	4	4	4
Secundari			
Indústria extractiva	5	5	5
Indústria manufacturera	6	6	6
Producció i distribució d'energia elèctrica	7	7	7
Producció i distribució de gas	8	8	8
Producció i distribució d'aigua	9	9	9
Construcció	0	0	0
Terciari	(6)	(9)	(11)
Comerç	1	1	1
Hostaleria	2	2	2
Transport, emmagatzematge i comunicacions	3	3	3
Intermediació financera	4	4	4
Activitats immobiliàries	5	5	5
Administració pública (defensa inclosa)	6	6	6
Educació	7	7	7
Activitats sanitàries	8	8	8
Activitats veterinàries	9	9	9
Serveis socials	0	0	0
Serveis a les persones (activitats culturals, recreatives, esportives...)	X	X	X
Altres de generals (anotar)	(7) 1 2 3 4	5 6 7 8	9 0 X
No ho sap/no respon			X
No ens interessa créixer més econòmicament			Y

25. Quin percentatge de persones que treballen al municipi NO hi viuen? És a dir, el % de les persones que hi venen per treballar sense viure-hi

--	--

(12 - 13)

No ho sap

X

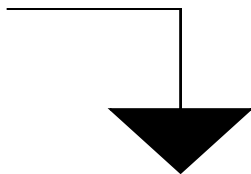
No respon

Y

26. Respecte a l'activitat turística, quina valoració fa de l'impacte del turisme al seu municipi? **(LLEGIR)** **(14)**

Molt positiu
Positiu
No impacta/neutre
Negatiu

1
2
3
4

PER A TOTHOM

Molt negatiu 5

No en tenim o no tenim gaire turisme 6

No ho sap/no respon 7

26.1. Què creu que té de positiu?
(RESPOSTA MÚLTIPLE i OBERTA) **(15)**
Anotar (detall) 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 X Y

(16)
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 X

No ho sap/no respon Y

26.2. Què creu que té de negatiu?
(RESPOSTA MÚLTIPLE i OBERTA) **(17)**
Anotar (detall) 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 X Y

(18)
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 X

No ho sap/no respon Y

27. Específicament, creu que el turisme té potencial per desenvolupar més el seu municipi?

27.1.

Per quin motiu creu que SÍ que té potencial?
(RESPOSTA MÚLTIPLE i OBERTA)

(20)

Anotar (detall)

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 X Y

(21)

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 X

No ho sap/no respon

Y

(19)

Sí

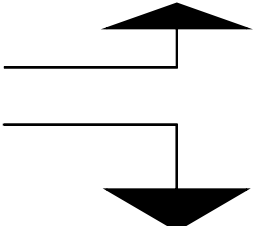
No

No ho sap/no respon

1

2

3

27.2.

Per quin motiu creu que NO té potencial?
(RESPOSTA MÚLTIPLE i OBERTA)

(22)

Anotar (detall)

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 X Y

(23)

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 X

No ho sap/no respon

Y

28. Quant a l'activitat **turística**, per a l'economia del seu municipi és rellevant...
(LLEGIR)

	Molt	Bastant	Poc	Gens	No ho sap/no respon	
L'oferta d'allotjament	1	2	3	4	5	(24)
L'organització d'activitats en espais naturals	1	2	3	4	5	(25)
L'oferta de restauració (gastronomia)	1	2	3	4	5	(26)
L'organització d'activitats culturals	1	2	3	4	5	(27)
L'organització d'activitats lúdiques	1	2	3	4	5	(28)
L'organització d'activitats esportives	1	2	3	4	5	(29)
L'organització d'activitats econòmiques (fires, mercats)	1	2	3	4	5	(30)
Altres activitats turístiques (anotar si ho diuen espontàniament)	1	2	3	4	5	(31)
	1	2	3	4	5	(32)

BLOC 4: INFRAESTRUCTURES, EQUIPAMENTS I SERVEIS

29. Al seu municipi tenen...

(LLEGIR)	Sí (servei diari)	Sí, al municipi, però servei alguns dies a la setmana	Sí, al municipi en èpoques concretes	NO	NS /N R	
SERVEIS						
Quiosc de premsa	1	2	3	4	Y	(33)
Llibreria	1	2	3	4	Y	(34)
Supermercat	1	2	3	4	Y	(35)
Carnisseria	1	2	3	4	Y	(36)
Botiga de queviures i productes bàsics	1	2	3	4	Y	(37)
Fleca/venda de pa	1	2	3	4	Y	(38)
Acadèmia (repàs, anglès, informàtica...)	1	2	3	4	Y	(39)
Bar/s	1	2	3	4	Y	(40)
Restaurant/s	1	2	3	4	Y	(41)
Farmàcia	1	2	3	4	Y	(42)
Servei bancari	1	2	3	4	Y	(43)
Caixer automàtic	1	2	3	4	Y	(44)
SERVEIS PÚBLICS						
Ambulatori (CAP)	1	2	3	4	Y	(45)
Metge/ssa dies puntuals a la setmana	1	2	3	4	Y	(46)
Mossos d'Esquadra (edifici)	1	2	3	4	Y	(47)
Guàrdia urbana	1	2	3	4	Y	(48)
Bombers	1	2	3	4	Y	(49)
Biblioteca	1	2	3	4	Y	(50)
Local social	1	2	3	4	Y	(51)
Línia d'autobús regular intracomarcal	1	2	3	4	Y	(52)
Línia d'autobús regular amb la capital provincial	1	2	3	4	Y	(53)
Espai de coworking/teletreball	1	2	3	4	Y	(54)
Tren de rodalies	1	2	3	4	Y	(55)
Taxi	1	2	3	4	Y	(56)
Transport Blablacar, Uber i similars	1	2	3	4	Y	(57)
Altres serveis, DESTACARIA (anotar o situacions específiques, si ho indica espontàniament)						
(58) 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 X Y						

30. Respecte als serveis educatius, al seu municipi tenen...?**(MARCAR NOMÉS EL QUE TENEN)**

(LLEGIR)	Sí, de l'Ajuntament	Sí, del departament	Sí, privat/da	
Llar d'infants (0-3 anys)	1	2	3	(59)
Escola d'infantil (3-6 anys)	1	2	3	(60)
Escola d'educació primària	1	2	3	(61)
Escola de primària unitària	1	2	3	(62)
Institut-escola	1	2	3	(63)
Institut de secundària	1	2	3	(64)

31. Quins serveis considera que el seu municipi necessita (i no tenen) per millorar la qualitat de vida dels residents? (ESPONTANI-MÚLTIPLE)

	Necessitari a
SERVEIS	(65)
Quiosc de premsa	1
Llibreria	2
Supermercat	3
Carnisseria	4
Botiga de queviures i productes bàsics	5
Fleca/venda de pa	6
Acadèmia (repàs, anglès, informàtica...)	7
Bar/s	8
Restaurant/s	9
Farmàcia	0
Servei bancari	X
SERVEIS PÚBLICS	(66)
Ambulatori (CAP)	1
Metge/ssa dies puntuals a la setmana	2
Mossos d'Esquadra (edifici)	3
Guàrdia urbana	4
Bombers	5
Biblioteca	6
Llar d'infants (0-3 anys)	7
Escola d'infantil (3-6 anys)	8
Escola d'educació primària	9
Escola de primària unitària	0
Institut-escola	X
Institut de secundària	Y
	(67)
Transport públic (bus)	1
ALTRES (anotar detalls)	2 3 4 5 6 7 8 9
No ho sap/no respon	Y

32. Quin és el temps màxim amb què creus que s'ha de poder rebre un servei que no és al mateix poble? **En minuts**

(69 - 70)

No respon

Y

33. I en quilòmetres?

(71 - 72)

No respon

Y

34. En una escala de l'1 al 10, en què 1 és gens satisfet i 10, totalment satisfet, quin seria el seu grau de satisfacció respecte a...

(LLEGIR)	Marcar puntuació	No en tenim, al municipi	No ho sap/no respon
INFRAESTRUCTURES			
Carreteres	1 2 3 4 5 6 7 8 9 0	X	Y (73)
Camins	1 2 3 4 5 6 7 8 9 0	X	Y (74)
Carrers municipi	1 2 3 4 5 6 7 8 9 0	X	Y (75)
Voreres	1 2 3 4 5 6 7 8 9 0	X	Y (76)
Fibra òptica	1 2 3 4 5 6 7 8 9 0	X	Y (77)
Accés a Internet (per ADSL)	1 2 3 4 5 6 7 8 9 0	X	Y (78)
Clavegueram	1 2 3 4 5 6 7 8 9 0	X	Y (79)
Subministrament de llum	1 2 3 4 5 6 7 8 9 0	X	Y (80)
			FITXA 3
Enllumenat públic	1 2 3 4 5 6 7 8 9 0	X	Y (5)
Subministrament d'aigua	1 2 3 4 5 6 7 8 9 0	X	Y (6)
Parcs i jardins	1 2 3 4 5 6 7 8 9 0	X	Y (7)
Habitatge disponible de compra	1 2 3 4 5 6 7 8 9 0	X	Y (8)
Habitatge disponible de lloguer	1 2 3 4 5 6 7 8 9 0	X	Y (9)
Cementiri	1 2 3 4 5 6 7 8 9 0	X	Y (10)
Tanatori	1 2 3 4 5 6 7 8 9 0	X	Y (11)
EQUIPAMENTS			
Administratius municipals: espai	1 2 3 4 5 6 7 8 9 0	X	Y (12)
Administratius municipals: mobiliari	1 2 3 4 5 6 7 8 9 0	X	Y (13)
Administratius municipals: informàtica	1 2 3 4 5 6 7 8 9 0	X	Y (14)
Administratius municipals: comunicació	1 2 3 4 5 6 7 8 9 0	X	Y (15)
Esportius	1 2 3 4 5 6 7 8 9 0	X	Y (16)
Culturals	1 2 3 4 5 6 7 8 9 0	X	Y (17)
D'oci i esbarjo	1 2 3 4 5 6 7 8 9 0	X	Y (18)
Turístics	1 2 3 4 5 6 7 8 9 0	X	Y (19)

SERVEIS A LES PERSONES												
Socials	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	X	Y (20)
Salut/sanitaris	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	X	Y (21)
Transports sanitaris (a l'hospital, ambulàncies...)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	X	Y (22)
Educatius	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	X	Y (23)
Recollida de brossa	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	X	Y (24)
Reciclatge	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	X	Y (25)
Atenció a casa per a les persones grans	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	X	Y (26)
Centre de dia per a persones grans	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	X	Y (27)
Centres residencials per a persones grans	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	X	Y (28)
Atenció a casa per a les persones discapacitades	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	X	Y (29)
Residencials persones discapacitades	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	X	Y (30)
SERVEIS D'ATENCIÓ A LA CIUTADANIA												
Bancarís	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	X	Y (31)
Seguretat ciutadana	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	X	Y (32)
Informació a la ciutadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	X	Y (33)
Religiosos	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	X	Y (34)
Correu i missatgeria	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	X	Y (35)
ALTRES												
Coordinació amb altres municipis rurals	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	X	Y (36)
Coordinació amb el consell comarcal	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	X	Y (37)
Coordinació amb la Diputació	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	X	Y (38)
Coordinació amb la Generalitat de Catalunya	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	X	Y (39)
Opcions laborals per als joves	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	X	Y (40)
Opcions laborals per a les dones	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	X	Y (41)
Opcions laborals per als homes	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	X	Y (42)
Participació veïns/es en activitats culturals	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	X	Y (43)
Participació veïns/es en activitats esportives	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	X	Y (44)
Participació veïns/es en activitats festives	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	X	Y (45)
Participació veïns/es en els plens municipals	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	X	Y (46)
Participació veïns/es en l'activitat política municipal	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	X	Y (47)
Teixit associatiu al municipi	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	X	Y (48)

BLOC 5: PARTICIPACIÓ CIUTADANA

35. Respecte al teixit associatiu, quins tipus d'associacions hi ha al municipi?

(ESPONTANI I MÚLTIPLE)	(49)
Culturals	1
Esportives	2
Festives	3
De dones	4
Religioses	5
Altres (anotar detalls)	6 7 8 9 0
No n'hi ha	X
No ho sap/no respon	Y

36. En relació amb la participació i la comunicació ciutadana, considera que tenen els mecanismes adequats per comunicar les decisions de l'Ajuntament als habitants?

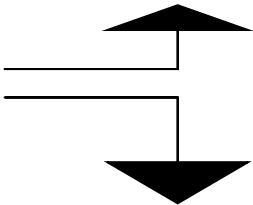
36.1. Quins són els mecanismes habituals que fan servir? **(50)**

Anotar (detalls)	1 2 3 4 5 6 7 8 9
0 X Y	

(51)

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 X

No ho sap/no respon Y

Sí	1	
No	2	
No sap/no respon	3	

36.2. Quines dificultats tenen pel fet de no tenir mecanismes adequats? **(52)**

Anotar (detalls)	1 2 3 4 5 6 7 8 9
0 X Y	

(53)

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 X

No ho sap/no respon Y

37. Considera que els residents al municipi tenen prou opcions per expressar les seves necessitats i preocupacions respecte a l'administració municipal?

37.1. Quins són canals fa servir habitualment la ciutadania? (54)

Anotar (detalls) 1 2 3 4 5 6 7 8 9
0 X Y

(55)

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 X

No ho sap/no respon Y

Sí 1
No 2
No ho sap/no respon 3

37.2. Quines dificultats hi ha pel fet de NO oferir-los més opcions? (56)

Anotar (detalls) 1 2 3 4 5 6 7 8 9
0 X Y

(57)

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Cap dificultat X
No ho sap/no respon Y

BLOC 6: AJUNTAMENT

38. Els recursos econòmics del seu municipi (PRESSUPOST), en quin percentatge provenen de...

(LLEGIR)	%		
Unió Europea			(58-59)
Estat Espanyol			(60-61)
Generalitat de Catalunya			(62-63)
Diputació			(64-65)
Vegueria			(66-67)
Consell Comarcal			(68-69)
Ajuntament (cistella tributària)			(70-71)
Ingressos patrimonials (de l'Ajuntament)			(72-73)
Ingressos financers (de l'Ajuntament)			(74-75)
Altres (anotar)			(76-77)
No ho sap/no respon			Y

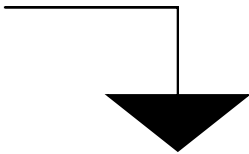
No ho sap/no respon Y

42. Quina institució creu que podria ajudar el seu Ajuntament a oferir un servei millor?
(ESPONTANI I MÚLTIPLE) (9)

Unió Europea	1
Estat Espanyol	2
Generalitat de Catalunya	3
Diputació	4
Consell Comarcal	5
Vegueria	6
Altres (anotar)	7 8 9 0 X
No ho sap/no respon	Y

43. Els és difícil presentar projectes per obtenir fons o subvencions públiques (altres administracions supramunicipals) o privades?
(LLEGIR) (10)

Sí 1
No 2
No ho sap/no respon 3

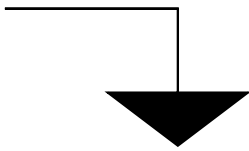
43.1. Quines dificultats tenen per presentar-ne?
(RESPOSTA MÚLTIPLE I OBERTA) (11)

Manca de personal administratiu 1
Manca de personal adequat per redactar projectes 2
Manca de personal adequat per justificar projectes 3
Altres (anotar detalls) 4 5 6 7 8

No ho sap/no respon Y

44. Considera que els tràmits o els procediments administratius que duu a terme el seu Ajuntament són massa complexos o burocràtics?
(12)

Sí 1
No 2
No ho sap/no respon 3

44.1. Quins creu que caldria simplificar?
(RESPOSTA MÚLTIPLE I OBERTA)

Anotar (detalls) (12)
4 5 6 7 8 9 0
X Y

(13)
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 X

No ho sap/no respon Y

45. Quantes persones treballen a l'Ajuntament?
(LLEGIR)

Temps complet

--	--

(14 - 15)

No ho sap X

No respon Y

Temps parcial

--	--

(16 - 17)

No ho sap X

No respon Y

Temporers

--	--

(18 - 19)

No ho sap X

No respon Y

46. Del total de persones que treballen a l'Ajuntament, quin percentatge diria que viuen al municipi?

--	--	--

(20 - 21 - 22)

No ho sap X

No respon Y

47. De quin personal disposen i quina dedicació hi tenen (total o parcial)

(ESPONTANI-MULTIPLE)	Temps (LLEGIR)		
	Tenen (23)	Total (24)	Parcial (25)
Administratiu/va	1	1	1
Tècnic/a informàtic/a	2	2	2
Secretari/ària interventor/a	3	3	3
Personal de reparacions i serveis (peonada)	4	4	4
Personal de neteja	5	5	5
Altres (anotar detalls)	6 7 8	6 7 8	6 7 8

48. De quin personal **NO** disposen i sí que necessitarien? Amb quina dedicació? El compartiria amb altres municipis?

	(26)	Temps (LLEGIR)		El compartiria amb altres municipis	
		(27) Total	(28) Parcial	SÍ (29)	NO (30)
Administratiu/va	1	1	1	1	1
Tècnic/a informàtic/a	2	2	2	2	2
Secretari/ària interventor/a	3	3	3	3	3
Personal de reparacions i serveis (peonada)	4	4	4	4	4
Personal de neteja	5	5	5	5	5
Gerent	6	6	6	6	6
Altres (anotar detalls)	7 8 9	7 8 9	7 8 9	7 8 9	7 8 9

49. Tenen dificultats per atreure i retenir personal capacitat per fer la gestió municipal?

(31)

Sí

No

No ho sap/no respon

1

2

3

49.1. De quin tipus són aquestes dificultats?
(RESPOSTA MÚLTIPLE I OBERTA)

(32)

Anotar (detalls)

1 2 3 4 5 6 7 8 9

0 X Y

(33)

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 X

No ho sap/no respon

Y

50. Creu que el personal administratiu del seu municipi té prou formació per dur a terme totes les tasques?

(34)

Sí

No

No ho sap/no respon

1

2

3

50.1. Quin tipus de formació necessitaria?
(RESPOSTA MÚLTIPLE I OBERTA)

(35)

Anotar (detalls)

1 2 3 4 5 6 7 8 9

0 X Y

(36)

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 X

No ho sap/no respon

Y

51. Creu que el personal administratiu del seu Municipi té prou facilitat per realitzar formació contínua?

(37)

Sí

No

No ho sap/no respon

1

2

3

51.1. Per quins motius creu que no tenen fàcil formar-se?

(RESPOSTA MÚLTIPLE I OBERTA)

(38)

Anotar (detalls)

1 2 3 4 5 6 7 8 9

0 X Y

(39)

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 X

No ho sap/no respon

Y

BLOC 7: REPTES PRINCIPALS I ESTATUT DELS MUNICIPIS RURALS

52. Per anar finalitzant, quines necessitats principals destacaria del seu municipi quant a:

INFRAESTRUCTURES (RESPOSTA MÚLTIPLE I OBERTA)	(40) 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 X Y (41) 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 X Y (42) 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 Cap No sap/no respon X Y
GESTIÓ ADMINISTRATIVA MUNICIPAL (RESPOSTA MÚLTIPLE I OBERTA)	(43) 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 X Y (44) 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 X Y (45) 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 Cap No ho sap/no respon X Y

RELACIÓ DE L'AJUNTAMENT AMB L'ENTORN INSTITUCIONAL (consell comarcal, vegueria, Diputació, Generalitat, etc.) (RESPOSTA MÚLTIPLE I OBERTA)	(46) 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 X Y (47) 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 X Y (48) 1 2 3 4 5 6 7 8 9 No hi ha relació Cap No ho sap/no respon 0 X Y
PRESTACIÓ DE SERVEIS MUNICIPALS ALS RESIDENTS (RESPOSTA MÚLTIPLE I OBERTA)	(49) 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 X Y (50) 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 X Y (51) 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Cap No ho sap/no respon X Y
MOBILITAT DELS RESIDENTS (RESPOSTA MÚLTIPLE I OBERTA)	(52) 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 X Y (53) 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 X Y (54) 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 Cap No ho sap/no respon X Y

ALTRES SERVEIS ALS RESIDENTS (RESPOSTA MÚLTIPLE I OBERTA)	(55) 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 X Y (56) 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 X Y (57) 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 Cap X No ho sap/no respon Y
HABITATGE (RESPOSTA MÚLTIPLE I OBERTA)	(58) 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 X Y (59) 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 X Y (60) 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 Cap X No sap/no respon Y
OPORTUNITATS LABORALS DELS RESIDENTS O FUTURS RESIDENTS (RESPOSTA MÚLTIPLE I OBERTA)	(61) 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 X Y (62) 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 X Y (63) 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 Cap X No ho sap/no respon Y

SEGURETAT CIUTADANA (RESPOSTA MÚLTIPLE I OBERTA)	(64) 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 X Y (65) 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 X Y (66) 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0
	Cap X No sap/no respon Y

53. Respecte a l'Estatut dels Municipis Rurals que s'està tramitant al Parlament, creu que serà útil per a les poblacions de 500 habitants o menys?

- (67)
Molt	1
Bastant	2
Poc	3
Gens	4
No ho sap/no respon	5

54. Quins serien els aspectes positius que aportaria per als micropobles?

(RESPOSTA MÚLTIPLE I OBERTA)

- (68)
No el conec prou bé (no l'he llegit o no l'he llegit a fons)	1
Anotar (detalls)	2 3 4 5 6 7 8 9 0 X Y
	(69)
	1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 X
No ho sap/no respon	Y

55. I negatius?

- (70)
No el conec prou bé (no l'he llegit o no l'he llegit a fons)	1
Anotar (detalls)	2 3 4 5 6 7 8 9 0 X Y
	(71)
	1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 X
No ho sap/no respon	Y

MOLTES GRÀCIES PER LA SEVA COL·LABORACIÓ

